

SKAUTŲ VADOVO KNYGA

SKAUTŲ VADOVO KNYGA

Vertė Rūta Kurienė
Konsultavo ir redagavo Rasa Dumčiūtė

ISBN 978-9986-9366-5-7

TURINYS

1. 11 – 15 METŲ JAUNIMAS	5
Pagrindinės sąvokos	6
Pagrindinės vystymosi užduotys 11 – 15 metų asmenims	9
Berniukų ir mergaičių individualumo požymiai	13
Kiti aspektai	15
2. SIMBOLINĖ STRUKTŪRA	19
Simboliai	20
Polinkis tyrinėti	23
Siekis atrasti naujas, nepažintas erdves	30
Priklausymas bendraamžių grupei	33
3. SKILTIS	40
Pagrindinės sąvokos	41
Skiltis kaip neformali grupė	44
Skiltis kaip mokomoji bendruomenė	55
4. SKAUTIŠKOJO METODO ELEMENTAI: GRUPĖS GYVENIMAS	63
Skautiškojo metodo elementai	64
Grupės gyvenimas	65
5. DRAUGOVĖ	67
Draugovės pobūdis	68
Draugovės struktūra	73
Draugovės identiškumas	76
6. PRIESAikai IR ĮŽODIS	78
Skautų mokomieji siekiai	79
Skautų priesaikai	81
Keletas pasvarstymų apie skautų priesaikus	85
Skautų įžodis	92
7. SKAUTŲ VADOVŲ VAIDMUO	97
Skautų vadovai	98
Skautų vadovai kaip mokytojai	107
8. VYSTYMO SI SRITYS	111
Asmenybės aspektai	112
Vystymosi sričių aptarimas	115
9. MOKYMO TIKSLAI	128
Mokymo tikslų esmė	129

Tikslų pasiūlymas	135
Progreso stadijos	149
10 MOKOMOSIOS VEIKLOS	152
Tikslai, veiklos ir asmeninė patirtis	153
Veiklų rūšys	155
Pastoviosios veiklos	158
Kintamosios veiklos	166
Laisvai pasirenkamosios veiklos	170
11 ASMENINIO VYSTYMO SI VERTINIMAS	175
Integracijos į bendruomenę laikotarpis	176
Asmeninės pažangos priežiūra	182
Asmeninės pažangos vertinimo išvados	186
12 PROGRAMOS CIKLAS	188
Bendros sąvokos	189
Draugovės analizė	192
Veiklų pasiūlymas ir atrinkimas	195
Veiklų organizavimas, modeliavimas ir paruošimas	197
Veikos vykdymas ir vertinimas	200
ŽODYNĖLIS	206

1. 11 – 15 METŲ JAUNIMAS

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

PAAUGLYSTĖ, VYSTYMOŠI IR ASMENINIO TOBULĖJIMO TARPSNIS

Bendrają prasme, paauglystė laikomas toks gyvenimo periodas, kuris prasideda lytine branda ir baigiasi įsiliejimu į suaugusiųjų pasaulį.

Prieš du šimtus metų apie paauglystę nebuvo kalbama išvis. Žodis „paauglystė“ netgi nebuvo naudojamas, buvo žinomi tik du terminai „vaikai“ ir „suaugusieji“. Fiziologinio gebėjimo gimdyti palikuonius atsiradimas, kurį vadiname lytine branda, išskyrė šiuos du etapus.

Paauglystės tarpsnį, žymintį seksualinę ir socialinę brandą, sąlygojo ir pasikeitimai visuomenėje.

Kai atsirado didesnė socialinių funkcijų įvairovė, padidėjo kvalifikuotos darbo jėgos paklausa ir tai savo ruožtu įtakojo mokyklų augimą. Analogiškai, vaikų darbo uždraudimas, padidėjusi gyvenimo trukmė bei kiti visuomenę pertvarkantys veiksniai, prisidėjo prie paauglystės, kaip atskiro vystymosi tarpsnio, visuotinio pripažinimo.

Ilgą laiką paauglystė buvo laikoma „pereinamuoju laikotarpiu“: tai tiesiog perėjimas iš vaikystės į brandą, pasižymintis nerimavimais ir emociniu nestabilumu.

Nors sutrikęs paauglys ir neatspindėjo visų savo amžiaus vaikų, paauglystė buvo suprantama kaip varginantis emocinio nestabilumo laikotarpis ir ypatingai buvo akcentuojama jaunimo maištingumas.

Šiandien, turint daugiau mokslinių žinių apie šį laikotarpį, paauglystė sutartinai pripažįstama kaip smarkaus vystymosi ir asmeninio tobulėjimo laikotarpis. Vystymasis yra suprantamas ne tik biologine prasme, kalbant apie lytinę brandą, tačiau kaip ir psichiniai bei socialiniai pasikeitimai, kurie padeda formuoti suaugusiojo asmenybę.

Į paauglystę turėtų būti žiūrima plačiau, ne vien tik kaip į „neišvengiamą blogį“. Tai mūsų gyvenimo ciklo periodas, savo individualiais požymiais akivaizdžiai išsiskiriantis iš vaikystės ir brandos tarpsnių. Tai neišsemiamų galimybių, kurios turi būti įgyvendintos ir gyvenimo pilnutinai laikotarpis. Šis tarpsnis yra praturtintas gyvenimiškais įvykiais ir todėl negali būti traktuojamas tik kaip „žingsnis kelyje“ į brandą. Į jaunimą turi būti žiūrima rimtai ir nereikia jaunų žmonių laikyti „buvusiais vaikais“ arba „būsima suaugusiaisiais“.

Pagrindinės paauglystės vystymosi užduotys, prasidedant lytine branda, baigiantis įžengimu į suaugusiųjų pasaulį, gali būti apibendrinamos taip:

- Seksualinės brandos siekimas (ne tik biologine prasme, bet ir visais kitais aspektais).
- Asmenybės sutvirtinimas
- Individualaus gyvenimo plano apsvaistymas.

Taigi mes galime sakyti, kad paauglystė prasideda su biologija ir baigiasi su kultūra (nusistatymais). Paauglystės pradžia žymi kūno pasikeitimai, kurie parodo biologinį vyriškumą arba moteriškumą. Paauglystei įsibėgėjant, atsiranda naujas mąstymas, kuris padeda jauniems žmonėms suprasti vykstančius įvykius globalesniu mastu. Tuomet prasideda nuoseklus ir pastovus savo asmenybės ieškojimas ir šis tarpsnis baigiasi tuomet kai jaunas žmogus integruojasi į suaugusiųjų pasaulį, turėdamas savo gyvenimo planą arba bent jau įsitikinimą, kad gyvenime yra būtina atlikti sprendimus ir tik jis arba ji gali juos priimti.

PAAUGLYSTĖS TRUKMĖ IR JAI BŪDINGI BRUOŽAI KINTA PRIKLAUSOMAI NUO KIEKVIENO ŽMOGAUS

Nors visiems žinoma, kad paauglystė prasideda tarp 11- 13 metų ir baigiasi jaunuoliui esant 20 metų, tikslūs jos pradžios bei pabaigos laikotarpiai labai skiriasi. Tai iš esmės priklauso nuo kiekvieno asmens, jo arba jos asmeninės istorijos ir socialinių bei kultūrinių bendruomenės, kurioje jis arba ji gyvena, skiriamųjų požymių.

Paauglystė yra ilgai trunkantis laikotarpis ir šiandieninė visuomenė kelia vis didesnius reikalavimus jauniems žmonėms, kurie siekdami patenkinti savo norus, susiduria su vis didėjančia konkurencija ir tai užima laiko. Būtent paauglystės laikotarpio ilgis sukelia jaunuoliams dviprasmiškumus ir prieštaravimus, pasiekimus bei atsitraukimus, kurie yra būtini jauniems žmonėms beišskant savęs ir gyvenimo prasmės.

Be to, paauglystės etapas nėra nustatytas ar nekintamas. Jis priklauso nuo kiekvieno žmogaus individualių savybių, visuomeninės situacijos ir, visų svarbiausia, kiek gali žmogus psichologiškai tobulėti ir kokie yra jo socialiniai resursai, sukaupti ankstesnių periodų metu. Vaikystės gyvenimo kokybė labai stipriai įtakoja patyrimus ir pasekmes brandoje.

LYTINĖ BRANDA VAIZDUOJA PAAUGLYSTĖS PRADŽIĄ

Nėra konkrečiai nustatyto amžiaus lytinei brandai bei vienintelio teisingo apibrėžimo šiai paauglystės pradžia. Didieji kūno bei asmenybės pasikeitimai įvyksta skirtingame amžiuje ir skirtingu greičiu. Kadangi amžius nėra chronologiškas, galima atsižvelgti į tokius dalykus kaip, asmeninę brandą ir vystymosi istorijas.

Galima sakyti, kad bendrąją prasme, mergaitėms paauglystė prasideda sulaukus 10 – 12, o berniukams 11- 13.

Kai aktyvuojasi tam tikri hipofizio hormonai, ir jų susikaupia vis daugiau, pradeda bręsti ir reguliariai išsiskirti kiaušialąstės, pradeda gaminti spermatozoidai, atsiranda pirminiai bei antriniai seksualiniai požymiai, atsiranda tam tikri neseksualiniai fiziologiniai pasikeitimai, pasikeičia dydis, svoris, kūno proporcijos, jėga, koordinacija, raumenų tvirtumas.

Pirminiai seksualiniai požymiai yra susiję su lytiniais organais, skirtais poravimuisi ir dauginimuisi. Vaikystėje šie organai nėra tokie išsivystę kaip kitos organų sistemos. Lytinės brandos metu pradeda vystytis varpa, sėklidės, gimda,

makštis, varputė ir didžiosios bei mažosios lytinės lūpos.

Gebėjimas suteikti gyvybę neatsiranda sulig mergaičių menstruacijų pradžia ar sulig pirmos sėklos išsiskyrimu berniukams, tai tik ankstyviausias seksualinės brandos etapas. Tačiau, gebėjimas pagimdyti palikuonius išsivysto anksčiau negu pasibaigia fizinis augimas, tai viena iš priežasčių kodėl paauglių nėštumas laikomas labai rizikingu tiek motinai tiek vaikui.

Antriniai seksualiniai požymiai yra susiję su kūno pasikeitimais, kurie parodo biologinį vyriškumą arba moteriškumą. Gaktos plaukai, kilę iš lotyn. žodžio pubes, reiškia „plaukus ant kūno“, vaizduoja lytinę brandą. Jie atsiranda aplink lyties organus ir pažastyse abiejų lyčių atstovams, tačiau plaukuotumas smarkiau pasireiškia berniukams negu mergaitėms. Berniukams plaukai taip pat auga ant krūtinės ir veido. Mergaitėms pirmasis lytinės brandos požymis yra krūtų augimas.

Abiems lytims gerklos keičiasi apytiksliai 14 – 15 metų amžiaus, tai sukelia tam tikrus balso pasikeitimus, kas ypač aktualu berniukams.

Taip pat vystosi riebalų liaukos bei prakaito liaukos. Prakaito liaukos pradeda skleisti pažastų prakaito kvapą. Riebalų liaukos duoda pradžią gerai žinomiems inkštirams, sukaupiant aliejaus sekrecijas ir sulaukiant dulkes, kurios padeda atsirasti inkštirams, jei poros užsikemša ir yra užkrečiamos. Odoje pasireiškia pigmentacija, tam tikros kūno vietos, tokios kaip speneliai ir lyties organai patamsėja.

Bendrai išsitempia ir pailgėja griaučių bei raumenų struktūros, tačiau tai įvyksta skirtingu greičiu. Yra pastebėta, kad mergaitės pradeda vystytis greičiau negu berniukai, tačiau sulaukus apytiksliai 15 metų amžiaus, berniukai paprastai praauga mergaites ūgiu. Skeleto augimas kaitaliojasi su svorio priaugimu.

PAGRINDINĖS VYSTYMOSI UŽDUOTYS 11 – 15 METŲ ASMENIMS

POŽIŪRIO Į KŪNĄ FORMAVIMAS

Patys akivaizdžiausi jaunų žmonių pasikeitimai, įvykstantys sulaukus 11 – 15 metų amžiaus, yra kūno pasikeitimai. Dėl tos priežasties, mūsų susikurtas vaizdinys apie savo kūną, dėl šių pasikeitimų yra iškraipomas.

Vaikystėje visi pasikeitimai vyksta palaipsniui, taigi kai tik jie pasirodo, vaikai gali juos lengvai susieti su savo kūno vaizdiniu. Tačiau paauglystėje, pasikeitimų greitis ir intensyvumas neleidžia taip greitai prie to priprasti ir išlaikyti stabilumo bei savo kūno pažinimo jausmą.

SAVIGARBOS VYSTYMAS

Kūno pasikeitimai vyksta nereguliariai ir fizinė išvaizda pamažu pradeda prarasti vaikystėje turėtą harmoniją. Nors vaizdinys apie kūną nėra visiškai objektyvus, tačiau jis yra pripildytas subjektyvių vertybių ir šių pasikeitimų nereguliarumas labai paveikia susiformavusį mergaičių ir berniukų vaizdinį apie save ir kartu jų savigarbą.

Be to, vaikystėje dažniausiai savigarba priklauso nuo to kaip mus vertina šeimos nariai ar kiti autoritetą turintys suaugusieji, o dabar savigarba priklauso nuo mūsų pačių patirties ir nuo to, ką apie mus mano bendraamžiai. Tai sukelia nesaugumo jausmą ir troškimą patvirtinti savo patrauklumą bei socialinį ir emocinį pripažinimą.

SEKSUALINIO VAIDMENS PATVIRTINIMAS

Kūno pasikeitimai yra sietini su lytine branda. Vaikystėje seksualumas buvo tarsi žaidimas. Tai būdavo iš esmės išreiškiamas kaip noras pažinti ir savęs jaudinimas. Bet kuomet seksualiniai akstinai pasireiškia paauglystėje, seksas ir meilės problemos tampa pačiomis svarbiausiomis ir kaupiasi įtampa kaip seksualinio vystymosi poreikio rezultatas.

Šių įtampų išsisklaidymas priklauso nuo akstinų stiprumo, sugebėjimo įvertinti tikrovę, kultūrinės aplinkos kuri skatina arba draudžia tai daryti, vertybės, kurios formuoja charakterį, asmenybės valdymo mechanizmai, asmeninį istoriją ir tam tikros gyvenimo aplinkybės.

Šio periodo metu, seksualinis vystymasis veda prie laispsniško ir prideramo seksualinio vaidmens pripažinimo. Tai priklauso nuo stipraus ir pozityvaus tėvo arba motinos pritarimo – ar asmuo yra tos pačios lyties kaip tėvas ar kitos – patenkinant savo troškimus su priešinga lytimi ir sutapatinant save su kitais jaunais, tos pačios lyties žmonėmis. Tai toks laiko tarpsnis, kai berniukai tampa artimesni su savo tėvais ir draugais, o mergaitės su motinomis ir draugėmis. Tik po 13 metų jie pradeda užmegzti ryšius ir draugauti su priešingos lyties bendraamžiais, iš pradžių retkarkčiais, o po kurio laiko dažniau. Tai ypač susiję su galimu mišrios skautų

skilties arba tos pačios lyties narių skilties pasirinkimu, kaip bus išsamiai paaiškinta vėliau.

NAUJŲ MĄSTYMO FORMŲ VYSTYMAS

Paauglystėje tuo pat metu keičiasi ir intelektas. Nauji mąstymo būdai leidžia visapusiškai ir integruotai suprasti vykstančius įvykius. Formalios intelektualinių apibendrinimų operacijos ir abstrakcijos vystosi vis stabiliau ir stabiliau. Jauni žmonės, įgavę patirties ir praktikos, geriau sugeba priimti loginius sprendimus, paremtus priešastiniais ryšiais. „Leidžiant jiems efektyviau suvokti ir koordinuoti abstrakčias idėjas, apsvarstyti galimybes, išbandyti hipotezes, mąstyti į priekį, galvoti apie mąstymo procesą ir sukurti filosofijas“ (Raising Teens: A Synthesis of Research and a Foundation for Action, A. Rae Simpson, PhD, Center for Health Communication, Harvard School of Public Health, Boston, 2001).

7 metų vaikas žais su degtukais net nesusimąstydamas, kad jis arba ji gali sukelti gaisrą. Tokio amžiaus vaikas negali nustatyti priešastinių ryšių ir dėl to negali numatyti pasekmių. Tačiau jaunas, 12 metų amžiaus žmogus, gali suprasti užšifruotus simbolius, numatyti galimas situacijas, taigi jis žino, kad neatsargus žaidimas su ugnimi gali sukelti gaisrą, jeigu netgi tuo metu kai jis arba ji tarpusavyje susieja šiuos dalykus, ir nėra ugnies.

Jeigu 7 – 9 metų vaikai žaidžia gatvėje ir jų kamuolys nukrenta į kitą gatvės pusę, jie bet kokiū būdu stengsis jį atgauti, nepaisydami galimos rizikos. Tačiau 11 – 13 metų jaunimas, tomis pačiomis aplinkybėmis, jau geba įvertinti laiką ir erdvę, atstumą ir stiprumą ir dėl tos priežasties supranta galimą riziką, siekiant atgauti prarastą kamuolį. Tačiau šie sugebėjimai yra įgyjami palaipsniui, taigi mes negalime manyti, kad tokio amžiaus jaunimas geba įvertinti visas rizikas, su kuriomis jie gali susidurti.

7 metų vaikai, žaidžiantys tenisą, veikiausiai nelabai galės atmušti smūgius. Sulaukę maždaug 11 metų, jis arba ji, pradės suprasti pagrindines žaidimo taisykles ir stebint priešininko žaidimo stilių, jis arba ji pradės suprasti žaidimo modelį ir klaidas ir taip gebės duoti strateginį atsaką varžovui.

Vaikas išmoksta priimti abstraktų požiūrį, apibendrinti, nustatyti priešastinius ryšius ir dėl šių priežasčių pasiekiami geresni rezultatai.

Patrikti pavyzdžiai padeda suprasti, kad kažkas panašaus vyksta ir abstrakčių sąvokų bei vertybių sferoje. Štai kodėl paaugliai dažnai pateikia nenuspėjamus „strateginius atsakus“, kurie sutrikdo tėvus bei mokytojus. Panašiai kaip ir teniso žaidėjas, mūsų pateiktame pavyzdyje, nustebino mus savo tikslu smūgiu, laisvai atmušdamas kamuoliuką.

MOKYMASIS SUSIDOROTI SU EMOCIJŲ KAITA

Šiam laikotarpiui taipogi būdingi emociniai svyravimai, kurie yra sietini, arba kyla dėl hormonų ir mąstymo pasikeitimų. Tai laikas, kuriam būdinga jausmų painiava, kuomet jauni žmonės nori būti „suaugusiais“ ir nepriklausomais, tačiau vis dar trokšta senojo saugumo jausmo ir vaikystės šilumos. Viena po kitos

kyla didžiulės iniciatyvų bangos, kurias netikėtai nuslopina apatijos, tingulio ir susimąstymo laikotarpiai. Nesuvaldomo džiaugsmo akimirkas gali netikėtai pakeisti liūdesys ar netgi ašaros. Didžiulės baimės ir susimąstymo periodai, prabundant seksualumui, dažnai išsivysto į nerimą prieš pereinant į norą pažinti ir atrasti panašius vyksmus priešingoje lytyje.

Jauni tokio amžiaus asmenys nežengia tiesiai į brandą. Vaikiški impulsai bei poreikiai nuolatos atsinaujina ir išlieka kartu su naujos padėties troškimu pasaulyje. Laikas ir kantrybė yra nepamainomi dalykai, ypač iš vaikus globojančių suaugusiųjų, kurie pernelyg dažnai tikisi greito atsakymo ir ima prieštaravimai elgtis su jaunu žmogumi. Vieną minutę mes sakome: „tu jau nebeesi vaikas“, o kitą minutę mes primename, kad: „tu dar neesi suaugęs žmogus“. Tai neabejotinai gali jiems sukelti nerimą ir paskatinti ieškoti skubotų sprendimų dėl šiam laikotarpiui būdingos įtampos. Tačiau nerimas turi teigiamų padarinių, nes jis skatina mokytis, padidina gebėjimus kažką atlikti bei turimus lūkesčius.

Mūsų pačių sumišimai ir priešgyniavimai, imituojant suaugusiuosius, atsispindi mūsų mąstyme ir jauni žmonės dabar tai gali suvokti žymiai aiškiau negu vaikystėje. Tai prideda naują nežinomybės veiksnį jų patiriamiesiems nerimavimams, bandant nuosekliai interpretuoti tai kas vyksta ir sąveikauti su pasauliu. Dėl šios priežasties jauni žmonės ima mėgdžioti suaugusiuosius, kurie jiems atrodo turintys apibrėžtą vertybių sistemą.

MOKYMASIS ĮSIIJAUSTI Į KITŲ ASMENĮ IR KURTI TAISYKLES, VADOVAUJANTIS BENDRU SUSITARIMU

Paaugliai laipsniškai vystosi ir naudoja „kompleksiškesnę perspektyvų pasirinkimo lygį, išmokę atsidurti kito asmens situacijoje“ (Harward, idem). Šis naujas ir veiksmingas gebėjimas suvokti žmonių santykius, padeda jiems išspręsti problemas ir jų santykiuose iškilusius konfliktus.

Šie nauji sugebėjimai taip pat atsispindi pasikeitime iš vienašališkos pagarbos taisyklėms, kurias suaugusieji pavertė abipuse pagarba taisyklėms, kuriomis vadovaujantis jie pasiekė bendrą susitarimą su savo bendraamžiais. Štai kodėl tokio amžiaus jaunimui yra reikalinga erdvė klausimams ar netgi suaugusiųjų sukurtų taisyklių atmetimui, tam, kad jie galėtų atkurti buvusias taisykles arba sukurti naujas, kurioms galėtų pritaikyti tam tikus elgesio modelius. (internalizuoti). Ši tema bus detaliau aptariama šeštajame skyriuje, kuomet bus kalbama apie jaunų žmonių taisyklių sukūrimą ir skautų priesakus.

PRADĖJIMAS IEŠKOTI SAVĖS, ATSIVĖRIMAS SUPANČIAI VISUOMENEI IR GYVENIMO PLANO KŪRIMAS

Gebėjimas apsvarstyti, savo mąstymo ir kitų žmonių mąstymo stebėjimas, veda žmones prie klausimo, kurio ištakos slypi jų vaikystėje ir kurios daugiausiai buvo formuojamos šeimoje. Tai yra pirmieji ženklai žengiant iš naivaus pasitikėjimo (priklausomumo) į suaugusiųjų savarankiškumą, kurie pamažu didės vystantis paauglystei.

Galimybės ir kitų žmonių supratimas žymiai labiau priklauso nuo išorinio pasaulio negu nuo šeimos aplinkos. Tokiu būdu, kaip ir kituose gyvenimo tarpsniuose, konfliktas kyla tarp praeities ir ateities. Bendraamžių grupės nuomonės tampa žymiai svarbesnės už šeimos ar kitų suaugusiųjų nuomones. Kūno bei mąstymo pasikeitimai priverčia ieškoti naujų socialinės adaptacijos būdų. Jie pradeda formuoti savo asmenybę, remdamiesi savęs suvokimo skirtingose situacijose vaikystėje ir naujų impulsų bei gebėjimų sinteze, stengdamiesi sukurti nenutrūkstamumo jausmą.

Tačiau savo asmenybės kūrimo procesas nesibaigia nei šio proceso nei paauglystės metu, kadangi jis yra toliau formuojamas sulig kiekvienais praėjusiais paauglystės metais. Bet šiame laikotarpyje berniukai ir mergaitės išreiškia akivaizdų norą, kad į juos būtų žiūrima ne kaip į nesavarankiškus vaikus, tačiau kaip į asmenybes, kurios sugeba atlikti skirtingus indėlius savo pačių gyvenimui ir juos supančių suaugusiųjų gyvenimams, paremtus savęs supratimu.

Atsirandant naujiems tarpasmeniniams santykiams, berniukai ir mergaitės stengiasi elgtis taip, kad jie galėtų išreikšti save platesnėje socialinėje sferoje negu šeimos grupėje. Tačiau ši socialinė sfera dar nėra atvira plačiam gilinimuisi, klausinėjimams ir bendriems interesams, kurie atsiranda vėlesnėse paauglystės pakopose.

Galiausiai berniukai ir mergaitės pradeda pereiti nuo stiliaus ir gyvenimo plano, kuris yra papildoma šeimos gyvenimo dalis, į savo individualaus egzistencinio plano vystymą. Tačiau tik vėliau jie pradės jį aiškiai įsivaizduoti ir galės išbandyti praktikoje, kadangi jų asmenybė kol kas dar nėra nusistovėjusi.

Apie „vystomąsias užduotis“ dar bus kalbama devintame skyriuje, kuomet bus aptariami šio amžiaus asmenų mokymo tikslai. Tačiau labai naudinga kruopščiai išstudijuoti šią pateiktą informaciją ir paskatinti jaunos žmonės dalyvauti įvairiose veiklose ir visų svarbiausia, įvertinti jų asmeninį vystymąsi. Informatyvūs tekstai apie mokymo psichologiją leis pagilinti žinias ir vadovautis čia pateikiama informacija.

BERNIUKŲ IR MERGAIČIŲ INDIVIDUALUMO POŽYMIAI

Šiame skyriuje nagrinėjami kai kurie šia, laikotarpiui būdingi požymiai, skirtingose vystymosi srityse. Dauguma iš jų jau bus jums žinomi ir primins jums jūsų draugovės narius.

NAUJAS KŪNAS

Jie vis naujai atranda savo kūnus kiekvieną dieną, ir jų kūnai kasdien vis atsinaujina. Kūno pokyčiai juos sutrikdo, tačiau tai taip pat paskatina juos tyrinėti ir siekti tam tikrų ribų. Kūno pasikeitimai atskleidžia grožį, priverčia drovėtis, viršyti visas proporcijas, visam kam teikti pernelyg didelę arba per mažą reikšmę, suteikti džiaugsmą arba liūdesį, įskaudinti, suteikti malonumą ir yra tapimo vyru arba moterimi, proceso dalis.

Jie visuomet atrodo pavargę ir atsigauna tik pasiūlius pavalgyti. Tvarkingumas nėra jų stiprioji pusė, jie yra linkę į sportą, jų išvaizda juos glumina, jų drabužiai jiems netinka, arba jeigu jie jiems tinka, tuomet jie jų nemėgsta. Diena yra pernelyg trumpa atlikti viskam, ką jie nori ir per ilga, kai jie neturi ką veikti.

Viskas nuolat keičiasi, auga ir vystosi. Taip greitai, kad jiems sunku susiformuoti tam tikrą vaizdą apie save.

IDĖJŲ KILIMAS

Pasaulis ne tik išsiplečia, bet taip pat ir keičiasi. Atsiranda naujos sąvokos, kurios nebūtina susieti su tikrove. Idėjos turi atskirą gyvenimą ir gali būti sujungiamos viena su kita, siekiant sukurti naujas idėjas.

Ir pamažu, savo svarba šis idėjų pasaulis pakeičia realųjį, praktinį ir konkretų pasaulį. Sukelti tam tikrus atsitikimus ir „realiai įvertinti esamą padėtį“ – tai visuomet tam tikras iššūkis. Jiems netgi sunku žodžiais išreikšti tai ką jie jaučia ir ką galvoja.

Klausimai, kurie anksčiau būdavo skiriami išoriniam pasauliui, dabar nukreipti į save pačius. Į klausius „Kas aš esu? Ir „Koks aš esu?“ nebus visapusiško atsakymo dar kelis metus, tačiau jie skatina jaunos žmonės suabejoti viskuo ir ypač tais dalykais, kurie anksčiau būdavo suvokiami kaip neabejotinos tiesos.

SAVO INDIVIDUALIOS VERTYBĖS

Gėrio ir blogio pasaulis taip pat yra taikynys klausimams ir abejonėms. Jauni žmonės analizuoja, kuria, grįžta atgal ir vėl pradeda iš naujo, jie keičiasi sulig besikeičiančiomis savo idėjomis ir sąvokomis. Jie netikėtai išvysto stiprų gebėjimą atsidurti kito asmens vietoje ir viskas dabar gali būti klausinėjama iš „kitokios“ pozicijos ir tai gali niekada nesibaigti.

Čia pradeda formotis individualaus elgesio kodas. Šis kodas daugiau nebeprisklauso nuo šeimos nuomonės – į ją dabar atsižvelgiama retai, ir vietoj

jos viskas grindžiama savais įsitikinimais bei remiantis panašaus amžiaus draugų nuomone.

PRIEŠTARINGOS EMOCIJOS

Vidinis pasaulis tampa labai svarbus. Pojūčiai, emocijos ir jausmai kyla vienas po kito, papildančiomis arba prieštaringomis bangomis, kurios visuomet yra stiprios ir tęsiasi žymiai ilgiau negu vaikystėje. Jausmai plaukte plaukia, pripildo vidų, sutrikdo, priverčia prarasti kontrolę ir tampa pagrindine jų gyvenimo ašimi. Mokymasis atpažinti, valdyti ir kontroliuoti šiuos jausmus – tai keletas vystymo užduočių, skirtų šiam laikotarpiui.

Atsidavusi meilė, stipri neapykanta, nepaprastai stipri draugystė su draugais ir priešiškas elgesys su savo priešais – tai tipiniai jaunų žmonių, kurie yra per dideli būti vaikais ir per maži būti suaugusiais, požymiai.

Paaugliai, bandydami atrasti save ir apibrėžti savo individualybę, mums kartais atrodo kaip vaikai, o kartais kaip suaugusieji. Dėl šio dvilypumo mes kartais prarandame su jais kantrybę, bet dažniausiai tai parodo, kad jie auga diena iš dienos ir mes džiaugiamės žinodami, kad mūsų pastangos jų palaikymui nėra beprasmės.

DRAUGAI VISAM GYVENIMUI

Draugai yra reikalingi tam, kad būtų kuo pasitikėti ir kuo tikėti. Jauni žmonės pasitiki savo draugais ir iš jų pasisemia naujos stiprybės. Dabar jie turi mažiau draugų, tačiau turimi draugai yra artimesni. Jie sudaro glaudų ratą, kuris padeda jiems augti. Draugai yra tarsi veidrodys ir vystymosi variklis.

Ir kartais atrodo, kad šeima jų iš tiesų nesupranta, tėvai yra per daug artimi, arba priešingai, per daug nutolę nuo vaikų. Jauniems žmonėms dažnai atrodo, kad šeima suteikia per mažai laisvės ir per daug atsakomybės.

Nuolatinė kova tarp buvimo su kitais ir buvimo su pačiu savimi, buvimo draugų kompanijoje ir buvimo vienam, tarp savo vidinio ir išorinio pasaulio, yra akivaizdžiai nesibaigiantis nuolatinis karas.

Jauni žmonės blaškosi pirmyn ir atgal tarp savo šeimos, juos supančios visuomenės bei atsirandančių konfrontacijų. Jie vis dar neturi realaus suvokimo, kas vyksta aplink globaliame pasaulyje, tačiau vis mažiau apie tai klausinėja.

ASMENINIS TIKĖJIMAS

Perėjimas nuo vaiko tikėjimo, kurį suformuoja šeima ir jis kaip gauta dovana nušviečia visą vaikystę, prie suaugusiojo tikėjimo, kuris yra asmeninis, intymus ir atitinka žmogaus veiksmus – tai toks procesas, kuris prasideda šiame tarpsnyje ir trunka ilgai. Daugumoje atvejų, labai ilgai.

Šis perėjimas pasižymi dvilypumu, kylančiu tarp nuolatinio formos kritikavimo ir nuolatinio prasmės ieškojimo; klausinėjami jie bando atskirti suaugusiųjų tikėjimą, kuris sklinda iš „išorės“ ir savo pačių tikėjimą, kuris slypi „viduje“.

Ši transcendencija yra būtina žmonių egzistencijai, tai reikalauja laiko ir pastangų tiek iš jaunų žmonių, tiek iš juos šiame procese palaikančių suaugusiųjų.

KITI ASPEKTAI

PIRMAME PAAUGLYSTĖS TARPSNYJE BŪTŲ GALIMA IŠSKIRTI ŠIAS DVI AMŽIAUS GRUPES: 11 – 13 IR 13 – 15.

Tarp 11 – 15 metų amžiaus būtų galima išskirti dvi amžiaus grupes, kurioms būdingas staigus jaunų žmonių lytinis subrendimas, jį lydintis greitas augimas, protiniai pasikeitimai, kurie sietini su biologiniais kūno pasikeitimais ir visuomenės spaudimu.

Paauglystės pradžioje, maždaug nuo 11 – 13 metų amžiaus, paauglį paprastai domina biologiniai kūno pasikeitimai. Jauniems žmonėms sunku priprasti prie neįtikėtina greitos biologinės brandos, todėl jie tampa intravertai. Jie jaučiasi nesaugūs, todėl juos nelabai domina priešingos lyties bendraamžiai, jie jų neieško ir neretai netgi gali vengti. Toks požiūris pasikeičia sulaukus maždaug 13 metų amžiaus, kai jauni žmonės pripažįsta atsiradusius pasikeitimus, priima pasikeitusį kūną ir pradeda jausti saugiai. Todėl sulig jų vystymusi kinta draugų grupės: iš tos pačios lyties atstovų į mišrias grupes.

Kalbant apie fizinius kūno pasikeitimus, negalima pamiršti, kad “ staigus augimas” – greitas ūgio ir svorio padidėjimas, kuris būdingas lytinei brandai – berniukams ir mergaitėms pasireiškia skirtingu laiku.

Mergaitėms augimas pasireiškia vidutiniškai sulaukus 10 – 11 metų amžiaus. Jos greičiausiai auga apie 12 - uosius metus, o 13- aisiais metais augimo greitis pamažu tampa panašus į tokį, koks buvo prieš prasidedant staigiam augimui, nors augimo procesas vyks nuolatini dar kelerius metus. Priešingai, berniukams augimas pasireiškia tik beveik sulaukus 13 metų amžiaus, o pats sparčiausias augimo periodas būna apie 14 – uosius metus ir neilgai trukus pradeda lėtėti.

Faktas, jog mergaitės ištįsta ir priauga svorio beveik dvejais metais anksčiau nei berniukai, palaiko plačiai paplitusią klaidingą nuomonę, kad: „mergaitės subręsta greičiau negu berniukai“. Tačiau tai yra klaidinga prielaida, kadangi brandos pasiekimo procesas apima ne tik fizinį augimą, bet ir visapusišką asmenybės vystymąsi.

Tiek berniukams, tiek mergaitėms raumenys vystosi paaugus ir sparčiausiai vystosi pasiekus maksimalų ūgį, kai nustojama augti. Sparčiau raumenys vystosi berniukams negu mergaitėms. Bendras raumenų audinio padidėjimas ir tvirtumas taip pat pasireiškia berniukams, kas yra būdinga paauglystei. Todėl būtina į tai atsižvelgti organizuojant mokomąsias veiklas bei žaidimus, ypač dirbant kartu su mišria skautų skiltimi ar mišriomis draugovėmis.

Po lytinės brandos ir fizinių pasikeitimų, prasideda psichologiniai pokyčiai. Jauni žmonės, vystydami savo asmenybę, suvokia save kaip kažką individualaus ar skirtingo, tuo pat metu ieškodami ir mėgaudamiesi tam tikru pastovumo jausmu, susijusiu su savimi bei kitais. Šie prisitaikymai atsiranda kartu su lytine branda ir staigiu augimu, tačiau integracijai reikia daugiau laiko, kadangi asmenybė

formuojasi palyginti lėtai.

Nors fizinis augimas gali sumažėti, tokie psichologiniai faktoriai kaip nepriklausomumas nuo šeimos, bendraamžių pripažinimas svarbiausiu saugumo šaltiniu, reputacija labiausiai pastebimi sulaukus 13 – 15 metų amžiaus ir netgi daugiau.

Sulaukus 13 – 15 metų amžiaus, pažintinis (kognityvus) vystymasis, kuris yra sietinas su fiziniiais pasikeitimais, prasideda labai greitai. Jauni žmonės aiškiau pasineria į formalių operacijų ar abstrakčių minčių tarpsnį, kuriam būdingas gabumas mąstyti apie teiginius, kurie tikrovėje nėra susiję su konkrečiais objektais. Tokiame amžiuje jauni žmonės demonstruoja didesnius gabumus sukurti ir išbandyti hipotezes bei svarstyti ne tik apie tai kas yra, bet ir apie tai, kas galėtų būti. Tai paverčia juos labiau savistabiais ir analitiškesniais. Jų troškimas parodyti naujus, kognityvius sugebėjimus, akivaizdžiai pasireiškia ironijos naudojime, gebėjime kritikuoti kitus ir netgi dvigubuose polinkuose.

Naujų protinių gebėjimų greitis didėja sulig didėjančiu visuomenės spaudimu 13 – 15 metų asmenims, ypač požiūryje į išsilavinimą, atostogas ir savarankiškumą. Tai keičia jų santykius su suaugusiais ir jų integracijos į bendraamžių grupę tempus.

Vertinant iš skautų programos perspektyvos, šios dvi amžiaus grupės sudaro dvi skirtingas tikslų skiltis. Nors jie siekia tokių pačių galutinių tikslų, tačiau šie skirtingi tikslai apima specifinius kiekvienos amžiaus grupės, kurią mes apibūdinome, bruožus.

BERNIUKAI IR MERGAITĖS YRA TOKIE PATYS, TAČIAU TAIP PAT IR SKIRTINGI

Kaip jau buvo aptarta prieš tai, hormonų pokyčiai, kurie sukelia paauglystės pradžią, žymi fizinius ir motorinius pasikeitimus bei vystymosi tempus, kurie berniukams ir mergaitėms yra skirtingi.

Mes taip pat pastebime emocinius ir kognityvius pasikeitimus, kurie yra susiję su būdingomis savybėmis, elgsenos modeliais, požiūriais, domėjimaisi berniukais ir mergaitėmis. Buvo labai plačiai diskutuojama ar šie skirtumai yra priskiriami ne fiziniams asmenybės aspektams, bet šiandien yra

sutartinai pripažįstama, kad vyrai bei moterys įgyja savo elgesio formas beveik išimtinai kaip aplinkos, kurioje jie įgijo išsilavinimą, funkciją, ir aplink juos esančius modelius, kurie atspindi „paveldėtą“ vyriškumo arba moteriškumo modelį.

„Kultūrinės“ šių skirtumų ištakos yra glaudžiai susiję su tam tikrais mūsų visuomenėje vyraujančiais stereotipais. Nors moterys jau turi lygias galimybes ir teises su vyrais – ypač teoriškai, gana akivaizdūs vyriškumo ir moteriškumo stereotipai vis dar yra plačiai paplitę.

Jauni žmonės, norėdami šiame laikotarpyje patvirtinti jiems būdingą seksualinį savęs suvokimą ieško savos lyties draugų: berniukai draugauja su berniukais, mergaitės su mergaitėmis. Todėl paprastai formuojasi vienos lyties narių grupės, ypač pirmoje šios amžiaus grupės pusėje, maždaug nuo 11 – 13 metų amžiaus. Nors jauni žmonės gali jausti norą išbandyti draugystę su priešingos lyties atstovais,

tačiau šioje pradinėje stadijoje jie tam dar nėra pasiryžę. Būtinumas suvokti savo vidinius pasikeitimus yra stipresnis ir netgi sukuria tam tikrą „gynybinį“ atstumą tarp dviejų lyčių. Sulaukę maždaug 14 metų, jauni žmonės, priklausomai nuo aplinkos ir asmeninių savybių, sisuipažįsta su savo naujais troškimais ir gali geriau juos valdyti. Dėl šios priežasties jiems yra legviau nukreipti savo susidomėjimą į priešingą lytį.

Formuojant skiltis, reikia ypač atsižvelgti į narių amžių bei lytį. Labai svarbu žinoti vienos lyties grupėse įsitvirtinusių stereotipus. Tinkamai naudojant skautų metodą galima paremti šią tendenciją ir išlaikyti balansą jaunų žmonių tarpe. Netgi labai atvirose, pvz.: skandinavų bendruomenėse, vis dar išlieka tendencija propaguoti stereotipus, suteikiant mergaitėms asmeninių santykių, susitarimo bei derybų sugebėjimų, o berniukams – konkurencijos, konfrontacijos, kategoriškumo.

Mes turime stengtis nesivadovauti tokiais stereotipais savo draugovėje. Pavyzdžiui, mes turėtumėme palaikyti tendenciją skirti berniukams tokias veiklas, kurios reikalauja iššūkio ir vadovavimo, o mergaitėms skirti pasyvesnes veiklas bei patarnavimo užduotis.

Kita vertus, poreikis įtvirtinti lyčių lygybę mums nepadedą pamiršti tarp lyčių egzistuojančių skirtumų bei jiems būdingų viena kita papildančių savybių.

Štai kodėl mes sakome, kad berniukai ir mergaitės yra tokie patys, tačiau taip pat ir skirtingi.

MOKYMASIS LYGIOMIS SĄLYGOMIS, TAČIAU ATSIŽVELGIANT Į SKIRTUMUS

Taigi mokomasis procesas turi būti vykdomas lygiomis sąlygomis, tam, kad jauni žmonės galėtų išmokti bei patirti lyčių teisių lygybę, užtikrinant abejoms lytims tokias pat galimybes išvystyti jų pilną potencialą. Tai reiškia paskatinti juos pažinti vienas kitą, išmokti gerbti kitų specifines savybes bei abejų lyčių viena kitą papildančias savybes.

Mokymo proceso metu mes privalome atsižvelgti į skirtumus, juos atpažįstant ir pabrėžiant neribotą potencialą būti vyru arba moterimi. Tai reiškia, kad kiekvienas jaunas žmogus privalo turėti laisvę vystyti savo individualius gebėjimus bei interesus draugovėje, tačiau negali elgtis taip, kaip nepridera jo lyties atstovui.

Lyčių skirtumai neturėtų reikšti priešiško, ar vienos lyties pranašumo prieš kitą, tačiau lyčių galimybių lygybė neturi reikšti vienodumo ir simetriškumo.

Siekiant sukurti tokį mokymo procesą, kuriame būtų gerbiama lygybė ir skirtumai, yra būtina, kad tėvai, mokytojai bei jaunimo lyderiai sutartų vieni su kitais. Tai vienintelis būdas įveikti moterų diskriminacijos šalininkų tendenciją, kuri egzistuoja mūsų kultūroje ir ideologinę feminizmo reakciją, kovojant prieš moterų diskriminacijos šalininkus.

KIEKVIENA MERGAITĖ IR BERNIUKAS TURI SAVO ISTORIJĄ IR UNIKALŲ GYVENIMO PLANĄ

Žinoti bendruosius 11 – 15 metų berniukų ir mergaičių būdingus požymius ir juos suvokti kaip tokius pat, tačiau skirtingus, yra būtina mums dirbant savanoriais auklėtojais laisvu laiku.

Tačiau nepaisant panašumų, akivaizdu, kad jauni žmonės nėra visi vienodi ir ne visi patiria tokį patį spaudimą iš visuomenės. Jaunas žmogus, gyvenantis skurdžių kvartale, vargingomis sąlygomis arba izoliuotoje apylinkėje, patiria visiškai skirtingus sunkumus, negu paauglys, kuris gyvena pasiturinčioje, vieningoje ir globėjishkoje šeimoje ir privilegijuotoje apylinkėje.

Visi paaugliai patiria daugybę tokių pačių problemų. Jie visi patiria fizinius ir psichologinius lytinės brandos pasikeitimus bei vystymąsi. Jie visi jaučia poreikį įtvirtinti savo asmenybę ir elgtis kaip savarankiški visuomenės nariai. Tačiau, nepaisant dažnai girdimų kalbų, nėra nustatyto modelio, pagal kurį būtų galima nustatyti: „paauglys“ arba „šiandienos jaunimas“.

Pakilios užuominos į „šalies ateitį“ ir neigiamos užuominos į „viską kas blogai yra mūsų visuomenėje“ yra neteisingi ir klaidinantys supaprastinimai.

Todėl vien tik apžvelgti paauglių bruožų nepakanka. Vystymosi tarpsnyje, kuriam būdingi esminiai, nevienodi ir individualūs pasikeitimai, būtina asmeniškai pažinti kiekvieną mergaitę ir berniuką. Nepakanka vien tik žinoti, kas yra paauglystė, lytinė branda, ar kokie yra galimi šio periodo sunkumai.

Norint pažinti berniuką ar mergaitę kaip asmenybę, būtina pastebėti tam tikrus bruožus, kurie daro jo arba jos asmenybę išskirtinę. Tai priklauso nuo jų genetinio fondo, namų, kuriuose jie augo, jų vietos šeimoje lyginant su broliais/ seserimis, mokyklos, kurią jie lankė, jų draugų, jų aplinkos ir to, kaip jų gyvenimas susiklostė. Kiekvienas berniukas ir mergaitė turi savo istoriją bei individualią tikrovę.

Nei knygos, nei kursai, nei vadovėliai nesuteiks jums informacijos apie berniukus ir mergaites jūsų draugovėje – ypač apie tuos, kurių vystymąsi jūs kontroliuojate bei vertinate. Vienintelis būdas praleisti su jais laiką ir juos stebėti, pažinti jų aplinką, pasidalinti tam tikromis akimirkomis, matyti jų reakcijas, suprasti jų nusivylimus, išklaudyti jų jausmus, atskleisti jų svajones, trumpai tariant, atrasti kiekvieną iš jų kaip asmenybę.

Šios pastangos yra jūsų pirmoji užduotis ir jūsų sėkmė priklauso nuo santykių su kiekvienu paaugliu, kokybės – skautų bei vadovo savitarpio santykiai, kuriems reikalinga interesas, pagarba bei meilė.

2. SIMBOLINĖ STRUKTŪRA

SIMBOLIAI

SIMBOLIAI ATSPINDI IR MOKO

Simbolis yra vaizdinys ar figūra, turintis specifinius bruožus, kurie leidžia pavaizduoti objektą, situaciją, sąvoką arba procesą. Kiekvienas simbolis susideda iš žymiklio ir žyminio. Žymiklis tai yra koks nors apčiuopiamas vaizdas, žyminys – sąvoka, su kuria susijęs žymiklis.

Pavyzdžiui, svarstyklės yra laikoma teisingumo ženklui: jų esminė funkcija yra susijusi su pusiausvyra, jos skirtos pavaizduoti lygybei, kas yra būtina teisingumui. Svarstyklės yra žymiklis ir teisingumas yra žyminis.

Pavyzdžiui, kalba, kurią mes naudojame komunikuodami vieni su kitais, yra simbolių sistema. Žodžiai atspindi tikrovės ir leidžia mums identifikuoti, suprasti ir susieti tarpusavyje, bet jie patys nėra tikrovės. Mūsų gebėjimas funkcionuoti šioje simbolių sistemoje, leidžia mums mintyse konstruoti ar reikšti tikrovę, net jeigu ir turinys, susijęs su žymikliu, nėra iš tiesų pateiktas.

Vilkdagi (heraldinė lelija) yra skautų simbolis. Jo dizainas skiriasi priklausomai nuo kiekvienos nacionalinės draugovės ir yra kilęs iš antikinių žemėlapių, kuriuose jis būdavo pavaizduotas ant kompasų galvutės, rodančios šiaurę. Anot Baden Powel, jis simbolizuoja „teisingą kelią, kuriuo visi skautai turėtų sekti“.

Mokomąją prasmę, šio simbolio egzistavimas, padeda sukurti varomąją jėgą, kuri stumia į priekį ir leidžia tapti tuo, su kuo mes identifikuojame save. Simbolinė struktūra paskatina jaunus žmones pažvelgti šiek tiek toliau negu jie gali pamatyti savo akimis. Tai įkvepia juos iš paprastų dalykų padaryti nepaprastus, iš neįmanomų – įmanomus, iš nepastebimų – tai ką galima intuityviai pajusti. Tai padeda jiems matyti, mąstyti ir jausti dalykus bei situacijas, kuriuos ne visada galima pastebėti.

Sąlygos, kurios yra būtinoms šiems pasikeitimams:

- Žymiklis turi atikti būti „prisiderinęs“ prie žyminio. Negali būti jokių dviprasmybių. Pavyzdžiui, keletas tariamų skautų „tradicijų“, kurias kai kurios draugovės nesąmoningai ar lengvabūdiškai įvedė į pirminę simboliką – tokie kaip, pernelyg didelis Amerikos indėnų simbolių ar viduramžių riterių emblemų naudojimas – prieštaravo skautų simbolikai, kurią skautų įkūrėjas gana aiškiai apibrėžė kaip tyrinėjimus.
- Žymiklis turi atitikti psichologinius amžiaus grupės poreikius. Mergaitė žaidžianti su lėle gali būti teigiamas savęs suvokimo simbolis, jeigu ji identikuojasi su galimu gyvenimo modeliu ir potencialia motinyste. Tačiau suaugusi moteris, žaidžianti su lėle gali būti regresyvaus savęs suvokimo ženklas, kadangi šis žaidimas nėra susijęs su įprastais jos amžiaus asmenų vystymosi poreikiais. Dėl tos pačios priežasties, Kiplingo Džiunglių knygos pasakos „Žmonės iš vilkų“ simboliai negali būti naudojami vaikams iki 10 – 11 metų, nes tik tada keičiasi mąstymo forma.
- Žymiklis turi nuolatos būti, tam, kad pažadintų žyminį. Septynis šimtmečius

gyvavęs Santiago de Compostela, jojančio vėjyje ant savo balto žirgo, įvaizdis, išpanams sužadino kovos dvasią, atsikovoti savo žemes iš užgrobėjų. Skautų amžiaus (11–15 m.) grupės simbolis prarado aiškumą bei autoritetą kai kuriose skautų grupėse. Tai atsitiko arba dėl nesuplanuotos rutinos arba dėl to, kad lyderiai tam skyrė pernelyg mažai dėmesio. Jeigu simbolis bus naudojamas tik retkarčiais oficialiose ceremonijose kaip išblėsusi užuomina į skautų veiklą, jis nebegalės skiepyti tam tikrų elgsenos normų.

SIMBOLINĖ SKAUTŲ STRUKTŪRA: NAUJŲ TERITORIJŲ TYRINĖJIMAS BENDRAAMŽIŲ GRUPĖJE

Simbolinė struktūra, tai ką skautiškas metodas siūlo jauniems, 11–15 m. amžiaus žmonėms – naujų teritorijų tyrinėjimas bendraamžių grupėje, yra glaudžiai susijęs su poreikiais, kuriuos jie šiame amžiuje įprastai patiria ir išreiškia savo atliekamose veiklose.

Jie yra formuojami, atsižvelgiant į tris pagrindinius akstinius, kurie yra būdingi šiai amžiaus grupei:

- Polinkis tyrinėti
- Siekis atrasti naujas, nepažintas erdves
- Priklausymas bendraamžių grupei

Šie dalykai taip pat yra pastebimi ir kitose amžiaus grupėse, tačiau ankstyvoje paauglystėje jie vaidina ypač svarbų vaidmenį.

SIMBOLINĖS STRUKTŪROS VAIDMUO

Simbolinė struktūra yra referentinė aplinka, kuri palaiko bendrą gyvenimą skiltyje ir draugovėje, leidžiant atlikti viską, kas turi būti padaryta, nuosekliai.

Ji teikia mokymo naudą iš kelių skirtingų perspektyvų: Vaizduotės skatinimas ir jautrumo ugdymas.

Vienas simbolių privalumų yra tai, kad jie suteikia daiktams kitokią reikšmę, negu jie akivaizdžiai arba paprastai turi. Tyrinėtojų, atradėjų ir mokslininkų įrodymai yra nutolę erdvėje bei laike ir mes turime mažai galimybių juos atkurti. Tačiau, jie plečia mūsų akiračius ir parodo, jog savi – pasitenkinimas yra pasiekiamas. Šių įrodymų žymiklis yra galimybė kurti prasmę kiekvieno individualioje tikrovėje. Tokiu būdu tikrovė įgauna dimensijas, kurių kitokiu būdu negalėtų įgyti, arba tokias dimensijas, kurių be simbolių pagalbos nebūtų įmanoma suvokti.

Skautų tikslas yra padėti jauniems žmonėms tapti pasitikinčiais savo jėgomis, palaikančiais, atsakingais ir atsivariusiais žmonėmis, kurie prisidėtų prie geresnio pasaulio kūrimo. Šis tikslas yra numanomas ir, be abejo, nevaizduojamas žymaus vaidmens jauno žmogaus interesų tarpe, kai jis ar ji nusprendžia prisijungti prie skautų, bet tai yra aiškiai išreiškiamas per simbolius.

Jaunam žmogui, išitraukusiam į skautų veiklą, naujų erdvių tyrinėjimas yra žymiklis dėl naujų dimensijų jo arba jos asmenybei ieškojimo. Ir draugų grupė yra bendraamžių vertybių žymiklis, išreiškiantis jų skautų skilties svarbą.

Siekiant iš tiesų įsisavinti vertybes, reikia pamatyti kaip kiti žmonės jas išreiškia

savo gyvenimuose. Nėra nieko stipresnio kaip žmogus gyvenantis, taip, kaip iš tiesų jis arba ji mano esą teisinga. Tokie žmonės yra tikri herojai. Kai nėra herojų, jauni žmonės turi apsieiti su idelais. Iš herojaus mes pasisemiame įkvėpimo, tačiau idealai imituoja tik jų išorę. Herojus simbolizuoja kažką, kas yra amžina, kai idealas tiesiog skatina mėgdžioti. Herojus žmones išlaisvina, idealas paverčia vergais. Herojus niekada neapvilia, nebent jis arba ji yra dievinama – arba paverčiama idealu. Anksčiau ar vėliau idealas nuvilia.

Atsižvelgiant į skautų mokymą, žmonių, kurie gyvena laikantis savų principų, pavyzdys yra naudojamas išreikšti ir paremti skautų priesakų vertybes, įkvėpiant entuziazmo kažką pakeisti savame gyvenime.

Veiklų sistemoje, kuomet jauni žmonės yra paprašomi įvardinti norimas veiklas, prieš paruošiant veiklų programą, dažniausiai yra sudaroma veiklų, kurios yra labai skirtingos tarpusavyje, programa. Įprastas žymiklis – Naujų erdvių tyrinėjimas bendraamžių grupėje – sujungia ir suvienodina, visko ką mes turime daryti reikšmę.

Kaip mes pastebėsime vėliau, laipsniškas ir nuoseklus asmeninių patirimų sukauptas iš vykdomų veiklų, įgalina pasiekti tikslus, kuriuos pateikia skautų metodas. Jauni žmonės šiuos tikslus pritaiko saviems poreikiams, pritaikant juos prie savų norų bei troškimų.

Šis procesas galėtų pasirodyti nuobodus ir scholastiškas, jeigu visa tai, ko mokoma nebūtų pateikiama žaidimo forma. Simbolinė struktūra suteikia nuotykių pojūtį ir pripildo draugovės gyvenimą entuziazmo bei susijaudinimo.

Tai nėra nereikšmingas žaidimas ar laisvalaikio užsiėmimas, kuris suteikia paprastus pojūčius. Simbolinė struktūra išreiškia tokį moters arba vyro tipą, kokiu mes trokštame tapti, ir tai yra tiesiogiai susiję su herojų, kuriuos mes sutinkame, įrodymais, su skautų priesakų vertybėmis ir elgsena, kuria kiekvienas jaunas žmogus parodo, kad jis arba ji pasiekė nustatytą tikslą.

POLINKIS TYRINĖTI

NAUJŲ PASAULIŲ ATRADIMAS

Stovint ant suaugusiųjų pasaulio slenksčio, dar yra labai daug ką atrasti, įskaitant savo pačių asmenybes, tyrinėjimus ir atradimus, kurie yra be galo svarbūs jauno žmogaus gyvenime.

Nustebinti savo kūnų pasikeitimų, jauni žmonės laipsniškai nusimeta vaikystės įsitikinimus, įgytus savo šeimoje. Jie pradeda duoti atsaką savo impulsams, ieškoti naujų identifikacijos šaltinių, kurie suformuos jų būsimą suaugusiojo savęs suvokimą laikui bėgant, kuris galbūt sutaps arba nesutaps su jų tėvų gyvenimo plano siekais.

Bet kuriuo atveju, šis mąstymo pasikeitimas ir artėjantis kitoks gyvenimas reiškia, kad iki tol buvusi nurodymų sistema staiga tapo pernelyg ribota. Net jei vėliau jie gali ir sutikti su savo tėvų planais, dabar šie jauni žmonės trokšta platesnių akiračių, kurie padėtų jiems išreikšti savo naujus ir didesnius gebėjimus. Nėra nieko kito, kas šiame amžiuje galėtų teikti riek daug džiaugsmo kaip naujų dalykų atradimas ir netikėtas nustebimas.

Skautų metode nuotykis pateikiamas kaip priemonė, leisti vystytis šiems ypač dinamiškiems poreikiams bei gebėjimams. Daugiau nebežiūrima iš šalies į dalykus, kurie atsitinka kitiems su baime. Dabar atėjo laikas jų pačių istorijai.

Tokiems bandymams įkvėpiančio pagrindo, paremto įsivaizduojamu pasauliu, jau nebepakanka. Nepakanka turėti tik fiktyvius veikėjus ir grupuotes, kurioms priskiriamos beveik visos pavyzdinių elgsenos tipų bei visuomenės modelių vertybės.

Dabar mes turime pasinerti į tikrą pasaulį, į tikrų gyvenimo įvykių ir žmonių pasaulį, pasaulį, kurį išties užvaldė istorija ir kuriame vyksta tikri dalykai.

Džiunglių pasaulis, kuris buvo pateiktas jauniems skautams, jų vaikystės metu, su įsivaizduojamais veikėjais, paliekančiais savo pirmuosius pėdsakus ant kelio, dabar pakeistas į didžiulių tyrinėjimų atrakcionus, kartu su pavyzdiniais vadovais. Šie tyrinėjimai, kartu su pagrindiniais veikėjais, ne tik sužadina entuziazmą, bet kartu ir padeda vystyti naujas identifikacijas, pateikdami pavyzdį, kuris gali būti imituojamas čia ir dabar.

Taigi mes pakuojame savo kuprines ir leidžiamės į kelionę, kaip didžiuosiuose tyrinėjimuose, vykdami į nežinomybę. Įprastinės stovyklų išvykos parodo žymiai daugiau negu yra iš tiesų, arba žymiai daugiau nei mums, kaip suaugusiems, atrodo, ir suteikia naują reikšmę jaunai sielai bei protui. Jaunas žmogus, leidžis į ekskursiją, stato tiltą tarp savo tikrovės ir didžiųjų tyrinėtojų nuotykių. Jie seka, pavyzdžiui, Lewis ir Clark keliu, kurie 1804 liepos mėnesį, prezidento Jefferson pageidavimu, leidosi į istorinę kelionę Misūrio upe, siekdami rasti kelią, sujungiantį Šiaurės Ameriką su Ramiuoju vandenynu.

Taip kaip Meriwether Lewis, William Clark bei kiti jų narsios komandos nariai

keliavo beveik du su puse metų audringa upe, kęsdami lietu, pavojingas sroves, smėlio sąnašas, baimę dėl priešiškausi nusiteikusių čionykščiu, alkį, gyvatės ir moskitų įkandimus, taip jaunas vyras ar moteris turės priimti iššūkius bet kokioje ekskursijoje. Jos gali būti parenkamos, atsižvelgiant į narių stiprumą ir ne tokios sunkios, kokias patyrė Lewis ir Clark, tačiau jos negali būti mažiau patrauklios ar jaudinančios. Ir, kaip Lewis ir Clark, jie augs bandydami ir gyvens šiais epizodais, kurie paliks neišdildomą įspūdį jų tik prasidėjusiam gyvenime.

Galimi gyvenimo nepatogumai atvirame ore yra menkniekis palyginti su legendine Ernest Schackleton ir jo 27-erių vyrų kelione 1914 – 1916 metais. Imperiškąją trans-antarktinę ekspediciją, kur žmonės išsiruosė pėsčiomis pereiti Antraktinį kontinentą, sudarė prityrę jūreiviai ir mokslininkai baigę žymius universitetus. Nuplaukęs 1, 500 kilometrų per aisbergus Schackleton laivas įstrigo į ledo spūstį likus vos vienai dienai iki tol, kol jie planavo pradėti žygį pėsčiomis. 10 ilgų mėnesių ledas trukdė jų kelionę ir neleido pasiekti tikslo kol galiausiai laivas sudužo kaip kiaušinio lukštas.

Ekspedicija Antarktidoje buvo vykdoma dar 10 mėnesių po to, su minimalia įranga, stovyklaujant ir einant pėsčiomis šimtus mylių, ant didžiulių ledo lyčių, ar plaukiant gležnais laiveliais, kuriuos dar buvo galima išgelbėti iš sudužusio laivo, valgydami žalius (neišvirtus) gyvūnų vidurius, tam, kad atsigintų nuo skorbuto. Niekas neturėjo net menkiausios idėjos kur jie buvo, kol galiausiai jų kančios baigėsi ir jie buvo išgelbėti Pilot Pardo ir vilkiko Yelho iš Chilean karinio jūrų laivynų.

Schackleton ir jo vyrų pavyzdys nenori pasakyti, kad jauni žmonės pateks į tokias pat rizikingas situacijas. Greičiau, šis epizodas yra pavyzdys, kaip tvirtai ir integruotai spręsti sunkumus, kaip simbolizuoja jų laivo pavadinimas „ Ištvėrmė“.

FIZINIŲ SUGEBĖJIMŲ DIDINIMAS

Ieškojimas naujų kelių, pramintų takelių, kurie anksčiau buvo nežinomi, kopimas į kalną, lomos perkirtimas, ropštimas į upės krantą, miegojimas po žvaigždėtu dangumi, maisto gaminimas, pastogės suradimas, saugios vietos suradimas – tai tokios veiklos, kurios leidžia mums, savo kūno pagalba, atrasti pasaulį, ištyrinėti savo pačių galimybes, išbandyti atsiradusias stiprybes, išvystyti naujus įsitikinimus ir įgauti pasitikėjimo savimi.

Yra daugybė įžymių fizinių pastangų įrodymų didžiuosiuose Amerikos tyrinėjimuose.

1799 metais, didysis vokiečių natūralistas, geografas ir istorikas, Alexander von Humboldt, žengė ant Venesuelos kanto. Penkerius metus, prancūzų natūralisto Bonplan draugijoje, jis tyrinėjo lygumas, nukeliavo iki Orinocco ir tuomet per Casiquiare upę pasiekė Juodąją upę ir ekvatorines džiungles. Jie lankėse Kuboje ir Kolumbijoje, plaukė upe Magdalena iki Quito, nuo ten jie keliavo iki Andų, įkopdami į Chimborazo. Jie perėjo kalnus, ištyrinėjo Aukštutinį Maranon, gręžo į Lima, ir 1804 m. aplankė Meksiką, prieš grįžtant atgal į Europą.

Prieš, per ir po Humboldt kelionių per Amerikas, daugybė kitų tyrinėtojų ištyrė kontinentą, esant ypač nepalankioms sąlygoms. Jose Celestino Mutis buvo daktaras

iš Seville, įsikūręs Bogotoje, kuris 18 amžiuje surengė ekspediciją, dalyvaujant mokytiems vyrams bei dailininkams, kurie paruošė virš 24, 000 apie Amerikos fauną, pateikdami beveik 5, 000 rūšių. Biblioteka, kurią jis paliko Bogotoje, buvo Humboldt laikoma “geriausia iš geriausių pasaulyje”.

Francisco Jose de Caldas, išsismokslinęs berniukas iš Kolumbijos tapo didžiu Mutis draugu. Cladas pirmiausiai pristatė save Mutis su 14 mulų vilkstine, kurie nusvėrė bagažines, kurioje buvo jo kelionės muziejus. Kaip Caldas pats teigė, tarp daugybės ir įvairių objektų, aprašymų ir pastebėjimų iš jo kelionių buvo “ didokas herbariumas, kuriame buvo penki ar šeši tūkstančiai griaučių, sudžiūvusiu šioje sunkioje bei sparčioje kelionėje.

Antonio Raimondi buvo vietinis Milano gyventojas, Italų botanikas, chemikas, geografas, geologas, fizikas, meteorologas, keliautojas, natūralistas, istorikas, mokytojas, iliustratorius, tapytojas, archeologas ir antropologas, bet visų svarbiausia, tyrinėtojas. Jis pradėjo savo mokslinius tyrinėjimus Peru, 19 a. viduryje. Jo kolekcijose yra 595 antropologiniai kūriniai; 11, 575 zoologiniai eksponatai ir 7, 513 suakmenėjusių iškasenų, mineralų ir uolų, ir be to dar, iki 20, 000 rūšių hebrariume.

Kreipdamasis į jaunus Peru žmones, kam skirtas šis darbas, jis teigia, jog “Pasitikėdamas savo entuziasmu, aš užsiėmiau tokią užduotį, kuri žymiai viršija mano jėgas. Padėkite man. Baikite pagaliau kovoti dėl politikos ir vietoj to verčiau atsidėkite savo šalies ir begalinių jos resursų tyrinėjimų.

Šie ir kiti tyrinėjimai, tarnavę žmonijai, nebūtų buvę įmanomi be svarbiausio vaidmens atlikėjo pastangų išvystyti savo fizinį potencialą iki maksimumo.

Ši tyrinėjimų dimensija puikiai atitinka tokio amžiaus berniukų ir mergaičių poreikius vystyti jų fizinius gebėjimus!

Remiantis šiuo mokomuoju atsitiktiniu sutapimu, Baden – Powell įkūrė skautus ir suteikė jiems jų vardą. Žodis skautas reiškia “tyrinėtojas”, tai toks žmogus, kuris visada yra priekyje, kuris praneša kas vyksta aplinkui, kaip Humboldt, Mutis, Caldas, Riamondi bei daug kitų, kurie tyrinėjo ir suteikė pirmąsias žinias apie Ameriką.

Potraukis vystyti fizinį potencialą taip pat sustiprina veiklą, atvirame ore, reikšmę. Tyrinėjimas reiškia – visų svarbiausia, išvykimas, pradėjimas eiti, pradėjimas veikti, judėjimas priekin, keliavimas, ieškojimas. Žodis “tyrinėti” yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio *explorare*, kuris reiškia “būti žvalgyboje” (elgtis žvalgybiškai). Ir “nuotykis” yra kilęs iš *venire*, kuris reiškia judėti link tam tikros vietos.

Daugumai šių dienų jaunų žmonių, kurie vietoj keliacimų yra prilipę prie televizoriaus ekrano ar video žaidimų, didžiųjų tyrėjų iššūkiu sustiprina galimybę svajoti, atveria naujus akiračius ir praturtina jų žaidimų pasaulį. Per veiklas ir užduotis visa tai tampa tikra ir vilioja juos veikti, pradėti procesus, atrasti savo kūno potencialą.

ŽINIŲ GILINIMAS BEI SUMANUMO NAUDOJIMAS

Kaip jau turėjome pastebėti šiuose išbandymuose, tyrinėjimai taip pat išbando ir intelektą. Iš tikrųjų, mes dažnai naudojame išsireiškiamą "tyrinėti" kaip sinonimą "ištirti".

Taip pat ir žodis "skautas" "neriškia vien tik "tyrinėtojas". Jis kilęs iš lotyniško žodžio auscultare, kuris reiškia išklausyti, ištirti ar išnagrinėti.

Kokia nuostabi galimybė jauniems žmonėms, kuriems pradeda atsirasti abstraktaus mąstymo, išvadų darymo, klausinėjimo ir apibendrinimo gabumai!

Nei vienas tyrinėjimas neįmanomas be problemų ir konfliktų, ir kiekvienas tyrėjas turi spręsti iškilusių konfliktų sumanias. Sumanumui yra būtinos žinios. Siekiant tinkamai atlikti tyrinėjimą ir norint, kad jis progresuotų, protinis augimas ir vystymasis yra neatsiejama šio proceso dalis.

1999m. kovo 21 d, sekmadienį 6.00 Grinvičo laiku, Bertrand Piccard ir Brian Jones pirmieji oro balionu apskrido pasaulį, pilotuodami oro balioną 19 dienų, 21 valandas ir 55 minutes, i6 viso nuskridami 41, 920 kilometrus. Visa tai nebūtų buvę įmanoma be jų 55 metrų aukščio baliono, kuris laikė hermetintą 6 metrų ilgio kabiną, ir turėjo naujausią meteorologijos įrangą, kuri leido numatyti oro sroves 3 dienas 5 priekį.

Ne tik technologijų laikotarpyje tyrinėjimams atlikti buvo reikalingas intelekto vystymasis. Kelione Misūrio upe, Lewis ir Clark galėjo būti žymiai sunkesnė be Sacagawea pagalbos, jaunos Shoshone indėnės, kuri prisijungė prie ekspedicijos kartu su savo prancūzu vyru. Puikiai pažindama žemes, ji buvo kaip gidė, ir mokėdama kitas kalbas, ji buvo vertėja indėnams. Pažindama savo gimtos šalies žoleles ir vaisius, ji galėjo pagaminti vaistus bei paruošti maistą savo kompanionams. Sacagawea būtų buvusi labai sunkioje padėtyje jeigu Lewis nebūtų gebėjęs padėti jai labai sunkiame savo sūnaus John Baptist gimdyje.

Raktas slypi žinių pritaikyme moksle bei technikoje. Atitinkamas mokslo pritaikymas suteikia teisėtumą ir tyrinėjimų vertę. Šiandien mes galime pamatyti daugybę žygių, tačiau jeigu tai nėra susiję su mokslu, jų negalima pavadinti tyrinėjimais, taip pat kaip ir nei vienas žygis, nesusijęs su mokslu yra tiesiog klajonė ir nieko daugiau. Taip būtų jeigu skautai stovyklautų be savo novatoriškų technikų, virvių ir mazgų ir nenumatę kaip apsaugoti savo gyvenamąją teritoriją. Arba jeigu mes pavaizduotume grupę draugų, išvykusių į pikniką, kaip "tyrinėtojus".

PĄŽVELGIMAS Į PASAULĮ KITU KAMPU

Tyrinėjimas tai ne tik naujos žemių atradimas, fizinės pastangos, žinių atskleidimas, tačiau tai taip pat ir naujų dimensijų, kurios leidžia į kasdieninius įvykius pažvelgti naujai, įgijimas.

Tėvai yra maloniai nustebę matydami savo vaikus šiek tiek pasikeitusius po kiekvienos išvykos ar stovyklos. Po šių išbandymų jie grįžta labiau savarankiški, geba geriau dalyvauti diskusijose ir apginti savo nuomonę, ir taip pat pasikeitę, žvelgiantys į pasaulį kitu kampu. Šis naujas įprastinių dalykų pamatymas kitomis

akimis yra ypač svarbus; kaip prancūzų rašytojas Marcel Proust teigia savo plačiai žinomame kūrinyje "Prarasto laiko beiškant": " Tikroji atradimo kelionė tai nėra nežinomų vietų atradimas, tačiau pažvelgimas į viską naujomis akimis".

1924 metais, prancūzas Clement Ader, būdamas 83 metų amžiaus, pagarsėjo kaip pirmasis žmogus, išdrįšęs išbandyti aviaciją, neskaitant to fakto, kad 1873 metais – 30 metų prieš garsiuosius Wright brolius, išgarsėjo pagaminęs mechaninį paukštį, kuris gebėjo atsiplėsti nuo žemės. Kiti juokdavosi iš jo kai jis būdamas vaikas, galėdavo ištisas valandas stebėti skrendančius paukščius. Pradėjęs savo tyrinėjimus jis nukeliavo į Strasbourg tyrinėti kaip skrenda gandrai ir į Algeria stebėti didžiuosius Afrikos plėšriuosius paukščius. 1881 metais, labai jaudindamasis jis sukonstravo pirmąjį lėktuvą ir Paryžiaus gatvėje Assomption jis įrengė dirbtuves, kur buvo didžiulis narvas su paukščiais, kurie atliko modelių vaidmenį.

1891 metais, Santos Dumond, brazilų aviacijos pirmtakas, būdamas vos 18 metų, viduryje Paryžiaus aikštės ant medžio pakabino automobilį, norėdamas pažiūrėti ar variklis veiks pakibęs ore. Supratęs, kad šis bandymas nepavyko, jis aerostatinuose balionuose sumontavo variklius, varomus benzinu. Jis pagamino šešis balionus ir aštuonis diržablius. 1906 metais jis sugebėjo savo paties sukonstruotu lėktuvu, kurį pavadino "14 –bis" nuskristi 120 metrų, pakilęs į 6 metrų aukštį.

PASIŽADĖJIMO DAVIMAS

Fiziniai bei protiniai patyrimai leidžia vystyti charakteriui, išreikšti emocijas bei jausmus, socialinį stabilumą ir dvasinį ieškojimą.

Kai skautas Neil Armstrong, kaip Baden Powell išpranašavo, kad jis bus pirmasis žmogus nusileidęs mėnulyje, 1969 metais Liepos 20 d. nusileido mėnulyje, jis visapusiškai įvertino savo asmenybę.

Annie Smith Peth, lotynų amerikiečių mokytoja, kuri 1908, būdama 59 metų, įkopė į 6, 768 m. šiaurinę Huascaran viršūnę, esančią Peru Anduose, savo alpinistės karjerą pradėjo tik būdama 45 metų amžiaus. Ji nebuvo specialistė, tačiau trūkstamą patirtį ji kompensavo didžiule valios jėga. Ji užkopė į tokį aukštį, kokio iki jos nebuvo pasiekusi jokia kita moteris ir paskutinis jos kopimas buvo Madison kalnas New Hampshire, kai ji buvo 82 metų amžiaus.

Kai grupė lynu pririštų alpinistų, siekia pirštų galiukais siauros atbrailos, kiekvienas žingsnis yra rizikingas žygis ir taip pat meilės bei solidarumo su kitais alpinistais, kurie yra surišti gležnomis virvėmis, gestas.

Aldrin ir Armstrong, bėgo mėnulio paviršiumi, nustebindami milijonus žmonių, kurie sekė jų kiekvieną judesį per televiziją. Kelionės per mėnulį vaizdinys tapo 20 amžiaus simboliu ir jis simbolizuoja žmogaus tyrinėjimų dvasią.

Šis sertifikatas yra išdidžiai demonstruojamas Pasauliniame Skautų biure. Jis sako: „ kad šis pasaulinių skautų ženklelis buvo nugabentas ant mėnulio paviršiaus, pirmą kartą žmogui nusileidus mėnulyje. Apollo XI, 1969, Liepos 20. Neil. A. Armstrong, įgulos vadas, Apollo, XI".

Kai lenkų mokslininkė Marie Curie, savo pradinėje laboratorijoje Paryžiuje, tyrinėdama mokslo paslaptis, patyrė radiacijas, kurios ilgainiui galėjo sukelti mirtį,

ji galvojo tik apie tas gyvybes, kurias jos išradimas galėtų išgelbėti. Būdamą 56 – eriu metų ji rašė: „Mes nesukursime geresnio pasaulio jeigu nebus kiekvieno individualaus žmogaus pastangų. Tuo vadovaudamiesi, kiekvienas iš mūsų privalome save tobulinti, prisiimti savo atsakomybės dalį platesniame žmonijos gyvenime“.

Candido Mariano da Silva Rondon praleido ištisus metus tyrinėdamas Braziliją ir įrengdamas telegrafo linijas neapmatomose, neturinčiose kelių srityse, kur gyveno vieni Amerikos indėnai. Jis sukorė virš 40, 000 kilometrų, kas yra lygu atstumui aplink pasaulį. Nepaisant nuopelnų už šį gigantišką darbą, Rondon buvo geriau žinomas dėl savo pagarbos vietinėms kultūroms, narsia savo teisių gynyba bei gyvenimo būdu, kurie suteikė jam „Taikos maršalo“ vardą, kaip jis yra žinomas iki šių dienų. Jo šūkis buvo: „Jei reikia mirk, tačiau niekada nebūk nužudytas“. Beveik visuose Brazilijos regionuose yra jo vardu pavadintų skautų grupių.

Kai Piccard ir Jones baigė savo kelionę aplink pasaulį ir ruošėsi nusileisti savo balionu ant Egipto smėlio, Piccard rašė: „Nakties šaltis, kurį aš jaučiu, man leidžia suvokti, kad dar mes nenusileidome ant žemės ir mes vis dar išgyvename vieną iš gražiausių akimirklų savo gyvenime. Vienintelis būdas išlaikyti šį momentą, tai jį pasidalinti su kitais. Dėka Providence vėjo mums pasisekė. Lieskime vilties vėjams pūsti ištisai kelionės aplink pasaulį metu“.

Visi šie pavyzdžiai rodo, kad tyrinėjimas – tai tokia veikla, kuri sujungia kitas žmonių veiklas, tam, kad aukštintų žmogaus dvasią ir apimtų visus asmenybės aspektus.

NUOLATINIS TYRINĖJIMŲ VYKDYMAS

Tyrinėjimas tai nėra tiesiog išvykimas į kelionę. Grįžimas atgal tai taip pat nuotykių dalis. Kai išbandymas pasibaigia, kelias yra surastas, mes grįžtame atgal ir pasidalijame savo patyrimais. Iš Lotynų kalbos žodžio venire, taip pat yra kilęs žodis adventus, kuris reiškia atvykimas.

Tačiau grįžus atgal į bazę ir valandėlę pasidalijus savo patyrimais su kitais, kažkas viduje skatina mus ir vėl leistis į kelionę. Adventus duoda kelią explorare. Ir staiga mes atrandame save ruošiantis naujai kelionei, pasinėrusius į naują idėją, susipainiojusius naujoje kultūroje ar savo pačių viduje. Mums reikia atkurti save, vystytis, pasiekti kažką daugiau, nenustoti gyventi.

Robert D. Ballard, mokslininkas iš Connecticut paslaptinių tyrinėjimų Instituto, suradęs vietą kur nuskendo žymusis Titanikas, pasakė: „Gyvenimas tai yra epinė kelionė, kuri prasideda svajone arba idėja, kažkuo kas kristalizuojasi jūsų galvoje ir vėliau jūs turite tam ruoštis. Jūs turite eiti ir surasti nuotykių ieškotojus, su kuriais galėtumėte tai atlikti“.

Ballard, kuris charakterizuoja savo darbą, kaip senų legendų rinkinių ieškojimą, priduria: „tyrinėjimų dvasia yra neatsiejama žmogaus dalis. Ir jis užbaigia pasakydamas, jog „mes visi esame tyrinėtojai. Kaip kuris nors iš mūsų gali nugyventi gyvenimą tik žiūrėdamas į duris, tačiau jų neatidarydamas?“.

Tyrinėjimas jauniems žmonėms prasideda natūraliai. Jis buvo jau tuomet kai dar neegzistavo skautiškas metodas, ir nors išvis nebuvo apie tai kalbama, žmonės

vis tiek tyrinėjo. Šis metodas vertingas tuo, kad jis suformuoja didžiąją dalį jauno žmogaus savybių, tyrinėjimą paverčia motyvacija, simboliu, stiliumi bei aistra, kurie padeda mums ieškoti žmonijos ištakų, prigimties bei likimo.

SIEKIS ATRASTI NAUJAS, NEPAŽINTAS ERDVES

PASAULIO PAVERTIMAS GERESNIU

Nepalaužiamos tyrinėtojų valios dėka, vargu ar dar Žemėje dar yra kokia nors nežinoma vieta. Mes žinome, kas yra vandenyno gelmėse, bei aukščiausių kalnų viršukalnėse. Žemėlapiuose pažymėta sausos dykumų uolienos bei šalčiausiuose poliariniuose kraštuose esantys ledynai. Netgi žemės gravitacinė jėga nesulaikė tyrinėtojų nuo noro įsiskverbti į visatą, esančią už žemės atmosferos.

Dabar kai visos pačios mistiškiausios vietos tapo mums žinomos, ekspedicijų pobūdis pasikeitė. Dabar atrasti naujų žemių atradimas jau nebėra iššūkis, bet svarbu suprasti planetą, jos klimatą bei gyventojus.

Milijonus metų ekosistemos buvo visiškai balansuotos. Tyrinėjimai ekosistemų viduje jų nepakeitė. Tačiau kuomet žmonės emigravo į naujai atrastus regionus, jie sukėlė ilgalaikę žalą. Praeitieji tyrinėjimai parodė mūsų protėviams žemės stebuklus ir jie perdavė šiuos įrodymus mums. Tai mūsų pareiga – išsaugoti šiuos stebuklus ateities kartoms. Mes gyvename tokioje epochoje, kurioje vyksta naujų gyvybių dimensijų tyrinėjimai mūsų planetoje.

Tyrinėtojai lankėsi tolimosiose tropinėse džiunglėse, bet mokslininkai vis dar labai mažai žino apie miškų „skliautą“, pavyzdžiui, medžių lapų sluoksnis, esantis 30 metrų nuo žemės. Dauguma gyvūnų bei augalų rūšių, kurie ten gyvena dar nebuvo įvardyti ar identifikuoti. Nepaisant to, komercijos vystymasis prisideda prie beveik 150, 000 kvadratinų kilometrų miško sunaikinimo kiekvienais metais.

Gali atrodyti, kad tiek mažai liko atrasti Amazonėje, tačiau iš tiesų, moksliniai tyrinėjimai dar tik prasideda – vargais negalais – pasineriant į miško natūralią pakartotinio naudojimo sistemą, jos žemę ir vandenį, jos vystymąsi bei vabzdžių gyvenimą.

Antarktika buvo ištirta ir me esame aiškiai apie tai informuoti, tačiau 3.5 kilometrų storio amžinasis apledėjimas yra didžiulė, beveik nepanaudota duomenų bazė, galinti daug ką papasakoti kaip vystėsi Europos klimatas ir atmosfera per paskutinius 160, 000 metų.

Satelitai, besisukantys aplink žemę 900 kilometrų aukštyje jau nebe naujiena, bet minutė po minutės jie siunčia signalus, kuriuos kompiuteris paverčia labai tiksliais fotografijomis, kurios gali būti naudojamos pažymėti žemėlapyje tolimiausius objektus, paskirstyti mineralinius išteklius. Nustatyt užterštumą ir derliaus infestaciją.

Dykumų tyrinėjimai trunka ilgai, vienas iš aštuonių žemės gyventojų gyvena dykumoje arba mažai lietingose srityse, tačiau moksliniai tyrimai yra dar tik pradėti. Kas 5 metai Daugiau negu milijonas kvadratinų kilometrų derlingos žemės tampa dykuma. Šiandienos iššūkis yra ne tik ištyrinėti šias dykumas, bet ir išanalizuoti ką mes galime padaryti, siekdami sustabdyti dykumėjimo procesą kaip tik įmanoma

greičiau.

IŠDRĖSIMAS SUAUGTI

Būti vikingų laivo pirmgalyje, pabandyti atrasti naujas žemes arba žiūrėti pro mikroskopą ir suprasti kiekvienos ląstelės paslaptis; keičiantis amžiams tyrinėjimai visuomet atspindėjo tą pačią nuotykių dvasią. Be šios nuotykių dvasios nebūtų buvus atrasta nei viena nauja žemė ir nauji gyvenimo aspektai.

Amerikiečių rašytoja Helen Keller dėl skarlatinos likusi akla ir kurčia, kai jai buvo 19 mėnesių, sulaukusi vos 13 metų gerai išmoko vokiečių kalbą, galėjo versti iš lotynų kalbos turėjo šiek tiek graikų kalbos žinių ir pradėjo mokytis prancūzų kalbos. Kadangi ji negalėjo matyti ir regėti, „Naująjį gyvenimą“ ji projektavo pagal jutimo pojūčius ir kai ką pagal skonį ir kvapą. Šis apčiuopiamas garsų ir formų, jutimų ir kvapų pasaulis, suteikė jai galimybę studijuoti, mokytis, bendrauti, rašyti, mylėti ir pašvęsti didžiulę savo gyvenimo dalį kitiems. Ši moteris, kuri yra žinoma ir dievinama visame pasaulyje, parašė remdamasi savo pačios patirtimi šešėliuose... „Gyvenimas yra nuotykis arba tai nėra gyvenimas“

Anot amerikiečių filosofo John Dewey, kuris padarė didžiulę įtaką šiuolaikiniam mokslui, gyvenimo išbandymas slypi nuotykyje užaugti. Savo knygoje „Pertvarkančioji filosofija“ jis teigia, kad gyvenimo tikslas tai nėra tobulybės, kaip galutinio tikslo siekimas, tačiau „nuoseklus tobulumo, brandos ir tobulinimosi procesas“ Šis procesas visuomet bus kaip nuotykis ir reikš naujų vietų, dimensijų ir perspektyvų tyrinėjimus.

Meksikiečių poetė ir humanistė Sister Juana Inez de la Cruz, kuri tapo pačia svarbiausia 17 amžiaus lotynų Amerikos literatūros figūra, tai pat atliko labai iškalbingus naujų dimensijų tyrinėjimus. 1667, būdama 16 metų ji išvyko iš Viceroy dvaro Naujoje Ispanijoje ir įstojo į Karmelitų vienuolyną. Kaip ji pati teigė, tik vienuoliškas gyvenimas jai gėlėjo sutrikti galimybę atskleisti savo intelektualinius tikslus. Norėdama rašyti savo nuostabiuosius poetinius kūrinius, ji turėjo įrodyti lygias išsilavinusių moterų teises su vyrais, kas jos laikais buvo ypač sunku, nes visur dominavo vyrai.

SAVĖS ATRADIMAS IR SAVO ASMENYBĖS FORMAVIMAS

Nuotykių dvasią, pasireiškiančią naujų vietų ir dimensijų suradimu, neabejotinai išreiškia jaunų žmonių troškimai. Arba jeigu ji nėra išreiškiamą, tuomet ji yra slapta. Jos vystymas yra paprastai susijęs su motyvacija arba su lemiančių veiksmų, kurie yra būdingi tai aplinkai, keitimu.

Tokio amžiaus berniukai ir mergaitės, panašiai kaip ir tyrinėtojai, nuolat nukreipia savo nuotykių dvasią į naujų vietų ar dimensijų įgijimus, tartum šis naujų valdų formavimas būtų noro atrasti save ir kurti savo asmenybę, atspindys arba projekcija.

Naujų vietų asignavimo ženklai anksčiau ar vėliau pradeda natūraliai atsirasti šeimos gyvenime, priklausomai nuo tėvų mokymo kriterijų. Specialios spintos, kur vaikai galėtų laikyti „savo“ daiktus turėjimas, savo namų raktų turėjimas, netrukdytas

arba netikrinimas vaikų jiems būnant su savo draugais, lankstusio grafiko turėjimas, savo atskiro kambario turėjimas, priklausomai nuo galimybių, likimas nakvoti pas draugus, savaitinių kišenpinių turėjimas, gali atrodyti kaip nereikšmingi dalykai, bet vis dėlto jie simbolizuoja egzistuojančių ribų peržengimą ir patekimą į „naują erdvę“. Tai yra savarankiškumo arba bent jau savo nepriklausomumo pripažinimo ženklai, kurie patvirtina kiekvieno asmens vaidą apie save bei savo asmenybę.

Skirtingai nuo mokyklos, kuri visuomet jaunatvišką norą atrasti „naujas erdves“ skatina per vėlai, Skautų veiklų programa yra tikslingas neišsemiamas naujų dimensijų šaltinis.

Kaip ir draugovėje, kur paaugliams suteikiama laisva valia organizuoti savo veiklas, be jokių vadų manipuliacijų; skilties paslaptys yra rūpestingai saugomos skilties metraštyje; skilties susirinkimų vieta arba skilties kampelis; kuris išimtinai yra kiekvienoje skiltyje; tolimos išvykos arba naujos vietos, asmeninių atsakomybių arba atsakomybių už grupę, kurios niekada jiems nebuvo suteiktos prieš tai, pripažinimas, tai yra tiesiog naujos erdvės bei dimensijos, kurios sutikia galimybę tyrinėti ir save pažinti, pamažu suvokiant save skirtingose situacijose laikui bėgant bei tampant pasaulio dalimi.

Naujų erdvių pažinimas berniukams ir mergaitėms šiandien greičiausiai nebebus toks grėsmingas kaip prieš tūkstantį metų buvo vienišam Eric atrandant Grynlandiją (Žaliąją žemę), jiems nebus reikalingas toks tikslumas, siekiant suprasti satelito signalą nei toks kaip Hellen Keller pasiaukojimas. Bet visų svarbiausia yra tai, kad jie berniukams ir mergaitėms yra prasmingi ir jie iš šių didžiųjų tyrinėtojų gali pasisemti stiprybės bei vertybių, kurios jiems yra reikalingos žengiant į naujas erdves ir susipažįstant su naujomis dimensijomis.

Skautiškas metodas ne vien tik atveria ribas naujom serdvėms, bet taip pat ir suteikia prasmę jau esamoms erdvėms. Jauniems žmonėms augant šios naujos erdvės taps dar labiau viliojančiomis negu buvo prieš tai. Tai ir yra nuotykis užaugti, apie kurį kalbėjo Dewey.

Nereikia bijoti savo vaizduotės galių panaudojimo. Kaip Piaget parodė, tokia amžiuje jauniems žmonėms nėra sunku suvokti abstrakčias erdves, neturinčias jokio ryšio su realia tikrove. Dar yra pakankamai laiko absoliučiam realizmui. Be to, kas iš mūsų niekuomet nesinaudojo vaizduote?

Didis anglų rašytojas Viljamas Šekspyras pasakė: „Svarbiausia yra ne pati naktis, bet mūsų sapnai, kuriuos mes sapnuojame visuomet, visur, bet kokiu metų laiku, prabusę ar užmigę“. Ir Gėtė papildė: „Reikia pradėti daryti viską apie ką svajoji ar ką gali padaryti“. Drąsume slypi genialumas, kerai ir galia.

Akstinas – tai varomoji jėga, skatinanti jaunus žmones užimti tam tikrą erdvę. Skautai pasižymi tuo, kad jie šį akstiną paverčia gyvenimo stiliumi ir mokomąja strategija.

PRIKLAUSYMAS BENDRAAMŽIŲ GRUPEI

DRAUGAI KURIA MŪSŲ ASMENINĘ ISTORIJĄ

Draugystė – tai viena iš mūsų paprasčiausių jausmų bei dorybių ir taipogi viena iš daugybės rūšių meilės išraiškų. Tai nėra erotinė, ar dukters/ sūnaus meilė ar aistra. Tai meilė, kuri nepagrįsta domėjimusi ir kyla mums bendraujant su tam tikrais žmonėmis (ne su visais ir ne su daugkuo) paremta tam tikru savęs suvokimu skirtingose situacijose laukui bėgant, kurį mes susiejame su tais žmonėmis. Laisvai reiškiamą meilė nėra prievolė nes negalima įsakyti mylėti. Asmeninė meilė nėra pavydi, ji abipusė, suteikia visuomeniškumo jausmą, dalijimąsi bei atsidavimą. Ir laikui bėgant ji auga.

Anne Sullivan, kuri patyrė liūdną bei sunkią vaikystę ir išgyveno daugybę regėjimo atstatymo operacijų, daugiau kaip 40 metų buvo Hellen Keller mokytoja ir brangi draugė. Ji padėjo Hellen įveikti jos aklumą ir kurtumą. Maria Montessori vadino ją „sielos kūrėja“ taip pat sakydama, kad „Jie vadina mane pradininke, tačiau ji yra tikroji pradininkė!“. Iš tiesų, mokydama Hellen Keller, Anne Sullivan dvidešimčia metų praeigė didžiuosius italų mokytojus, pritaikydama saviauklos skatinimo vaikams principą. Hellen Keller kalba apie draugystės vertę sakydama: „Mano draugai suformavo mano gyvenimo istoriją, dėjo pastangas siekdami mano trūkumus paversti nuostabiomis privilegijomis, leido man tyliai ir linksmai klajoti tarp šešėlių...“

Aristotelis yra pasakęs, kad „Gyvenimas be draugystės tai yra klaida“. Raisa Maritain, rašydama apie draugystę tarp prancūzų krikščionių humanistų dvidešimto amžiaus pirmojoje pusėje, priduria, kad „Draugai formuoja mūsų gyvenimo dalį ir mūsų gyvenimai pateisina draugystes“.

Jeigu mes pasvarstysime pastebėsime, kad Raisa Maritain patirtis nelabai skiriasi nuo mūsų pačių patyrimų. Kiekvienas iš mūsų gali matyti avo gyvenimą kaip draugų bendruomenės rezultatą ar dalį. Mes formuojame save dalindamiesi su draugais, mylėdami juos, mokydami iš jų, dažnai esame jų padrašinami.

Kai Meriwether Lewis ieškojo kelionės draugų, tiesioginiams Misūrio upės tyrinėjimams, jis parašė savo draugui William Clark, kuris jį nuostabiai papildė: „Jeigu yra kažkas... kas paskatintų tave dalyvauti su manimi begaliniuose nuovargiuose, pavojuose, šlovėse (kelionės), patikėk manim, kad nėra kito tokio žmogaus žemėje, su kuriuo, dalindamasis visais šiais potyriais aš jausčiau tokį pat pasitenkinimą“.

Clark, kuris praleido daugybę laiko ant Ohio ir Kentucky valstijų sienos, mokydami kovoti ir vesti derybas su indėnais pastatė prieglobstį pomiškyje ir surado kelius į nežinomas žemes, buvo keturiais metais vyresnis nei Lewis. Jis buvo mažiau išsilavinęs, tačiau turėjo žymiau daugiau praktinio patyrimo ir tvirtą bei ryžtingą charakterį. Jis nedelsiant atsakė į savo draugo kvietimą, tardamas, „Tai sudėtingas sumanymas, kuris kupinas kliūčių, bet mano drauge, aš užtikrinu, kad

be tavęs nėra kito tokio žmogaus, su kuriuo aš trokščiau leistis į tokią kelionę”.

Kelionei pasibaigus, Lewis pranešdamas Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui apie sugrįžimą pabrėžė, “ Jeigu kažkokia garbė dėl šio daug pastangų pareikalavusio žygio turi būti kažkam skirta tai (William Clark) yra taip pat kaip ir aš nusipelnęs jūsų bei jūsų šalies dėmesio”. Jis buvo daugiau draugas nei kapitonas.

1903 metais, Gruodžio mėnesį, daugiau nei 100, 000 žmonių susrinko pasveikinti kai korvetė Uruguay įplaukė į Buenos Aires uostą, Argentinos leitenanto Julian Irizar įsakymu. Nepaisant galimų pavojų, du mėnesiai prieš tai, į Antarktiką buvo išsiųstas mažytis medinis laivas, gelbėti profesoriaus Nordenskjold mokslinės ekspedicijos narių. Pasiekusi žymiai daugiau negu bet kas kitas prieš juos link Pietų Ašigalio, mokslininkų grupė buvo priversta dvejus metus žiemoti Cerro Nevado saloje, nes jie nežinojo, kad laivas, kuriuo jie keliavo arba kuris turėjo juos surinkti, sudužo.

Dėka tų žmonių, kurie rizikavo savo pačių gyvybėmis, vienybės, siekdami juos išgelbėti, visi ekspedicijos nariai buvo išgelbėti.

Panašiai kaip ir kelionės draugų vienybė nuotykyje, taip ir mūsų draugų vienybė kasdieniniame gyvenime, yra jėga kuri mus saugo ir leidžia mums augti emocinės artumos bei pasitikėjimo aplinkoje.

11 – 15 METŲ BENDRAAMŽIAI YRA VAIDMENS PAVYZDŽIAI

Nors mes kuriame ir vystome draugystes kasdieniniuose savo gyvenimuose, jos yra ypač svarbios lemiamais momentais. Sulaukus 11 – 15 metų amžiaus, kuomet fiziniai pokyčiai kelia nesaugomo jausmą, mūsų bendraamžiai vaidina pagrindinį emocinį ir socialinį vaidmenį. Jie vaidina lemtingą vaidmenį, padėdami mums patvirtinti savo patrauklumą ir įgyti seksualinį bei emocinį pripažinimą.

Bendraamžiai taip pat yra labai svarbu vystant savęs suvokimo skirtingose situacijose aspektus: visuomeninis praturtėjimas, vertybės, sugebėjimų pripažinimas, pasirinkimų didinimas, seksualinis savęs suvokimas laikui bėgant ir socialinis dalyvavimas.

Bendraamžių ir ypač tų, kurie tampa mūsų draugais, svarba šiame gyvenimo tarpsnyje pasireiškia šeimos įtakos, kuri iki šiol atspindėjo pastovius ir neginčytinus nurodymus, ribojimu. Besivystantis gabumas apgalvoti ir analitiškai vertinti savo bei kitų mąstymo būdą leidžia jauniems žmonėms suabejoti šiais nurodymais ir ieškoti kitokių modelių ne šeimoje, dėl šios priežasties bendraamžių įtaka tampa dar svarbesnė negu buvo prieš tai.

Skirtingai nei praeityje, šiandien tėvai jau nebegali apriboti vaikų socialinio vystymosi proceso. Dėl įvairių priežasčių tėvai suteikia „nepriklausomumą vis jaunesniems vaikams, nesuteikdami savarankiškumo, kuris yra reikalingas šiam nepriklausomumui“ (Jacques Moreillon, generalinis pasaulinio skautų judėjimo organizacijos sekretorius, antras aukščiausias pirmininkas, Dominikos Respublika, 1999).

Taigi visuomeninės informavimo priemonės ir gatvės įtaka tampa bendravimo ir pripažinimo aplinka, kuri turi ypač didelį poveikį jauniems žmonėms. Po truputį

jie pradeda su savo bendraamžiais bendrauti daugiau negu su suaugusiais, jų tarpe jaučiasi laimingiausi ir labiausiai atsipalaidavę.

BENDRAAMŽIŲ GRUPĖ VAIDINA ŠVIEČIAMĄJĮ VAIDMENĮ

Neformali draugų grupė arba kaiminystės šutvė tai yra ta vieta, kur kiekvienas jaunas žmogus siekia pripažinimo, kad jis arba ji nėra keistas ir kad kiti patiria tokius pat nerimavimus, didžiulius nusivylimus bei tokias pat svajones.

Būnant draugų grupėje vystosi tam tikras spontaniškas bendrininkavimas. Mes netyrėtumėme dėl to jaudintis, o vertinti tai kaip kūrybos ir asmeninio vystymosi šaltinį.

1940 metais, vieną Rugsėjo dieną, keturi padūkė ir neišskiriami prancūzų berniukai – Marcel Radivat, Georges Angelot, Jacques Marsal ir Simon Coencas – tyrinėjo Perigord kraštą, kaip visada kartu su savo šuniu Robot. Jiems besivaikant kiškius ir lapas tarp šilinių viržių pušų, esančių ant Montignac plokščiakalnio, Robit dingo duobėje. Kruopščiai sekdami savo šunį ir praleisdami keletą dienų slaptai tyrinėdami, jie pastebėjo, kad iš tiesų ši duobė buvo gigantiškas trisdešimties metrų gylio ir dešimties metrų pločio urvas, apsuptas besiliečiančių urvų bei skrodžių, kurių sienos buvo ištaipytos priešistoriniais gyvulių paveikslais.

Jaunieji draugai atrado tai, kas šiandien yra vadinama Lascaux grotą, vieną didžiausių pasaulyje paleolito lobių. Jie atsargiai apie savo atradimą papasakojo senam mokyklos mokytojui, o jis apie tai pranešė Abbot Breuil, kuris yra pagarsėjęs savo priešistoriniais tyrinėjimais. Ansktyvųjų tyrinėjimų metu, Marcel Radivat ir jo draugai pasidalijo paramos suteikimo darbą ir įvyko pažiūrėti Abbot Breuil darbų, siekiant apsaugoti juos nuo piktavalių smalsumo ir greitai sukūrė kodus, siekiant išlaikyti paslaptį apie šį atradimą.

Kiekvienas jaunas žmogus stiprina savęs suvokimą laikui bėgant pagal panašumus su kitais bendraamžiais grupėje. Bendraamžių grupėje neugdomi skirtumai: šie paaugliai traukia vieni kitus, kadangi jie yra panašūs vienas į kitą. Jie sujungia viską kas sustiprins šį bendrą bendrą savęs suvokimą laikui bėgant, tai yra vardai, drabužiai, ženkleliai, paslaptingos slėptuvės, bendri tai grupei suprantami sąmojai, pradedamieji ritualai.

SKAUTŲ SKILTIS „SUFORMUOJA“ NATŪRALIĄ BENDRAAMŽIŲ GRUPĖ

Baden - Powell genialumas slypi dinamikos, esančios bendraamžių grupėje supratime, traukoje, kurią jaučia jauni žmonės ir nesuskaičiuojamose galimybėse, kurios suteikiamamos nepertraukiamam savarankiškumo vystymuisi.

Šis įkūrėjas pastebėjo jaunų žmonių gabumus susijungti į bendraamžių grupes Transvalio karo metu, kuomet jis 217 dienų Mafeking apgulties metu stebėjo kaip žmonės vykdė savo prievoles kaip kurjeriai bei stebėtojai. Vėliau kai 1907 metais Ruggjūčio mėnesį jis atidarė pirmąją skautų stovyklą Brownsea saloje, pirmasis dalykas ką jis padarė tai – pirmuosius 22 skautus suskirstė į 4 skiltis: Vilkus, Bulius, Didžiąsias Kuolingas ir Varnus.

Skautų skiltis – tai jaunų žmonių grupė, kurie yra panašūs į kitus, bet ypatingą

reišmę teikia savo gyvenimams ir vadovaujasi skautų vertybėmis. Netgi jaunų žmonių gauja, kurią vienija bendra rasinė ar ekonominė iskriminacija, kurie dabartį mato aklinoje gatvėje ir rizikuoja tapti nusikaltėlių gauja, skiriasi nuo skautų skilties iš esmės tiek kiek pastarasis gyvena laikydamasis skautų priesakų. Sociologiniai elementai, kurie sustiprina jų, kaip grupės, savęs suvokimą skirtingose situacijose yra praktiškai tokie patys.

Nereikia slopinti natūralaus bendraamžių grupės autoriteto. Geriau tai pripažinti ir nukreipti į asmenybės formavimą. Visa skautų nedidekių grupių sistema yra paremta šiuo įsitikinimu, būtent ypač tai būdinga šiam paauglystės tarpsniui. Skautų skilties veiklos būdai bus smulkiai išanalizuojami kitame skyriuje.

SIMBOLINĖ STRUKTŪRA VYKDANT VEIKLAS

NUOTYKIŲ DVASIOS PALAIKYMAS

Beprecedentinė Skautų organizacijos sėkmė jaunų žmonių tarpe, šiandien taip pat kaip ir pačioje pradžioje, sietina su faktu, kad skautų siūlomoms veikloms yra glaudžiai susiję su šiais trejais pagrindiniais troškimais: tyrinėjimas, erdvė ir bendraamžių grupė. Kaip mes vėliau sužinosime ketvirtame skyriuje, Draugovėse nebūtinai turi būti griežtai taikomi visi Skautų metodo elementai, bet jeigu į šiuos tris troškimus bus atsakas, tuomet jaunų žmonių suinteresuotumas nepradings.

Simbolinė „naujų erdvių tyrinėjimo bendraamžių grupė“ idėja turi būti visuomet akcentuojama grupės gyvenime. Norėdami įsitikinti idėjos teisingumu, vadai turi nuolat peržiūrėti simbolinės struktūros idėjas ir palyginti jas su diena iš dienos Draugovėje vykstančia veikla. Šis pratimas bus labai naudingas siekiant išlaikyti nuotykių dvasią.

DIDVYRIŲ PRIKĖLIMS IR SIMBOLIŲ PERLEIDIMAS

Draugovėje ir skiltyse yra daugybė veiklų, kurios atkuria skirtingus gyvenimo epizodus bei vyrų ir moterų, kurie buvo tyrėjai ir tyrinėtojai nuotykius.

- Linksmos pasakos stovyklose naktimis
- Parodos
- Dokumentinių video filmų kūrimas
- Stovyklos laužų dramos ir apybraižos
- Trumpos istorijos, įkvepiančios išžėstus (ilgus) žaidimus
- Istorinių vietų ir muziejų lankymas
- Interviu su žmonėmis, kuri gali suteikti informacijos apie tam tikrus įvykius ir asmenybes.
- Diskusijos draugovėse su išskirtiniais svečiais
- Susirinkimai bei debatai pagrįsti dokumentiniais filmais arba tekstais
- Jauniems žmonėms siūloma skaitomoji medžiaga, parenkama kiekvienam individualiai
- Skilties tiriamosios veiklos
- Teminiai vakarai, kur viskas yra susiję su tam tikra istorija arba asmenybe, įskaitant susirinkimo vietą, aplinką, apsirengimą bei maistą
- Eksperimentų, modelių, ar naudingų objektų, kurie remiasi žymių mokslininkų atradimais, kūrimas
- „Išradėjų“ mugės, skatinančios jaunų žmonių kūrybingumą.

Idėjų sąrašas yra begalinis ir veiklos svyrus priklausomai nuo aplinkos, jaunų žmonių iniciatyvos ir galimų resursų. Labai svarbu jauną žmogų supažindinti su tikru herojumi arba heroje: tyrėju arba tyrinėtoju, kurių darbai praturtino žmoniją. Ne kariu ar kolonistu, kuris užsiima tamsiais dalykais, ar tuo kuris propoguoja jėgą ar kažkokią ideologiją. Pasirinktos priemonės turi būti taip pat turi būti patrauklios

– svarbu išvengti pernelyg didelio intelektualumo. Jauni žmonės, gaudami informaciją, geba „daryti dalykus“, kurie jiems įsisavinti tai, ką išmoko.

Siekdami, kad šios veiklos būtų patrauklios ir sužadintų jaunų žmonių susidomėjimą, vadai privalo turėti pakankamai informacijos, kad galėtų šias idėjas pateikti, pasiūlyti pavyzdžius ir iš tikrųjų įkvėpti atlikti veiklą.

Šiame vadovyje pateikiama daugybė tyrinėtojų, tyrėjų pavyzdžių, bei daugybę kitų pavyzdžių, kuriuos galima rasti pas jaunų žmonių atstovus, kurie padeda tikrinti ir įvertinti asmeninį progresą, skirtingoms vystymosi stadijoms. Tačiau, tyrimas specializuotuose tekstuose niekuomet nevyks neteisingai.

Nuolatinis atkūrimas natūraliai veda prie simbolinio perleidimo, kai mes įsisaviname herojų elgesio vertybes ir apmąstome kokią įtaką tos vertybės gali turėti mūsų gyvenimui bei elgesiui. Tokiu būdu simbolis atlieka mokomąjį vaidmenį, skatindamas mus tapti tuo, su kuo mes save identifikuojame. Kitaip tariant, žymiklis veda į žyminį.

Vadai turėtų skatinti šį pasikeitimą, stengdamiesi parodyti kuo mažesnę savo įsikišimą. Jauno žmogaus identifikacijos su tam tikru herojumi procesas, turėtų atsirasti kaip patyrimas, kuris kiekvienam žmogui yra unikalus ir juo negalima manipuliuoti. Suaugusieji turi atlikti mokomąjį vaidmenį, arba kitaip tariant, atskleisti tai, ko šiaip jauni žmonės gali nepamatyti, tuomet įvertinti jų asmeninį elgesį ir jiems parodyti jį panašiai kaip veidrodyje. Mes dar sugrįšime prie asmeninio tobulėjimo temos 11 skyriuje.

ISTORIJŲ PASAKOJIMAS – SUPINTI BURTAI

Simbolinė struktūra numato, kad vadovai pasižymi tuo, jog jie yra „geri istorijų pasakotojai“ – tai tokia dovana, kuri ne visada vertinama taip kaip turėtų būti. Jeigu mokytojas pasižymi šiais sugebėjimais, tai yra vertinama menkai, jeigu ne, nesitikima, kad jis arba ji šį sugebėjimą išsiugdys laikui bėgant.

Gabriela Mistral, pradinės mokyklos mokytoja ir 1945 m. Nobelio prizo už nuopelnus literatūrai laimėtoja, pasakė, kad „pasakoti istoriją tai mesti kerus, kurie atveria magijos pasaulį“. Straipsnyje, kurį ji išspausdino 1929 metais, Prancūzijos Avignon miestelyje, ji teigė, kad, „viską galima išmokti „nuostabaus pasakojimo pagalba“, leidžiant jauniems žmonėms pajauti „tokius pat kerus kaip ir pramanytame pasakojime“.

Tai reiškia, kad smulkus tyrinėtojų įvykių atpasakojimas nesusideda vien tik iš paprastai išvardintų faktų, ar vargina jaunus žmones datomis, vietomis ar vardais. „Geras istorijų pasakotojas“ atgaivina atmosferą. Tam tikros asmenybės vaikšto, gestikuliuoja, atlieka tam tikrus veiksmus jaunų žmonių akyse ir kaip Čulės poetė teigia, „leidžia savo sieloms pasiekti šerdį, kur yra gerai pažįstami bei mylimieji“.

Norint kažką gerai pasakoti, jums visai nebūtina būti menininku, profesionaliu istorijų pasakotoju ar komiku. Pasakojimo stiprybė glūdi tikrame jaume, ką jūs pasakojate, taigi pasaka kaupiasi jūsų viduje ir „iš ten išeina“.

Norint tai pasiekti, istorijų pasakotojas turi būti artimas, galvotas ir turėti patirties. Kitaip tariant, jie privalo turėti ką pasakyti kitiems. Tai kyla iš stebėjimo,

kitų klausymo, skaitymo, patyrimo ir gyvenimo intensyviai. Istorijų pasakotojas gali akcentuoti skirtingas vejos spalvas kraštovaizdyje, kadangi jis arba ji žvelgia aukščiau matomų ir apčiuopiamų dalykų. Istorijų pasakotojas į savo žodžius taip pat turi įpinti žavesio bei sklandumo, nes jauni žmonės jautriai reaguoja į malonius dalykus.

Mes iš Gabriela Mistral tekstų galime pasisemti gerų patarimų bei gerų istorijų pasakotojų patirties:

- Pasaka turi būti aiški ir nenukrypti į šalį. Gera istorija „skrenda tarsi strėlė tiesiai į centrą ir nevargina nei vaiko nei vyro akių“.
- Pasaka yra gyva, jeigu ji yra pasakojama paprastu stiliumi. Visiškai pakanka, kad stebuklingi ar nepaprasti faktai yra „pateikiami su kūrybiniu jauduliu“. Griozdiški būdvardžiai ar pedantiški ir nuobodūs išsireiškimai neprikausto dėmesio. Pasakojimo trauka turi kilti „nuoširdžiai ir tyrai iš pačios pasakos širdies“. Gera istorija, taip kaip ir geras gimnastas, neturi nereikalingų riebalų, tik „sunkius raumenis“.
- Jeigu pasaka yra pasakojama „be pagražinimų ar prieskonių“, pasakotojas pribalo būti „paprastas ir netgi kuklus“, kad jauni žmonės daugiau nebematytų pasakotojo, o pasinertų į pasakojamus įvykius.
- Pasakotojas privalo pasirinkti tinkamą laiką. Jis arba ji privalo mokėti užpildyti atsiradusį laiką, pasakodamas gerą istoriją. Lietinga diena, naktis stovyklavietėje be šviesos ar langas tarp veiklos programų, kurį galima paversti netikėtu ir maloniu vakaru.
- Apibūdinimai turi būti susiaurinami tiek kiek įmanoma iki vaizdinių, paliekant tik tuos, „kurie negali būti paverčiami į vaizdinius“.
- Kalba turi būti susijusi su jaunų žmonių aplinka ir įgalinanti atkurti kasdienes situacijas.
- Pasakotojas turi treniruoti savo balsą, „jo pagalba perteikti švelnumą“, nes klausytojas „yra dėkingas už dovaną ar malonų balsą, kuris tarsi šilkas apsidengia aplink pasakojimą“.
- Istorijų pasakojimas – tai daugiau negu žodžių sakymas. Neverbalinė kalba pasako žymiai daugiau negu verbalinė kalba. Taigi – savaime suprantama, per daug nepersistengiant, pasakotojas privalo savo veidu, rankomis, gestais, išraiška prisidėti prie pasakos grožio, kadangi jauniems žmonėms patinka matyti „gyvybingą ir įdvasintą pasakotojo veidą“.

Gabriela Mistral pabaigia savo straipsnį kalbėdama kaip mokytoja, pareiškėdama nuomonę, kad „

Aš nesuteikčiau mokytojos kvalifikacijos niekam kas nepasakoja istorijų su judrumu, naujumu ir tuo labiau nepanaudodamas vaizduotės“.

Dar daugiau dalykų mes galėtume išvardyti skautų vadovams.

3. SKILTIS

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

SKILČIŲ SISTEMA YRA CENTRINĖ METODO AŠIS SKAUTŲ AMŽIAUS (11–15 M.) GRUPĖSE

Kai mes kalbame apie tris pagrindinius jaunų žmonių troškimus, kurių pagrindu yra sudaryta simbolinė struktūra, be poreikio tyrinėti ir noro pažinti naujas, neatrastas erdves, mes dar kalbame apie priklausomumą neformaliai draugų grupei arba bendraamžių grupei.

Šių tendencijų naudojimas mokomajam tikslui sudaro metodo esmę Skautų amžiaus (11–15 m.) grupėje. Pagalbinėje priemonėje skautų mokytojams (1919) leido suprasti, kad „skilties sistema – tai yra vienas pagrindinių bruožų, kuris išskiria skautų mokymą iš visų kitų organizacijų.“ Baden Powell autentiškumas atsiskleidė per galimybes, kurias šios bendraamžių grupės suteikia sužadindamos jaunų žmonių savarankišką vystymąsi.

Skautų įkūrėjas šia idėja vadovavosi savo karinės tarnybos metu, mokslinių bandymų ir suklydimų laikotarpyje. Kai jis išleido kariniams tyrinėjimams skirtų patarimų rinkinį, pavadintą “ Pagalbinė priemonė Skautams 1899”, šią knygą mokytojai pradėjo naudoti labai įvairiai, kaip įrankį savo darbui su jaunais žmonėmis.

Drąsus ir nei vienoje jaunimo organizacijoje nepastebėtas akibrokštas buvo tuomet, kai Baden – Powell pats išbandė skilčių sistemą 1907 metais ne su karinę tarnybą atliekančiais jaunais žmonėmis, susiruošė padaryti stovyklavietę Brownsea saloje. Praėjus trupučiui laiko jis aprašė tai savo knygoje “Skautų principai berniukams”, ir nuo to momento prasidėjo atsirasti skautų skiltys ir jos išplito po visą pasaulį.

Šiandien, taip pat kaip ir 1907 metais, jaunų žmonių tarpe vis dar pastebima tendencija formuoti gaujas ar draugų grupes. Laikydami skilties sistemą daugumos skautų veiklų pagrindu, mes palaikome šią natūralią tendenciją. Tikėtina šio metodo sėkmė yra beveik 100 % , kuomet yra laikomasi atitinkamų reikalavimų, pvz.: užleidžiant iniciatyvą ir atsakomybę jauniems žmonėms ir nepalengvinant vadovų darbo ar suskirstant draugovę į administracinius pogrupius.

Baden – Powell įspėjo mus dėl galimo piktnaudžiavimo skilčių sistema“: „Pagrindinis tikslas nėra nuimti nuo vadovų pečių rūpesčius, tačiau duoti jauniems žmonėms atsakomybę, kadangi tai yra pati geriausia charakterio vystymosi priemonė. (Pagalbinė priemonė skautų mokytojams 1919)

SKAUTŲ SKILTYS TURI DVEJOPĄ PRIGIMTĮ: FORMALIĄ IR NEFORMALIĄ

Skilčių sistema yra organizavimo ir mokymosi priemonė, paremta skautiškuoju metodu, kur jauni draugai savanoriškai kuria mažas grupes, turinčias savo identitetą, tikėdamiesi, jog jos bus ilgalaikės ir jie galės džiaugtis draugyste, palaikyti vienas kitą jų asmeniniame vystymesi, prisiimti atsakomybę už bendrus projektus ir

bendrauti su panašiomis grupėmis.

Skiltis yra pirmoji, svarbiausia ir natūrali „organizacijos forma“.

Organizacinės studijos apibūdina „grupę“ kaip eilę individų, kurioje kiekvieno nario elgesys ir pasirodymas paveikia kitų narių elgesį ir pasirodymą. Formalios ir neformalios grupės skiriasi tarpusavyje.

Formalios grupės yra apgalvotai sukuriamos organizacijos valdžios, tam, kad pasiekti organizacijos numatytų tikslų.

Tačiau neformalios grupės kyla iš individualių pastangų ir labiau vystosi remiantis bendrais interesais, draugyste, negu koku nors iš anksto apgalvotu tikslu. Žmonės susiburia į grupę, kadangi tos grupės nariai turi kažką bendro.

Skirtumas slypi tame, kad formalias grupes kuria formalios organizacijos, kaip tikslo įvykdymą, kai tuo tarpu neformalios grupės yra svarbios pačios savaime ir patenkina asociatyvius poreikius, kas yra būdinga žmonėms.

Skautų skiltis yra, visų svarbiausia, neformali grupė. Traktuoti ją kaip neformalią grupę tai pati svarbiausia užduotis vadovams. „Jauno žmogaus požiūriu, skautai sugrupuoja juos į brolybės grupes, kurios yra jų natūrali organizacijos forma, ar tai yra žaidimai, piktadarybės ar dykinėjimai“ (Baden- Powell, Pagalbinė priemonė skautų mokytojams 1919).

Tačiau skautų metode skiltis yra naudojama mokomiesiems tikslams. Skiltyje yra sukurama „mokymosi aplinka“, kuri taip pat suteikia ir formalią dimensiją.

Kadangi tai kartu formali ir neformali grupė, skiltyje egzistuoja tam tikra painiava. Skiltis yra neformali grupė, kadangi ji kyla iš asociatyvių jaunų žmonių troškimų, bet kartu ji yra ir formali, nes skautai siekia padėti vystyti savo nariams savauklos būdu. Kitaip tariant, būtų galima pasakyti, kad skiltis yra neformali jaunų žmonių požiūriu, ir formali, žiūrint iš suaugusiųjų mokytojų perspektyvos.

Šis dvilypiškumas suteikia skilčiai labai plačią perspektyvą, kadangi susiduria jaunų žmonių asmeniniai troškimai ir poreikiai ir skautų, kaip organizacijos, mokomieji tikslai.

Siekiant pasinaudoti šia privilegijuota pozicija, būtina suvokti, kad skiltis vykdydys savo tikslus kaip formali grupė, tačiau atsižvelgiant ir į neformalią grupės prigimtį.

Skiltis kaip neformali grupė

Savanoriška organizacija, turinti savo identitetą, sąmoningai suformuota draugų grupės, kuriuos sieja ilgalaikiai tikslai ir leidžia mėgautis draugyste.

Skiltis kaip formali grupė

Mokymosi bendruomenė, paremta skautiškuoju metodu, kur jaunų žmonių grupė palaiko vienas kitą jų asmeniniame vystymesi, prisiima atsakomybę už bendrus projektus ir bendrauja su panašiomis grupėmis.

Kuo labiau mes giname neformalius grupės tikslus, tuo geresni grupės formalūs tikslai gali būti pasiekiami.

Tokiu būdu skiltyje organizaciniais tikslams pasiekti susiformuoja didžiausia ištikimybė, atsidavimas ir energija, kas nebūtų įmanoma, jei grupėje būtų vadovaujamos griežtai nustatytomis taisyklėmis, instrukcijomis bei nurodymais,

siekiant atlikti formalios grupės vaidmenį, kaip mokymosi bendruomenei. Suprantant šį dalyką, galima suprasti visą skilčių sistemą.

SKILTIS KAIP NEFORMALI GRUPĖ

SKAUTIŠKASIS METODAS SUTEIKIA SVARBĄ NEFORMALIOMS SKILČIŲ DIMENSIJOMS

Nors neformalios grupės neturi aiškiai apibrėžtų tikslų, jos patenkina daugybę mūsų esminių psichologinių troškimų, taip, kad jie yra integrali skirtingų aplinkų, kurioje skleidžiasi mūsų kaip suaugusiųjų gyvenimai, dalis.

Grupės visų pirma yra priemonė, patenkinanti mūsų susijungimo su kitais poreikius, t.y. priklausomumo grupei, draugystės, moralinės ir emocinės paramos poreikius.

Pirminis šių grupių prototipas yra šeima – taip pat žinoma kaip „pradinė grupė“ – kur egzistuoja pirminis susijungimas su kitais nariais. Bet kokiame amžiuje, nesvarbu ar esame jauni žmonės ar suaugusieji, suprantame, jog mums reikalingos draugų grupės, kolegos, pasilinksminimo grupės ir daugybė kitų grupių, kurios tenkina šiuos poreikius.

Šios grupės ypač svarbios 11 – 15 metų laikotarpyje, paauglystės pradžioje, kai jauni berniukai ir mergaitės nori būti kažko dalimi, nori pripažinti save bei būti pripažinti kitų. Būnant skilties nariu, jauno žmogaus gyvenimas yra susijęs su kitų narių gyvenimais: jis arba ji demonstruoja rūpinimąsi kitais grupių nariais ir, dar svarbiau yra tai, kad grupės nariai taip pat rūpinasi kiekvienu žmogumi. Būtų jaučiamas ir vieno kokio nors nario nebuvimas, kadangi kiekvieno indėlis yra vertinamas.

Grupės vystosi, didėja, patvirtina savo identitetą ir išlaiko savigarbą. Šeima taip pat yra grupė, kuri inicijuoja šiuos pagrindinius procesus, tačiau bendraamžių grupė atlieka svarbų paremiamąjį vaidmenį, nustatydami arba patvirtindami mūsų suvokimus apie tai kas mes esame, kokie mes esame vertingi ir dėl to, kaip kitų vertinami mes jaučiamės.

Skautų skiltis padeda dar kartą patvirtinti jaunų žmonių savęs suvokimą laikui bėgant ir savo vertės jausmą, ne tik išorinių mechanizmų pagalba, bet taip pat ir per simbolius, ženklelius, tradicijas bei kitus išorinius reiškinius.

Grupės padeda sukurti ir patvirtinti socialinę tikrovę. Mes galime išsklaidyti savo abejones dėl socialinės aplinkos diskutuodami apie problemas, kurios kyla su kitais, ieškodami bendrų požiūrių ir stengdamiesi prieiti bendrą nuomonę, kaip šiuos nesutarimus spręsti.

Skilties modelis, kuriame yra veiklos, žaidimai ir nuolatiniai vidiniai dialogai padeda jauniems žmonėms vystyti jų asmeninius bebaimius dalyvavimo būdus ir tapti pasaulio dalimi.

Bendraamžių grupės taip pat padeda sumažinti nesaugumo, nerimavimo, bejėgiškumo jausmus. Kuo daugiau žmonių mus palaiko, tuo stipresni mes jaučiamės ir susidūrę su pavojais ar kažkuo naujo bei nežinomo, nesijaučiame tokie sunerimę ir nesaugūs. Dar svarbiau yra tai kad šiame gyvenimo tarpsnyje mes

kuriame naujus prisitaikymo prie gyvenimo būdus, kaip jauni paaugliai.

Grupės savo nariams sudaro galimybes išspręsti savo problemas ar imtis tam tikrų užduočių, kurios turi būti atliktos. Grupė surenka informaciją, išklauso, padeda kam reikia, suteikia kitokią perspektyvą, susieja skirtingus žmones ir kuomet reikia atlikti kokį nors sprendimą, paskirsto atsakomybes ir naudojantis atskirų narių talentais pasiekia užsibrėžtus tikslus.

Visi šie aspektai gali būti pasiekiami jeigu mes saugosime neformalią skilties prigimtį, tai yra, savanorišką narystę, ilgalaikę prigimtį ir savęs, kaip grupės jaunų žmonių, kurie džiaugiasi savo draugyste, suvokimą, laikui bėgant.

JAUNI ŽMONĖS ĮSIJUNGIA Į SKILTĮ SAVANORIŠKAI

Tai yra esminis neformalios grupės bruožas. Priklausyti ar nepriklausyti skilčiai – tai laisvas jaunų berniukų ir mergaičių pasirinkimas, pritariant kitiems grupės nariams. Jauni žmonės labiau nori būti su tais, kurie jiems patinka, su kuriais jie jaučiasi patogiai, draugais, kurie turi panašius interesus. Kiekvienas skautas turėtų būti skiltyje, kurioje jis arba ji jaučiasi pripažintas ir geba veikti.

Ši savanoriška narystė taip pat reiškia ir tai, kad jauni žmonės gali pakeisti skiltį, jeigu abi grupės sutinka su tokiu pasikeitimu. Tai reiškia, kad skiltys ne visuomet yra sukurtos ar įformintos draugovės ir draugovėje dažnai gali būti skirtingų kiekių ir stiprumų skiltys.

Ši dinamiška ir nevienalytė situacija gali priversti kai kuriuos vadovus pasijusti neįtakingai. Kai jie bando vykdyti veiklas iš draugovės perspektyvos, tai yra keturių ar penkių skilčių bendro požiūrio, jie dažniausiai linkę išbandyti skiltis ir paversti jas daugiau ar mažiau panašesnėmis viena į kitą.

Svarbu yra tai, kad skiltis turi sudaryti tikrą draugų grupės, o ne tai, kad draugovė atrodytų subalansuota ar vienodai suskirstyta. Mes turime išmokti žvelgti į draugovę kaip į skirtingų, bet iš vidaus sujungtų skilčių federaciją.

SAVANORIŠKA NARYSTĖ SĄLYGOJA JAUNŲ ŽMONIŲ ĮSIJUNGIMO BŪDĄ

Atsižvelgiant į savanoriškos narystės principą, kai yra sukuriama nauja skiltis arba draugovė yra sukuriama iš vienintelės skilties, gera veiklos priemonė yra gaujos arba natūralios draugų grupės atpažinimas ir pakvietimas juos prisijungti prie skautų bei tapti skautų skiltimi. O tai yra idealus būdas suaugti.

Kai, dėl kokių nors priežasčių skiltyje sumažėja narių ir turi būti pridėdama daugiau narių, paprastai geriausia leisti jauniems žmonėms pakviesti prisijungti jų draugus.

Jeigu nauji nariai ateina iš tos pačios skautų grupės būrio, skiltys apie tai privalo būti informuotos iš anksto, tam, kad jie turėtų galimybę susipažinti su savo būsimais skautais, sudaryti asmeninius ryšius, diskutuoti prisijungimo galimybę ir iškelti kandidato svarbą. Tai pripažinimo ir derybų procesas, kuris vyksta „tarp jaunų žmonių“.

Tuo atveju, jei į draugovę nori įsijungti berniukas arba mergaitė, kurie

nepriklauso Skautų grupei ir nėra nei vieno iš skilties narių draugai, suaugusieji vadovai turi pasiūlyti arba sudaryti būdus, kaip būtų galima sukurti tarpusavio ryšius. Tokia situacija išskyla tuomet, kai jauną žmogų atveža tėvai, mokytojo ar tiesiog jų pačių iniciatyva. Jauni žmonės gali patys norėti prisijungti prie Skautų, dėl draugovės reputacijos vietinėje bendruomenėje arba dėl to, kad jie pamatė ką skautai veikia ir taip pat nori tapti vienu iš jų.

Laimei, jauni žmonės užmezga draugystes gana greitai ir jos palengvina integraciją. Norint, kad integracija būtų sėkminga, turi būti atitikti trys sąlygos: susidomėjusiojo asmens troškimas, draugystės ryšys ir skilties pripažinimas.

Visais šiais atvejais, suaugusieji vadovai suklystų jei imtųsi savo paties iniciatyva rekonstruoti ir formuoti skiltis, vykdytų masines narystės agitacijas draugovės lygmenyje, išskirtų jaunosius skautus, kurie „tolygiai“ ateina iš skilčių, arba sujungti skiltis į vieną ir jas keleri mėnesiai išskirstyti aritmetiniu būdu. Visi išvardinti būdai pasirodė labai efektyvūs siekiant sunaikinti skilčių sistemą, panaikinant neformalios draugų grupės prigimtį ir, kas yra dar blogiau, skautų iškeltų tikslų požiūriu – sukliudyti veikti kaip mokomajai bendruomenei.

„Pagrindinis skilčių sistemos tikslas yra suteikti tikrą atsakomybę kiek tik įmanoma daugiau jaunų žmonių, siekiant išvystyti jų charakterį. Jei vadovas suteikia skiltininkui tikrą galią, iš jo tikisi didžiulio sandėrio ir nesikiša į jų veiklą, tuomet vadovas žymiai labiau prisideda prie jaunų žmonių charakterio vystymosi, negu daugybė mokymų mokykloje.“ (Baden – Powell, Pagalbinė priemonė skautų mokytojams 1919)

SKILTIS YRA ILGALAIKĖ IR PAGRĮSTAI SUSIETA GRUPĖ

Nepaisant apie savanorišką narystę išsakytų nuomonių, skiltis nėra ad hoc grupė, sukurta neatidėliojamų tikslų įgyvendinimui. Tai stabili grupė, kurią sudaro pastovūs nariai ir kuri, remdamasi savo narių veiksmais bei patirtimi, kuria istoriją, sudaro tradicijas ir pasidalina savo įsipareigojimais. Visa tai laipsniškai perduodama naujiems skilties nariams.

Draugų grupės stabilumas beveik išimtinai priklauso nuo jų ryšių. Ryšiai – tai yra jėga, kuri laiko grupės narius kartu ir juos sustiprina labiau negu bet kokios kitos jėgos bandančios išskirti. Ryšiai yra tai, kas jaunos žmones traukia vieną prie kito ir leidžia didžiulis, kad jie priklauso jų skilčiai.

Tai, kad skilčių tikslai sutampa su jų narių tikslais, prisideda prie grupės ryšių stiprinimo. Kiti siejamieji veiksniai yra: skiltininkų vadovaujamoji veikla; grupės sėkmė užduotyse kurios yra iškeliamos; vidiniai vaidmenys, kurie yra atliekami taip kaip yra numatyta; visų grupės narių nuomonės išklauskimas; patrauklių veiklų vykdymas; jaunų žmonių pastebėjimas, kad skiltis padeda jiems pasiekti savo asmeninius tikslus; bendrų interesų tęsimas bei kiti panašūs veiksniai.

Keletas svarbių skilties aspektų yra susiję su šiais ryšiais arba sąryšiu:

Narių skaičius, jų amžius, bendrų interesų laipsnis, ir atinkamas veiklų bei užduočių pasirinkimas.

NE MAŽIAU KAIP 5 NARIAI IR NE DAUGIAU KAIP 8 NARIAI

Nėra nustatyta koks turėtų būti idealus narių skaičius skiltyje, bet patirtis rodo, kad geriausia yra 5 – 8 nariai. Atsižvelgiant į šią ribą, geriausia yra tai, koks yra draugų skaičius grupėje ar kokį idealų grupės skaičių jie patys nusistato. Skiltys geriau veikia ne dėl tam tikro narių skaičiaus, tačiau dėl jų tarpusavio ryšių. Taigi štai ką mes galime pavadinti geriausiu skaičiumi, kadangi išskyrus skilties narius niekas daugiau nežino, kas yra geriausia.

GALI BŪTI ARBA SKIRTINGO AMŽIAUS NARIŲ SKILTYS ARBA TO PATIES AMŽIAUS NARIŲ SKILTYS KURIOS YRA IŠSKIRIAMOS PAGAL AMŽIAUS GRUPES

Skirtingo amžiaus narių skiltį sudaro įvairaus amžiaus jauni žmonės, priklausantys skautų amžiaus grupei, taigi visi grupės nariai yra skirtingose vystymosi pakopose. Esant tokiam susimaišymui, gali būti sunku suformuoti bendrus interesus ir atlikti užduotis, pritaikytas bet kokio amžiaus skilties nariams. Tačiau šis skirtingumas reiškia, kad vyresni nariai gali padėti jaunesniems, pasinaudodami savo patirtimi, kai jie susiduria su kliūtimis, ir jiems atrodo, kad jų nugalėjimas viršija jų galimybes. Tai sukuria sąveiką tarp demonstravimo ir pavyzdžio sekimo ir taip padeda mokytis, išmoko komandinio darbo bei prisideda prie jaunesnių narių augimo.

To paties amžiaus narių skiltį sudaro jauni, panašaus amžiaus žmonės ir dėl šios priežasties jie turis gana panašias vystymosi užduotis. Tai palengvina jaunų žmonių integraciją ir veiklą, kurios yra patrauklios visiems grupės nariams, suradimą. Kontroliuojantys santykiai, kurie yra būdingi skirtingo amžiaus narių skiltims čia beveik neegzistuoja, nes visi nariai palieka skautų grupę per gana trumpą laiko periodą, todėl yra žymiai sunkiau sukurti tam tikras tradicijas ir garantuoti skilties tęstinumą, priimant naujus narius.

Dauguma draugovių atlieka išplėstinę analizę, siekdami įsitikinti, kurių iš šių dviejų modelių jiems labiausiai tinka. Skilčių sistemoje, į kurias nariai įsijungia savanoriškai, išskyrus suaugusiuosius vadovus, yra dvi pasirinkimo galimybės. Bet kuri iš šių dviejų galimybių atsiranda paprasčiausiai priklausomai nuo aplinkybių arba nuo to kaip vystosi skiltys, ir tuomet suaugusieji vadovai turi dirbti su šiomis tikrovėmis.

Skirtingo amžiaus narių skilties arba to paties amžiaus narių skilties pasirinkimui svarbu tai, kad suaugusieji vadovai turi žinoti stipriąsias bei silpnąsias puses, kur reikia palaikymo. Negali būti nei kalbos apie tai, kad draugininkas uždraustų grupei įvairaus amžiaus draugų sudaryto skiltį, remdamasis tuo, kad, „Šioje draugovėje egzistuoja tik to paties amžiaus narių skiltys“, arba verstų papildyti tvirtais ryšiais susietą jaunų 14 – 15 metų amžiaus žmonių grupę jaunaisiais skautais, nepriklausančiais skautų būriai, argumentuodami, jog „turi būti atkurtos skirtingo amžiaus narių skiltys“.

Vienintelis būdas išspręsti panašias kliūtis į tas, kurios buvo aptariamoms aukščiau, tai leisti skilčiai pačiai nuspręsti dėl narystės, suaugusieji neturi kištis

į vidinę grupės sanglaudą. Pavyzdyje apie skiltį, kurią sudaro 14 – 15 amžiaus asmenys, paaugliams užtektų pastabos iš suaugusiųjų vadovų dėl istorinio skilties tęstinumo, tam, kad jie galėtų apsvarstyti šį klausimą ir patys bandytų tai pamažu perduoti savo jaunesniems draugams.

SKILTIES NARIAI PRIVALO TURĖTI PANAŠIUS INTERESUS

Panašiai kaip kokioje nors draugų grupėje, įprasta, kad skiltyje būtų įvairaus amžiaus asmenys. Tačiau jeigu jauni žmonės turės panašius interesus ir patirtis bei šio tokį sutarimą su kitais dėl pagrindinių vertybių ir tikslų, kurie ves jų bendrus veiksmus, tai padės išlaikyti tarpusavio ryšį ir grupės stabilumą. Skirtumai šiuo atžvilgiu sukliudys arba sulėtins bendravimą tarp grupės narių ir susilpnins jos efektyvumą.

Tikėtina, kad būnant draugais šis panašumas egzistuoja arba yra greitai sukuriamas, tačiau, be abejo, mes dažnai susidraugaujame arba pajuntame simpatiją žmonėms, kurie labai skiriasi nuo mūsų. Nors kiekvieno vaiko asmeninė istorija yra nekintama, būdami skiltyje mokymosi proceso metu jie įgyja panašius interesus ir nuomones apie vertybes bei tikslus. Bet koku atveju, tai yra svarbus veiksnys, pagal kurį draugovė ir skiltininkas gali įvertinti jų darbą mažoje grupėje.

VEIKLOS IR UŽDUOTYS TURI BŪTI TINKAMOS

Skiltis pasirinkdama veiklas turi atsižvelgti į žmogiškuosius išteklius ir turimas medžiagas. Užduotys tarp skilties narių turi būti paskirstomos atsižvelgiant į jų gebėjimus ir sugebėjimus. Jeigu veiklos nėra pakankamai sunkios ir užduotys yra labai menkos, grupės nariams truks motyvacijos. Kita vertus, jeigu veiklos viršija skilties gebėjimus arba užduotys yra reikalaujančios labai daug pastangų, jie galiausiai gali jaustis sužlugdyti. Abeji jausmai paveiks grupės ryšį, ir dėl to nukentės stabilumas.

Ši veiklą, užduočių ir išteklių pusiausvyra yra skilties mokomojo proceso dalis, kuris pasiekiamas per nuolatinis bandymus ir suklydimus. Jeigu šiuo atžvilgiu nėra padaroma jokios pažangos, draugovės vadovai privalo paremti skiltininkus, sukurdami tokias sąlygas grupėje, kuris padėtų pasiekti reikiamą pusiausvyrą.

SKILTIS TURI JAI BŪDINGUS BRUOŽUS

Skilties kaip neformalios grupės identitetas – tai jos suvokimas, skirtingose situacijose, laikui bėgant.

Identitetas yra susijęs su jos vidine struktūra, jos reputacija bei vaidmenimis, jos taisyklėmis, vadovavimu ir priklausomumo simboliais.

VIDINĖ SKILTIES STRUKTŪRA YRA LANKSTI

Visos skiltys turi tam tikrą spontanišią vidinę struktūrą, kuri nuolatos vystosi. Jauni žmonės skiriasi amžiumi, patirtimi bei temperamentu ir visi jie ateina į grupę tam, kad užimtų ir prisitaiktų prie įvairių pozicijų, pamažu pažindami vienas kitą, besivystydami ir senesniems nariams paliekant grupę ar prisijungiant naujiems

nariams.

Savitarpio santykių modelis, kuris egzistuoja skirtingose pozicijose pakeičia mažos grupės struktūrą. Bet koks išorinis pasiūlymas dėl struktūros kilęs iš vadų ar „draugovės tradicijų“, ar nustatytų taisyklių, turi atitikti situaciją, kuri būdinga daugeliui neformalių grupių. Išoriniai pasiūlymai turi būti lankstūs, taip, kad kiekviena skiltis galėtų juos naudoti arba pritaikyti kaip spontaniškus struktūros leidimus.

Kuo draugovės siūloma formali struktūra nėra tokia griežta, tuo labiau gali būti išsaugoma neformali grupės prigimtis. Ir kaip mes jau pastebėjome, kuo labiau skiltis yra apsaugota kaip neformali draugų grupė, tuo geriau yra įvykdoma paskirta misija kaip mokomajai bendruomenei. Skilčių sistemos efektyvumas labiausiai priklauso nuo vadovų, kad jie nepamirštų šio akivaizdaus paradokso.

SKILTĮ SUDARO VIENA FORMALI STRUKTŪRA:SKILTIES TARYBA

Skilties taryba privalo būti formali platforma, gebanti priimti aktualius sprendimus, kuriuose dalyvauja visi skilties nariai, su kuriais supažindina skiltininkas. Skilties taryba gali susirinkti bet kada kai tik skiltis nusprendžia, jog tai yra reikalinga, tačiau šie susitikimai negali būti tokie dažni, kad taptų reguliariais skilties susirinkimais, jie turėtų būti labiau operatyviniai. Tarybos sprendimai gali būti fiksuojami skilties metraštyje.

Tarybos veikla turi būti svarbi, pavyzdžiui::

- Skilties veiklą tam tikram programos ciklui arba draugovėms skirtų veiklų patvirtinimas
- Skilties įprastinių veiklų ir ilgai trunkančių veiklų įvertinimas
- Prisidėjimas prie kiekvieno skilties nario savęs įvertinimo, dalykiškai kritikuojant
- Skiltininko ir paskiltininko išrinkimas
- Vaidmenų skiltyje nustatymas, paskyrimas ir veiklos įvertinimas
- Išteklių valdymas skiltyje

STATUSAS, KURĮ JAUNI ŽMONĖS PRISKIRIA VIENI KITIEMS, NUSTATO VIDINIUS VAIDMENIS IR UŽDUOTIS

Statusas – tai yra asmens autoritetas grupėje, kaip jį pripažįsta kiti. Formalioje grupėje statusas dažniausiai priklauso nuo to, kokią padėtį žmogus užima formalioje organizacijoje, o neformalioje grupėje statusas gali priklausyti nuo bet kokių aplinkybių, kurios yra svarbios grupei. Skiltyje jauni žmonės statusą nustato pagal amžių, laiką praleistą grupėje, patirtį, emocinius ryšius, asmeninius gebėjimus ir specifinius sugebėjimus.

Nustatytas statusas beveik visada sąlygoja formalią hierarchiją. Atsižvelgiant į tai, skiltyje visada yra nustatomos palyginti stabilios pozicijos visiems esantiems nariams:

- Skiltininkas, kuris atlieka pagrindines vadovavimo funkcijas, koordinuoja skiltį ir reprezentuoja ją Skautų Taryboje

- Paskiltininkas, kuris pavaduoja skiltininką ir taip pat reprezentuoja skiltį Skautų Taryboje
- Sekretorius, kuris yra atsakingas už skilties metraščio vedimą, sprendimų registravimą ir priminimą visiems nariams jų įsipareigojimus ir galutinius terminus
- Išdavininkas, kuris valdo skilties finansinius išteklius
- Ūkio dalies viršininkas, kuris prižiūri skilties medžiagas ir paskirsto darbą visiems grupės nariams
- Virėjas, kuris užtikrina, kad skiltyje nuolatos gerinama valgio kokybė ir įvairovė
- Seselė, kuri teikia skiltyje pirmąją medicininę pagalbą ir užtikrina, kad kiekvienas būtų susipažinęs su pagrindinėmis saugumo ir pirmosios pagalbos taisyklėmis
- Žaidimų šasas, kuris žino daugybę žaidimų ir visada gali pasiūlyti puikų žaidimą
- Menų žinovas, kuris yra atsakingas už dainas ir gerą meninių dalykų atlikimą
- Kiti įsipareigojimai, kurie gali atsirasti skilties organizacijos pageidavimais.

Jauni žmonės keičia šias pozicijas gana dažnai, tačiau jie gali vėl būti perrinkti į tas pačias pozicijas, sutinkant Skautų Tarybą. Nereikia pozicijų susiskirstyti patiems nariams. Skiltis turi visa tai reguliuoti iš vidaus, tuo pat metu rūpindamasi kaip išlaikyti atitinkamą stabilumą tarp pozicijų.

Tuo pat metu užduotys yra paskiriamos pagal vykdomas veiklas. Pozicijos ir užduotys suteikia galimybę ugdyti atsakomybę, įgyti žinių, įsisavinti požiūrius, įgyti sugebėjimų. Šių vaidmenų pritaikymas, nuolatinis jų įvertinimas, pakeitimas sudaro laipsnišką mokymosi procesą.

Tačiau daugiausiai sunkumų skiltyje kyla tuomet kai vieno iš šių vaidmenų suvokimas yra iškraipomas arba klaidingas. Taip gali atsitikti tuomet, kai atsiranda išsiskyrimai tarp to, kokio žmogaus elgesio laukia skilties nariai (laukiamas elgesys) to, kaip žmogus mano, kad jis turėtų elgtis (suvokiamas vaidmuo), ir to, kaip iš tiesų žmogus elgiasi (parodomas elgesys). Tarpusavio ryšiai skiltyje, jos tvirtumas ir trukmė priklauso nuo šių trijų vaidmenų suvokimų atitikimo. Nesutarimai tarp jų dažniausiai iššaukia konfliktą ir Skilties Taryba privalo daryti pakeitimus ir pritaikymus, siekiant vėl atkurti sklandų grupės darbą.

NERAŠYTOS JAUNŲ ŽMONIŲ TAISYKLĖS FORMUOJA VIDINĘ SKILTIES KULTŪRĄ

Neformalios grupės taisyklės – tai normos, kuriomis dalijasi jos nariai ir jas supranta kaip svarbias visai grupei. Jos visada yra susiję su tais aspektais, kurie yra svarbūs grupės nariams. Visos neformalios jaunų žmonių grupės turi daugybę nerašytų taisyklių, kurios pasakomos žodžiu ir daugeliu atvejų jos nėra netgi labai aiškiai apibrėžtos, bet kažkokiu būdu jos yra žinomos visiems grupės nariams.

Neskaitant pagrindinių taisyklių, kurios yra išsakytos Skautų priesakuose ir tų, kurios yra susiję su transcendentiniais aspektais, skiltyje natūraliai yra kuriama

daugybė kitų taisyklių, kurios yra susiję su atliekamomis veiklomis. Taisyklės formuoja tai, ką mes galime vadinti vidine skilties kultūra. Ši kultūra kinta skilčiai vystantis ir jauni žmonės labai aiškiai tai išreiškia sakydami, „tai yra tai, kaip mes atliekama savo veiklas savo skiltyje“.

Vidinė kultūra, pavyzdžiui, atsispindi vedamuosiuose susirinkimuose, skilčiai paskiriamam laikui, skilties metraščio stiliuje, taip, kaip yra taisoma jų įranga, pasididžiavime priklausant skilčiai, santykiuose tarp skiltininkų ir visų kitų narių, kaip jie imituoja vieni kitus, punktualumo bei atsakomybės, mokėjimo laikyti paslapyje nutarimus, kokia sukurta vidinė struktūra, kokie dalykai jiems yra priimtini ir nepriimtini, jų asmeniniai skoniai ir santykiai tarp berniukų ir mergaičių.

Svarbu žinoti, kad visose neformaliose grupėse, atsiranda tam tikrų įdomių fenomenų, susijusių su šiomis taisyklėmis, įskaitant tokius kaip, identifikacija, plitimas ir įkvėpimas.

Identifikacija – tai yra toks mechanizmas, pagal kurį grupės nariai nesąmoningai pritaiko bendras taisykles ir požiūrius, tam, kad įgytų grupės pripažinimą. Tai leidžia jiems pasijausti panašiams vienas į kitą ir sumažina baimę būti atstumtiems kaip „kitokiems“.

Plitimas – tai, kuomet taisyklės ir požiūriai iš vieno asmens yra perduodami kitam, pamėgdžiojimo būdu. Kai tik du ar daugiau narių ima elgtis perduotu būdu, normalu, kad toks elgesys prigis ir kitiems grupės nariams. Galiausiai, įkvėpimas yra susijęs su natūraliu taisyklių ir požiūrių pripažinimu, kuriuos demonstruoja vadovas arba tie asmenys, kurių pozicija yra suvokiama kaip „aukštesnė“.

Šie fenomenai taip pat pasitaiko skiltyje. Norėdami įgyti priklausomumo skilčiai jausmą, jos nariai atlieka panašius veiksmus kaip ir visa grupė, jie imituoja savo draugus, seka jų pavyzdžiu ir natūraliai įsisavina vadovų nustatytas taisykles. Šie fenomenai nėra nei geri nei blogi, jie tiesiog egzistuoja. Bet suaugusiųjų vadovų užduotis yra užtikrinti, kad skiltininkai žinotų, jog egzistuoja tokie fenomenai, bandyti juos įveikti, vengti, kad jie pernelyg neišplistų, kadangi tai gali sukliudyti laisvam, sąmoningam, taisyklių, sudarytų visuotinio susitarimo pagrindu, kūrimui, procesui, kuris yra individualios sąžinės ir savarankiškumo formavimo dalis.

BENDRAAMŽIŲ GRUPĖS TAISYKLĖS ATITINKA SKAUTŲ PRIESAKUS

Moksliniai tyrinėjimai parodė, kad taisyklės, kurios yra priimamos neformaliose jaunų žmonių bendraamžių grupėse, net ir kriminalinėse gaujose, skatina abipusį pasitikėjimą, paremtą tiesa, ištikimybe ir atsidavimu tarp narių. Nesunku pastebėti įspūdingus sutapimus tarp šių taisyklių ir vertybių, išdėstytų Skautų priesakuose.

Kodėl taip yra? Todėl, kad šio judėjimo įkūrėjas įsivaizdavo skautų priesakus ne vien tik iš skautų principų perspektyvos, tačiau atsižvelgė ir į visų jaunų žmonių troškimus. Taigi pirmasis skautiškojo metodo pasiūlymas skilčiai yra sukurti savo priesakus ir įtraukti juos tarp savo pagrindinių principų. Nuo tos akimirkos kai skilties nariai priims skautų priesakus, skiltis atliks dvigubą vaidmenį, kaip

bendraamžių grupė ir kaip mokomoji bendruomenė.

Galima ginčytis, kad skatinant skautų priesakų vertybių sulyginimą su skilties vertybėmis, formalios organizacijos dimensijos neigiamai paveikia mažos grupės laisvumą. Iš tiesų taip ir yra, ir tai neturėtų būti netikėtumas švietimo judėjime. Tačiau skautų priesakai taip sutampa su jaunų žmonių jausmais, siekiais bei taisyklėmis, kad jie yra akimirksniu pripažįstami šiose neformaliose grupėse – kaip tyrinėjimai parodė, šis įsikišimas yra minimalus, ypač lyginant su pagrindinio rašytinio kodekso nauda, kuris nurodo kaip elgtis jauniems nariams. Dar svarbiau už taisyklių turėjimą yra tai, kad jos yra paties pasiskirtos, o tai leidžia jauniems žmonėms vertinti savo gyvenimus remiantis sąžine. Būtent taip šis kodeksas suteikia skilčiai didžiulę santykinę naudą prieš bet kokias kits neformalias grupes.

Bet kuriuo atveju, Skautų priesakų pritaikymas visuomet yra susijęs su asmenine patirtimi. Kuomet patirtis yra maloni, tai yra, ji duoda gerus rezultatus, ji turi tendenciją pasikartoti. Jeigu jaunas žmogus nuolatos formuoja savo požiūrius pagal skautų priesakų vertybes ir taip darydamas jaučiasi patenkintas, kadangi elgėsi taip, kaip jam atrodo teisingiausia, ir įgijo kitų pripažinimą, šios vertybės palaipsniui ilgam įsitvirtina jo elgesyje. Šio proceso metu, skautų priesakai nustoja būti kažkas neapčiuopiamo ir tampa asmeniniu gyvenimo kodeksu.

SKILTININKAI YRA RENKAMI IR JIE VAIDINA SVARBŲ VAIDMENĮ

Vidinis vadovavimas skiltyje yra nustatomas pagal statusą, kurį jauni žmonės prisiskiria. Štai kodėl skiltininką renka jauni žmonės ir jeigu skilties taryba paprašo skiltininko pasiūlyti paskiltininką, vietoj jo rinkimo, skiltininkas privalo pasiūlyti žmogų, kurį skiltis natūraliai paskiria pavaduotoju. Skiltininkas ir paskiltininkas reprezentuoja skiltį skautų taryboje.

Skiltininkas yra būtinas mažose grupėse. Jaunas žmogus, kuris tampa skiltininku, yra labai gerbiamas grupės narių, jis ir toliau yra skilties narys, tačiau vykdo tam tikras „lemiamas funkcijas“. Skiltininkas:

- Padeda skilčiai pasiekti jos tikslų
- Leidžia grupės nariams patenkinti savo poreikius
- Veikia kaip tarpininkas konfliktuose, kurie išskyla mažoje grupėje
- Skilties vertybes perkelia į gyvenimo tikrovę: skiltininkas įsamenina jaunų žmonių vertybes, motyvus ir siekius
- Pradeda veiksmus skiltyje
- Stengiasi išlaikyti grupės tarpusavio ryšius

Baden - Powell pabrėžė skiltininko svarbą ir pareiškė, jog, „skiltininkas yra atsakingas už skilties darbingumą ir vikrumą. Skautai skiltyje seka skiltininko pavyzdžiu ne iš baimės būti nubauti, kaip yra dažnai karinėje disciplinoje, tačiau todėl, kad jie yra komanda, kuri žaidžia kartu ir palaiko skiltininkus siekiant garbės ir sėkmės skilčiai“. (Skautų principai berniukams, 1908). Kitame savo tekstu jis aiškiai apibrėžė, kad “vadovai veikia padedami skiltininkų” (Pagalbine priemone skautų mokytojams 1919).

Baden- Powell jau buvo iškėlęs šią idėją savo ankstesniame straipsnyje, kuriame

jis sakė vadovams: „Norint, kad skiltyje būtų pasiekti patys geriausi rezultatai, turi suteikti jauniems vadovams tikrą ir dosnią atsakomybę. Jeigu jūs suteiksite tik dalinę atsakomybę, jūs gausite tik dalinius rezultatus“.(Štabo laikraštis, Gegužė, 1914).

Skiltininkas nėra jaunas burtininkas, kuris pildo suaugusiojo vadovo norus, nei kažkas, kuris viską žino. Kiek galima tikėtis iš tokio amžiaus jauno žmogaus, skiltininkas privalo turėti viziją, aiškius tikslus, gerus komunikacinius įgūdžius ir norą dirbti bei veikti, bendradarbiaujant kartu su kitais, tiek vadovų lygyje – Skautų Tarybos ir suaugusiųjų vadų komandos tiek panašaus amžiaus, arba jaunesnių savo grupės draugų lygyje. Skiltininkas koncentruojasi į dialogų inicijavimą, kurie padrasina ir išlaiko įsipareigojimus, nukreiptus į bendrą planuotų tikslų pasiekimą. Skiltininkas, viena vertus, privalo būti pakankamai atviras, tam, kad galėtų palaikyti grupės dvasią ir, kita vertus, turėti pakankamai stiprų charakterį, tam, kad galėtų vesti skiltį link nustatytų tikslų

Derėtų pabrėžti, kad skiltininkas - tai nėra vienintelis asmuo, kuris vykdo vadovavimą. Priklausomai nuo požiūrio ir sugebėjimų bei ginčytinos veiklos, kai kurie skilties nariai gali prisiimti vadovo pareigas priklausomai nuo situacijos tam tikromis aplinkybėmis.

SKILTIS TURI TAM TIKRUS PRIKLAUSOMUMO SIMBOLIUS

Pagrindiniai skilties identiteto simboliai yra jos vardas, susirinkimo vieta ir skilties metraštis.

- Pasirinkdama vardą skiltis patvirtina savo individualumą, priklausomumo jausmą, kurį jaučia nariai ir savarankiškumą. Paprastai yra parenkamas gyvūno vardas, kuris atspindi tam tikrus požymius, pagal kuriuos skilties nariai pageidautų būti atpažįstami.
- Susirinkimo vieta arba skilties kampelis – tai vieta, kuri turėtų būti išskirtinė, kaip pagrindinė šios amžiaus grupės erdvės (teritorijos) troškimo išraiška. Kampelis yra įrengiamas ir papuošiamas pagal skilties narių skonius bei interesus ir atspindi jų atsidėjimą šiai asmeniniai ir privačiai erdvei. Tai yra vieta, kur vyksta skilties susirinkimai, yra laikomi įrengimai bei kita manta. Kuomet skiltis stovyklauja su visa draugove, renkantis vietą, reikia atsižvelgti į savos erdvės poreikį, taip, kad vieta būtų pakankamai atskirta nuo viena kitos, siekiant šio tokio intymumo ir individualaus stovyklos gyvenimo.
- Skilties metraštis – tai knyga, kuri yra vedama kūrybingai ir naudojama užfiksuoti pačius svarbiausius skilties ir jos narių gyvenimo faktus ir įvykius. Jame laikoma skilties istorija, kuri didžiuojasi savo praeitimi ir nori palikti įrašą apie savo dabartį ir perduoti savo patirtis būsimiems nariams. Tai privati knyga, kuri yra laikoma specialioje vietoje ir rodoma kitiems žmonėms tik tuo atveju jei skiltis su tuo sutinka. Atsakomybė už metraščio atnaujinimą periodiškai priskiriama skilties nariui, tačiau visi gali palikti joje įrašą.

Skiltys gali sukurti kitus simbolinius elementus savo iniciatyva, tokius kaip, pritarimo šūksnis, šūkis, vėliava, daina, spalvos, slapti kodai, švilpimas bei daugybė

kitų. Gerbdami jaunų žmonių iniciatyvą, vadovai privalo skatinti paprastumą ir atviraširdiškumą šiame reikale būnant skilčių dalimi. Reikia vengti priklausomumo simbolių perkrovimo dirbtiniais elementais, nes jie grupes gali paversti uždaromis ar vaikiškomis.

SKILTIS YRA VIETA, KUR GALIMA MĖGAUTIS BUVIMU DRAUGŲ BŪRYJE

Bebaigiant skilties kaip neformalios grupės analizę, turime pabrėžti, kad pagrindinė jaunų žmonių motyvacija, būnant su kitais – tai yra buvimas draugų grupėje. Tai yra skiriamasis bruožas kuris privalo visada likti išsaugotas.

Dėl įvairių priežasčių, skiltyje gali ilgiau užtrukti mokymo tikslų pasiekimas negu mes, suaugusieji vadovai, to tikimės. Iš tikrųjų, jos darbas gali retkarčiais smukti. Bet jeigu ji ir toliau išliks draugų, kurie džiaugiasi būdami vieni su kitais, bendrija, visada bus galima grįžt prie skilties tikslų siekimo. Naivu tikėtis, kad skiltis veiks kaip „mokomoji aplinka“, jeigu tai nebus „organizacijos forma“, kuri yra paremta draugyste.

Skiltis yra tokia vieta, kur svarbiausiai yra emociniai aspektai ir siekiant, kad tai būtų tikroviška, jausmai turi būti nuoširdūs. Tai padės suaugusiems vadovams švelniai elgtis su jaunais žmonėmis, sukuriant šiltą atmosferą draugovėje, sąveikauti skiltims tarpusavyje.

Švelnumo galima išmokti elgiantis su kitais taip, kiek pats žmogus jo patiria iš kitų žmonių. Jeigu draugovėje egzistuoja vertikali arba padalinta į skyrius struktūra, kurios vadovai yra nutolę ir su kuriais jauni žmonės nenori bendrauti, tikėtina, kad skiltininkai pritaikys panašų vadovavimo stilių. Savo ruožtu, skiltininko stilius paveiks likusią skiltį, tokiu būdu suardydamas ją kaip draugų grupę.

Švelnumas yra pagrindinis dalykas draugovėje. Žmonės išklauso vienas kitą, humoras yra spontaniškas ir palaikantis, neįžeidžiantis; jauni žmonės padeda vieni kitiems ir švenčia kiekvieno žmogaus pasiekimus; svečiai yra sutinkami su šypsena; yra absoliuti pagarba kitų žmonių nuomonėms, net jeigu ir ja nėra dalijamasi; šiluma yra nuoširdi, neapsimestinė. Tokioje aplinkoje jauni žmonės gali sutvirtinti ir pagilinti savo draugystę tarp skilčių, pasiekdami pirmąją sistemos tikslą, kuriuo yra paremtas antrasis tikslas: būti mokomąja bendruomene.

SKILTIS KAIP MOKOMOJI BENDRUOMENĖ

Nuo tos akimirkos kai jaunas žmogus priima skautų priesakus, skiltis tampa daugiau nei tik draugų grupė, kur galima mėgautis buvimu kartu: tai taip pat tampa mokomąja bendruomene, kuri palaiko žmogaus asmeninį vystymąsi ir kviečia jį/ ją įsipareigoti bendram projektui.

ELGSENOS PASIKEITIMAI, KURIE APIMA „VISA“ ŽMOGŲ IR KARTU MOKYMO SI PROCESĄ

Mokymosi, kuris vyksta skiltyje, tikslas yra pakeisti elgesį, įgauti žinių (žinojimas), sugebėjimų (žinojimas kaip kažką atlikti) arba suformuoti požiūrius (žinojimas kuo būti). Tai nėra tiesiog žinių įgavimas – kas paprastai vyksta klasėje arba studijų grupėje – bet asmens vystymasis iš vidaus, visomis jo arba jos asmenybės dimensijomis: protas, valia, charakteris, jausmai ir emocijos, solidarumas ir dvasingumas. Tai mokymasis, kuris apima „visą“ žmogų.

Kadangi mes mokomės labai skirtingais būdais, vidinis vystymasis tampa kontinuumo dalimi, į kurį įeina klausymas, stebėjimas, klausinėjimas, tam tikrų dalykų darymas, tyrinėjimas, mąstymas, savęs įvertinimas ir padėjimas kitiems mokytis. Dėl šios priežasties, mokymasis taip pat vyksta „kartu“.

SKILTYS MOKOSI ATLIKDAMOS TAM TIKRUS DALYKUS

Tai yra iš tikrųjų aktyvus mokymasis, dalinai sąmoningas, dalinai nesąmoningas, kuris vyksta iš esmės trimis lygiais:

- Per bendrą gyvenimą, bendras reikšmes, mokymąsi matyti ir interpretuoti dalykus bei įvykius kartu, pareinant prie svajonių, iliustruojant vertybes per charakterį, kuriant projektą ir jam pasišvenčiant, kuris yra dalinai bendras ir dalinai individualus. Šiuo aspektu skiltis vaidina gyvenimo bendruomenėje vaidmenį, pagrįsta bendru prisirišimu ir skautų priesakų vertybėmis.
- Planuojant, vykdant veiklas ir jas įvertinant. Čia skiltis veikia kaip mikro verslas, sugalvoja veiklą, ją projektuoja, įgyja gebėjimus ir techninius įgūdžius jai atlikti, sukuria ir įgyja išteklius, paliko savo narius užduočių vykdyme, įvertina rezultatus, parodo mūsų stiprybes, silpnybes bei klaidas. Skiltyje klaidos – tai mokymosi proceso dalis; jos nesumenkina žmogaus vertės, tačiau kaip tik į jas žiūrima kaip į galimybę, pažūrėti, ką buvo galima padaryti kitaip.
- Iš veiklų gimsta patirtis ir sukauptų patirčių seka leidžia jauniems žmonėms pasiekti elgesį, kaip numatoma skautų mokymo tiksluose, kuriuos jie pavertė savais, pritaikydami ir papildydami juos, atsižvelgiant į savo asmeninius interesus. Ši mokymosi dalis yra paremta tikslais, kur skilties nariai vaidina abipusių mokytojų vaidmenį, padėdami vienas kitam jų asmeniniame vystymesi, pagirdami už pasiekimus, sustiprindami jų vaizdą apie save ir pasiūlydami pasikeitimus.

MOKYMASIS SKILTYJE SUTEIKIA GALIMYBĘ SUREAGUOTI TINKAMU METU

Kiekviename iš šių lygių, mokymasis skiltyje suteikia galimybę sureaguoti tinkamu metu; tai reiškia, kad jauni žmonės, vietoj to, kad kauptų faktus ir duomenis savo galvoje laukdami tinkamo momento, kol galės tai panaudoti, tinkamu metu panaudoja šią informaciją praktikoje.

Kažkada išmokti faktai bei informacija yra lengvai pamirštami, jeigu jie nėra naudojami sprendžiant tikras problemas. Skiltyje, mokymas pasireiškia tuomet, kai faktas, kuris yra susijęs su tam tikru objektu, yra įsisavinamas būtent tuomet, kada reikia. Jeigu jaunas žmogus padeda vyresniam, labiau patyrusiam skautui pirmą kartą jiems gaminant maistą stovykloje, jis, kitiems padedant, išmoksta susieti skirtingus ingredientus, ir tokiu būdu, mokymas ir mokymasis vyksta kartu kaip vienas veiksmas.

SKILTYJE JAUNI ŽMONĖS MOKOSI KAIP KOMANDA, ATLIKdami ĮVAIRIAS UŽDUOTIS

Mes jau minėjome, kad mokymasis skiltyje yra dalinai sąmoningai, dalinai nesąmoningas. Tai yra dėl tos priežasties, kad komandinis mokymasis, ypač kai jis yra susijęs su veiklomis, seka pastoviai besikartojantį ciklą, kuris eina iš eilės nuo labiau konkretaus į labiau abstraktų ir nuo labiau aktyvaus į labiau turiningą.

- Bendro apmąstymo metu skilties nariai tampa savo paties veiksmų ir minčių stebėtojais. Dažniausiai šis tarpsnis prasideda veiklos įvertinimu. Kaip tai vyko? Ką mes galvojome ir jautėme tuo metu kai atlikome tą veiklą? Kokios aplinkybės mus paveikė? Kas vyko blogai? Arba dabar mes žvelgiame kitaip į dalykus? Ar viskas pavyko geriau negu buvo tikėtasi? Kodėl? Šiame tarpsnyje gausu išsiskiriančių nuomonių, kur skilties nariai geba matyti iš skirtingų kampų ir išsiskirs „kruopštūs detalių gynėjai“. Nors toks mąstymo būdas kartais gali atrodyti neapgalvotas, jis turėtų būti skatinamas, kadangi tai yra esminis žingsnis kūrybingumo ir inovacijų kelyje.
- Labai natūraliai ir beveik nepastebimai, bendras apmąstymas pereina į bendrą supratimą to, kas įvyko, beiškant ryšių ir sąsajų tarp to, kas įvyko ir kas galėjo būti padaryta. Kokius kelius mes galime pasirinkti toliau? Ko mes išmokome? Ką galime daryti toliau? Tai laikas sutvarkyti savo idėjas, pritaikyti savo viziją, rasti galimas alternatyvas bei atrasti panašumus tarp faktų. Šiuo momentu pasireiškia „sąsajų atradėjai“ – tai tokie žmonės, kurie turi gebėjimą išsiaiškinti, kodėl dalykai įvyko būtent tokiu būdu.
- Bendras supratimas pereina į bendrą planavimą, kur bendri sprendimai yra priimami remiantis ankstesniame tarpsnyje iškeltomis galimybėmis ir dalykai, kurie turi būti padaryti, yra planuojami drauge. Šiame tarpsnyje paprastai įvyksta grupės narių elgesio ir vaidmenų pasikeitimai. Sprendimų priėmimas reiškia mokymąsi pasirinkti tarp galimų alternatyvų: „tai yra tai, ką mes turime daryti ir kodėl mes tai turime daryti“. Tai vieta, kur iškyla

jauni žmonės „gebantys priimti vieningą nuomonę“, jie išsiskiria sprendimų pateikimu, mėgaujasi bandymais ir visuomet nekantriai laukia kol bus pereinama prie konkrečių veiksmų.

- Galiausiai yra pasiekiamas koordinuotas veiksmas, kuomet kiekvienas žmogus atlieka skirtingas užduotis, nukreiptas į bendrą tikslą, paremta ankstesnių stadijų analize. Tai tokia stadija, kurioje geriausi yra „praktikai“, ekspertai pritaiko teoriją tikrovėje, ir jeigu jie mato, kad teorija nepasitvirtina, jie gali natūraliai atlikti pakeitimus proceso eigoje, kurie yra būtini.

Kai veikla ar užduotis yra užbaigiama, vėl grįžtama į pradinę, bendro apmąstymo stadiją, pateikiant klausimą, „Kaip viskas pavyko?“, Ir ciklas toliau nenutrūksta tęsiasi.

Skirtingi stiliai ar sumanumo tipai, kuriuos mes apibūdinome kiekvienoje stadijoje, atskiroje skiltyje ne visuomet vyksta kartu. Tačiau, nuolatinis mokomojo ciklo naudojimas parodys ir sukurs daugumą stilių, kurie skiltyje yra paslėpti. Jeigu jie visi nebus matomi, tuomet skiltininkas žinos silpnąsias vietas ir draugininkas padės jam arba jai kompensuoti trūkumus. Jeigu visi šie sumanumo tipai bus panaudojami, tuomet skiltis pasieks labai gerų rezultatų, tačiau vidinė atmosfera bus nerami ir skiltininkas privalės vesti debatus labai produktyvioje, tačiau sunkiai valdomoje grupėje.

Stadijose, kuriose problemos supratimas ir planavimas yra bendras, išsivysto gabumas abstrakčiai mąstyti, kuris yra vienas iš būtinų sąlygų žinių susiformavimui. Koordinuotas veiksmas ir bendras apmąstymas išvysto gabumą būti konkrečiam, kuris yra svarbi asmeninio pasitenkinimo sudedamoji dalis.

Savo ruožtu bendras planavimas ir koordinuotas veiksmas glūdi veiksmo sferoje, kai kolektyvinis apmąstymas ir bendras supratimas priklauso minties sferai. Tai suteikia jauniems žmonėms galimybę suprasti, kad visi veiksmai gyvenime juda šia judria linija, kur nuolat persipina mintis ir veiksmas, teorija bei praktika.

JAUNI ŽMONĖS MOKOSI MOKYTIS

Vienas iš ciklinio mokymosi privalumų yra tai, kad jauni žmonės mokosi beveik nesuprasdami. Jeigu draugininkai laipsniškai skatina skiltininkus suvokti, kad jų pagrindinis vaidmuo yra „laikyti vairą“, tuomet šis veiklos būdas jaunam žmogui taps jo gyvenimo būdu, taip kaip mokslinis metodas yra laboratorijos mokslininko gyvenimo būdas.

Suprasdami šį ciklą, jauni žmonės ne tik mokosi, bet taip pat ir mokosi mokytis. Baden – Powell pavadino tai „savimokymu“, ir šiandien tai dar yra žinoma kaip „mokymosi potencialas“ arba „metamokymasis“. Teorija, paremta mokymosi sistema, žmonėms suteikia žinias, tačiau jie mokosi statiškai, turėdami iliuziją, kad jie mokosi kartą ir visiems laikams. Procesu, paremta mokymosi sistema, priešingai, suteikia dinamišką mokymąsi, kadangi žmonės mokosi mokytis.

Nuolatos besikeičiančiame šiandiniame pasaulyje, kuriame labiausiai keičiasi pasikeitimų greitis, mes turime tik šiek tiek susikoncentruoti į turinį, kadangi tai ką mes šiandien išmokstame, rytoj bus jau atgyvenę. Jei, kita vertus, mokymasis

akcentuoja procesus, mes mokomės mokyti, pamiršti tai, kas mokėta ir vėl mokyti iš naujo, žinoti kaip ieškoti ar sukurti turinį, kai to reikia.

Tai štai kas vyksta skiltyje, kai kalbama apie mokymąsi arba kas iš tiesų „turi vykti“ skilčių sistemoje. Procesai nėra išmokstami klausantis pašnekusių ar atliekant eksperimentus. Jų išmokstama tik jais gyvenant ir todėl skiltis, kur visa kas yra gyvenimo dalis, ra ideali aplinka mokymosi procesams.

Siekdami, kad mokymasis vyktų nuolatos, mes taip pat privalome sukurti“ mokymosi lauką“:

SKAUTIŠKASIS METODAS SUKURIA „MOKYMO SI LAUKĄ“ SKILTYJE

Mokymosi laukas yra neapčiuopiama, tačiau reali struktūra, kuri sukryžiuoja skautų draugovę visomis kryptimis, paveikdama visų narių elgesį ir prisidėdama prie mokymosi. Šiandien mes žinome, kad tokio pobūdžio laukas egzistuoja – panašiai kaip gravitaciniai, elektromagnetiniai ir kvantiniai laukai – ne todėl, kad mes galime juos pamatyti, bet todėl, kad jaučiame jų poveikius. Kai mes bendraujame mobiliuoju telefonu, mes naudojames elektromagnetinių bangų tinklu, kurių mes negalime matyti, tačiau nepaisant to jos egzistuoja ir sukasi erdvėje įvairiomis kryptimis. Taip pat yra su garso bangomis ar gravitacine jėga.

Kaip skautų vadovai, mes esame matę šiuos mokymosi laukus pasireiškiant savo kursuose. Mes kruopščiai paruošiame atmosferą, kambario planą, girdimąsias – regimąsias mokymo priemones skirtas prezentacijoms, dialogams skirtus mechanizmus, aprūpiname reikiamomis medžiagomis. Tuomet dalyviai pradeda dialogus ir užmezga ryšius, apie kurių sukūrimą net sunku patikėti ir įsivaizduoti. Staiga mes suvokiame, kad visi šie faktoriai kuria „ mokymosi lauką“, kuris daugeliu atvejų paverčia mus nereikalingais.

Taip pat ir erdvės, kuriose yra mūsų skiltys ir skautų draugovės, nėra tuščios, tačiau pilnos nematomų bangų susijusių požiūrių bei dialogų, kurie kuria atmosferą, formuojančią mūsų elgseną. Keletas iš faktorių, kurie sąveikauja kuriant „mokymosi lauką“ yra:

- Interesai, parodomi kiekvieno jauno žmogaus asmeniniame vystymesi
- Aplinka, kurioje nėra griauamosios kritikos, bausmių ar represinių priemonių
- Stimulas dalyvavimui, kūrybingumui ir inovacijoms
- Laisva informacijos tėkmė
- Iššūkio jausmas
- Savalaikis pasiekimų pripažinimas
- Spontaniškumo toleravimas
- Noras išklausti
- Eksperimentavimo atmosfera
- Išsiskiriančių nuomonių skatinimas
- Nuolatinė sąveika
- Noras mokyti padedant suaugusiesiems vadovams

- Kantrybė, atitinkanti individualų mokymosi tempą
- Laisvas priėmimas prie tvarkomų dalykų
- Truputis „nurodymų“

Mokymosi lauko sukūrimas – tai nėra kalbėjimas apie tai ar prezentacijos tam paaiškinti. Visiškai pakanka sukurti tokias sąlygas, kaip išvardyta aukščiau ir mokymosi laukas išsivystys savaime.

Visi skiltininkai, kurie kruopščiai ruošiasi stovyklai, išsirenka tinkamą vietą, padalija užduotis, skatina skilties narių individualias pastangas, organizuoja skilties kampelį atvirame ore, atlieka patrauklias veiklas, įtraukia kiekvieną asmenį į dalyvavimą, atsargiai ir atsakingai pareiškia savo nuomonę, seka programą ir kuria daugybę sąlygų, panašių į tas, kurios yra išvardintos aukščiau, staiga pamatys, kad „ viskas vyksta puikiai“, jauni žmonės atrodo pasikeitę ir pamažu vienas po kito pradeda atsirasti pasiekimai. Nesuvokiant ar netgi nežinant, kad ši aplinka, kurią kuria jų veiksmas, turi pavadinimą, jie vis vien sugeba sukurti mokymosi lauką.

Viena iš pagrindinių vadovų užduočių – ypač draugininkų, skiltininkų ir paskiltininkų, yra sukurti ir išlaikyti mokymosi laukus. Šių laukų egzistavimas paverčia skiltį mokomąja bendruomene. Jų nebuvimas sąlygoja skilčių sistemos pablogėjimą arba paverčia skiltį į paprastą administracinę draugovės sektorių.

SKILTIS SKATINA JAUNUS ŽMONES TAPTI VIETINĖS BENDRUOMENĖS DALIMI

Remiantis tuo, kad jauni žmonės yra „formavimosi stadijoje“, daugybė draugovių veikia tiktai apsiribojant draugove bei skiltimi, kurios priverčia juos gilintis į save. Visų pirma, nėra vienos formavimosi stadijos. Greičiau, visas mūsų gyvenimas yra viena ilga formavimosi stadija, kurioje mes niekada nenustojame mokyti. Antra, mes turime tvirtą požiūrį, kad mokymasis turėtų būti projektuojamas pagal didesnes dimensijas, norint, kad jis būtų efektyvus.

Pirmoji skilties plano sfera tai yra betarpiška bendruomenė, kuri yra jų skautų grupė, laiduojanti institucija, mokykla, partneriai, kaimynystė, jaunų žmonių tėvai ir šeimos. Atvirumas šioms aplinkoms duoda mokymąsi, kadangi sąveika tarp jų veikia kaip veidrodis, kuris atspindi jų asmeninio vystymosi progresą.

Be to, šalia esanti aplinka suteikia nuostabią galimybę solidarumui su bendruomene. Daugybė vietinių bendruomenių organizacijų niekada nesupras skautų grupių tikslo ir nepatikės, kad skautai yra puikūs savaime ir nesinaudoja kitais.

SKILTIS TAIP PAT DOMINA IR PLATESNĖ VISUOMENĖ

Kur baigiasi vietinė bendruomenė, ten prasideda platesnė visuomenė. Platesnė visuomenė – tai miestas, regionas, šalis bei pasaulis. Skautams tai reiškia sritis, asociacija ir pasaulinė skautų judėjimo organizacija.

Tarpusavy susietame ir globalizuotame pasaulyje, kuriame daugybė dalis vietinių atsitikimų kyla iš visuotinių įvykių, skiltis negali būti izoliuota. Reikia žinoti kas vyksta pasaulyje, susipažinti su tinklais, poveikiais, problemomis bei

veikėjais. Jauniems žmonėms reikia būtina ir nuolatos mokytis skaitant, prieinan priė informacijos, produktyviai naudojantis internetu, vystant gebėjimus atskirti prielaidas ir priežastis, kurios sudaro pagrindą žinių pranešimams.

Dalykai sukasi ratais. Kaip mes galime gyventi viename rutulio taške ir nenorėti sužinoti kaip šis taškas yra susijęs su visais kitais? Smalsumo tendencija, kuri nematomai veikia jaunuose žmonėse, atsiskleidžia skautų metodo dinamikoje. Nepamirškime „poreikio tyrinėti“ ir „siekį atrasti naujas, nepažintas erdves“. Kai tik mes šį siekį paskatinsime, jis platesnėje visuomenėje stipriai išsivystys.

GALI BŪTI VIENOS LYTIES NARIŲ SKILTIS ARBA MIŠRI SKILTIS

Ginčytina, ar skiltys turėtų būti mišrios ar ne. Yra keletas palaikančių ir prieštaraujančių argumentų, kurie ne visuomet yra gerai pagrįsti ar suformuoti iš atitinkamos perspektyvos. Šie debatai yra beveik visuomet siejami su papročiais, tradicijomis, baimėmis, madomis ir kultūrinėmis bei ideologinėmis sąvokomis.

Norėdami išsiaiškinti šį klausimą, mes pateikiame keletą priežasčių, kurios yra susiję su fiziologiniu jaunų žmonių vystymusi ir skilčių sistema, kurią pateikia skautiškas metodas.

- Tai, ar skiltis turėtų būti mišri ar ne, visų pirma turi priklausyti nuo natūralios bendraamžių grupės struktūros. Jeigu mes laikysime, kad skiltis veiks kaip mokymo bendruomenė, taip, kad būtų išlaikyta neformalios grupės prigimtis, pirmoji taisyklė yra gana aiški: jeigu bendraamžių grupė, kuri tampa skautų skiltimi yra mišri, tuomet skiltis taip pat privalo būti mišri; jei visi neformalios grupės nariai yra tos pačios lyties, skiltį taip pat turi sudaryti vienos lyties nariai. Jeigu mes sutinkame su šiais argumentais, nėra daugiau ką diskutuoti šiuo klausimu.
- Toks pats kriterijus turėtų būti taikomas kalbant apie narių įsijungimą. Pirmiausiai šį klausimą reikėtų iškelti skilties tarybai, siekiant išsiaiškinti, ar skiltis nori ir toliau išlikti mišria ar vienos lyties narių skiltimi, ar atsižvelgiant į naują narį priimti pakeitimą.
- Aukščiau aprašytos nuomonės nekenkia jokiems tam tikrų kultūrų principams ar apibrėžtos aplinkos mokomosioms sąvokoms. Jei bendraamžių grupės nėra mišrios kultūra arba bendrais supratimais, kurie yra ginčytini, tuomet skiltis taip pat nebus mišri. Rekomenduojama nesielgti prieš kultūros normas, bet leisti skilčiai atskleisti natūralią bendraamžių grupės struktūrą.
- Tai pasakę mes turėtume savęs paklausti, „kokia yra natūrali šio amžiaus jaunų žmonių tendencija?“ Tarp 11 – 13 metų amžiaus, labiau „biologiniame“ paauglystės tarpsnyje, kai jauni žmonės yra linkę gilintis į save ir dėl savo kūnų pasikeitimų vengti kitų, visose kultūrose paplitusi tendencija formuoti vienos lyties grupes. Tai nereiškia, kad jauni žmonės neturi skirtingų lyčių draugų, bet tai, kad jaunas žmogus nori, kad „jo arba jos grupė“ būtų sudaryta iš vienos lyties bendraamžių.

Sulaukus 13 – 14 metų amžiaus, priklausomai nuo kultūros ar subkultūros bei tam tikros kiekvieno individo situacijos, jauni žmonės anksčiau ar vėliau pripranta

savo artimosiose grupėse turėti abiejų lyčių narius, tačiau ne visiškai taip pačiai kaip buvo vaikystėje. Kai praeina nustebimas dėl fizinio kūno pasikeitimo, įveikiamas drovėjimas ir susigyvenama su šiais pasikeitimais, natūraliai pradeda atsirasti susidomėjimas kita lytimi, kuri beveik visada seka įvairios ir susipynę emocijos.

Kuomet skautų amžiaus grupė pasiekia 11 – 15 metų laikotarpį ir norima tęsti vystymosi ciklą kaip pirmame paauglystės tarpsnyje, šios dilemos laipsnis priklausys nuo to, ar tai yra skirtingo amžiaus narių skiltis ar to paties amžiaus narių skiltis.

Jeigu skiltį sudaro daugiau skirtingo amžiaus nariai negu to paties amžiaus nariai, kurie daugiausia yra jauni, pirmai amžiaus grupei priklausantys žmonės, negali būti daugiau abejonių: tikėtina, kad skiltis bus sudaryta iš vienos lyties narių.

Jeigu skiltis yra sudaryta iš to paties amžiaus narių, kurie daugiausia priklauso antrai amžiaus grupei, tikėtina, kad jauni žmonės norės, jog skiltis būtų mišri. Bet kuriuo atveju nėra jokios problemos, išskyrus tai, jeigu skilties narių mažuma priklauso kitokiai amžiaus grupei negu likusieji nariai; tai turėtų būti išsiaiškinama, geriausiai tai gali atlikti pati skiltis, kadangi ji žinos koks yra geriausias sprendimas.

Dilema yra žymiai sunkesnė skirtingo amžiaus narių skiltyje, kuri yra padalinta į dvi lygias dalis, pagal narių amžių. Tikėtina, jog čia šis klausimas sulauks kontrastingų vertinimų dėl mišrios ar vienos lyties skilties pasirinkimo, arba galbūt ir ne, kadangi kiekviena skiltis yra skirtinga ir skirtingai reaguoja į savo aplinką.

Jauniems žmonėms augant ir prisijungiant naujiems nariams, skiltis gali pasikeisti iš to paties amžiaus narių skilties į skirtingo amžiaus narių skiltį ir atvirkščiai. Šios variacijos gali taip pat paveikti lyčių struktūrą. Priklausomai nuo to, kiek skiltyje yra skirtingų amžiaus grupių, skiltis gali keistis iš vienos lyties narių į mišrią skiltį, arba atvirkščiai. Tokio lankstumo skiltyje nereikia vengti, kadangi jis atspindi skautų suvokimą kaip yra pagal svarbą išdėstomos neformalios bendraamžių grupės dimensijos.

MIŠRIOS SKAUTŲ SKILTIES VEIKLOS KRYPTIES KRITERIJAI

Išanalizavus aukščiau esančius argumentus bei apibrėžus sritis, kuriose kyla dilemos, mes rekomenduojame spręsti situaciją, laikantis šių kriterijų:

- Pasiūlyti skautų tarybai lanksčią politiką, kuri yra atvira visoms alternatyvoms ir vengti vienos doktrinos kaip „pačios svarbiausios“. Tai reiškia, kad viena draugovė gali tuo pat metu turėti visų mergaičių skiltis, visų berniukų skiltis ir mišrias skiltis, priklausomai nuo natūralios bendraamžių grupės sudėties. Tai taip pat reiškia, kad skiltį nebūtinai turi sudaryti vienos lyties nariai ar neapibrėžtai mišrūs nariai, tai priklausys nuo to, kaip skiltis vystysis, nuo jos narių būdingų bruožų bei pasikeitimų skilties sudėtyje. Žinoma, mišrių skilčių formavimas vietoj vienos lyties skilčių, reikalauja skirtingų sugebėjimų iš suaugusiųjų vadovų. Aišku, kad suaugusiųjų vadovų komanda turi būti mišri, vadovavimo stiliai skirsis ir patartina, kad asmeninis progresas būtų tikrinamas tos paties lyties vadovų, kokios yra jaunas žmogus.
- Jei ši atvirumo politika – tai dalis draugovės taisyklių, galima paprašyti draugovės asamblėjos pritarimo. Kaip Baden- Powell patarė,

„Pasikonsultuokite su jaunu žmogumi“. Tuo labiau, kai pirmą kartą iškeliamas mišrių skilčių galimybė vienos lyties narių draugovėje ar mišrioje draugovėje, kurioje yra vienos lyties narių skiltys arba aplinkoje kur mišrios grupės nėra laikomos norma, ypač patariama išanalizuoti šį klausimą kartu su skirtingais veikėjais, susijusiais su skautų grupe: tėvais, laiduojančiomis institucijomis ir grupės taryba. Atitinkami mokytojai debatai prieš priimančią sprendimą padės tėvams būti pakankamai informuotiems, suteiks platesnę mokomųjų priemonių supratimą ir padės išvengti nesusipratimų. Priklausomai nuo aplinkos ir veikėjų lankstumo, tikėtina, jog sprendimas bus sudarytas pritariant visoms šalims ir bus geriau palaikomas praėjus tam tikram laikui. Bet kuriuo atveju, jei įmanoma, sprendimą turi priimti Skautų taryba.

- Kai yra prieinamas bendras susitarimas dėl lanksčios politikos, atsižvelgiant į aukščiau išvardytus kriterijus, individualūs iškilę atvejai turi būti vertinami pagal pačioje pradžioje nustatytus kriterijus. Tai reiškia, kad natūrali bendraamžių grupės struktūra, kuri šiuo metu yra, arba kokią norima sukurti, yra gerbiama.
- Turi būti atliktas bandymas siekiant įsitikinti ar buvimas mišria grupe ar vienos lyties grupe nekliudo natūraliai mažos grupės dinamikai, nepaveikia vidinių ryšių, ar galiausiai trukdo tapti mokomąja bendruomene. Jeigu skiltyje negali būti pasiekiamas susitarimas dėl šio dalyko ir gresia debatai, tuomet šis klausimas turi būti išsprendžiamas dialogo, tarp draugovės ir skautų tarybos pagalba.
- Mišrių skilčių arba mišrių draugovių, kurias sudaro vienos lyties narių skiltys, atvejais, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pagrindiniams reikalavimams, kurie yra išdėstyti penktame skyriuje mišrioms skiltims.
- Galiausiai, galima peržiūrėti pagalbinę konsultacinę medžiagą, kurią šiuo klausimu suteikia mūsų asociacija

SKILTIS VEIKIA PAGAL SKAUTIŠKĄJĮ METODĄ IR BENDRAVIMAS TARP SKILČIŲ UŽIMA SVARBIĄ VIETĄ DRAUGOVĖJE

Kuomet mes apibūdinome skiltį kaip mokomąją bendruomenę, mes paminėjome du aspektus, kurie iki šiol nebuvo labai kruopščiai išanalizuoti. Pirmasis yra tai, kad skiltis yra bendruomenė, kuri veikia „pagal skautiškąjį metodą“; ir antrasis yra susijęs su „sąveika tarp skilčių“.

Ketvirtasis skyrius analizuoja Skautiškojo metodo elementus bei būdus, kuriais jie veikia kartu ir formuoja „grupės gyvenimą“; o penktasis skyrius aprašo draugovės, kaip erdvę, kurioje veikia skiltys.

4. SKAUTIŠKOJO METODO ELEMENTAI: GRUPĖS GYVENIMAS

SKAUTIŠKASIS METODAS YRA PAGRINDINĖ MOKOMOSIOS SKAUTŲ VEIKLOS SISTEMOS DALIS

Skautiškas metodas gali būti apibūdinamas kaip progresyvios saviuoklos sistema, papildanti šeimą ir mokyklą ir pagrįsta atskirų elementų sąveika. Pagrindiniai skautiškojo metodo elementai yra:

- Progresyvi tikslų ir veiklų sistema
- Įkvepiantis suaugusiųjų vaidmuo
- Mokymasis atliekant veiklas
- Įžodžio ir priesakų laikymasis
- Simbolinė struktūra
- Skilčių sistema
- Mokymasis stebint kitus
- Gyvenimas gamtoje
- Mokymasis žaidžiant žaidimus

Nors ir įmanoma šiuose elementus išskirti, tačiau norint suvokti skautiškąjį metodą mes turime suprasti kaip jie veikia kartu ir įvertinti šias sąsajas ir procesus tarp jų. Metodas toks yra kadangi jį sudarantys elementai yra koordinuoti ir subalansuoti. Jeigu orkestre trūksta keleto instrumentų, jie nepataiko į toną arba groja per garsiai, ansamblis niekada nebus darnus ir harmoningas.

Dažnai šie skautiškojo metodo elementai yra analizuojami atskiru ir fragmentuotu būdu, kuris kliudo suprasti metodo esmę. Jeigu mes bandysime fragmentuotai pritaikyti metodą, susilauksime tik menkų rezultatų.

Skautiškas metodas, kaip bet kokia kita sistema, turi tam tikrą dinamišką painumą, tačiau jeigu mes suprasime ryšius tarp skirtingų dalių, kaip vadovai mes pamažu susipažinsime su šiais mechanizmais ir juos natūraliai įtrauksime į savo atliekamų veiklų būdą.

GRUPĖS GYVENIMĄ FORMUOJA SKAUTIŠKASIS METODAS

Pagrindinis skautiškojo metodo taikymo rezultatas yra tai, jog draugovėje ir skiltyse yra sukuriama speciali aplinka, tai yra tam tikra atmosfera, kurią mes vadiname grupės gyvenimu.

Ši speciali atmosfera yra sukuriama iš šių dalykų derinio:

- Neišmatuojama gyvenimo skiltyje patirtis
- Malonus vadovų požiūris
- Patrauklios veiklos
- Asmeninių tikslai kaip iššūkis
- Priesakų vertybės ir spontaniškos taisyklės, reguliuojančios bendrą gyvenimą
- Pasižadėjimas laikytis įžodžio
- Ryžtas, kurį suteikia simbolinė struktūra
- Gyvenimo patrauklumas gamtoje
- Džiaugsmas solidarizuojantis su kitais
- Demokratiškas sprendimų priėmimo procesas
- Priklausomumo jausmas, kuris kyla iš simbolių
- Iškilmingų paminėjimų svarba
- Žaidimai ir dainos
- Trumpai tariant viskas kas įvyksta, koordinuotai pritaikius skautiškąjį metodą.

GRUPĖS GYVENIMAS TAI YRA TAI, KAS SUTEIKIA NORĄ JAUNIEMS ŽMONĖMS PASILIKTI ŠIOJE VIETOJE

Grupės gyvenimas tai yra tai, dėl ko skautai jauniems žmonėms atrodo patrauklūs. Ši atmosfera yra tokia stipri, kad kiekvienas atėjęs į draugovę iškart supranta, kad ta aplinka, kurioje jie gyveno prieš tai yra visiškai kitokia. Šitai suvokę jie užsioričia likti. Skautų gyvenimo turtingumas jiems sukelia norą pasirinkti šią organizaciją negu bet kokią kitą. Jei grupės gyvenimas bus praturtinantis, tuomet skilčių sistema atskleis visą savo potencialą, jauni žmonės čia atvyks, efektyviai susitapatins su kitais ir niekuomet nebe norės išeiti.

GRUPĖS GYVENIMAS PADEDA SUKURTI MOKYMOSI LAUKĄ

Jokia veikla negali pasiekti mokymo tikslų veikdama atskirai nuo kitų veiklų. Mokymo tikslai gali būti pasiekiami tik pritaikant visus skautiškojo metodo elementus. Taigi, kuomet mes kalbame apie mokymąsi skiltyje, mes teigiame, kad mūsų draugovėje erdvės nėra tuščios, tačiau jos yra pripildytos nematomų elgsenos ir dialogų bangų, kurios palengvina mokymosi procesą. Šis mokymosi laukas yra grupės gyvenimo dalis ir suveda, sujungia bei harmonizuoja visus skautiškojo metodo elementus.

Mokymosi laukas prisideda prie mokymosi iš patirties, tai nėra priešakinis mokymasis, kuriame egzistuoja klasės, paskaitos, išmokimai mintinai ar pažymiai, apdovanojimai ar bausmės, nėra vertikalių ar autoritarinių asmenybių, tačiau ragišką vadovų įsitraukimas į veiklą, kurie „lydi“ jaunas žmones jų vystymesi.

GRUPĖS GYVENIMAS KURIA GYVENIMO STILIUS IR FORMUOJA DORĄ SAŽINĘ

Taip kaip ir šilta atmosfera, įtraukianti visus narius į dalyvavimą, leidžiantis jauniems paaugliams išreikšti jų natūralias tendencijas, ištyrinėti naujus pasaulius, patenkinti kelionių ir nuotykių troškulių, taip ir grupės gyvenimas leidžia jauniems žmonėms kurti savo asmenybę draugų grupės kompanijoje, kurie turi panašias svajones ir nerimavimus bei yra tikrinami suaugusiųjų, kurie iliustruoja jiems siūlomas vertybes.

Tokioje atmosferoje jie vysto dorą sąžinę ir formuoja asmeninę vertybių skalę.

Dora sąžinė – tai neprilygstamas žmogaus gebėjimas. Tai yra tai, kas leidžia jaunam žmogui atpažinti gėrį ir blogį, išskirti taisykles ir vertybes, kurios reguliuoja jų veiksmus bei vertingi principai, kuriais reikėtų remtis planuojant savo būsimą gyvenimą. Draugovėje esanti atmosfera padeda jauniems žmonėms suvokti ir identifikuoti šias vertybes, reaguoti į jas bei pasirinkti tas, kuriomis yra verta gyventi.

Tuo pat metu jie mokosi kiekvienai vertybei suteikti atitinkamą svarbą ir palapsniui netiesiogiai jie susikuria savo vertybių skalę, kuri formuoja jų gyvenimą. Pavyzdžiui, produktyvumas yra techniškai naudinga vertybė, bet ji nepriklauso tai pačiai kategorijai kaip teisė į sąžiningą atlyginimą, kuris yra moralinė pareiga arba pagarba gyvenimui, kuri yra transcendentali vertybė. Mes neturime pamiršti, kad išsilavinimo kokybė priklauso nuo jo vertingumo, gilumo ir vertybių kiekio, kurias jaunas žmogus pajuto įkvėpimą pripažinti ir jomis remiantis nusprendė gyventi.

Kalbant apie mokymąsi Skautų organizacijoje, autentiška yra tai, kad jauni žmonės tvirtai laikosi šių vertybių, dalyvaudami tikrame procese, kuriame jie atlieka aktorių vaidmenį. Pasinėrę į šią atmosferą, jauni žmonės gyvena šiomis vertybėmis ir plečia savo supratimą, netgi neketindami to daryti. Tai yra žymiai daugiau nei intelektualiniai ar sentimentaliniai ryšiai. Tai yra gyvenimo stilius, kurį jie prisiima ir į kurį įsitraukia ir kuris praėjus tam tikram laikui prisidės prie jų asmenybės formavimo.

GRUPĖS GYVENIMO INTENSYVUMAS PRIKLAUSO NUO VADOVŲ

Mes teigėme, kad speciali atmosfera, kuri yra grupės gyvenime, susiformuoja pritaikant skautiškąjį metodą kaip visumą, draugovėje. Kaip pamatysime 7 skyriuje, metodo pritaikymas ir užtikrinimas, kad jis visuomet atspindėtų skautų misiją – tai užduotis vadovams.

Todėl grupės gyvenimo kokybė ir turtingumas priklauso nuo vadovų ir tai yra viena iš jų pagrindinių pareigų.

5. DRAUGOVĖ

DRAUGOVĖS POBŪDIS

DRAUGOVĖ PAREMIA SKILČIŲ SISTEMĄ

Skautiškasis metodas tai auklėjamas būdas, kuris padeda jauniems žmonėms įgyti pasitikėjimo ir leidžia pasikliauti savo saviuokla. Skautų amžiaus (11–15 m.) grupėje, šis pasitikėjimas akivaizdžiai pasireiškia pritaikius skilčių sistemą, kuri sukuria sąlygas ir paragina bendraamžių grupę tapti mokomąja bendruomene.

Kodėl mums reikalinga draugovė, jeigu skiltys gali veikti savarankiškai?

- Todėl, kad skilčiai reikalinga bent minimali valdymo struktūra, tam, kad galėtų atlikti dvejopą vaidmenį, kaip bendraamžių grupę ir kaip mokomoji bendruomenė
- Todėl, skiltims reikalinga erdvė, kurioje galėtų sąveikauti su kitomis skiltimis, kurios yra kaip modeliai ir savo atliekamų veiklų matas
- Todėl, kad mažų grupių vadovams reikalinga mokymosi aplinka, kurioje jie mokosi vadovavimo
- Todėl, kad šiam metodui reikalinga aplinka, kurioje jaučiamas įkvepiantis suaugusiųjų vaidmuo, nesikišant „į skilties veiklą“
- Todėl, kad skiltims reikalinga saugi teritorija, kurioje ji galėtų veikti, kiek įmanoma sumažinant potencialią riziką

Pagrindinis dalykas dėl ko reikalinga draugovė tai – prižiūrėti laisvą ir visapusišką skilčių sistemos darbą. Skiltis yra mokomoji bendruomenė ir draugovė yra ją palaikanti organizacija.

Draugovė turi atsargiai vykdyti šį įsipareigojimą, neperžengdama savo vaidmens ribų. Draugovė negali įsiveržti į skilčių teritoriją ar sukurti tokias sąlygas, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai suvaržytų, apribotų ar pripažintų jas negaliojančiomis.

DRAUGOVĖ YRA MISIJOS SAUGOTOJA

Misija, „priežastis“ atitinka Skautų organizacijos tikslą. Tai bendra visiems pasaulio skautams ir yra išreikšta mūsų asociacijos mokomajame pasiūlyme.

35-ojoje pasaulinėje skautų konferencijoje, kuri vyko Pietų Afrikoje Dubajuje, 1999 liepos mėn. buvo nustatyta, kad mūsų misija – prisidėti prie jaunų žmonių mokymosi, remiantis vertybių sistema, kuri yra pagrįsta dvasiniais, socialiniais bei asmeniniais principais, kurie išreikšti mūsų įžodyje ir priesakuose, padėti sukurti geresnį pasaulį, kuriame žmonės yra savimi patenkinti kaip individai ir atlieka konstruktyvų vaidmenį visuomenėje. Šią misiją pasiekti padeda skautiškasis metodas, kuris kiekvienam individui padeda tapti labiau pasitikinčiu savo jėgomis, palaikančiu, atsakingu ir atsidavusiu žmogumi.

Koks yra draugovės vaidmuo šios misijos atžvilgiu?

Visi žmonės įsitraukę į skautų veiklą bei jos struktūras vietiniu, nacionaliniu ar pasauliniu lygiu, yra vienas su kitu susiję ir susaistyti šios misijos. Bet tam tikras jaunų 11 – 15 metų žmonių įtraukimo į skautų veiklą būdas – tai yra draugovė.

Skautų draugovė yra atsakinga už harmoningą visų metodo elementų pritaikymą, kitaip tariant, turi užtikrinti, kad jauni žmonės pajustų tokią atmosferą, kurią mes vadiname grupės gyvenimu.

Misijos dvasia taip pat prasiskverbia ir į skiltis, tačiau jauni žmonės nėra vieninteliai atsakingi už sėkmingą veiklos įvykdymą. Juos labiausiai domina nuotykis “ atrasti naujas erdves draugų grupėse”, kaip mes matėme pirmame bei antrame skyriuose. Būtų išties keista jeigu jie prisijungtų prie skautų organizacijos tam, kad “būtų mokomi”. Mokymosi procesas yra grupės gyvenimo pasekmė ir grupės gyvenimo išlaikymas – tai Skautų draugijos pareiga, kuri yra misijos saugotoja, akcentuodama du pagrindinius aspektus:

- Visko, kas yra atlikta, reikšmė (prisidėjimas prie jauno žmogaus mokymo proceso, siekiant sukurti geresnį pasaulį).
- Procesai, kurių pagalba atliekamos veiklos (Skautiškojo metodo pritaikymas, kuris leidžia jauniems žmonėms patiems reguliuoti savo asmeninį vystymąsi).

DRAUGOVĖ TAI BENDRIJA SIEKianti ĮGYVENDINTI BENDRĄ VIZIJĄ

Vizija tai yra atsakymas į klausimą “Kuria kryptimi mes einame?” Tai draugovės ateities vaizdinys. Vizija paprastai išreiškiama viename ar keliuose metinių tikslų, kuriuos draugovė pateikia skautų grupėms, kuriai priklauso, plane.

Vizijoje atsispindi tokie siekiai kaip, “šiais metais mes sukursime skilties kampelį visoms skiltims”, “atsisakymo dalyvauti veiklose bus daugiausiai 10%“, mes praleisime 20 naktų apsvaistymui ir geresniam pasiruošimui stovyklauti“, „mes dalyvausime visose apygardos ir šalies renginiuose, kuriuos rengia mūsų Asociacija“, „mus remiančios institucijos įvertins mus kaip pačią geriausią mokomąją programą“, „metų gale mes turėsime 50%, 90% jaunų žmonių, kurie naudosis atstovais, padedančiais tikrinti ir įvertinti asmeninį progresą ir visos skiltys turės pilną įrangą“, „mes būsime geriausia draugovė apygardoje“, ir t.t. Šie siekiai priklausys nuo draugovės išsivystymo lygio, jos ateities lūkesčių bei narių suvokimo savo gebėjimus paversti tikrove.

Siekiant, kad vizija būtų efektyvi – ji turi būti bendra. Ši vizija turi būti vienoda tiek jauniems žmonėms, tiek suaugusiems vadovams, visi turi jausti atstovaujantys šią viziją ir tikėti, kad jie turi kurti ją kartu.

Bendra vizija tai yra daugiau negu idėja. Tai ypač galinga jėga, slypinti visų draugovės narių širdyse. Vizija gali kilti iš idėjos, bet jeigu ji yra pakankamai įtikinanti kad gautų kiekvieno nario palaikymą, tai jau nebe abstrakti idėja, ji tampa apčiuopiama ir ima būti suvokiama kaip regima. Ji pripildo draugovę bendrų ryšių suvokimu ir dėl to įvairioms skilčių veikloms suteikia nuoseklumą visame kame.

DRAUGOVĖ TAI VIETA KUR SĄVEIKAUJA SKILTYS

Kalbėdami apie skiltį mes teigėme, kad ji sąveikauja su kitomis skiltimis. Draugovė – tai tokia vieta, kur vyksta ši sąveika. Tai įvyksta paprastai ir spontaniškai per visus sudedamąsias grupės gyvenimo dalis, bet ypač tai pasireiškia tam tikrose

situacijose:

- Įvairiose bendrose veiklose, skirtose visai draugovei, kurios vykdomos tuomet kai visos skiltys nusprendžia paraleliai vykdyti tą pačią veiklą arba kuomet jos pradeda tam tikras užduotis, į kurias įtraukiami visi nariai. Bendros veiklos negali kliudyti skilties veikloms, kurioms suteikiama pirmumo teisė.
- Projektuose kuriuose skiltys vykdo įvairias individualias veiklas, veiklų eilėje, kurios sudaro galimybes pasireikšti didesnei iniciatyvai.
- Stovyklose, žaidimuose, stovyklos laužuose, varžybose bei kitose fiksuotuose veiklose, kurių pasiruošimui skiltys prisiima skirtingus įsipareigojimus.
- Skautų taryboje, kuri yra atsakinga už skirtingų skilčių interesų suderinimą, atstovaujama skiltininkų ir paskiltininkų.
- Draugovės Asamblėjoje, kur visi skilčių nariai naudojami teise pareikšti savo nuomonę ir dalyvauja sprendimų priėmimo.

Ši sąveika leidžia skilčiai:

- Mokyti pažinti vienas kitą
- Įvertinti savo veiklos atlikimą ir stengtis kitą kartą atlikti dar geriau
- Patirti bendradarbiavimo privalumus, solidarumą ir bendrą darbą
- Dalyvauti demokratiškame gyvenime, priimti sprendimus, prisiimti lemiamus įsipareigojimus ir gerbti daugumos nuomonę.
- Lavinti socialinius sugebėjimus virtualioje aplinkoje pagal nustatytas ribas, kur nariai gali išbandyti šiuos sugebėjimus ir daryti klaidas be pernelyg didelių rizikų ar negrįžtamų pasekmių.

IDEALIAUSIA KAI DRAUGOVĘ SUDARO 4 SKILTYS IR 32 JAUNI ŽMONĖS

Patirtis parodė, jog idealiausia kai draugovę sudaro 3–5 skiltys, kadangi tai leidžia sąveikauti tarpusavyje ir bendras veiklas padaro patrauklesnėmis. Draugovėje, kurią sudaro tik dvi skiltys, sąveika yra sumažinama iki minimumo ir bendros veiklos nėra tokios patrauklios. Daugiau kaip 5 skiltys sukelia organizacinius sunkumus ir sumažina asmeninį palaikymą, kurį suaugusieji vadovai gali suteikti skiltininkams ir paskiltininkams bei jauniems žmonėms, kurių vystymąsi jie prižiūri.

Remiantis rekomenduojamu narių skaičiumi skilčiai, idealus draugovės, kuri sudaro 4 skiltys, narių skaičius svyruos tarp 20 – 32 jaunų žmonių. Bet kokiu atveju, šie nustatyti skaičiai yra antroje vietoje pagal svarbą bendraamžių grupei: visų svarbiausia, kad skiltį sudarytų draugų grupė, nepriklausomai nuo jų skaičiaus. Negalima pamiršti, kad draugovė – tai nepanašų, tačiau tarpusavyje susijusių grandžių federacija.

Nereikia į draugovę priimti daugiau skilčių negu tiek kiek gali prižiūrėti kvalifikuoti suaugusieji vadovai. Neracionalu kurti “gigantiškas” draugoves. Tai sudaro įspūdį, kad galima valdyti didžiulį kiekį žmonių bei jų sugebėjimus, tačiau tai beveik nesuteikia galimybes dirbti individualiai. Jeigu draugovėje yra daugiau nei 5 skiltys, priklausomai nuo skautų grupės būdingų bruožų, tikriausiai geriausia

išeitis yra suformuoti dvi draugoves, kurias sudarytų trys skiltys. Be abejo, tai sudarys poreikį imti naujokus ir pakankamai lavinti suaugusius vadovus, siekiant išlaikyti asmeninę priežiūros lygį.

JAUNI ŽMONĖS (11- 15 METŲ) PRIKLAUSOMAI NUO INDIVIDUALAUS VYSTYMOSI GREIČIO

Draugovę sudaro skiltys, kurios susideda iš jaunų (11- 15 metų amžiaus) žmonių. Tai yra vystymosi ciklas, kuris atitinka pirmąjį paauglystės tarpsnį, bendrai bruožais išsiskiriantis iš ankstesnių bei vėlesnių laikotarpių. Šiame tarpsnyje būtų galima išskirti dvi amžiaus grupes: 11 – 13 ir 13 – 15. Šios amžiaus grupės atitinka du skirtingus tikslų stulpelius, kurie yra pateikiami jauniems žmonėms visose vystymosi srityse, kaip mes vėliau pamatysime 9 skyriuje.

Tai yra bendros amžiaus grupės ir nėra griežtų amžiaus apribojimų, kadangi kiekvienas jaunas žmogus turi savo individualius vystymosi tempus, kuriuos veikia daugybė faktorių.

Amžius, kuriame jaunas žmogus įsijungia į skiltį, kiek laiko jis/ ji ten būna ir vieta, kurioje viena progreso stadija pakeičia kitą tokiu būdu labiau priklauso nuo asmens vystymosi stadijos negu nuo jų amžiaus. Tai palaipsniui įvertina pats jaunas žmogus, padedant skilčiai ir suaugusiam vadovui, kuris prižiūri jo/jos vystymąsi.

Tai reiškia, kad jaunas žmogus nebūtinai yra pasiruošęs įsijungti į skiltį kai tik sukanka 11 metų. Jie gali būti pasiruošę keletu mėnesių anksčiau, ypatingai mergaitės, kurioms lytinė branda prasideda metais ar dviem metais anksčiau negu berniukams. Jaunesni negu 10 metų berniukai ir mergaitės jokių būdu neturėtų būti priimami, kadangi veiklų tipai bei naudojami metodai jiems nėra tinkami. Vaikai gali įsijungti į skiltį taip pat ir po 11 metų, ypač tie kurie vystosi lėčiau.

Bet kokiu atveju, jauno žmogaus branda yra labai reikšmingas dalykas, bet to pripažinimas ir nuolatinis dalyvavimas skiltyje priklauso nuo draugystės ir likusių narių pripažinimo.

Taip pat ir jauni žmonės nepaliekia skilties tą pačią dieną kai jiems sukanka 15 metų, tačiau tuomet kai atsiranda tam tikri susidomėjimai ir interesai, kurie gali būti geriau patenkinami kitame skyriuje. Jauni žmonės natūraliai suteikia ženklus, jog jie yra pasiruošę ir norintys pereiti į kitą lygį ir suaugusieji vadovai turi išmokti suprasti šiuos ženklus atitinkamu laiku.

DRAUGOVĖS GALI BŪTI MIŠRIOS ARBA VIENOS LYTIES ASMENŲ

Kalbėdami apie skiltį mes teigėme, kad kai kuriais atvejais, skiltys gali būti mišrios, priklausomai nuo atitinkamos bendraamžių grupės, jaunų žmonių amžiaus, laikotarpio trukmės per kurį jie užmezga draugystes su skirtingos lyties asmenimis bei platesnei kultūrai būdingų bruožų. Mes taip pat teigėme, jog , ar tai būtų mišri ar vienos lyties asmenų grupė, tai neturėtų kliudyti natūraliai bendraamžių grupės dinamikai ar paveikti skilties vidinius ryšius, kitaip tariant, paveikti jos, kaip mokomosios bendruomenės veiklą.

Draugovės, taip pat kaip ir skiltys, gali būti mišrios. Jas gali sudaryti vienos

lyties narių ir / arba mišrios skiltys. Šį sprendimą priima Skautų taryba ir atitinkama skautų grupė, atsižvelgiant į jos istoriją, mokymosi pasirinkimus ir kultūrinius platesnės visuomenės bruožus.

Norint valdyti mišrią draugovę reikia laikytis tam tikrų pagrindinių sąlygų:

- Moteriškos lyties, vyriškos lyties ir mišrios skiltys turi būti vertinamos lygiai, atsižvelgiant į teises ir pareigas, be jokios diskriminacijos.
- Veiklos neturi sustiprinti tam tikrų visuomenėje paplitusių stereotipų. Negalima išskirti veiklų „mergaitėms“ ir veiklų „berniukams“. Veiklų pasirinkimo procesas, pateikiamas programos cikle yra geriausias priešnuodis šiai tendencijai, kadangi kiekviena skiltis turi galimybę autonomiškai pasirinkti kokias veiklas ji nori atlikti.
- Draugovėje turi būti aiškiai suprantamas skirtumas tarp lyčių mokomojoje atmosferoje, išskiriant ir akcentuojant didžiulį buvimo vyru ar moterimi potencialą.
- Grupės gyvenimas turi užtikrinti, kad lytys pripažįsta ir atpažįsta viena kitą bei gerbia viena kitos intymumą.
- Sąveika tarp skilčių turi užtikrinti viena kitą papildančią abejų lyčių prigimtį.
- Suaugusių vadovų komanda privalo būti mišri ir patartina, kad tikslus kontroliuotų tos pačios lyties vadovas. Tai leidžia jauniems žmonėms stebėti ir kartu mokytis bendradarbiavimo, kurį jie mato mišrioje suaugusiųjų vadovų grupėje bei sutapatinti save su tam tikrais elgesio modeliais, kurie yra susiję su ta pačia lytimi.

DRAUGOVĖS STRUKTŪRA

DRAUGOVĖS STRUKTŪRA, TAIP PAT KAIP IR SKILČIŲ STRUKTŪRA, YRA SUDARYTA IŠ KITŲ TRIJŲ ORGANŲ

Tai yra draugovės dalys, kurios sustiprina skilčių sistemą. Tai nėra valdymo struktūra ir tarp jų nėra hierarchijos.

- Draugovės asamblėja
- Skautų taryba
- Suaugusiųjų vadovų komanda

DRAUGOVĖS ASAMBLĖJA NUSTATO PAGRINDINES TAISYKLES, DRAUGOVĖS TIKSLUS BEI VEIKLAS

Asamblėją sudaro visi draugovės nariai, kurie dalyvauja kaip atskiri individai, o ne kaip savo skilčių atstovai. Jie susitinka mažiausiai du kartus kiekvieno programos ciklo metu arba iškilus tokioms aplinkybėms kai yra reikalingas susirinkimas. Šiems susirinkimams vadovauja jaunas žmogus, išrinktas būtent šiam tikslui, kuomet prasideda asamblėja. Suaugusieji vadovai dalyvauja be teisės balsuoti.

Asamblėja nustato veiksmų taisykles ar sambūvį, kai tik draugovė turi jas nustatyti. Kadangi taisyklės tiesiogiai liečia kiekvieną narį, visi turi teisę pareikšti nuomonę priimant sprendimą. Tai yra pagrindinis asamblėjos įnašas sistemos veikimui.

Asamblėja taip pat atlieka vaidmenį kituose dalykuose, kurie liečia kiekvieną narį:

- Ji nustato metinius draugovės tikslus, taip kaip jie yra išreikšti grupės plane. Kitaip tariant, ji sukuria viziją.
- Ji nustato, kad bendros veiklos bus atliekamos programos ciklo metu ir patvirtina veiklų sąrašą, kai tik jį sudaro draugovė.

SKAUTŲ TARYBA ORGANIZUOJA PROCESUS IR VADOVAUJA APMOKYMUOSE

Skautų tarybą sudaro skiltininkai, paskiltininkai bei suaugusių vadovų grupė. Jie susitinka mažiausiai kartą per mėnesį. Ji yra koordinuojama draugininko, tačiau nariai gali visiškai arba dalinai keisti šią koordinaciją pagal save, lavinant vadovavimo įgūdžius.

Taryba atlieka dvejopą vaidmenį: tai kartu ir valdymo organas ir mokymosi pavyzdys skiltininkams bei paskiltininkams. Visos skiltys yra įtraukiamos į sprendimų, kurie yra susiję su bendru veiksmu, priėmimo procesą, per savo atstovus. Norint, kad šis atstovavimas būtų efektyvus, skiltys iš anksto turi žinoti kokius klausimai bus aptariami Skautų taryboje, ir pareikšti savo nuomones. Kokios bebūtų jų asmeninės nuomonės, visi draugovės nariai parodo solidarumą sprendimų priėmime.

Pavyzdžiui, procesų koordinavime, taryba iš esmės tvarko visus reikalus, susijusius su sąveika tarp skilčių. Pagrindiniai įsipareigojimai yra tokie:

- Paruošti tikslų apibūdinimą ir svarbiausių dalykų akcentavimą kiekvienam programos ciklui ir iš anksto parinkti veiklas draugovėms
- Surašyti asamblėjos parinktas veiklas draugovėms į veiklų kalendorių, prisidėti prie jų projektavimo ir ruošimo.
- Įvertinti veiklų, atliktų kiekviename cikle programą ir nustatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų vertinamas asmeninis jaunų žmonių progresas.
- Kontroliuojančiojo suaugusiojo vadovo pasiūlymu, narius už individualų progresą apdovanoti ženkleliais.
- Padėti skiltims jų vykdomose operacijose ir naujų narių integracijoje; vadovauti skiltininkų ir paskiltininkų rinkimuose.
- Pradėti komplektuoti naujas skiltis kai yra reikalinga
- Kartu su grupės taryba nuspręsti, kai yra reikalinga, ar skiltys bei draugovės turi būti mišrios ar vienos lyties asmenų, laikantis nurodymų, kaip buvo aptariama trečiame skyriuje.

Kaip mokymosi pavyzdys, skautų tarybos pagrindiniai įsipareigojimai yra tokie:

- Apmąstyti iki kokio lygio nariai laikosi įžodžio ir priesakų.
- Mokyti skiltininkus ir paskiltininkus atlikti savo įsipareigojimus. Tai yra būtina, norint, kad skilčių sistema tinkamai funkcionuotų. Reikia atsiminti, kad suaugusieji vadovai veikia kaip mokymo tarpininkai, beveik visuomet „per“ skiltininkus ir paskiltininkus. „Vadovai veikia per skiltininkus“ (Baden–Powell, Pagalbinė priemonė skautų mokytojams, 1919)
- Teikti specialius apmokymus ir techninę informaciją tam tikroms veikloms, grupės narių arba trečiųjų šalių pagalba.
- Telkti ir apmokyti išorinius kontroliuotojus, kurie stebi jaunų žmonių įgudimus.
- Gauti naujus narius ir organizuoti jų priėmimą į grupę
- Nustatyti pripažinimo ar pataisymo veiksmus, kai yra reikalinga ar tinkama.

SUAUGUSIŲJŲ VADOVŲ KOMANDA MOKO, PAREMIA IR ĮVERTINA

Komandą sudaro vienas suaugęs vadovas kiekvienoje draugovės skiltyje. Penkių skilčių draugovei, kuri yra labiausiai paplitusi, reikalingi keturi vadovai: vienas draugininkas ir trys draugininko pavaduotojai. Komanda susitinka kartą per savaitę ir yra koordinuojama draugininko.

Bendrąja prasme, vadovai veikia kaip mokymo tarpininkai, komandoje arba individualiai šiais būdais:

- Sukurdami sąlygas, kuriose funkcionuoja draugovė.
- Palaikydami misiją ir skatindami viziją.
- Užtikrindami, kad visi metodo elementai yra pritaikyti, siekiant išlaikyti grupės gyvenimą ir sudaryti sąlygas skiltyse veikti mokymo laukams.
- Paruošdami pagrindinę informaciją tarybos ir asamblėjos susirinkimams ir

užtikrindami, kad jie niekada nepriims sprendimų, už kuriuos iš tiesų yra atsakingi šie organai.

- Individualiai prisiimdami atsakomybę už skilties kontroliavimą ir pagalbą vertinant skilties narių progresą, kaip mes pamatysime kuomet bus kalbama apie jaunų žmonių asmeninio progreso įvertinimą.
- Paruošdami ir suteikdami informaciją tėvams, kokį mokomąjį vaidmenį, susijusį su draugovėje atliekamu darbu jie turi atlikti.
- Palaikydami vienas kitą jų asmeniniame vystymesi.
- Priklausomai nuo asmeninių savybių, suaugusieji vadovai tarpusavyje pasiskirsto užduotis, priklausomai nuo jų įsipareigojimų ir pareigų, kurias jie užima skautų taryboje, kaip nariai. Patartina, kad šis veiklų pasiskirstymas būtų lankstus ir kintamas, nepriklausantis nuo griežtų taisyklių. Asociacijos pareigų ir įsipareigojimų aprašymus reikia traktuoti kaip bendrus orientyrus, o ne kaip taisykles.

Septintame skyriuje mes kruopščiau išanalizuosime suaugusiųjų kaip mokymo vadovų, įsipareigojimus.

Viena iš pagrindinių problemų visose draugovėse yra rasti ganėtinai tinkamus suaugusiuosius vadovus. Kartais mes negalime jų rasti, kadangi daromės per siaurame rate. Siekiant efektyvumo reikėtų praplėsti paiešką į kitokias sferas:

- Jūsų vadovų komandos narių draugai, kolegos bei giminaičiai, kuriuos įkvepia gerai žinomo žmogaus skautų organizacijoje pavyzdys.
- Ankstesni skautų grupės vadovai, kurie trokšta sugrįžti į savo skautų veiklas. Pakartotinai vyksiantis mokymosi periodas padės išvengti tendencijos daryti tam tikrus dalykus „, taip kaip buvo daroma mūsų laikais“, kas ne visuomet yra geras dalykas.
- Jaunų žmonių tėvai bei giminaičiai, kurie dažnai entuziastingai reaguoja į rezultatus, kuriuos pastebi savo vaikuose arba jaunuose giminaičiuose.
- Žmonės, linkę paremti skautų organizacijas, kurie yra gyvybiškai suinteresuoti grupės sėkme, savo organizacijos labui.
- Mokytojai ir mokymo bei psichologijos specialistai ar kiti specialistai iš jaunų, draugovėje esančių žmonių, mokyklų.
- Universiteto studentai, aukštesniųjų mokyklų ar techninių institutų studentai, ypač tie, kurie studijuoja su mokymusi susijusius dalykus. Jie yra tokiam gyvenimo tarpsnyje, kuriame būdami tinkamai motyvuoti jie gali paskirti daugybę laiko savanoriškam darbui.
- Žmonės, kurie dirba visose socialinio ir visuomenės vystymo organizacijų srityse, nevalstybinėse institucijose, tarnauja ar dirba labdaros institucijose, bei tie, kurių išsilavinimas jiems leidžia dirbti pedagoginį darbą su jaunais žmonėmis.

Prieš tampant vadovu nebūtinai reikia būti skautu. Asociacijos mokymai, praktika darbo vietoje ir nuolatinis vadovų komandos palaikymas suteiks žinias, patirtį bei asmeninį vystymąsi, kurie yra nepamainomi darbui.

DRAUGOVĖS IDENTIŠKUMAS

JAUNUOLIŲ VARDAI

Jauni žmonės šiame skyriuje yra vadinami „Skautais“, nuo 1907 metų skautų atsiradimo pradžios, kuomet tam tikrą amžiaus grupę atspindintys paaugliai buvo vadinami šiuo vardu, prieš skautams oficialiai pritaikant savo vardą.

Robert Baden – Powell vartojo šį žodį, kadangi tai buvo bendras terminas tyrinėtojams, alpinistams, vedliams, jūreiviams, misionieriams, atradėjams, tyrėjams, trumpai tariant tiems, kurie „pasižymėjo anksčiau“ atrandant kelius, kuriais reikėtų sekti kitiems.

DRAUGOVĖS PAVADINIMAS

Draugovėms dažnai suteikiami vardai, susiję su simboliškai tyrinėjimų struktūra, ekspedicijomis ir atradimais ar skautų grupės, kuriai priklauso draugovė sritimi ar institucija. Jeigu tai yra atskira draugovė, ji gali perimti grupės pavadinimą. Pavadinimas taipogi gali būti susijęs su žymiomis istorinėmis figūromis ar žymia vieta ar įvykiu. Tinkama alternatyva padeda jauniems žmonėms identifikuotis su draugove.

UNIFORMA

Skautai dėvi uniformą, kuri juos identifikuoja visuomenei. Laikui bėgant uniforma buvo supaprastinta. Šiandieninė uniforma buvo sukurta asociacijos, tam atliekant įvairias veiklas būtų patogiu. Tai taip pat leidžia išvengti skirtumų tarp jaunų žmonių. Kai kurios draugovės neformalių veiklų metu, dėvi paprastus marškinėlius su ženkleliu.

Ant mūsų uniformos gali būti ir daugybė kitų simbolių, tokių kaip vilkdalgis, šalikas ar kaklaskarė ir grupės, asociacijos įžodžio bei progreso ženkleliai bei įgūdžius ir renginius pažymintys ženkleliai.

VILKDALGIS

Tai yra universalus skautų simbolis, kuris kyla iš senovinių žemėlapių, kur kompasas viršuje žymi – šiaurę. Anot, Baden – Powell, tai vaizduoja „ teisingąjį kelią, kuriuo visi skautai turėtų sekti“.

KAKLASKARĖ ARBA ŠALIKAS

Tai trikampė medžiaga, kuri yra apjuosama aplink kaklą, laikoma žiedo arba woggle, kurie gali būti pagaminti iš įvairių medžiagų, pagalba. Jos spalvos atspindi skautų grupės priklausomybę draugovei ir padeda identifikuoti skautus visame pasaulyje.

ŽENKLELIAI

Ženkleliai, identifikuojantys mūsų asociaciją ir skautų grupę, kuriai priklauso draugovė, parodo, kad mūsų draugovė tai vietinės bendruomenės ir nacionalinės organizacijos dalis.

Įžodžio ženklelis dėvi visi skautai davę įžodį, kitaip tariant tie, kurie pasižadėjo gyventi laikydamiesi skautų priesakų.

Progreso ženkleliai parodo tarpsnį, ko jaunas žmogus šiuo metu siekia savo asmeniniais tikslais. Įgūdžių ženkleliai įrodo tam tikras žinias ir sugebėjimus, kuriuos jaunas berniukas ar mergaitė įgijo draugovėje.

Renginių ženkleliai ant uniformos dėvimi retai, tik tol kol tęsiasi tam tikras renginys ir tam tikrą laiką po to.

Visus šiuos ženklelius ir jų vietą ant uniformos nustato mūsų asociacija ir juos galima rasti ženklelių lapelyje, kartu su kitais šalies mastu pripažintais ženkleliais.

Nereikia dėvėti daugiau ženklelių ant uniformos negu tie, kurie yra nustatyti. Kitokiu atveju, jie praranda savo vertę ir bendras efektas gali būti visai nebe patrauklus.

PASISVEIKINIMAS

Skautai sveikinasi dešine ranka, iškeldami nykštį virš mažylio piršto ir pakeldami kitus tris pirštus. Ranka (nuo plaštakos iki peties) yra palenkama šiek tiek atgal ir plaštaka yra laikoma pečių aukštyje, delną atsukant į priekį. Daugybė draugovių turi kitokių tradicijų, priklausomai nuo aplinkybių, kaip yra laikoma ranka (nuo plaštakos iki peties) bei plaštaka. Tačiau bet kokia forma, kuri pasisveikinimui suteiktų militaristinį aspektą, tokia kaip greitas ištiestų pirštų pakėlimas prie kaktos, neturėtų būti naudojama.

Skautai taip pat dažnai spaudžia ir vienas kito kairę ranką. Yra daugybė legendų apie šio papročio kilmę. Labiausiai įtikinanti legenda kyla iš Ashanti genties tradicijos. Ashanti kariai dažniausiai spaudė vienas kito dešines rankas, tam, kad apsaugotų skydą, laikomą kairėje rankoje. Bet kai jis sveikindavosi su patikimu draugu, jie padėdavo skydą ir pasiūlydavo savo kairę ranką, kaip pasitikėjimo ženklą.

SPALVA

Pirmieji ženkleliai, kuriuos padarė Baden – Powell buvo išsiuvinėti geltona spalva ant žalio pagrindo, ir šios dvi spalvos tapo pripažįstamos kaip skautų spalvos. Kadangi skautų amžiaus (11–15 m.) grupė buvo sukurta pirmiau, ji pasiliko žalią spalvą ir jaunųjų skautų grupė vėliau prisitaikė geltoną spalvą. Ši tradicija yra išlaikoma ir iki šių dienų daugybėje draugovių visame pasaulyje, kurios taip pat dažnai naudoja ir žalią draugovės vėliavą.

DRAUGOVĖS ĮRAŠŲ KNYGA

Nors tai ir nėra simbolinis elementas, tačiau patartina, kad draugovė turėtų paprastą knygą savo nutarimams, kurioje žymėtų asamblėjos ir tarybos priimtus sprendimus. Ši knyga ne tik parodo, kas buvo pasiekta, tačiau tai yra rašytinis dokumentas apie draugovės istoriją, kuris padeda išlaikyti jos identitetą.

6. PRIESAKAI IR IŽODIS

SKAUTŲ MOKOMIEJI SIEKIAI

SKAUTAI SAVO VERTYBIŲ SISTEMA PRISIDEDA PRIE JAUNŲ ŽMONIŲ UGDYMO

Skautų misija yra prisidėti prie jaunų žmonių ugdymo, siekiant sukurti geresnį pasaulį, kur žmonės yra savimi patenkinti kaip individai ir atlieka konstruktyvų vaidmenį visuomenėje.

Šią misiją pasiekti padeda skautiškasis metodas, kuris kiekvienam individui padeda tapti labiau patikintu savo jėgomis, palaikančiu, atsakingu ir atsidavusiu žmogumi.

Pagrindinis šio metodo aspektas – tai jaunų žmonių skatinimas tvirtai laikytis tam tikrų dvasinių, socialinių bei asmeninių principų. Šie principai sudaro vertybių sistemą, kuria vadovaujasi skautai visame pasaulyje ir asociacijos šią vertybių sistemą išreiškia įvairiais būdais savo mokomuosiuose siekiuose.

ŠIOS VERTYBĖS LYDI SKAUTUS VISĄ GYVENIMĄ

Šie principai sudaro siūlymą, kurį kiekvienas asmuo prisiima asmeniškai ir tai yra iššūkis visiems skautams. Jie skatina jaunos žmones ir taip pat suaugusiuosius, nuolatos dėti pastangas jų įvykdymui.

Kai kurios nacionalinės asociacijos turi kitokias mokomųjų siekių formuluotes, tačiau net ir skirtingos formuluotės išreiškia tą pačią vertybių sistemą. Kitame lape esančiame tekste išreiškiamos skautų vertybės tokiu būdu, kad jos tampa, idealo, kurį mes trokštame pasiekti, ženklais.

KIEKVIENAS VYRAS IR MOTERIS KURIS PASIDALINA SAVO PATIRTIMI SIEKIANT SKAUTŲ TIKSLŲ LABAI STENGIASI BŪTI:

Laisvu ir doru žmogumi,
Kurio doros mintys ir teisinga širdis
Turi stiprią valią, atsakingas ir patikintis savo jėgomis,
Turintis asmeninį pasižadėjimą savo gyvenimui
Pastovus ir teisingas sau.
Pasiruošęs padėti kitiems,
Įsitraukęs į savo bendruomenę,
Kitų žmonių teisių gynėjas,
Pasižadėjęs demokratiškumui ir prisiėmęs atsakomybę už savo vystymąsi,
Teisingumo mylėtojas ir taikos skatintojas,
Kuris vertina žmogaus darbą,
Kuriam savo šeimą remiantis meile,
Supranta savo ir kitų orumą,
Su kitais dalijasi džiaugsmingai ir maloniai.
Kūrybingas žmogus

Kuris sukuria geresnį pasaulį nei buvo prieš tai,
Siekia integralumo su gamtos pasauliu,
Nuolatos mokosi,
Ir ieško dar neištirtų kelių,
Kuris gerai atlieka savo darbą,
Ir, netrokšta valdyti,
Neteikia pirmenybės materialiams dalykams.
Dvasingas žmogus,
Transcendenciškai žiūrintis į pasaulį,
Kuris atveria savo širdį Dievui,
Gyvena, tikėdamas džiaugsmingai ir tikėjimą paverčia savo kasdienio
gyvenimo dalimi,
Kuris kalbasi su kitais ir yra supratingas,
Gerbia kitų religinius įsitikinimus.

Šie principai yra išdėstyti skautų priesakuose, kuriais jauni 11 – 15 metų žmonės įsipareigoja vadovautis priimdami įžodį.

SKAUTŲ PRIESAKAI

PRIESAKŲ NUOSTATAI YRA PAGRINDINIS DALYKAS ANKSTYVOJE PAAUGLYSTĖJE

Priesakų nuostatai yra pagrindinis dalykas ankstyvoje paauglystėje. Šiame tarpsnyje labai svarbu išsiugdyti teigiamą ir atakingą požiūrį į taisykles ir susikurti savo asmenines vertybes.

Pirminis paauglystės bruožas – tai drausmingumo trūkumas ir polinkis abejoti tėvų ir apskritai suaugusiųjų autoritetu, ypač iš suaugusiųjų perspektyvos, kurie pirmiausiai dažnai yra sutrikę dėl pasikeitusių jaunų žmonių požiūrių ir reaguoja kategoriškai. Dabar suabejojama taisyklėmis, kurios vaikystėje buvo noriai pripažįstamos. Tai būtina ir nepamainoma pakopa, jauniems žmonėms siekiant moralinio autonomiškumo. Vietoj to, kad slopintume šį smalsų požiūrį, mūsų, kaip mokytojų vaidmuo, yra skatinti bei aplaikyti. Skautų amžiaus (11–15 m.) grupės metode šiam dalykui suteikiama didžiulė svarba, kadangi paauglystėje nesuformuotas moralinis autonomiškumas gali turėti rimtų pasekmių asmenybės išlaikymui ateityje.

VAIKAI SUVOKIA, KAD TAISYKLĖS YRA BENDRO SUSITARIMO DALYKAS, BŪDAMI MAŽDAUG 10- 11 METŲ AMŽIAUS

Paprastas stebėjimas kaip vaikai mato ir priima žaidimo taisykles, padeda geriau suprasti taisyklių sąvoką žaidime

Žaidime taisyklės yra dviejų prieštaringų troškimų kompromisas: viena vertus, tai troškimas laimėti, būti stipriausiu, parodyti save prieš kitus; ir kita vertus, troškimas toliau žaisti „su“ kitais. Jeigu aš visą laiką norėsiu laimėti, kiti vaikai jausis sugniuždyti ir daugiau nebenorės žaisti su manimi. Norint, kad žaidimas tęstųsi toliau, aš turiu suteikti galimybę laimėti ir kitiems. Aš turiu sugebėti „įsijausti į kitus“, pripažinti taisykles, kurios objektyviai gina kiekvieno žaidėjo teises ir įsipareigojimus ir nustatyti koku būdu yra laimimas žaidimas.

Iki 2 – 3 metų amžiaus vaikai išvis neturi supratimo apie taisykles. Jie pasiima žaislus kai tik to užsigėdžia, juos išmėto, paslepia, praranda susidomėjimą jais ir vėl juos surenka. Ikimokyklinio amžiaus vaikai žaidžia „greta“ vieni kitų, bet ne vieni „su“ kitais. Tai akivaizdžiai pastebima vaikų lopšeliuose bei darželiuose, kur galima pamatyti vaikus, žaidžiančius greta, tačiau jų žaidimai iš tiesų nėra sąveikaujantys.

Nuo 5-erių – 6-erių metų iki 9-erių – 10 metų amžiaus taisyklės vaikams atrodo kaip kažkas švento ir neliečiamo., Jos yra neperžengiamos nes jas nustato suaugusieji. Vaikai šiame amžiuje dar negali joms pritaikyti savų elgesio elementų, kadangi juos dar pernelyg užvaldęs troškimas patvirtinti save ir jie dar nesugeba „įsijausti į kitus“, tačiau visa tai keičiasi jiems augant. Jie seka vyresniųjų įvestas taisykles, tačiau jie dar pilnai negerbia šių taisyklių. Visuomet atsiras žaidėjas, kuris yra apgavikas, nes noras laimėti yra pernelyg stiprus. Kai taip atsitinka visi susipeša,

žaidimas yra sustabdomas, jie išsprendžia nesutarimus ir žaidimas prasideda iš naujo ir po kelių minučių išiliepsnojus naujiems ginčams vėl yra sustabdomas.

Sulaukus 7-erių ar 8-erių metų amžiaus, kai vaikai pradeda pripažinti taisykles, jiems pamažu vis geriau ir geriau sekasi bendradarbiauti grupinėse veiklose ir pasidalinti įsipareigojimus, siekiant bendro tikslo. Mokymosi procesas šiame amžiuje susideda iš paklusimo taisyklėms ir jų sekimo. Štai kodėl jaunojo skauto priesakai prasideda žodžiais: „klausyti bei gerbti kitus“. Tačiau kur vis dar stinga racionalaus taisyklių pripažinimo, negali būti ir visapusiško bendradarbiavimo. Dėl šios priežasties, gaujoje šešetukas iš esmės prisideda prie grupės organizavimo ir kontrolės. Tai netampa „gyvenimo bendruomene“ kaip yra skiltyse, ar kaip yra vyresniųjų skautų amžiaus grupių komandose.

Visa tai pasikeičia tik sulaukus 10 -11 metų amžiaus: vaikai ima suvokti, kad taisyklės yra paremtos abipusiu susitarimu. Ir nuo to laiko jie ima manyti, kad taisyklės kyla ne iš suaugusiųjų. Jie patys sukuria taisykles ir gali jas keisti, jeigu visi su tuo sutinka.

IKI 10- 11 METŲ AMŽIAUS DOROVINGAS ELGESYS YRA VISUOTINAI ĮPRASTAS

Nuo žaidimo taisyklių mes pereiname prie moralės taisyklių. Iki 7-erių ar 8-erių metų amžiaus negali patys įvertinti veiksmų. Jie yra patenkinti galėdami atskirti „gera“ arba „bloga“ arba „teisinga“ ar „neteisinga“ remdamiesi kultūrinėmis normomis. Vaikai paklusta autoritetams tik siekdami betarpiškos naudos ir norėdami išvengti bausmės. Jiems būdingas svarstymas, kad, pavyzdžiui, kuo neįtikinamesnis melas – tuo yra blogiau. Kažkokių kvailysčių darymas yra rimtas tik tuo atveju, jeigu tai gali sukelti materialinę žalą. Norai nėra svarbus dalykas. Į bausmę yra žiūrima kai į išperkamąjį dalyką: prasikaltęs dalyvis turi iškęsti bausmę, kuri paskiriama atsižvelgiant į nusižengimo rimtumą.

7-erių ar 8-erių iki 10 -11 metų amžiaus laikotarpis yra visuotinai įprasto dorovingo elgesio atspindys. Vaikai elgiasi taip, kad patenkintų savo tėvų arba socialinės grupės įgūdžius, pagal tai, kaip jie suvokia buvimą „geru berniuku“ ar „gera mergaite“. Įstatymai, tvarka ir pagarba autoritetams yra traktuojami kaip absoliutai. Kartais šis tarpsnis gali žmonėms tęstis ir brandoje, jeigu jie neturi atitinkamos socialinės patirties arba jie yra linkę į pernelyg griežtą ar autoritarinį auklėjimą.

Remiantis tolimesne diagrama galime pasakyti, kad šie suaugusieji yra įkalinti nuolankaus elgesio vaikystėje, ir kadangi jie jau nebe vaikai, o suaugusieji, jų elgesys gali būti apibūdinamas kaip neurozinis.

VAIKAI PRADEDA ATSKIRTI MORALINĮ AUTONOMIŠKUMĄ NUO 10- 11 METŲ AMŽIAUS

Vaikai, sulaukę 10- 11 metų amžiaus kuomet jau geba logiškai samprotauti, palaipsniui žengia į moralinio autonomiškumo tarpsnį. Jie geba vertinti žmones pagal jų veiksmus ir atpažinti labai asmenišką jų charakterio savybes. Jie geba

suvokti ydas ir silpnybes ir daugiau akiai nebeapatitiki savo autoritetais. Vadinasi, jie pradeda vertinti savo bei kitų veiksmus pagal save.

Moralės principus kiekvienas pripažįsta asmeniškai pasidalijant teises ir pareigas grupėje, kuriai jie priklauso. Apie 12- uosius metus, vaikai priima taisykles kaip tam tikrą sutartį tarp asmenų. Taisyklės jau nebe šventas dalykas, bet gali būti keičiamos abipusio susitarimo pagrindu. Palengva, ypač antrame paauglystės tarpsnyje, apie 15 – uosius metus – jaunas žmogus ima perprasti visuotines vertybes: teisingumas, savitarpiskumas, lygybė ir orumas. Moraliniai principai yra labiau susiję su „socialiniu idealu“ negu su socialine tikrove. Tai, kas „teisinga“, yra suvokiama asmeniniu ir sąmoningu moralinių principų laikymusi. Tai iš tiesų yra pradžia į „suaugusiųjų“ įstatymų suvokimą, kuris sukelia „įžvalgią pagarbą“ ir demokratišką požiūrį.

JAUNI ŽMONĖS PERPRANTA TAISYKLIŲ VERTYBES SEKDAMI SAVO „MODELIŲ“ PAVYZDŽIU IR REMDAMIESI BENDRAAMŽIŲ PATIRTIMI

Tačiau šis pasikeitimas pats savaime nesitęsia iki pabaigos. Kaip matome diagramoje, yra daugybė vietų kur vystymasis gali būti sustabdytas ar nukreiptas kitur, faktiškai sukliudant individams pasiekti moralinį autonomiškumą ir taisyklių bei įstatymų supratimą iš suaugusiojo žmogaus perspektyvos. Tam tikri individai gali dar labiau pasunkinti padėtį, būdami auklėtojai, kuomet jie patys nėra pasiekę atitinkamo brandos lygio, kuris pasireiškia įstatymuose. Kaip mes esame pasakę, autoritarizmas ir pernelyg griežta kontrolė gali įkalinti žmones vaikiškame nuolankume: „ Aš neabejotinai paklustu visiems įstatymams bei autoritetams“. Pernelyg globėjiskasis elgesys su vaikais ir socialinių ryšių su jų bendraamžiais ribojimas gali turėti panašų poveikį.

Autoritarizmas ir pernelyg globėjiskasis elgesys dažnai jaunos žmones priverčia nuožmiai maištauti ir atmesti bet kokius įsakymus. Maištingas paauglys meta iššūkį autoritetams, savo provokuojančiu elgesiu ir imdamasis rizikingų dalykų. Individo įsitikinimas, kad „visi įstatymai yra blogi“ sąlygoja blogą elgesį ir netgi nusikalstamumą.

Kita vertus, pernelyg atlaidus požiūris atima iš jauno žmogaus galimybę vystyti struktūrą. Toks požiūris įkalina žmogų tokioje būsenoje, kur vienintelės „taisyklės“ yra žemi impulsai ir asmeninis pasitenkinimas. Tėvai ir auklėtojai, kurie jaunystėje buvo auklėjami pernelyg autoritariniu režimu, yra linkę auklėti savo vaikus ir mokinius per daug nesikišdami į jų auklėjimą, kas gali sukelti įvairias sociopatijas ir agresyvų elgesį.

Žymus psichologas Jean Piaget išskyrė dvi varomąsias jėgas, kurios veda jauną žmogų į moralinį autonomiškumą, leidžia pasiekti suaugusiųjų „įžvalgios pagarbos“ lygį įstatymams bei taisyklėms.

Pirmoji tai vienpusė pagarba, kuri yra susijusi su jaunų žmonių pagarba vyresniesiems ir suaugusiųjų įtaka jaunam žmogui. Antroji, tai abipusė pagarba, kuri susijusi su abipuse dviejų lygių žmonių įtaka vienas kitam. Harmoningam jauno

žmogaus vystymusi, ypač paauglystėje, yra reikalingos šios abi įtakos: „modelių, su kuriais mes identifikuojame save, kurie puoselėja gyvenimo vertybes, ir galimybė judėti į priekį, per debatus ir taisyklių tobulinimą bendraamžių grupėje.

**JAUNI ŽMONĖS ĮSISAVINA SKAUTŲ PRIESAKUS TAIP PAT KAIP IR
TAISYKLĖMS PRITAIKO SAVUS ELGESIO ELEMENTUS:
SEKDAMI VADOVUS, KURIE YRA PRIESAKŲ LAIKYMOSI
PAVYZDYS IR REMDAMIESI GRUPĖS GYVENIMO SKILTYSE IR
DRAUGOVĖJE PATIRTIMI**

Šios dvi varomosios jėgos yra svarbiausias dalykas skautų amžiaus (11–15 m.) grupėje. Jos, viena vertus, yra pateikiamos skautų priesakuose, kaip vertybių, palaikomų suaugusiųjų parodymais bei pavyzdžiais, kodeksas ir, antra vertus, „savivaldos sistema“, kuri perteikiama skautiškuoju metodu mažų savarankiškų komandų pagalba (Skiltys), Skautų taryba (vykdomoji jaunų žmonių bendruomenės valdžia) ir draugovės asamblėja (įstatymų leidžiamoji valdžia), kur grupės gyvenimas yra vertinamas bendrai apibūrinant ir peržiūrint taisykles, skautų priesakų šviesoje.

Anot Piaget, šie du elementai leidžia jauniems žmonėms „remiantis savo patirtimi perprasti ką reiškia paklusti įstatymams, priklausyti socialinei grupei ir pripažinti asmeninę atsakomybę“.

Įžodis taip pat sustiprina vertybių patyrimo ir joms savo elgesių elementų pritaikymo procesus grupės gyvenime. Skautų įžodis yra asmeninis sprendimas, kuriuo jauni žmonės išreiškia savo atsidavimą atrastoms vertybėms, savo pasižadėjimą „ypač stengtis“ teisingai gyventi remiantis šiomis vertybėmis ir laikui bėgant sužinoti daugiau apie jų prasmę.

SKAUTŲ PRIESAKAI TAI GYVENIMAS SAVOMIS VERTYBĖMIS

Skautų priesakuose tvarkingai išdėstytos vertybės, kurios atsispindi skautų mokyme ir kurias gali suprasti bei patirti šio amžiaus žmonės.

Tačiau priesakai yra žymiai daugiau negu tvarkingas idėjų išdėstymas. Tai elgesio kodeksas, kuris yra pritaikytas jauniems žmonėms pasirenkant ir laikantis tam tikros krypties savo gyvenime. Negana to, tai skatinimas šias vertybes paversti savo asmenybės dalimi. Jeigu norime būti pastovūs, turime galvoti ir elgtis pagal savo vertybes. Tik tokiu būdu mūsų vertybės tampa pasaulio stebėjimo, interpretavimo ir patyrimo įrankiais.

Skautų priesakai yra pasiūlomi, o ne paskiriami. Tai absoliučiai pozityvus ir nesutartinis pasiūlymas, išreiškiamas jauniems žmonėms suprantama kalba ir pagrįstas viliojančiais motyvais.

Skautų įžodžiu, kiekvienas jaunas žmogus, tam tikru metu, kai jaučiasi pasiruošęs atlikti pasirinkimą, pasižada laikytis priesakuose siūlomų vertybių ir jas paversti savo gyvenimo dalimi.

KELETAS PASVARSTYMŲ APIE SKAUTŲ PRIESAKUS

Mes toliau tęsime pasiūlymus, esančius skautų priesakuose, kurie gali padėti jums:

- Pagilinti savo supratimą apie juos
- Pagalvoti apie jų įtaką jūsų gyvenimui
- Rasti žodžius ir vaizdinius, kuriais būtų galima juos pristatyti jauniems žmonėms.

SKAUTAS YRA PATIKIMAS

Žmogus yra laikomas patikimu, kai jo žodžiai ir darbai sutampa su jo mintimis. Vyras arba moteris, kuriais mes galime pasitikėti, kuris tiki tuo, ką jis/ ji sako, ir sako tą, kuo jis arba ji tiki. Tai vidinis atvirumas, kuris leidžia mums pažinti žmogų tokį koks jis iš tiesų yra.

Tai jo nuoširdumas, darnumas, nuoširdus tikėjimas. Tai priešprieša veidmainystei, melams, dvigubiems standartams, nenuoseklumui ir prastam tikėjimui.

Norėdami būti patikimu, mes turime mylėti tiesą ir būti teisingi su tais, kurie yra teisingi. Tai gyvenimas ir mastymas teisingai, kiek tik tai yra įmanoma – net jei tai turėtų sukelti skausmą ar nesėkmę. Tai nėra melavimas nei sau nei kitiems. Tai supratimas, kad tikras liūdesys yra geriau negu netikra laimė.

Tikrasis skautas rizikuoja savo garbe sakdamas netiesą. Iš tiesų kai jie sako „taip“ tai reiškia „taip“, ir kai jie sako „ne“, tai reiškia „ne“. Jų garbė nepriklauso nuo pinigų, vardo, sėkmės, valdžios ar kitų atributų, kuriais žmonės dažnai didžiuojasi.

Visa jų garbė yra paremta tuo, kad kiti gali jais pasitikėti, nes jų darbai sutampa su jų žodžiais.

SKAUTAS YRA IŠTIKIMAS

Ištikimybė arba atsidavimas, kas yra tas pats, tai mūsų tikėjimo tuo, kas mums svarbu, ilgaamžiškumas. Tai gyvenimas atpažįstant tai, kas yra laikina ir tai, kas yra amžina. Tai nesibaigianti kova prieš užmiršimą ar paneigimą. Būdami ištikimi mes suderiname savo egzistenciją su savo istorija ir mūsų asmenybė tampa patvari, tvirta ir nuosekli.

Mes nekalbame apie buvimą atsidavusiems visiems: tai būtų ne atsidavimas, bet greičiau rutina, atkaklumas, išsisukinėjimas ar tingėjimas. Ištikimybė priklauso nuo vertybių, kurioms jūs esate ištikimas. Ištikimybė kvailiems dalykams yra tik kvailumo saugojimas. Jūs nekeičiate draugų taip kaip keičiate marškinėlius ir būtų absurdas nekeisti marškinėlių taip kaip ir smerktina nebūti ištikimiems savo draugams. Ištikimybė neatleidžia nuo visų nuodėmių: būti ištikimam kažkam blogo yra blogiau negu nepripažinti bendrininkavimo nusikaltime. Kankintojai bendrininkaudami prisiekia ištikimybę vieni kitiems, tačiau jų ištikimybė nusikaltime yra baudžiamoji, nes ištikimybė blogiui yra žalinga ištikimybė. Ir

niekas negali pasakyti, kad įsižeidimas yra dorybė, kadangi visų žmonių apmaudas gali greitai peraugti į neapykantą.

Ištikimybė tai gyvas tikėjimas savo vertybių pastovumu. Tai pilnas ir sąmoningas pasišventimas tam tikram dalykui, iš principo ir praktiškai, ir taip pat ryšiai, kuriuos sukuriame su kitais žmonėmis kaip bendrų vertybių lobynus. Tai atkaklumas tuose mūsų veiksmuose, kurie mums atrodo svarbūs.

Skautams, mūsų atsidavimo verti dalykai yra išreikšti mūsų įžodžio sintezėje: meilė Dievui, tarnavimas savo šaliai, jos žemei ir jos žmonėms; ir nuolatinės pastangos gyventi teisingai pagal skautų priesakuose esančias vertybes, tokias kaip tiesa, solidarumas, gyvenimo ir gamtos apsauga, linksmumas ir širdies tyrumas.

Šiame atsidavime atsiskleidžia mūsų asmeninis identitetas. Žmonės nuolatos keičiasi ir mes visuomet neišliekame tokie patys, tačiau stipriai keičiamės, o būnant skautais, mūsų savęs suvokimas skirtingose situacijose laikui bėgant yra paremtas ištikimybe, ką mes prisiekėme sau, kitiems, pasauliui bei Dievui.

Tik būnant ištikimu galima turėti gyvenimo planą, kurti savo dabartinį pasižadėjimą, kaip gyvenimo kelią, kuriuo mes visuomet norime sekti.

SKAUTAS YRA PADEDANTIS KITIEMS

Savo tikrąja, kaip vyrų ir moterų esme, mes esame individai, kurie visuomet yra vienas su kitu susiję. Įvairiais būdais ir mastais, mūsų gyvenimai nuolatos keičiasi dalyvaujant kitiems žmonėms, taip pat kaip ir mūsų veiksmai turi įtaką gyvenantiems aplink mus.

Gyvenimas bendruomenėje tai žymiai daugiau nei sambūvis, tai skatinimas gyventi konstruktyviai, dedant pačias didžiausias pastangas sėkmei ir padedant kitiems kurti savo laimę.

Skautai mano, kad ši daug pasitenkinimo teikianti, dalijimosi su kitais, patirtis, yra išreiškiamą vienu prasmingiausių būdų per solidarumą su bendruomene. Mes manome, kad solidarumas su kitais reiškia rūpinimąsi kitais žmonėmis ir jų gerbimą, kitų žmonių tokie kokie jie yra, pilną savęs atskleidimą kitiems, taip, kad kiekvienas žmogus galėtų tapti viskuo kuo nori, remiantis savo pačių orumu.

Mes nepripažįstame pataikavimų, kurie žemina tiek davėją tiek gavėją ir yra maskuojami kaip netikra užuojauta. Mes tikime meile, kuri gimsta iš pagarbos, perauga į pastovią ir giliai įsišaknijusią solidarumo nuostatą, buvimo su kitais ir buvimo savimi būnant su kitais. Mes esame įsitikinę, kad viskas ką mes darome kitų labui, mums padeda dvasiškai augti ir patirti daugiau pasitenkinimo, tai padeda mums žiūrėti į gyvenimą su viltimi ir prieiti arčiau prie paslaptingosios žmonijos.

Skautai skatina solidarumą su bendruomene, kadangi mes suvokiame, kad tokiu būdu mes galime rasti kitus žmones, o per juos mes galime rasti Dievą.

SKAUTAS DALIJASI SU KIEKVIENU

Tarnavimas kitiems ir dalijimasis su kitais yra, tam tikra prasme, dvi monetos pusės.

Kaip mes galime prasmingai ir noriai kitiems tarnauti, jeigu mes nesidalijame su

jais? Kaip mes galime dalintis su kitais pamiršdami mums svarbiausias patarnavimo ir dosnumo nuostatas.

Dalijimasis – tai dosnumo praktikavimas. Viena vertus, materialus dosnumas, suteikiant savo prekes ir turtą kitiems. Bet platesne prasme, dalijimasis – tai atviro požiūrio į kitus žmones turėjimas ir tam tikras pasaulio matymo būdas ir savų gyvenimų gyvenimas.

Dalijimasis tai nėra paprastas laiko paskyrimas kitiems, tai erdvės tiems žmonėms savuose gyvenimuose padarymas. Besidalijantys vyrai ir moterys tai drąsūs žmonės, kadangi jie išdrįso peržengti savo baimes, jie pasitikėjo kitais ir gebėjo pažvelgti toliau savo išankstinių nusistatymų, tam, kad iš tiesų atrastų kitus bei atrastų save.

Kas nors, kas dalijasi supranta, kad visi mes turime ką perduoti kitiems, mes visi trokštame erdvės, kurioje galėtume išreikšti save, mes visi nusipelnėme pagarbos ir įvertinimo.

Kas nors, kas gyvena tolerancijoje, praktikuoja draugystę ir ugdo meilę.

SKAUTAS YRA GERAS

Gerumas tai paprasčiausiai geros manieros, pagarba ir gera valia kitiems. Senovės graikai gerumą tapatino su žmogiškumu, priešprieša barbarizmui.

Bet tai galima suvokti ir žymiai platesniame kontekste iš kilumo perspektyvos, kaip galimybę ieškoti kitų žmonių ir juos apkabinti, kadangi mes linkime jiems gero. Gerumas vargšui yra kažkas panašaus į dosnumą; gerumas nelaimingam žmogui yra gera valia; ir parodymas kaltajam gali būti išreikštas kaip atleidimas ir supratimas.

Iš šios perspektyvos, gerumas tampa švelnumu ir išauga į taikos siekimą, drąsą be prievartos, švelnią narsą. Tai priešprieša karui, brutalumui ir agresyvumui.

Gerumas tai akivaizdi solidarumo ir meilės išraiška. Kaip mes galime tarnauti kitiems ir siekti kitų žmonių nebūdami geri?

Buvimas iš tikrųjų geru kyla iš vidaus, tai niekuomet nėra strategija ar poza. Nėra nieko labiau dirbtino kaip savanaudiškas gerumas, kai kažkas yra geras dėl savo asmeninių interesų, todėl, kad šie žmonės nori suvilioti kitus ar būti klestintys. Tai nėra tikrasis gerumas – jame nėra švelnumo, tik savimeilė ir gudrybė. Gerumas – tai dovana savyje, jo negalima inscenizuoti kaip vilionės meno ar liaupsinimo. Gerumas praranda savo prasmę jeigu tai pretekstas valdyti kitus.

Tai atvirumas, kantrybė, prisitaikymas. Dorybė, kuri yra skautų pagrindas ir suvienija skirtingo išsilavinimo žmones. Dorybė, kuri kaip palikimas, kyla iš pačios įkūrėjo širdies, ir kuri, be abejo, neturi prieštarauti jokioms kitoms privalomoms pareigoms.

Gerumas naudingas tik tuomet kai yra paisoma teisingumo ir meilės poreikių. Kaip mes galime būti geri su despotu ir pamiršti persekiojo teises? Kaip mes galime šypsotis budeliui ir ignoruoti aukos maldavimus pasigailėti?

Taip pat, nesumaišykime gerumo ir švelnumo su pagarbumu, kuris daugiau yra taisyklių laikymasis. Pagarbumas yra tik paviršutiniškas dalykas. Pagarbus mafiozas vis vien nesušvelnins mafijos baisių. Sukčius nėra labiau nei kiti nevertas būti pagarbiu, o kartais netgi labiau vertas. Pagarbus sukčius tai yra pats blogiausias

dalykas, kadangi yra apsimetinėjama tuo, kuo iš tiesų nėra.

Tuo tarpu kai pagarbumas gali būti tik įprasta elgesio norma ir tik dorybės regimybė, gerumas ir švelnumas yra ilgalaikiai ir geba keisti žmones, kadangi tai yra gilios sielos savybės.

SKAUTAS SAUGO GYVENIMĄ IR GAMTĄ

Gyvenimas – tai nepaprastas reiškinys, keliantis pagarbą ir unikalus. Gyvenimas – tai mūsų svajonių, lūkesčių, aistrų, pastangų erdvė ir laikas. Gyvenimas – tai mūsų istorijos pradžia, ir mūsų istorija tai susitikimas su gyvenimu.

Gyvenimas – tai ryto naujumas. Jis egzistuoja net ir ligos skausme ir karo baisybėse. Gyvenimas pasireiškia mums susitinkant su savo draugais ir trokštant jų šilumos, kai jų nėra šalia. Gyvenimas – tai žmogaus bei gamtos garsas ir tyla. Gyvenimas – tai mūsų pasiekimai ir pralaimėjimai. Vyruose ir moteryse, kurie veržiasi priimti mokslo ir technologijų paslapčių iššūkių. Gyvenimas sukuria žmones ir žmonės privalo gerbti gyvenimą.

Gerbti ir saugoti gyvenimą – tai saugoti ir suteikti galią žmonijai, vyrams ir moterims, vaikams, jauniems žmonėms, suaugusiesiems bei pagyvenusiesiems, nepaisant giminystės ryšių, rasės, religijos, politinių pažiūrų ar socialinių sąlygų, suprantant juos kaip vidinio orumo, lygių ir neperleidžiamų teisių turėtojus, kurios leidžia visiems šeimos nariams gyventi laisvai, teisingai ir taikiai.

Gerbti ir saugoti gyvenimą tai taip pat suvokti ryšį tarp žmonijos ir kitų gyvūnų ar augalų rūšių. Tai gerbti gamtą ir aktyviai prisidėti prie aplinkos integralumo. Tai suvokti, kad ilgalaikiam vystymuisi reikalingi žmonės, kurie yra susirūpinę dėl ateities ir siekia žmonijos lemties ir kitų rūšių, kurios yra pasaulio ekosistemos dalis, vienybės.

Skautams, gyvenimo saugojimas yra savo įžodžio dalis ir principų, kuriais vadovaujamės, atspindys. Mes prisižadėjome Dievui, gyvenimo kūrėjui – žmogaus gyvenimo ir gamtos – ir tarnauti žmonijai, taip, kad šis pasaulis taptų geresne vieta kiekvienam, tiems, kas čia gyvena dabar ir tiems, kurie apsigyvens šioje planetoje ateityje.

SKAUTAS YRA GERAI PASIRUOŠĘS IR NIEKO NEDARO BET KAIP

Mes kartais manome, kad organizaciniai sugebėjimai yra mažiau vertingi nes jie susiję su nurodymais ir tam tikrų žmonių valdymu. Žvelgiant iš šios perspektyvos, mes visi per daug norime atlaidžiai traktuoti pažadus, kurių niekada nesilaikoma, nepabaigtus projektus ir neatsakingus pareiškimus. Bet skautai teigia žymiai daugiau: tai skatinimas naudotis savo gebėjimais vykdant pasižadėjimą. Kai skautas atlieka pasižadėjimą, jis arba jį jo laikosi. Žodžio laikymasis reiškia, kad mes esame patikimi, pabaigiame tai, ką pradėjome, kadangi mes vertiname darbą. Skautas žino, kad pasižadėjimai tai yra kažkas, ką mes įsipareigojame daryti, matant kitiems žmonėms, kurie tiki mūsų žodžiu.

Žmogus atlikęs pasižadėjimą, planuoja savo laiką, tam, kad galėtų pasiekti tam tikrus tikslus. Jis arba jį gerbia kitų poreikius, nori greičiau imtis užduoties ir drąsiai

imasi darbo, kurį pradeda be jokių atsiliepinimų. Žmonės, kartą pasakę, kad jie tai galės padaryti, pradeda užduotį ryžtingai, energingai ir kilniai, žinodami, kad nėra dėl ko didžiulis vykdant pavestą užduotį.

Skautas yra gerai pasiruošęs, nes jis vertina komandinį darbą ir suvokia, kad norint, jog projektas būtų sėkmingas, kiekvienas turi įdėti dalį savęs. Vykdant bendrą projektą taip pat reikia pripažinti, kad visada turi būti tam tikras asmuo, kuris yra atsakingas už likusiųjų dalyvių veiksmų koordinavimą ir vadovavimą. Bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti, kad neliko nepabaigta iki galo, parodo mokėjimą dirbti kaip komanda: klausymas, savo mintyse esančių modelių peržiūrėjimas, įsipareigojimų paskirstymas, vadovavimą darbui, pažadėtų atlikti užduočių pradėjimą, rekomendacijų sekimą. Žmogus, kuris įrodo sau, jog geba paklusti, turės žymiai daugiau vadovavimo įrankių ir, be abejo, jam žymiau geriau seksis bendradarbiauti su kitais.

Skautams, būti gerai pasiruošusiu – tai yra tai, kas atspindi žmogaus gebėjimą priimti įsipareigojimus tam tikrai užduočiai bei žmonėms, kuria stengiasi ją įvykdyti. Štai skautai jaučia didžiulę pagarbą duotam žodžiui ir kai mes įsipareigojame kažką atlikti, mes stengiamės tai padaryti gerai.

SKAUTAS Į GYVENIMĄ ŽIŪRI LINKSMAI

Normalus sveikas vaikas džiaugsmingai šaukia kai pamokos baigiasi ir prasideda nauja dienos dalis. Vaikas myli naujoves, tai, kas nelaukta bei nuotykius. Vaikas priima gyvenimą taip kaip išalkęs žmogus kanda obuolį.

Gyvenimo džiaugsmas nekliudo rimtam požiūriui į mūsų įsipareigojimus bei santykius. Bet šio rimtumo negalima painioti su nusiminimu. Gyvenimas, į kurį yra žiūrima linksmi, turi tam tikrą triumfo skonį ir suteikia jausmą, kad žmogus iš gyvenimo ima viską ką gali. Galbūt tai yra dėl to, kad linksmumas tai laimės išraiška ir laimės ieškojimas – tai yra tai, kam mes paskiriame savo didžiausias pastangas.

Netruksta priežasčių jaustis liūdniems ar piktiems ir yra daugybė priežasčių būti susinervinusiems ar kartais netgi pasiryžusiems viskam. Liūdesys, pyktis, sumišimas ir nevilts iš tiesų kyla iš baimės. Baimės dėl ateities, ar baimės negalėti kontroliuoti visko, kas mums gali nutikti, bijoti, kad mūsų reakcijos nesutaps su mūsų lūkesčiais. Ir galbūt ši baimė kyla iš didžiulės tuštybės, tikėjimo, kad mes esame pernelyg svarbūs ar pernelyg galingi.

Linksmumas tai nėra juokimasis iš kitų nelaimės. Tai būtų bevertis humoras, tuščias ir neatsakingas juokas. Žmogus, kuris žiūri į gyvenimą linksmi pradeda juoktis iš savo pretenzijų bei savo pačių kvailysčių. Jie suvokia, kad iš valios kyla ne tik stiprybė, įveikti sunkumus, tačiau šypsena veide duoda žymiai geresnių rezultatų. Linksmumas tai daugiau nei komiška išraiška. Tai nuolatinis nusiteikimas įžvelgti šviesiąją, o ne tamsiąją dalykų pusę, ko Baden- Powell reiklauja iš mūsų.

Linksmumas tai nėra juokimasis iš kitų. Tau yra sarkazmas, pajuoka ar ironija, kuri yra užgauli ir ne konstruktyvi, kadangi tai yra juokimasis iš kitų. Tačiau, linksmumas tai yra juokimasis drauge su kitais ir skatinimas juos juoktis kartu, pasidalijant gera nuotaika.

Mokėjimas juoktis – tai taipogi geros sveikatos ženklas. Sveika net ir į pačias beviltiškiausias situacijas žiūrėti su šypsena. Tai sveika kūnui ir sielai. Tai netgi išmintingumo ženklas, nes argi gali kas nors iš tiesų būti išmintingas be geros humoro dozės?

Optimizmas mus apsaugo nuo baimės, padidina smalsumą dėl nežinomybės, verčia prisiimti rizikas ir imtis nuotykių. Geras humoras tai yra varomoji jėga, kuri ne tik duoda mums naudą, bet taip pat ir suteikia užkrečiantį entuziazmą bei gerą valią visiems, kas yra aplink mus. Linksmumas įgalina mus tapti geresniais ir šviesesniais bei padidina mūsų gebėjimą draugauti su kitais žmonėmis ir solidarizuotis su bendruomene.

SKAUTAS RŪPINASI SAVO DAIKTAIS IR VERTINA DARBĄ

Žmonija sukurta tam, kad tęstų Dievo pradėtą pasaulio sukūrimo darbą. Norint tai padaryti, mes turime atrasti savo potencialą ir jį naudoti prisidedant prie pasaulio kūrimo. Duiti geriausia ką mes galime, kūrybingai ir pilnai suprantant žmogaus sugebėjimų ir išraiškų įvairovę.

Žmogaus pastangų ir gilių socialinių ir ekonominių, bei mokslinių ir technologinių pasikeitimų istorija sukuria klaidingą supratimą, kad progresas ir vystymasis susideda iš mokslo ar technologijų įvaldymo pažangos, įskaitant informacines technologijas. Be abejo, tinkamai naudojami mokslas ir technologija – kaip ir kitos žinių sritys – mums padeda pagerinti gyvenimo kokybę. Bet jos yra bejėgės be žmogaus pastangų.

Pasikeitimas, progresas ir vystymas kyla tik dėka žmonių idėjų, jausmų bei valios. Be žmogaus darbo bei pastangų būtų įmanoma atlikti tik labai mažai dalykų. Žmogaus darbas suteikė galimybę įveikti ligas, pastatyti miestus, įkurti greitas ir veiksmingas komunikacijos formas ir naudoto techninius įrengimus gamybos procesuose. Kitaip tariant, paversti mūsų svajones apie progresą tikrove ir pagerinti mūsų gyvenimo kokybę.

Skautai vertina darbą nes mes vertiname žmonių ir gerbiame tūkstančio vyrų ir moterų svajones ir utopijas, kurioms pasiekti diena iš dienos jie negaili pastangų. Skautai rūpinasi savo daiktais, kadangi daiktai yra atsiradę iš žmogaus pastangų.

Mūsų nedomina paprastas prekių kaupimas, nes mes žinome, kad to nepakanka žmogaus laimei. Mes neleidžiame būti įtraukiamiems į vartotojišką visuomenę, nes mes žinome, kad žmogiška tiesa slypi ne turėjime, bet buvime. Štai kodėl kiekvieną dieną mes siekiame būti geriausi ir ruošiamės save geresnio pasaulio kūrimui, kuris saugo žmonijos lūkesčius ir atranda kiekvieno iš savo vaikų potencialą.

SKAUTAS YRA DORAS MINTIMIS, ŽODŽIAIS BEI DARBAIS

Ši skautų priesakų dalis, kuris yra susijusi su integralumu ir tyrumu, buvo originalaus teksto papildymas, kurį po tam tikro laiko padarė Baden- Powell. Jame nėra pridėta nieko naujo. Jo vienintelis tikslas yra išnagrinėti sielą, kuria mes priimame ir užsiimame kitais pasiūlymais savo gyvenimuose.

Mes dažnai siejame tyrumą su seksualiniais dalykais, ir tai yra suprantama,

kadangi skaistumas yra glaudžiai susijęs su meile. Vis dėlto meilė, ar jos trūkumas, ir tyrumas ar netyrumas turi žymiai didesnę įtaką nei seksas.

Kažkas yra tyras kuomet jis nėra priklausomas nuo nieko, kas galėtų keisti ar daryti blogą įtaką jo esminei prigimčiai. Taigi, tyrumas, suprantamas kaip širdies švarumas arba sąžinės teisingumas, yra priešprieša materialiniams interesams, savanaudiškumui, godumui ir bet kam žemo, kas galėtų užteršti mūsų žodžius ar darbus.

Viskas, ką mes darome nenoriai arba, turėdami blogus ketinimus, yra netyra. Viskas kas išniekina, pažemina, sugadina, ar padaro begėdišką, ar kas iškraipo mūsų supratimą apie tai, ką mes galvojame ar darome – yra netyra. Netyra yra sakyti tiesą tik tuomet kai ji mums yra patogi, apsimesti ištikimu, naudotis kitais, apsimetant, kad jiems padedame, dalintis tik su tais, iš kurių galime kažką gauti, vietoj humoro naudoti pajuoką, daryti dalykus tik dėl to, kad turime tai daryti.

Mūsų seksualiniuose gyvenimuose tyrumas nereiškia noro nebuvimo – kas būtų sutrikimas, ir taip pat jis nėra neišprusimo ar naivumo atitikmuo. Viena skitą mylėti nėra blogai, tačiau blogai yra mylėti tik save patį, mylėti kitą tarsi jis/ ji būtų daiktas, labiau vaikytis malonumo nei meilės, labiau mėgautis malonumu nei pradžiuginti kitą, mėgautis, kaip galima mėgautis maistu ar vynu, turėti ir vartoti. Netyrumas nėra meilės perteklius, tačiau meilės trūkumas.

Tyrumas – tai nuoširdus kito žmogaus, kaip asmens, mylėjimas, kitų gerbimas, saugojimas, kartais netgi savo troškimų nepaisymas. Meilė, kuri duoda ir saugo, draugystės meilė, geranoriškumo meilė, labdaringa meilė, tyra meilė.

Dėl šių priešasčių šis paskutinis skautų priesakų siūlymas ragina mus atidžiai pasižiūrėti į save, nuolat abejoti savi sielų vientisumu, bei savo mintimis, žodžiais ir darbais. Tai nėra išoriškai pateiktas gero elgesio aprašymas, kuriame beveik nedraudžiami keiksmazodžiai. Tai labai aktualus klausimas, kuris priverčia mus susidurti akis į akį su savo pasižadėjimo svarba. „Ar vertybės, kuriomis mes gyvename iš tiesų yra tokios, kokiomis jas mes laikome?“

SKAUTŲ IŽODIS

IŽODIS TAI LAISVANORIŠKAS PASIŽADĖJIMAS

Ižodis tai laisvanoriškas pasižadėjimas sau, kitiems bei Dievui laikytis skautų priesakų. Jų žodžiai bei idėjos yra paprastos ir pasižadėjimas yra išdėstytas taip, kad jaunas žmogus tai galėtų pasakyti natūraliai.

AŠ PRIŽADU
STENGTIŠ IŠ VISŲ JĖGŲ
MYLĖTI DIEVĄ
TARNAUTI SAVO ŠALIAI
PALAIKYTI TAIKĄ
BŪTI TEISINGAM SKAUTŲ PRIESAKAMS

IŽODŽIU MES PASIŽADAME BŪTI GERIAUSI

Ižodis yra laisvanoriškas siūlymas ir tai nėra priesaika. Jauni berniukai bei mergaitės priėmę savo įžodį laisvai prisiima įsipareigojimą. Jie neatsižada nieko ir taip pat nepriima karinės ar religinio pobūdžio priesaikos.

Be to, berniukai ir mergaitės, neprižada kad jiems visada pavyks įvykdyti savo įsipareigojimus. tai būtų neįmanoma ir prieštarautų žmogaus prigimčiai. Jie tiesiog prižada laikantis įžodžio stengtis iš visų jėgų. Bet šį įžodį jie priima be galo nuoširdžiai, tvirtai nusiteikę stengtis iš visų jėgų.

Dėl tų pačių priežasčių vadovai privalo priimti gerą sprendimą, kai tai yra susiję su jaunų žmonių įsipareigojimu. Įžodžio paminėjimas turėtų būti kiek įmanoma natūralus ir aiškus, be jokios ironijos ar užslėptų aliuzijų. Žmonės niekuomet neturi naudoti žodžių ar gestų, kuriuose išreiškia bent menkiausią abejonę pasižadėjimo nuoširdumu. Niekada negalima priekaištauti individui arba grupei dėl įžodžio ir bet kokiose diskusijose su jaunu žmogumi, kalba apie pastangas kažką pasiekti turėtų vykti konfidencialiai.

Užuominos dėl jaunų žmonių įžodžio turi būti paliekamos kaip mokymo sustiprinimo įrankis atviresniems ir intymesniems akimirksniams grupėje. Tai priemonė, į visuomenės tarpą įnešti vertybių atsiminimus, kurios pateisina jų egzistenciją ir kurioms jų nariai yra pasižadėję. Nepatartina šį išteklių naudoti pernelyg dažnai, kadangi jeigu jis taps paprasta valiuta – praras savo galią. Bet kokiu atveju, jeigu vadovai jaus būtinybę dažnai priminti įžodį, tai gali būti ženklas, kad kažkas sistemoje yra negerai.

MES PIRMIAUSIAI PASIŽADAME DIEVUI

Dievo apvaizda visada juntama kasdieniniame draugovės gyvenime, ir tikimasi, kad taip pat yra ir jaunų žmonių naujų rūpesčių ir projektų širdyje. Taip, kaip ir bet kokioje kitoje veikloje, todėl natūralu, jog Dievo vardas yra pastebimas šiame

įžodyje. Kaip mes galime atlikti tokį svarbų pasižadėjimą nepakviesdami Dievo būti liudininku.

Tačiau Dievas yra žymiai daugiau negu liudininkas. Jis čia ne tik dėl to, kad užtikrintų, jog pažadama aukščiausiai akivaizdai jauno žmogaus gyvenime. Jo akivaizda duodant įžodį yra asmeninių santykių dalis, kuriuos kiekvienas žmogus užmezga su Juo. Tai šių tarpusavio ryšių pripažinimo gestas. Dievas, kaip visų dalykų kūrėjas, yra pirmasis įžodžio adresatas, kuris yra atliekamas prieš jį ir jame.

Be to, įžodyje yra neišreikštas pasižadėjimas sustiprinti mūsų santykius su Dievu. Taigi, pirmasis dalykas, ką mes pasižadame – tai mylėti Dievą. Meilė yra dovana, kurią mes gauname iš Dievo, tai pati didžiausia vertybė ir skautai tiki, jog ji yra visame kame, ką mes darome. Kaip mes galime neatsilyginti Dievui už šią dovaną? Kaip mes galime neatsilyginti už jo meilę tokiu pat būdu ?

Kuomet jauni žmonės prižada mylėti Dievą, tai nereiškia, kad Dievas yra vienintelis jų meilės gavėjas, bet tai, kad jie pažada gyventi su meile: meile kitiems, meile savo šeimai, savo draugams, sukurtiems dalykams ir savo šaliai. Meilė yra viskas. Meilė yra pakankama. Štai kodėl žmogus, kuris myli, auga kaip individas ir auga arčiau Jo.

Be abejo, jaunų žmonių meilės Dievui vizija skirsis priklausomai nuo jų religijos. Tačiau daugelyje religijų pastebima meilė Dievui, taip kaip ir aprašoma šiose pastraipose.

MES PASIŽADAME SAVO ŠALIAI IR PALAIKOME TAIKĄ

Šalis, visų pirma yra teritorija, žemės dalis, kur mes gimėme ar atsikraustėme tam tikrais gyvenimo momentais, arba kurią mes pasirinkome dėl vienos ar kitos priežasties. Tarnauti savo šaliai, tai vadinasi, pirmiausiai, tarnauti žemei, kurioje mes gyvename, natūraliai erdvei, kurią mes užimame platesniame pasaulyje. Todėl tarnavimas savo šaliai reiškia gamtos saugojimą, dirvožemio padarymą derlingesniu, gryno oro ir švaraus vandens saugojimas, šiukšlių pašalinimas, neteršimas, bendrai tariant, aplinkos, kurioje gyvename, saugojimas.

Šalis tai taip pat žmonės, kurie gyvena toje pačioje žemėje kaip ir mes. Kaip mes galime tarnauti savo šaliai nepasižadėję jos žmonėms?

Dėl to, tarnauti savo šaliai, tai taipogi įsipareigojimas teisingumui, palaikant taiką, įsipareigojimas tiems, kurie kenčia, vargšams, sumenkintiems, tiems, kurie yra atskirti ar palikti. Štai tokiu būdu išsireiškimas „tarnauti savo šaliai“ tampa solidarumu su jos žmonėmis.

Šalis tai taip ir kultūrinis paveldas, būdas, kuriuo žmonės kuria savo istoriją apie tą žemės gabalėlį, kuriame jie gyvena. Mes negalime mylėti savo žemės ir jos žmonių jeigu mes nemylėsime kultūrinių šaknų bei kilmės. Todėl tarnauti savo šaliai, tai taip pat reiškia meilę muzikai, tradicijoms, kalbai bei kultūriniam stiliams, kurie formuoja mūsų identiteto dalį. Tai reiškia jų pripažinimą, skatinimą ir didžiavimąsi jais.

Visuomet išlieka rizika, kad didžiavimasis savo šalimi gali būti interpretuojamas kaip išskirtinis jausmas, kaip meilė, kuri grindžiama vaikišku prasimanymu, kad

mūsų šalis yra geriausia arba, kad mūsų rasė yra geresnė už bet kokias kitas rases. Bet mes galime išlikti teisingi savo pačių šaknims, nediskriminuodami ir nenuvertindami kitų žmonių kultūrų. Įžodis tai taip pat pasižadėjimas palaikyti taiką. Taikos palaikymas tai sąvokos atvėrimas tarptautinėms tikrovėms, įvairovės vertinimas, kitų kultūrų supratimas ir rasistinių ar nacionalistinių tendencijų nugalėjimas.

Jauni žmonės, davę įžodį turi būti skatinami suprasti visus šių išraiškų aspektus ir pasižadėti ieškoti gilesnės prasmės. Žmogus, kuris tarnauja savo šaliai ir palaiko taiką negali būti sukuriamas per naktį. Tokį žmogų formuoja kultūra, kuri leidžia jiems patirti šiuos aspektus nuo vaikystės.

MES PASIŽADAME, KAD SKAUTŲ PRIESAKAI TAPS NEATSIEJAMA MŪSŲ GYVENIMO DALIS

Galiausiai, įžodis tai yra būdas, kuriuo jauni žmonės atlieka pasižadėjimą skautų priesakams. Jų pasižadėjimo esmė tai nėra priesakų išmokymas mintinai ar deklamavimas jų be perstojo nesusipainiojant, ar griežtos tvarkos ar straipsnių skaičiaus žinojimas, ar netgi gerbimas ar tik jos „laikymasis“, tarsi tai būtų išorinė taisyklė, panašiai kaip eismo taisyklių serija.

Skautų priesakų priėmimas tai kažkas daugiau. Tai gyvenimas skautų priesakais – paverčiant juos mūsų įsitikinimų ir jų sudarymo dalimi, tarsi jie būtų mūsų raumenų skaiduloje ar kraujo sraute. Jeigu vertybės bus išreiškiamos tokiu būdu, tuomet priesakai taps natūraliu mūsų asmenybės, požiūrių ir elgesio atspindžiu, nejučiant poreikio apsimesti ar dėti pastangas „tęsti“. Tai yra visuotinai įprasto moralumo atskyrimas nuo moralinio autonomiškumo. Štai apie ką yra visi skautų priesakai.

Gyvenimas skautų priesakais tai taip pat nėra tik įžodis, kurio mes laikomės tik būdami jauni ar tol kol mes priklausome skautams. Šis pasižadėjimas yra visam gyvenimui, priklausant skautams ir išėjus iš jų. Tai skirta mūsų jaunystei ir taip pat suaugusiųjų gyvenimui. Štai ką daugybė buvusių skautų turi galvoje, sakydami: „kartą skautas, visam laikui skautas“.

ĮŽODŽIO PRIĖMIMAS TAI YRA LABAI SVARBUS MOMENTAS SKAUTŲ GYVENIME

Įžodis nėra atliekamas bet koku metu. Į jauno žmogaus prašymą turi būti atsizvelgiama rimtai, paskiriant specialų laiką, tinkamą vietą bei reikiamą pasiruošimą. Draugovei, draugams ir šeimai yra pranešama kuomet įžodis yra padaromas ir suorganizuojama maža ceremonija.

Ši ceremonija neturėtų būti pernelyg rimta ar komplikauta. Be abejojimo ji neturėtų priminti priėmimo ritualo. Ji yra paprasta ir iškilminga. Tai nuoširdus šventimas, kur draugovė ir jos nariai yra savo aplinkoje, kur švenčiamas įvykis, kad jaunas berniukas ar mergaitė nori pasižadėti ir įvykdyti savi pasižadėjimą, kurį ji/jis pasirinko laisva valia.

Kartasi laikomasi tradicijos iškart po įžodžio duoti kaklaraištį, tačiau tai nėra iš tiesų gera mintis. Kaklaraištis yra uniformos dalis ir nesimbolizuoja pasižadėjimo.

Vienintelis šiai progai tinkamas simbolis tai įžodžio ženklelis, kurį jaunas žmogus nešioja ant savo uniformos siekiant informuoti apie savo pasižadėjimą.

JAUNI ŽMONĖS NUSPRENDŽIA AR JIE YRA PASIRUOŠĘ ATLIKTI PASIŽADĖJIMĄ

Nėra teisingiausio laiko įžodžiui atlikti. Tai nėra susiję su jauno žmogaus asmeninio progreso pakopomis. Jaunas žmogus paprastai prima savo įžodį pasibaigus įžanginiam periodui, kai jis jaučiasi pasiruošęs ir paprašo skilties tarybos patenkinti prašymą. Vadovams neturėtų kilti abejonų ir klausimų dėl prašymo tikslo. Jie taip pat neturėtų atidėti įžodžio, kurį pasiūlė skilties taryba, net jeigu ir jie jaučia, jog tam yra atitinkama priežastis.

ŠŪKIS PRIMENA MUMS ĮŽODĮ KURĮ PRIĖMĖME

Skautų šūkis yra glaudžiai susijęs su įžodžiu: BUDĖK!

Tai beveik šauksmas, pavojaus šūksmas, įžodžio priminimas, kuris jauniems žmonėms primena, kad jie priėmė skautų priesakus.

Nereikia persistengti ir jaunus žmones versti šį šūkį nuolat kartoti. Jis yra skirtas svarbiems momentams: atsisveikinimui, susitikimo užbaigimams, išvykimams į stovyklą, naujos dienos pradžiai. Šūkio kartojimas choru tai kaip įžodžio atnaujinimas, ir šiam simboliniam atnaujinimui turi būti skiriama atitinkama reikšmė.

TINKAMA PERMAINA – TAI PASIŽADĖJIMO DEMONSTRAVIMAS

Tinkama permaina, ką skautai stengiasi sukurti kiekvieną dieną, yra glaudžiai susijusi su įžodžiu ir šūkiu.

Tinkama permaina – tai kvietimas veikti, įsipareigojimo nukreipimas į konkretų veiksmą. Nepakanka tik garsiai išreikšti šūkį ir prisiminti, jog kažkada buvo atliktas pasižadėjimas. Jūs taip pat turite daryt dalykus, kurie rodo, jog jūs elgiatės, vadovaudamiesi šiuo pasižadėjimu ir šūkiu.

Smulkios paslaugos, kurias jauni žmonės gali pasiūlyti vieni kitiems ir kukli pagalba, kurią jie gali suteikti kasdien tai skatinimas parodyti savo solidarumo su bendruomene dvasią, parodymas, kad jie gyvena vadovaudamiesi šiuo šūkiu: Būk pasiruošęs.

Kasdieninės tinkamos permainos gali suaugusiesiems pasirodyti neypatingai svarbios. Bet suaugusiųjų perspektyva nėra baigtis. Šiuo mokymo instrumentu nebuvo siekiama išspręsti visų pinių skautų socialinių problemų, tačiau palaikyti juose nuolatinį norą tarnauti kitiems. Tai stengimasis įveikti abejingumą ir parodymas, kad kiti žmonės yra svarbūs.

Pirmiausia, kiekvieną dieną atsirandant tinkamai permainingai galima jaustis šiek tiek dirbtinai. Per daug nepriklauso nuo kada, žingsnis po žingsnio į šią veiklą susiformuos tam tikras požiūris ir kai tai atsitiks, solidarumo su bendruomene dvasia taps natūralia jauno žmogaus charakterio išraiška ir integrali jo asmenybės dalis.

SKAUTŲ MALDININKAI PRAŠO STIPRYBĖS SAVO PASIŽADĖJIMUI VYKDYTI

Nepriklausomai nuo religinių įsitikinimų, po visą pasaulį išsiskirstę skautai, sukūrė šią gražią maldą:

Dieve
Išmokyk mus būti dosniais,
Tarnauti Tau taip, kaip Tu nusipelnei,
Duoti ir nesitikėti atgal,
Kovoti ir nebijoti skriaudos,
Dirbti ir neprašyti poilsio,
Neieškoti kitokių atlygių,
Tik žinoti, kad mes vykdome Tavo valią.

Besimeldžiančiojo žodžiai parodo visišką atsidavimą meilės idėjai, kuri įkvepia visus įžodžio ir priesakų pasiūlymus ir prašo Dievo stiprybės atlikti tai, ką pažadėjome.

7. SKAUTŲ VADOVŲ VAIDMUO

NETRADICINIS POŽIŪRIS Į SKAUTŲ VADOVUS

Dėl simbolinės struktūros, skilčių sistema, grupės gyvenimas, tikslai, užsiėmimai, programos ciklas ir kiti elementai, išdėstyti šiame vadovėlyje, tam, kad būtų galima pasiekti trokštamus rezultatus, grupei reikalingas suaugęs vadovas, sugebantis įgyvendinti juos kūrybiškai ir suteikti gyvybę draugovei.

Pirmas dalykas, kurį turime padaryti, siekdami turėti tokius vadovus, yra plačiau pažvelgti į tradicinį vadovavimo suvokimą.

Dažniausiai skautų vadovą įsivaizduojame kaip ypatingą asmenį, rodantį kelią, priimančį lemiamus sprendimus, sutelkiantį skautų būrį, sprendžiantį visur iškylandčias problemas ir už savęs paliekantį daugybę pasekėjų. Šie mūsų įsivaizduojami vadovai yra kuriami numanant paraleles su kitų žmonių silpnumu, asmeninio matymo trūkumu, nesugebėjimu patiems spręsti problemų, įgūdžių trūkumu vykdant kaitos procesus – tai trūkumai, kuriuos, kaip gali pasirodyti, geba ištaisyti tik puikūs vadovai.

Kadangi mes nepastebime didžiųjų savo įsivaizduojamų vadovų tarp turimų žmonių išteklių, mes primetame sudėtingus suvaržymų kodus bei mūsų vadovų veiksmų „taisykles“ ir rizikuodami puolame kurti tik „programų operatorius“, kurie turi šablonišką požiūrį bei stokoja kūrybiškumo. Šis žemutinis vadovų, apie kuriuos kalbame, lygis daro juos dar labiau priklausomus nuo „instrukcijų“, susilpnina programos darbų svarbą bei vargina netgi geriausius ir entuziausius vadovus.

KOKIE TURI BŪTI VADOVAI, KURIE MUMS IŠ TIESŲ PATIKTŲ?

Tiesiog noriai nusiteikę vyrai ir moterys,

Skirtingo amžiaus suaugusieji, kurie yra subrendę ir išlaikantys pusiausvyrą, pakankamai gerai išmanantys skautiškąjį metodą, kad nebijotų jį atnaujinti;

jie geba pasidalinti ateities projektu;

jie gali motyvuoti kitus bei kurti įsipareigojimus

ir jie suvokia, jog yra atsakingi už mokomąsias užduotis,

duodančias naudos jauniems žmonėms

ir padeda patiems vadovams augti kaip asmenybėms.

SKAUTŲ VADOVAI KURIA DRAUGIJĄ

Ką turime galvoje, sakydami „draugovės kūrimas“?

Skautiškasis metodas nėra langelių ir rodyklių tinklas. Jis nėra panašus į automatinį skalbyklių nustatymo vadovą, rodantį mums, kurį mygtuką spausti norint nustatyti tam tikrą skalbimo ciklą. Tai įkvėpiančių principų bei naudingų metodų rinkinys, kurį reikia suprasti kaip visumą, ir pritaikyti bei įjungti į kasdienį Draugovės gyvenimą, atsižvelgiant į individualią grupės aplinką bei ją sudarančius individus.

Kūrimo esmė susideda iš matymo, kaip dalys dera prie darbo kaip bendra visuma apibrėžtoje situacijoje. Pagal savo pobūdį tai yra suvienijanti veikla, nes jos tikslas – priversti kažką gerai dirbti praktikoje. Tai reikalauja žinių, vaizduotės ir laisvės.

Automobilis su geriausiu varikliu, geriausiomis pavaromis ir sėdynėmis, tačiau netinkamas saugiai vairuoti drėgnais keliais nebūtų gerai sukonstruotas. Draugovės kūrimo tikslas yra priversti Skautiškąjį metodą gerai dirbti šlapuose keliuose...ar vingiuotuose keliukuose, ar esant žvyriui bei automobilių kamščiams.

Tik draugininkai turi raktą nuo šios informacijos „lauko“. Taigi apsiginklavę atitinkamomis metodo bei jo veikimo žiniomis jie patys turi panaudoti savo vaizduotę ir pritaikyti šį metodą tikrovėje. Kaip neegzistuoja dvi identiškos situacijos, taip nėra ir dviejų visiškai vienodų draugovių. Būtent dėl šios priežasties negalime tikėtis greitos sėkmės ar stebuklingų formuliu iš žmonių, nežinančių šios tikrovės. Stebuklingiausia draugovės formulė yra ta, kurią sukuria ir formuoja pats vadovas.

KOKIOS UŽDUOTYS ĮEINA Į DRAUGOVĖS KŪRIMĄ?

Neįmanoma sudaryti išsamaus sąrašo, kadangi tikrovė mums nuolat pateikia besikeičiančių iššūkių. Vis dėlto, galime pateikti keletą pavyzdžių, padėsiančių suprasti pagrindinį vadovų vaidmenį.

- Pavyzdžiui, kūrimas apima pradėjimo ir keitimo procesus. Neseniai susikūrusioje mažoje draugovėje gali būti taip, jog daugiausiai laiko nebus skiriama kiekvieno elemento tinkamo veikimo užtikrinimui. Augant draugovei šie procesai bus stiprinami palaipsniui. Tačiau svarbu garantuoti gerą skilčių sistemos darbą nuo pat pradžių ir sukurti „organizacijos principus“, gerbiančius mažų grupių autonomiją. Ilgiau veikiančioje ir didesnėje draugovėje, kurios vadovai staiga suvokia visą laiką dirbę kaip viena didžiulė skiltis, Skilčių sistema turės būti kuriama palaipsniui, priešingu atveju, „sukrėtimas“ paveikti draugovės stabilumą. Nei viena taisyklių knyga negali pasakyti mums, kaip tai padaryti; nes tai yra procesas, kurį turi valdyti vadovas, turintis viziją.
- Kūrimas reiškia mūsų lūkesčių pritaikymą prie socialinių, ekonominių ir kultūrinių sąlygų, kurioms esant mes veikiame. Valstybinė mokykla nustumtoje į šalį bendruomenėje mažo užmokesčio mieste negali tikėtis aprūpinti skiltį susibūrimų vieta iš karto po jos įkūrimo, net jei susibūrimų vieta yra esminė skilties tapatumo dalis. Būtina sukurti priemonės vietai nusipelninti, bendruomenės pasitikėjimui įgyti ir, tuo tarpu, apmąstyti alternatyvas.
- Grupės kūrimas įgalina suvokti nežymius skirtumus, kurie gali paaiškinti tam tikras situacijas. Pavyzdžiui, katalikiškoje parapijoje Draugovės vadovai, besiskundžiantys dėl nepakankamos kunigų paramos, gali nesuvokti, jog daugiausiai išvykų jie planuodavo būtent tomis dienomis, kai bendruomenė švęsdavo svarbias religines šventes.
- Kūrimas apima dalyvių vertinimą ir poreikius kiekvienoje situacijoje ir

įgyvendina tam laikui bei vietai tinkamiausias strategijas. Būtų sunku įgyvendinti skilčių sistemą aukštesniojoje mokykloje, jei skiltininkai yra taip veikiami konkuruojančios socialinės aplinkos ir taip trokštantys matyti rezultatus, jog nesuteikia skilčiai laiko virsti mokymo bendruomene.

- Kūrimas apima Skiltininkų mokymosi procesų rengimą bei tobulinimą, procesų pritaikymą prie konkrečių žmonių situacijos, pagalbą jiems mokantis susidoroti su kritiškoms situacijomis. Kitokiu atveju, suaugę vadovai nuo pradžių kurs priklausomybę grįstus santykius, atlikdami tas užduotis, kurias turėtų daryti jaunimas kaip vieną iš mokymosi proceso dalių. Šiuo atžvilgiu, vadovėliai ir kursai yra netinkami projektavimui; vis dėlto gerai yra tai, jog bet kurioje grupėje jie negali atkreipti dėmesio į atskirus skiltininkų poreikius.
- Projektavimas reiškia gerai apgalvoti ir vykdyti pakeitimus, susijusius su skilties sprendimu būti mišriai ar vienalyčiai, arba numatyti tokio sprendimo padarinius, ar reguliuoti disbalansą, dažnai atsirandantį dėl pakitimų skilčių sandaroje, arba prisijungiant naujiems nariams ar seniems nariams pereinant į kitą skautų amžiaus grupę.

Projektavimas yra tokia pareiga, kurios suaugę vadovai dažnai nepaiso. Projektavimo atsakomybė yra užkulisinė ir daugelis neatkreipia į ją dėmesio. Šiandienos grupės veikla yra anksčiau padarytų sprendimų ar atliktų užduočių rezultatas, ir tai, ką mes darome šiandien duos naudos tik praėjus šiek tiek laiko.

Tie, kurie nori greitai išvysti rezultatus, supras, jog projektavimas yra gana nepatrauklus, ramus ir kantrybės reikalaujantis darbas. Kad ir kaip būtų gaila, projektavimui nėra pakaitalo ir gerų rezultatų sulaukia tik atkakliausieji. Kurdamas turi būti atkaklus, nes tai nėra kažkas, ką tu darai „visiems laikams“. Tai yra nuolat vykstantis darbas, įpareigojantis mus kaskart permąstyti ir perprojektuoti būtinas sąlygas.

Jau aptarėme tai, kad norint užtikrinti sėkmingą nuolat vykstantį adaptacijos procesą, būtina gerai išmanyti skautiškąjį metodą. Priešingu atveju, šios adaptacijos lengvai gali tapti „diversijomis“. Nuogaustaujama, jog tokios diversijos, kurias kartais skatina skautų vyresnybė, daro metodą sunkiu ir nepatogiu taisyklių rinkiniu, slegiančiu nurodymais, ką galime ir ko negalime daryti. Šie nurodymai atbaido vadovus, įkyri jaunimui ir suvaržo kūrimo laisvę. Draugovei iškyla pavojus tapti atgyvenusia.

Taigi pirmoji vadovų komandos pareiga yra nuolatinis ir nenutrūkstamas kūrimas. Norint gerai kurti, reikia:

- Visapusiškai suprasti skautiškąjį metodą;
- Tikroviškai vertinti aplinką, tam, kad būtų galima efektyviai pritaikyti šį metodą;
- Gerai pažinoti grupės narius, norint sėkmingai sujungti atskirus metodo komponentus.

SKAUTŲ VADOVAI KAIP MISIJOS SERGĖTOJAI

Kalbėdami apie draugovę teigėme, jog jaunimas taip pat yra įtraukiamas į skautų misiją, tačiau tai vyksta nesąmoningai, iki tol kol jie dar nėra prisijungę prie draugovės norėdami rasti pagalbą ugdant savo asmenybes. Prie skautų jaunimas jungiasi todėl, kad susižavi nuotykiams su bendraamžių grupėje tyrinėjant naujas erdves. Kadangi jie patiria šį nuotyki grupėje, mokymosi procesas, kuris yra skautų misija, tampa natūralia aplinkos dalimi, kitaip tariant, grupės gyvenimu.

Jau išsiaiškinome, kad grupės gyvenimas yra kuriamas apjungiant atskirus skautiškojo metodo elementus. Taip pat minėjome, jog už grupės gyvenimą yra atsakinga draugovė, nuolat pabrėžianti atliekamų veiksmų ir jų atlikimo būdų reikšmę.

Teigti, jog Skautų grupė yra atsakinga už bendrijos gyvenimą, yra tas pats, kaip sakyti, jog už tai yra atsakingi vadovai, kadangi grupės struktūroje jie vieninteliai atsako už mokymo diegimą. Nei vienas kitas grupės narys negali perimti šios užduoties. Dėl šios priežasties mes teigiame, jog vadovai yra misijos sergėtojai.

Būti misijos sergėtoju nereiškia jos propaguoti, reklamuoti ją plakatais ant sienų ar versti jaunimą ją deklamuoti. Tokie būdai būtų nuobodūs, nepalankūs ir visiškai nesuderinami nei su vienu mokymosi būdu. Rūpintis misija, reiškia prižiūrėti, kad visi metodo elementai būtų tinkamai naudojami, bei sudaryti sąlygas grupės gyvenimui.

Rūpintis misija taip pat reiškia būti jos pavyzdžiu. Nei vienas Skautų vadovas negali besąlygiškai tikėti tuo, jog skautų priesakai yra tinkami tik jaunimui. Skautų vadovai negali primesti jiems patinkančių užsiėmimų ar sutrumpinti laiko, praleidžiamo lauke, iki poros iškylų vien todėl, kad jie nemėgsta iškylavimo ar , kad neturi tam laiko.

SKAUTŲ VADOVAI VALDO VIZIJĄ

Jau penktojoje dalyje minėjome, jog kasmetiniuose draugovės tiksluose išdėstyta vizija yra skautų draugovės ateities vaizdinys. Taip pat minėjome, jog dalinantis šia vizija, kiekvieno nario širdyje ji tampa ypač galinga jėga, kuriančia stiprų ryšį, įkvepiančia draugovę ir išlaikančia jos darbų nuoseklumą.

Vizija auga ir plečiasi kaip pati save stiprinanti komunikacijos bei energijos spiralė. Kuo daugiau kalbame apie viziją ir kuo daugiau žmonių prisideda prie jos, tuo ji tampa aiškesnė ir vis labiau uždeganti. Vizijos įgijimo sėkmė priklauso nuo susidomėjimo didinimo. Tačiau įsivaizdavimo procesas nėra visiškai neribotas, ir jam yra būtini tam tikri suvaržymai:

- Kuo daugiau žmonių jungiasi prie draugovės ar kuo didesnė vyksta vadovų kaita, tuo daugiau yra sukuriama „ateities idealų“; ir tuomet dėmesio centras tampa neaiškus bei kyla konfliktų tikimybė. Vadovams ir skiltininkams kyla klausimas, ar dalinantis vizija ji ima keistis, ar asmeninė arba skiltininko vizija yra nesvarbi, ir ar tie, kurie nepritaria jai, turėtų keisti savo požiūrį. Taigi visos šios galimybės sulėtina vizijos dalinimosi procesą, sukelia

konfliktus ir parodo tai, kad žmonės, užuot iš tikrųjų dalinęsi ja, priima tik grupės sprendimą. Geriausias būdas yra ištirti besiskiriančias vizijas, ir stengiantis suderinti skirtumus suteikti joms erdvės plėstis ir gilėti.

- Kitas varžantis veiksnys yra pastebima spraga tarp vizijos ir tikrovės. Skautų taryba gali netekti drąsos dėl akivaizdžių sunkumų verčiant viziją tikrove, tai reiškia, jog suaugęs vadovas turi pasitelkti individualius sugebėjimus tam, kad užtikrintų griežtą vizijos laikymąsi.
- Vizija taip pat gali susilpnėti dėl to, kad vadai jaučiasi prislėgti „kasdieninės“ tikrovės ir nebematyti jos. Šiuo atveju, jie turėtų mažiau laiko skirti kasdieniniams reikalams ir rengti daugiau pokalbių apie ateities projektus.

Visais šiais atvejais vadovai elgiasi kaip vizijos „valdytojai“. Jie įsitikina, jog vizija stiprėja ir stengiasi įveikti veiksnius, grasinančius ją sudoroti. Kai vadovai nesirūpina vizija, jie rizikuoja tuo, jog skiltys pamirš tarpusavio įsipareigojimus, ir tuomet žmonės ims daryti spaudimą kitų asmeniniam požiūriui arba veiksmui taps šabloniški ar biurokratiški.

Tam, kad skautų lyderiai atliktų savo rolę formuojant viziją, jie turi užtikrinti, jog niekada neužmirš „tikslų istorijos“, suvoks pagrindinį paaikškinimą, kodėl darome tai, ką darome, supras, kaip draugovei reikia plėstis ir kaip šis vystymasis taps kažko didesnio, „platesnės“ istorijos dalimi. Tai suteiks vizijai ryškumo ir plėš akiratį, kur svajonės bei asmeniniai tikslai taps ilgesnės kelionės gairėmis.

Tikslų istorija gimsta ne viena tik iš universalių skautiškųjų vertybių. Kiti ją sudarantys elementai yra: Skautų grupės, priklausančios draugovei, istorija; iš remiančių institucijų pereinančios vertybės; bendruomenės, kurioje ji veikia, tipo; praeities sunkumai ir pergalės; „legendos“ perduodančios draugovės ar skautų grupės didžiuosius momentus ir daugelis kitų jos vystymuisi svarbių dalykų. Tikslų istorija nagrinėja priežastis, dėl kurių kuriame ir palaikome draugovės stabilumą.

SKAUTŲ VADOVAI MOTYVUOJA

Savo pačių pavyzdžiu ir daugeliu pokalbių vadovai kviečia jaunimą tam tikrais būdais vystyti savo elgseną ir perduoti susidomėjimą draugovės vizija bei naujų teritorijų atradimu, stiprinti skiltis, rengti užsiėmimų programas bei prisiimti atsakomybę už jų pačių asmeninį tobulėjimą.

Per komunikaciją, dalinimosi esmės supratimą palaipsniui atsiranda žavesys, sukuriantis harmoniją (nuo žodžio „acordis“; atskira siela) ir motyvuojantis jaunimą elgtis teisingai (nuo „moto“ į žingsnį). Kitaip tariant, elgtis kaip atskirai sielai.

Veiklos skatinimas yra viena iš tų sričių, kur motyvavimo procese vadovo vaidmuo yra pats svarbiausias. Jaunimas sugalvoja ir pateikia užduotis grupei ar skilčiai, tačiau dažnai vadovai turi skatinti jų vaizduotę, pateikti jiems idėjų, siūlyti imtis iniciatyvos ir padėti išlaikyti susidomėjimą veikla, nuotykiams bei įdomybėms. Visa tai vadovai turi atlikti ne stovėdami fronto linijoje, o palikdami erdvės jauniems žmonėms ir vėl pasirodantys, kai šiems jų prireikia. Jei vadovas neturi įgūdžių skatinant veiklumą, jo žinios apie amžiaus grupių psichologiją ar skautiškąjį metodą duoda mažai naudos.

Atliekant skatintojo vaidmenį, būtina išdėstyti pagal svarbą santykius, nuoširdžiai padėti suprasti ir atrasti tam tikrus dalykus patiems, suteikiant visišką laisvę pasirinkti. Skautų vadovai parodo, atskleidžia, kviečia ir sudaro kelius kitiems, kad atrastų patys.

Norint, kad santykiai būtų tikri, juose neturi slypėti troškimas priversti kažką daryti. Tai skatinimas nekontroliuojant ar būnant demagogišku. Tai skatinimas be manipuliacijos, nerezgant jokių emocijų žabangų pasiūlyme, kurie neleistų kitam žmogui pasakyti ne. Tai skatinimas be meilikavimo, nešvenčiant fiktyvių sėkmių vien tik tam, kad suformuoti atsidavimą.

Vaizdinys, kuris iš esmės prieštarauja tam, koks turėtų būti skatinimas, tai Piper iš Hamelin, kuris apkerėjo žiurkes savo muzika, ištraukdamas jas iš miesto ir paleisdamas jas į siaurą upės tarpekį.

Libaniečių poetas Kahlil Gibran geriausiai perteikia idėją, koks turėtų būti vadovas kaip skatintojas. Kalbėdamas apie tėvus ir vaikus jis suvokia ypatingą atsakomybę be savininkiškumo jausmą.

Jūsų vaikai nėra jūsų vaikai.

Jie yra gyvenimo trokštantys sūnūs ir dukros

Jie ateina per jus, bet ne iš jūsų

Ir nors jie yra su jumis, jie nepriklauso jums

Jūs galite duoti jiems savo meilę, tačiau ne savo mintis,

Todėl, kad jie turi savo mintis.

Jūs galite įkurdinti jų kūnus, bet ne jų sielas,

Nes jų sielos gyvena rytojaus name,

Kurį aplankyti galite nebent savo sapnuose,

Jūs galite stengtis būti tokiu kaip jie,

Bet stengtis, kad jų nepaversti savimi.

Nes gyvenimas neina atgal ir nepasilieka vakarykštėje dienoje,

Jūs esate lankas, iš kurio paleidžiami jūsų vaikai, kaip gyvos strėlės,

Šaulys pastebi ženklą ant nežinomo tako,

Ir jis pasilenkia prieš jus, kad jo strėle skristų greitai ir toli.

Leiskite savo lankui šaulio rankose atspindėti džiaugsmą,

Nes taip kaip jis myli strėlę, kuri skrenda,

Taip jis myli ir tvirtą lanką.

SKAUTŲ VADOVAI KURIA ĮSIPAREIGOJIMUS

Motyvacija –tai priekinė veiksmo linija, dirbant su jaunais žmonėmis, tačiau jos nepakanka. Motyvacijos tikslas leisti jauniems žmonėms laisvai rinktis.

Jauniems žmonėms suteikiami skirtingų lygmenų pasirinkimai:

- Kai kurie pasirinkimai yra objektyvūs ir kolektyvūs, tokie kaip bendra draugovės ateities vizija, kuri kiekvienam jaunam žmogui leidžia savo asmeninę viziją paversti bendra vizija, kurią numato draugovės asamblėja.
- Kiti pasirinkimai yra subjektyvūs ir asmeniniai, taip kaip, kada priimti įžodį, pagal kurį bus laikomasi skautų priesakų. Tai yra pagrindinis jauno žmogaus

pasirinkimas jam dalyvaujant skautų veikloje.

- Kitas tokio tipo pasirinkimas – tai prisiimti atsakomybę už mokymo tikslus, kurie padės jam/ jai vystytis kaip asmenybei. Čia skautiškasis metodas jauniems žmonėms siūlo eilę tikslų, kurie remiasi skautų vertybėmis ir užpildo visas jų asmenybės sritis. Jie gali keisti ar išplėsti šį pasiūlymą, tol kol jis tinka tam, ką yra norima pasiekti. Jie padaro tam tikrą pakeitimą apsvarstę jį su skilties ir su suaugusiais vadovais, kurie kontroliuoja jų progresą. Į tai bus pažvelgiama detaliau diskutuojant apie mokymo tikslus.
- Jauni žmonės taip pat imasi operacinių pasirinkimų, tokių kaip veiklos, kurias jie nori atlikti. Tai yra patys paprasčiausi pasirinkimai ir viskas vyksta skilties arba draugovės asamblėjos centre.

Visas Skautiškasis metodas – tai pastovus jaunų žmonių skatinimas ugdyti savo gabumus renkantis tam tikrus dalykus ir priimant sprendimus, tokius kaip, į kurią skiltį įstoti, skilties valdžios išrinkimas, užduotys, kurių imamasi tam tikroje veikloje ir įgudimai, kurie ji/ jis norės išsiugdyti.

Kuomet pasirenkama, vadovas stengiasi padaryti, kad jauni žmonės atskirtų motyvaciją nuo įsipareigojimo, skatinant juos įsisavinti šiuos pasirinkimus ir paversti juos gyvenimo dalimi.

Norint prieiti prie įsipareigojimo, vadovai padeda jaunam žmogui nuolat grįžti prie pasirinkimo, kurį jie padarė, prasmės. Darbas, kuris neturi prasmės, nesukuria įsipareigojimų, daugiausia ką jis gali gauti – tai pripažinimą. Panašiai kaip sizifas, kuris pagal graikų mitologiją buvo pasmerktas amžinai ridenti uolą į kalną, kiekvieną kartą jai nusiritus vėl ir vėl, kai tik jis pasiekdavo viršūnę.

Galiausiai, įsipareigojimas tai yra žodis, kuris reiškia savitarpiškumą. Jis sukuria aliuziją į abipusiškumą santykiuose. Žodžio „drauge vykdamas misiją“ etimologija remiasi būtent šiuo savitarpiškumu. Skautų vadovas nėra profesionalus „įsipareigojimų kūrėjas“, kuris gali likti nuošalyje nuo sukurto įsipareigojimo. Atvirkščiai, paskatinti kažką prisiimti įsipareigojimą, tai prisiimti jų pačiam. Tas, kuris „įpareigoja“ kitą asmenį, imasi įsipareigojimo, būdamas pavyzdžiu, kuris šį įsipareigojimą įprasmina.

Jeigu jūs paprašote kažką prisidėti prie vizijos, ten ir tuomet jūs netiesiogiai patvirtinate savo įsipareigojimą šiai vizijai. Kai jūs skatinate jaunas žmones prisiimti atsakomybę už mokymo tikslus, kuriuos jie pasirinko, jūs įsipareigojate palaikyti juos jų vystymesi. Kai jūs prašote užduoties, kuri privalo būti atlikta atskirai, jūs įsipareigojate dirbti bendrai, tam, kad pasiekti šią užduotį. Jaunų žmonių įsipareigojimas ir vadovų pavyzdys yra atskiras įsipareigojimas.

SKAUTŲ VADOVAS YRA MOKYTOJAS

Tai geriausiai žinomas, centrinis pats akivaizdžiausias skautų vadovo vaidmuo, tačiau jis nėra vienintelis ir nėra atliekamas atskirai nuo kitų vaidmenų. Skautų vadovas elgiasi kaip mokytojas, savo vaidmenų kulminacijoje kaip kūrėjas, misijos saugotojas, vizijos valdytojas, skatintojas ir įsipareigojimų kūrėjas.

Mokymasis nėra įmanomas blogai sukomplektuotoje draugovėje, kur įvykiai

yra sutrukdomi kas penkios minutės nes dalykai nebuvo gerai apgalvoti ar tinkamai atlikti. Draugovėje, kuri neturi misijos ir mokymo erdvės, kurią sukuria grupės gyvenimas, kitaip tariant, pastebima sąveikos tarp visų skautiškojo metodo elementų stoka, negali būti jokio mokymosi. Jeigu nebus bendros ateities vizijos, kuriame mes kartu kuriame, skautų mokymo procesas neveiks. Panašiai, kaip ir negali būti mokymosi jeigu jauni žmonės nėra motyvuoti ir neprisiima laisvanoriško įsipareigojimo savo asmeniniam vystymuisi.

Tokiu būdu skautų vadovas vykdo mokytojo vaidmenį, kartu su visais kitais vaidmenimis.

Taip pat, skautų vadovo kaip mokytojo vaidmuo negali būti vykdomas klasikiniu būdu, kaip mes esame įpratę matyti kitose mokymosi aplinkose. Analizuodami skiltį kaip mokymo bendruomenę, mes teigėme, kad visas mokymasis – tai pasikeitimo procesas. Štai kodėl, atlikdamas mokytojo vaidmenį skautų vadovas tampa pasikeitimo agentu.

Kaip skautų išsilavinimas susijęs su pasikeitimais?

Dalyvavimas ir numatymas tai du pagrindiniai skautiškojo metodo mokymosi bruožai.

- Dalyvavimas yra suprantamas kaip laisvanoriškas ir įsibėgėjantis bendradarbiavimo procesas bei dialogas tarp jaunų žmonių apie bendrus skilties ar draugovės dalykus, kuriuose jie mokosi atrasti dalykus „drauge“.
- Numatymas yra susijęs su ateities perspektyva, žiūrėjimas į artėjančius įvykius. Tai kolektyviai yra išreikšta vizijoje ir individualiai, kaip veiklą, kuriomis siekiama tam tikrų asmeninių tikslų, rinkinyje.

Šis mokymosi tipas sukuria integraciją ir autonomiją, kurios yra du poliai tos pačios ašies. Integracijos pagalba jaunas žmogus išmoka gyventi bendruomenėje, o autonomija išmoko išskirti save iš kitų, asmeninio projekto, kuris suteikia pasitenkinimą savi, būdu.

Priešingai nei tradicinis mokymasis, kuris daugiausia nukreiptas į žmonių tam tikroje aplinkoje prisitaikymą ir parengimą spręsti žinomas situacijas, skautų mokymas sukasi aplink pasikeitimus, renovacijas, reorganizavimą bei problemų performulavimą. Tai paruošia jaunas žmones veikti naujose situacijose, kurios kyla nuolatos besikeičiančiame pasaulyje. Iš čia ir kyla glaudus santykis tarp pasikeitimų ir skautų mokymo.

Norėdami inicijuoti inovacinį mokymą, taip pat kaip ir skatinti įsipareigojimus, skautų vadovai sukuria tam tikrą įtampą tarp tikrovės ir ateities idealo. Ši įtampa skatina jauną žmogų elgtis siekiant geresnės ateities vizijos ar geresnio egzistavimo būdo.

Kūrybinga įtampa pasireiškia visame kame, kas bando judinti žmones tam tikra kryptimi. Pasikeitimas negalimas be misijos ir vizijos aiškumo. Jeigu nėra misijos tai kam keistis? Jeigu nėra vizijos, tai kur pasikeitimas mus nuves?

1963 metais Rugsjūčio 28 dieną, masiniame mitinge dėl pilietinių teisių Linkolno memoriale Vašingtone, baptistų kunigas Martinas Liuteris Kingas savo

istorinę kalbą pradėjo žodžiais „ Aš turiu svajonę“. Po to jis pamažu atskleidė savo viziją apie egalitarinę Amerikos visuomenę, kuri buvo jo svajonė. Įtampa, kurią Kingas sukūrė tarp laiko tikrovės ir jo bendros svajonės privedė prie to, jog Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybė priėmė pilietinių teisių aktą, atsižvelgiant į rasines mažumas 1964 metais.

Jauniems žmonėms sukeldami kūrybingą įtampą, skautų vadovai parodė jiems jų ateitį nei tai, kad visa tai yra įmanoma. Anot Martino Liuterio Kingo, ji susideda iš „ problema parodoma pernelyg dramatiškai, kad ją būtų galima ilgiau ignoruoti“. Mokymas tai svarbos suteikimas asmeninio vystymosi klausimams. Mokymas – tai potencialios ateities parodymas, lydint jaunos žmones link to, ką jie gali ir ką nori padaryti. Tai vertybių, kurios jiems reikalingos siekti prieiti prie ateities, perėmimas, siekiant pakeisti dabartinę tikrovę.

Sukeldami jauniems žmonėms šią kūrybingą įtampą, skautų vadovai suteikia gebėjimą patiems įžengti į trokštamą ateitį. Nereikia jų spausti, skubinti, ar versti, tiesiog juos lydėti. Šia prasme, skautų vadovo vaidmuo yra pralenkti (viršyti) priverčiant jaunos žmones padaryti progresą, sąlygų, kurios buvo sukurtos, tačiau jų pačių pastangų, dėka.

Jeigu yra mokoma tik remiantis numanymu ir sukuriant kūrybingą įtampą tarp dabarties ir ateities, tuomet vadovų komanda negali būti sudaryta tik iš panašaus į skautus amžiaus žmonių. Šioje komandoje turi būti įvairaus amžiaus suaugusieji, kurie turi pakankamai gyvenimiškos patirties, kad galėtų „numatyti“ kas laukia.

Tačiau jeigu komanda yra išimtinai sudaryta iš vyresnių vadovų, veiklos gali būti ne tokios dinamiškos ir gali kilti sunkumų užmezgant horizontalius santykius su jaunais žmonėmis. Todėl yra patartina formuoti įvairaus amžiaus komandas, tam, kad būtų sukurtas balansas tarp skirtingų sugebėjimų, kurie yra reikalingi.

SKAUTŲ VADOVAI KAIP MOKYTOJAI

YRA KELI PAGRINDINIAI REIKALAVIMAI

Tam, kad atliktų savo įsipareigojimus, vadovai privalo turėti įgyti tam tikras būtinas mokymo prielaidas arba pagrindines sąlygas mokymui, kurios įgalintų imtis tų funkcijų, kurias aprašėme.

JAUNŲ ŽMONIŲ PAŽINIMAS

Yra du jaunų žmonių pažinimo aspektai: pirma, bendrosios 11 – 15 metų mergaičių ir berniukų charakteristikos, visais jų asmenybės aspektais; ir antra, individuali ir unikali kiekvieno žmogaus egzistencija, kuri priklauso nuo daugybės faktorių, kurie yra susiję su jų charakteriu, šeima, aplinka, kurioje jie veikia ir jų asmenine istorija.

GEBĖJIMAS ĮKURTI EMPATIŠKUS SAVITARPIO SANTYKIUS

Empatija – tai gebėjimas jausti kito žmogaus jausmus ir taip suprasti jausmus ir žmogų „atsiduriant jo vietoje“.

Santykiai, paremti empatija, pirmiausiai sukuria vidinę ramybę, laiką ir norą klausytis. Jiems taip pat reikalinga emocinė branda ir asmeninė pusiausvyra, tam, kad suprasti ir įvertinti, ką jūs išgirdote. Jiems reikalingas gebėjimas stebėti ir, visų svarbiausia, valdyti nerimą ir leisti kitam žmogui imtis iniciatyvos. Empatija, kurią jaučia jauni žmonės taip pat sukuria gebėjimą pasidalinti savo nuostabomis apie tam tikrus dalykus, entuziastingai žiūrėti į savo projektus, „pajusti jų dvasią“, identifikuotis su jais ir mėgautis tyrinėjimų atmosfera, kuri pripildo draugovę. Šis gebėjimas yra būtinas tam, kad būtų galima įžengti į žaidimą neparandant suaugusiojo pozicijos ir nesusipainiojant su jaunais žmonėmis. Dalindamiesi nuotykiškai kartu su jais, vadovai padeda jiems pamatyti tokius dalykus, kurių jie kitaip galėtų nepamatyti.

Empatija taip pat reiškia suteikti jauniems žmonėms laiko, kurio jiems reikia norint pasiekti progresą. Jūs privalote neparodyti savo nusivylimo ar agresyvumo, ar jausmo, kad jums nepasisėkė. Jūs turite norėti bandyti vėl ir vėl iš naujo kol pasiseks. Kaip mes pastebėjome, jūs turite žinoti kaip dingti, kai jūs neesate reikalingas ir visada būti pasiruošę vėl atsirasti reikiamu metu.

NORĖTI MOKYTIS IR AUGTI KAIP ASMENYBEI

Mokymu paremtoje sistemoje, tokioje kaip Skautiškas metodas, tie žmonės, kurie kreipiasi į šią organizaciją, turėtų patys pirmi demonstruoti savo norą mokytis visą gyvenimą. Laimei, mes niekada nenustojame mokytis ir viskas gyvenime mums suteikia galimybę tai daryti, mes mokomės, pamirštame tai, kas žinota ir vėl iš naujo be perstojo mokomės, galvodami kritiškai apie savo užduotis.

Požiūris į mokymąsi palaiapsniui suformuoja pedagoginius sugebėjimus, kurie

atsispindi ne tik informacijoje, kurią mes žinome, tačiau ir mūsų sugebėjimuose dalintis prasme, klausymesi, procesų koordinavime ir gerame veiklų atlikime. Ne tik geriau atliekant darbą, tačiau ir vystantis kaip asmenybei, jaunų žmonių ir savo paties labui.

Šis nuolatinis mokymasis susiformuoja jauniems žmonėms mokantis iš savęs, kitų vadovų, tėvų, asociacijos ugdymo sistemos, bendruomenės, socialinių tikrovių, iš to, ką jūs suprantate ir iš savo asmeninių patirčių.

ŽINOJIMAS KAIP VESTI IR ĮVERTINTI VEIKLAS

Aptardami vadovo, kaip skatintojo vaidmenį, teigėme, jog jis/ ji turi skatinti jaunus žmones imtis iniciatyvos kuriant veiklas. Jis arba ji taip pat privalo gebėti vesti ir įvertinti jaunų žmonių veiklas drauge su jais. Tam taip pat reikalingi organizaciniai ir psichoanalizės sugebėjimai.

Be šių sugebėjimų dar svarbesnis gebėjimas padėti kitiems organizuoti ir mokytis vesti bei įvertinti veiklas patiems. Tai mokymas paremtas jaunų žmonių pastangomis, kuriant individualius ir komandinius gebėjimus, tam, kad jie taptų vis labiau autonomiškesni.

PADĖJIMAS VYSTYTIS KITAM ŽMOGUI

Veiklos, kurias atlieka jauni žmonės, suteikia jiems asmeninės patirties. Laikui bėgant, laipsniškai ir nuosekliai šiems patyrimams augant, pamažu pasiekiami mokymo tikslai. Tačiau šis procesas nėra automatiškas ar nesąmoningas. Jaunam žmogui reikalingi pokalbiai, kompanija, palaikomoji bendraamžių grupė, šeima ir skautų vadovai.

Tai reiškia, kad vadovai privalo turėti gebėjimą padėti jauniems žmonėms daugelyje užduočių, tokiose kaip asmeninių tikslų nustatymas, pastangų dėjimą jiems pasiekti, žinojimą kaip priimti ir pripažinti trūkumus bei progresą, tolerantiškai žiūrėti į nesėkmes ir norėti bandyti dar kartą. Trumpai tariant, turėti tam tikrus požiūrius ir sugebėjimus, kurie leistų jauniems žmonėms suprasti ir pripažinti jį arba ją kaip svarų pašnekovą, atsižvelgiant į jų asmeninį vystymąsi.

Neabejotinai, vadovams taip pat yra reikalingas asmeninis vystymasis.

BUVIMAS BENDRUOMENĖS DALIMI

Kalbėdami apie skiltis mes teigėme, kad jos nesimoko atskirai, tačiau skautiškasis metodas skatina jas tapti šalia esančios bendruomenės dalimi ir domėtis platesne bendruomene, globalizuotame pasaulyje, kuriame mes dabar gyvename.

Vadovai, kurie tarnauja kaip modelis šioms skiltims, turi pateikti pavyzdį kaip reikia elgtis. Kaip mes galime tikėtis, kad jauni žmonės domės visu pasauliu ir atliks konstruktyvų vaidmenį bendruomenėje, jeigu patys vadovai nėra aktyviai įsijungę į bendruomenę?

Emociškai nesubrendę žmonės, kurie naudojami skautų vadovų pozicija, norėdami kompensuoti neišspręstus asmeninius nusivylimus, skautams neturi ką pasiūlyti. Taip pat ir žmonės, neturintys jokių įsipareigojimų besivystančiai

bendruomenei. Skautų vadovų vaidmuo sunkiai tinka žmonėms, kurie aktyviai nesireiškia bendruomenėje, kad ir koks mažas būtų jų indėlis, ir tiems kurie nori išvengti savo atsakomybių, surasdami prieglobstį skautų aplinkoje, kurią jie suvokia kaip saugią.

DIRBIMAS KOMANDOJE

Komanda – tai grupė, kur vieno žmogaus elgesys ir darbas paveikia likusiųjų narių darbą bei elgesį. Kai du ar daugiau žmonių suvienija savo pastangas, jie sukuria sinergiją, kuri reiškia, kad darbas padidėja, ir gaunami žymiai geresni rezultatai negu dviejų atskirų narių kartu sudėjus. Komandos dinamiškumas pasireiškia visame skautiškame metode. Taigi skautų vadovas privalo gebėti dirbti drauge su kitais, prisidėti savo asmeniniais talentais, ir pripažinti bei vertinti kitų indėlius.

Dirbimas komandoje tai nėra vien tik darbas greta kitų, tačiau integruotas darbas su jais. Tam reikalingas asmeninis gebėjimas tolerantiškai žiūrėti ir traktuoti sunkumus bei galiausiai, remiantis įvairiais požiūriais, priimti asmeninę nuomonę.

LAIKO TURĖJIMAS

Norint atlikti vadovo užduotis draugovėje yra reikalingas laikas. Tai turi būti kokybiškas, laisvai duodamas laikas. Pasistenkite neapsikrauti pašalinėmis mintimis ir jūs galėsite pasiekti puikių rezultatų, nedarydami dalykų bet kaip, neatsilikdami, paskubomis ar nebūdami pasiruošę.

Vadovas turi atlikti įsipareigojimą dėl savo užimamos pozicijos tam tikram nustatytam laikotarpiui, geriausiai trims metams. Tai suteiks darbui nuoseklumo, duos akivaizdžių rezultatų ir leis geriau stebėti asmeninį jaunų žmonių, kuriuos jūs kontroliuojate ir įvertinate, vystymąsi. Asmeniškai tai leis jums „pasinerti į darbą“, ir leis mėgautis tuo, kad jį atliekate vis geriau ir geriau.

Stabili vadovų komanda suteikia draugovei stabilumo.

RIZIKOS SUPRATIMAS IR KONTROLIAVIMAS

Kaip ir bet kokia kita žmogaus veikla, taip ir draugovės veiklos yra susijusios su tam tikra rizika. Ypač tai pasireiškia pasitikėjimo sistemoje, kuri skatina jaunus žmones mokytis, suteikiant jiems galimybę gausiai naudotis savo laisve. Neegzistuojant įprastoms kontrolės formoms, jauni žmonės tampa labiau nepriklausomi, tačiau tai nereiškia, kad jie turi autonomijos teisę šiam nepriklausomumui valdyti. Be abejo, negali būti nei kalbos apie bandymą mokytis iš klaidų kokioje nors situacijoje, kuri galėtų sukelti fizinę ar gyvybei pavojingą riziką.

Skautų vadovai turėtų skirti laiko numatyti ir išaiškinti potencialias rizikas savo veiklose, nustatydami minimalios rizikos elgesius bei aiškias ribas.

Ribos draugovėje tyri būti aiškiai apibrėžtos, siekiant sumažinti riziką iki minimumo. Norint tai pasiekti, vadovai privalo perduoti jauniems žmonėms gebėjimą patiems suvokti ir kontroliuoti rizikas ir neabejotinai gerbti šias nustatytas ribas.

Baden – Powell yra pasakęs, kad vadovo vaidmuo tai: „sutapatinti jį arba ją su

vyresniu broliu ar seserimi, tai yra matyti dalykus iš jauno žmogaus perspektyvos ir vadovauti, vesti ir suteikti entuziazmo einant teisinga kryptimi“ (Pagalbinė priemonė skautų mokytojams, 1919).

Būtų sunku surasti geresnį įvaizdį negu “vyresnio brolio ar sesers”, kuris išreiškia skautų vadovo, kaip mokytojo, vaidmenį: skatinant nuotykius, pateikiant vertybių pavyzdį ir lydint vystymesi.

Vyresnis brolis ar sesuo dalijasi nuotykiiais su savo jaunesniais broliais/ seserimis, neapsimesdami jaunesniais nei jie yra iš tikrųjų, nebūdami vaikiškais ir su pasigėrėtinu gebėjimu sumažinti savo jėgas, tam, kad jaunesnieji gali vystyti savąsias. Vyresnieji broliai/ seserys visada nori būti geriausi savo jaunesniems broliams/ seserims, taigi kai jie žaidžia, vyresnieji juos moko, saugo ir padaro pastabas nebaudami. Vyresniuoju broliu ar seserimi yra visuomet žavimasi, nes jie išreiškia tam tikrą modelį: jaunesnieji trokšta su jais pasidalinti nuotykiiais, jie juos myli, gerbia ką jie sako ir jaučia, kad gali jiems atverti savo širdis.

Neturime pamiršti, kad jauni žmonės į draugovę ateina ne mokytis tam tikrų dalykų ar gauti pažymių; tam jie eina į mokyklą. Jie neateina gauti tėviškos meilės ar mėgautis motiniška šiluma; tam jie turi namus. Jie neateina dėl religinių sumetimų, tam jie turi savas šventoves. Jie neprisijungia prie draugovės tam, kad išvystytų konkurencinius fizinius sugebėjimus, nes dėlto jie gali lankyti sporto klubą. Jie neateina mokytis griežtos disciplinos ar paklusti nurodymams; jeigu jie to norėtų, jie prisijungtų prie karinės organizacijos.

Štai kodėl Baden – Powell teigė, kad skautų vadovas nėra nei mokytojas, nei tėvas, nei pastorius, nei sporto instruktorius ir net ne kariškis. Jis žymiai panašesnis į vyresnį brolių ar seserį.

Žmonės, dirbantys su paaugliais nėra atsakingi tik už jų mokymą. Jie taip pat teisiškai įsipareigoja gerbti tam tikras teises ir pareigas.

Juani skautai pagal įstatymus yra nepilnamečiai ir jie turi teises, kurias privaloma gerbti. Kiekvienas, kuris pažeidžia šias teises ar į jas žiūri aplaidžiai, turi įstatymiškai prisiimti visapusišką atsakomybę už savo veiksmus. Todėl visi vadovų komandos nariai turi būti mažiausiai 18 metų amžiaus.

Įtraukiant naują žmogų į vadovų komandą, reikia atlikti atitinkamus patikrinimus dėl jų:

a) psichikos, b) emocinio stabilumo, c) moralinio tinkamumo, d) agresyvumo kontrolės, e) autoritarinių tendencijų nebuvimo, f) pagarbaus ir taktiško požiūrio į kitus, ypač į jaunus žmones.

8. VYSTYMO SI SRITYS

ASMENYBĖS ASPEKTAI

SKAUTIŠKASIS METODAS SKATINA JAUNŲ ŽMONIŲ ASMENYBIŲ VYSTYMĄSI VISAIS ASPEKTAIS

Lytinės brandos pradžioje jauni žmonės pradeda pamažu pradeda vystyti savo gyvenimo planą, tačiau jie neįtvirtins jo kol nesibaigs paauglystės laikotarpis ir jie taps jaunais suaugusiaisiais. Siekdami priartėti prie šio gyvenimo plano, jie turės laipsniškai pereiti iš vaikiško priklausomumo į suaugusiųjų autonomiškumą, suformuoti aiškų vaizdą apie save ir vystyti savo identitetą.

Tai užduotys, kurios priklauso ne tik nuo jų asmeninės ir šeimos istorijos, jų asmeninių gebėjimų ir aplinkybių, bet taip pat ir nuo vertybių, kurias jie pasirenka.

Viena iš jų, tikriausiai visų svarbiausia,
Tai pasiūlymas, esantis skautų priesakuose,
Kuriam išreiškiamos pagrindinės skautų mokomo vertybės,
Kitas toks pat svarbus pasiūlymas
Tai skatinimas jaunas žmones
Harmoningai vystyti visus jų asmenybės aspektus
Tai skatinimas ištirti savo galimybių potencialą
Ir tapti patenkintais vyrais bei moterimis.

Tam, kad šis tikslas būtų lengviau pasiekiamas, mes išskyrėme vystymosi sritis, kur atsižvelgiama į plačią žmogaus aspektų įvairovę ir sugrupavome jas remiantis asmenybės struktūra:

Draugovėje sudaroma tokia aplinka, kur jauni žmonės žaidžia, organizuoja nuotykius ir mokosi šalia savo draugų skiltyje. Šios veiklos suteikia jiems paramą, kuri yra reikalinga vystantis visais asmenybės aspektais. Nei vienas aspektas nėra apleidžiamas ir nei vienas nėra iškeliamas aukščiau kitų aspektų.

Šiuo požiūriu, grupės gyvenimas draugovėje yra žymiai patrauklesnis negu bet koks kitas pasiūlymas, kurį jaunas žmogus galėtų gauti tokiam amžiuje. Jis apima platesnę sritį negu futbolo klubo pasiūlymas, kuris beveik išskirtinai susijęs su sportu; jis žymiai labiau užbaigtas nei muzikinės grupės pasiūlymas, kuris koncentruojasi į meno išraišką; žymiai prasingesnis negu politinės partijos pasiūlymas, kuris pasižymi tuo, kad priverčia jaunas žmones į pasaulį žvelgti iš vienos tam tikros ideologijos perspektyvos ir skatinti tam tikrus interesus.

Skautų pasiūlymas nepaprastas tuo, kad nei futbolo klubas, nei artistinė grupė nei politinė partija nėra išskiriami iš jauno žmogaus vystymosi pasirinkimų. Bet skirtumas yra tame, kad į juos žvelgiama iš platesnės ir žymiai patrauklesnės perspektyvos: jų vystymasis kaip visos asmenybės.

ŽMONĖS VEIKIA KAIP NEIŠSKIRIAMA VISUMA

Mokymo prasme yra labai naudinga apsvarstyti šias įvairias vystymosi sritis, kadangi jos leidžia mums:

- Užtikrinti, kad apskritai visos veiklos mūsų skiltyse ir draugovėje yra puikiai balansuotos ir nekenkia tam tikriems jaunų žmonių asmenybės aspektams
- Padeda laipsniškai jauniems žmonėms išskirti šiame identiteto vystymosi tarpsnyje, skirtingus savo asmenybės aspektus, ir, tikslų pagalba, kiekviename iš šių aspektų augti.
- Vertinti savo vystymąsi šiose įvairiuose aspektuose.

SIMBOLINĖ STRUKTŪRA SUSTIPRINA ĮVAIRIŲ VYSTYMOSI SRIČIŲ VYSTYMĄSI

Vystymosi sritys yra susijusios su simboliu struktūra, siekiant paskatinti jaunas žmones dirbti, kad pasiektų savo mokymo tikslus. Mes jau žinome, kad simbolis, atitinkamai su troškimu tyrinėti bei nuotykių dvasia, kurie būdingi jaunų 11 – 15 metų amžiaus žmonių, bruožai – pasireiškia naujų erdvių tyrinėjimu bendraamžių grupėje. Vyrų bei moterų gyvenimų pavyzdžiai, kurie atveria mums naujus žmonijos aspektus, tuo yra be galo svarbūs.

Mes priminsime, kad iki šių dienų, jaunųjų skautų vystymui, kurie dar gyvena fantazijų pasaulyje, mes naudojome išgalvotą istorijų veikėjus, išskyrus dvasinio vystymosi sritį. Jaunųjų skautų tarpsnyje mes galime naudotis pasakėčiomis, kuriose gyvūnai apdovanoti žmogišku požiūriu, vaikams parodo elgesio modelius, kurie yra socialiai priimtini ir vertinami ir susieja su atitinkamos vystymosi srities mokymo tikslais. Tie patys veikėjai įkurdina pasakas vaikų naudojamuose bukletuose ir pasiūlo mokymo tikslus kiekvienoje vystymosi srityje.

Tačiau skautų stadijoje, kai jauni žmonės pradeda formuoti abstraktų mąstymą, supratimas apie simbolius pasikeičia ir jis yra išreiškiamas realiuose veikėjuose bei tikruose gyvenimo įvykiuose, su kuriais jie yra susiję.

Šiame amžiuje jau daugiau nebėra išskirtinių simbolių kiekvienai vystymosi sričiai, ir gauname daugybę ir įvairių liudijimų iš tikrovėje egzistavusių vyrų bei moterų, kurie paliko viską ką žinojo ir tam tikru momentu ėmėsi ieškoti naujų aspektų. Šie ieškojimai tai buvo naujos žemės, giliausios dar neatrastų fenomenų paslaptys, erdvės arba naujų socialinių, kultūrinių ar dvasinių aspektų tyrinėjimai. Tokie vyrai ir moterys buvo tikrieji „skautai“.

Simbolio paskirtis, kad vyrai ir moterys įkūnytų idealą, kuris yra puoselėjamas šio amžiaus jaunų žmonių. Panašiai kaip tyrinėtojai bei atradėjai, jauni žmonės taip pat yra tokiam tarpsnyje, kur jie privalo palikti jaukią namų aplinką ir leisti į savęs paiešką socialiniuose tyrinėjimuose ir susidurti su naujais savo identiteto aspektais ir gyvenimo planu.

Kelionis atstovai, padedantys tikrinti ir įvertinti asmeninį progresą, įvairioms progreso stadijoms pateikia nesuskaičiuojamą gausybę įrodymų ir pasakų, kuriose vaizduojami „modeliai“ jauniems žmonėms.

Kalbant apie charakterį, pavyzdžiui, kai jaunas žmogus prieina prie tikslo, kuris teigia: „Aš stengiuosi būti ištikimas viskam, kuo aš tikiu, sau bei kitiems“; tekstas primena pasakojimą apie jauną Abraomą Linkolną, kuris būdamas labai neturtingas, kartą tris dienas dirbo Indianos kolonistui, tam, kad galėtų sumokėti jam už knygą apie Washington'o gyvenimą. Jis pasiskolino šią knygą iš fermerio, tačiau ji netyčia sušlapo nuo lietaus. Šis epizodas ir daug kitų, skrupulingai sąžiningam su pinigais Linkolnui pelnė pravardę „sąžiningasis Abe“.

Kitą kartą, keliaudamas keltu Misisipe, kur jis buvo pilotas ir virėjas, jis pirmą kartą pamatė vergų varžytines, kur juodaodžiai buvo surakinti grandinėmis ir plakami. Jis prisiekė savo komandos nariams, kad jeigu jis kada nors turėtų galimybę tai sustabdyti, jis tai padarytų labai ryžtingai. Kaip Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas, jis ne tik panaikino vergiją, bet gyveno teisingai pagal savo idėjas, netgi rizikuodamas savo gyvybe.

Tokie įvykiai kaip šis leidžia jauniems žmonėms sueiti į sąlytį su realiais žmonėmis, kurie mums parodo, kad mes galime gyventi teisingai, laikydamiesi savo vertybių – būtent tų vertybių, kurios yra išreiškiamos skautų priesakuose ir tiksluose, skirtuose įvairioms jaunų žmonių vystymosi sritims.

Tai trobelės langas, kuris yra netoli Hodgenville, kur Linkolnas gyveno būdamas vaikas. Jo tėvai buvo vargingi pirmieji kolonistai, kurie apsistojo viename iš negyvenamų Kentukio valstijos regionų. Savo vaikystę jis praleido skurde, tačiau nuo mažumės jis ryte rijo knygas.

Linkolnas tapo Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentu 1860 metais. 1865 metais jis panaikino vergiją visoje šalyje.

Aukščiau esančioje fotografijoje pavaizduotas Fordo teatras Vašingtone, kur Linkolną 1865 metais Balandžio 14 dieną nušovė vienas fanatikas. Jis mirė kitą dieną iš pat ryto.

VYSTYMOSI SRIČIŲ APTARIMAS

KŪNO VYSTYMASIS

Dažnai manoma, kad kūnui vystantis ir normaliai funkcionuojant, žmogus neturi įtakos savo kūno procesams. Tai yra tik dalinai teisinga, kadangi kiekvieną dieną pastebime vis daugiau mokslinių įrodymų, kurie parodo, jog mes galime labai daug, siekdami apsaugoti savo gyvenimą, vystyti savo kūnus bei rūpintis savo sveikata.

Taigi, kuomet mes siūlome prisidėti prie žmogaus vystymosi, pirmoji užduotis yra kūno vystymasis, kuris turi didžiulę įtaką asmenybei.

Jauni, 11 – 15 metų žmonės, privalo laipsniškai išmokti prisiimti atsakomybę už užduotis, kurios yra bendros visiems individams dėl jų kūnų. Tai tokios užduotys kaip :

- Biologinių procesų, kurie vyksta kūnuose, supratimas
- Savo sveikatos apsaugojimas
- Rūpinimasis savo asmenine ir aplinkos higiena
- Harmoningas laiko naudojimas
- Subalansuoto maisto valgymas
- Tinkamas laisvo laiko panaudojimas
- Mėgavimasis lauko aplinka ir sportavimas

Tačiau svarbiausi aspektai šiame amžiuje yra tie, kurie susiję su jų kūno pasikeitimais, kurie prasideda sulaukus lytinės brandos. Dėl to, be kitų dalykų, jie taip pat privalo mokytis:

- Suprasti kas vyksta jų kūnuose,
- Suformuoti savo kūnų paveikslą,
- Susidoroti su nerangumu, kuris yra susijęs su vystymosi protrūkiu arba pavėluotu, vystymusi,
- Priimti motorinius sunkumus, kurie yra vystymosi dalis,
- Valdyti ir pabrėžti atsirandančius impulsus bei stiprybes,
- Vertinti savo asmeninę išvaizdą,
- Kontroluoti savo agresyvumą,
- Tiksliai suvokti fizinę riziką,
- Propaguoti aktyvų gyvenimo būdą.

Daugybė tikrų įvykių skautų metraščiuose, kurie yra skirti jauniems žmonėms, išreiškia šį specialų ryšį tarp žmogaus bei jo kūno.

Jacques Cousteau, didis prancūzų povandeninio pasaulio tyrinėtojas, žinojo fizinių gebėjimų ribas ir vis tiek troško laisvai nardyti po įvairius gylius, kaip bet kuri žuvis. Galbūt šis noras ir įkvėpė jį 1943 metais išrasti akvalangą, kuris leido jam laisvai kvėpuoti po vandeniu, kaip sėdint prie stalo savo namuose. Prieš Cousteau, povandenių laivų tyrinėjimams buvo naudojami švininiai batai, variniai šalmai ir ypatingai sunkūs kostiumai, ir nardytojai turėdavo vilkti saugos virves bei

oro žarnas.

Tik žinios apie savo kūną, Ernest Scackleton, padėjo išgelbėti save bei savo vyrus nuo skorbuto, kai jie buvo dvidešimčiai mėnesių įstrigę antarktiniuose ledynuose. Jie gamino pingvinų mėsos troškinius ir valgė žalius gyvūnų vidurius, tam, kad gautų vitamino C, kuris buvo reikalingas jų kūnams.

Annie S. Peck praktikavo alpinizmą iki 82 metų amžiaus, ir sulaukus 59 metų ji sėkmingai užkopė į Peru esančio Huascarano šiaurės viršūnę, iš šešto bandymo. Norint atlikti šešis bandymams tokiam amžiui reikalingas intensyvus pasiruošimas ir stiprus savo kūno valdymas. Vokiečių mokslininkas, William Conrad Roentgen, kuris 1895 metais atrado rentgeno spindulius, taip pat buvo aistringas alpinistas. Didysis brazilų tyrinėtojas, Candido Mariano Rondon, dievino gamtos gyvenimą, plaukiojimą bei kasdieninę mankštą.

Ir Baden – Powell jauniems žmonės rekomenduodavo tai ką jis pats darydavo kiekvieną dieną:

Sveikas maistas, poilsis ir daug pratimų.

KŪRYBINGUMO SKATINIMAS

Žmogus yra daugiau ne vien tik kūnas. Žmonės turi intelektą.

Intelektas leidžia mums suprasti tiesą, kuri yra atvirai išreiškiamą ar paslėpta, įtvirtinti ryšius, padaryti išvadas, išskaityti, kaupti informaciją ir atlikti daugybę kitų funkcijų, kurios pamažu formuoja mūsų žinių atsargas.

Žinios, kurias daugiausia jauni žmonės įgyja mokykloje, skiriasi nuo gebėjimo panaudoti šias žinias originaliai ir tinkamai, kurias naujas idėjas ir originalius sprendimus. Tai gebėjimas, kuris yra vadinamas kūrybingumu, ir kuris ne visuomet įgyjamas mokykloje, kadangi pats gyvenimas mus paverčia kūrybingais.

Mes galime vystyti savo kūrybingumą. Mums tik reikia jį išskleisti, suteikti jam erdvės savo gyvenimuose. Norint tai pasiekti, mes turime sukurti įkvepiančią aplinką, kuri skatina naujas idėjas ir kurioje mes jaučiamės saugūs ir įvertinti.

Mes taip pat turime pašalinti kliūtis, kurios trukdo kūrybingumo vystymuisi:

- Žinių trūkumas,
- Nepalenkiamas senų taisyklių laikymasis,
- Nesugebėjimas būti drąsiu,
- Griežta aplinka,
- Polinkis prisitaikyti,
- Sisteminga cenzūra

Nei vienas negali išmokyti kūrybingumo per naktį. Tapimas kūrybingu žmogumi – tai ilgas procesas. Laikotarpis, kai jauni 11 – 15 metų amžiaus žmonės tyrinėja pasaulį, vysto abstraktų mąstymą, suvokia priežastinius ryšius, tai idealus laikas jiems:

Išvystyti norą mokytis,
Valdyti informaciją,
Įgyti skaitymo įpročius,
Išbandyti profesines alternatyvas,

Išreikšti savo interesus ir gebėjimus,

Susipažinti su techniniais procesais,

Leisti sau svajoti ir įsivaizduoti,

Klaidas traktuoti kaip galimybę mokytis.

Draugovėje grupės gyvenimas tokiu būdu suformuoja mokymosi lauką, ir veiklos bei projektai, kuriuos jauni žmonės atlieka skiltyje, skatina jų susidomėjimą mokymusi, ugdo jų gebėjimus būti drąsiems, mąstyti ir daryti atnaujinimus, bei suteikia galimybę išbandyti įvairius sprendimus problemoms kurios kyla jiems pradėjus vykdyti tam tikras veiklas.

Fizikų kongrese, kuris vyko Vokietijoje 1983 metais, žymus mokslininkas, kurio vardo būtų geriausia neminėti, pasakė, kad fizikos srityje viskas jau yra išrasta ir visi atradimai daromi ten kur jau viskas seniai yra atrasta. Jis apibendrina mokslo istoriją kaip nekrologą kažkam prarastam ir dingusiam per amžius. Jis užbaigė savo kalbą išreikšdamas užuojautą būsimiems fizikams, kurie negalės išrasti nieko naujo tik kartos prieš tai buvusius eksperimentus.

Laukti atsako ilgai nereikėjo. Praėjus dviems metams po šio oficialaus pareiškimo apie mokslo pabaigą, Conrad Roentgen kuklioje Wurzburg universiteto Fizikos instituto laboratorijoje išrado rentgeno spindulius. Dar po metų, kai šie rentgeno spinduliai dar tik buvo pradėdami naudoti, Henri Becquerel pranešė pasauliui, kad jis pastebėjo nesuprantamą radiaciją, kylančią iš urano druskų. Dar po dviejų metų, 1898, Curies išrado radį. Tuo pat metu, Ciuricho universitete Albertas Enšteinas ruošė savo garsiuosius 1905 straipsnius, kuriuose buvo pateikti jo reliatyvumo teorijos pagrindai.

Po oficialaus pareiškimo apie fizikos mokslų pabaigą, nepraėjus nei dešimčiai metų, minėtieji mokslininkai patvirtino tris pačius žymiausius išradimus ir visišką mokslinės koncepcijos apie fizikos mokslus pasikeitimą. Roentgen, Becquerel, Curries ir Enšteinas nebūtų atlikę šių atradimų be kūrybinių galių panaudojimo.

Jaunų žmonių metraštyje yra paminėti šie bei kiti epizodai, kurie skatina ugdyti požiūrius ir gebėjimus, kurie reikalingi kūrybingumui.

Metraštyje taip pat pateikiama istorija apie ispanų mokslininką, Santiago Ramon y Cajal, kuris atrado principą apie nervų transmisiją esant sąlyčiui, kuris parodo, kad yra aiškūs ir tikslūs nervų transmisijos keliai, kurie eina iš smegenų ir skiriasi priklausomai nuo kiekvieno jutimo dirgiklio. Būdamas vaikas, Santiago Ramon y Cajal, skaitydavo knygas, kurios jam keldavo susidomėjimą, pasiimdamas jas iš kaimyno bibliotekos, kurią pasiekdavo leisdamasis stogo viršumi ir lipdamas per siaurą stoglangį į mansardą. Jo tėvas, energingas, turintis nerealizuotų siekių žmogus, tikėjo, kad jis tuo metu yra užsidaręs savo kambaryje ir pasinėręs į lotynų kalbos vertimus bei matematinės lygtis.

Kupinos nuotykių, 29 mėnesius trukusios ekspedicijos Misūrio upe metu, Lewis ir Clark susidūrė su tokiomis situacijomis, kurios pareikalavo neįtikėtino jų kūrybingumo. Kartą jie susidūrė su Salų gentimi, kurie iki tol nebuvo matę baltųjų žmonių ir jie kalbėjo tokia sudėtinga ir keista kalba, kad tyrinėtojai pagalvojo,

kad jie turi kalbos defektų. Tam, kad būtų galima suprasti vieniems kitus, jie suformavo keistą kalbos grandinę: salas kalbėjo salų kalba su Shoshone vaiku, kuris gyveno tarp jų. Vaikas išvertė į Shoshone kalbą tenykštei moterei Sacagawea' ai, kuri neseniai buvo prisijungusei prie šios ekspedicijos. Ji išvertė į Hidata kalbą savo vyrui, kuris buvo prancūzas bei dar kitam grupėje esančiam prancūzui, kuris kalbėjo angliškai ir tuomet šis prancūzas išvertė į anglų kalbą Lewis ir Clark bei kitiems šios ekspedicijos nariams. Atsakymai vyko tuo pačiu būdu.

Kai Eric Red devintame amžiuje su savo šeima išplaukė iš Norvegijos pakrantės link šiaurės vakarų jis į savo įgulą pasiėmė tris varnas, kad „skristų ten kur jų likimas“. Jis paleido pirmąjį į jūrą tik išaušus pirmos dienos rytui ir jis nuskrido atgal į tą vietą, iš kurios buvo paimtas. Eric tiesiog pasakė: „Mes dar nenuplaukėme pakankamai toli“. Kitą dieną buvo išleistas antrasis paukštis. Keletą kartų apskūęs aplink laivą jis taip pat grįžo atgal. Tai paskatino Eric su pasididžiavimu pasakyti, kad: „mes jau nuplaukėme pusę kelio“. Auštant kitai dienai, trečiasis paukštis išskrido ta pačia kryptimi kaip ir plaukė laivas. Būdamas be galo patenkintas, Eric pranešė savo šeimai: „Mes neužilgo pasieksime naujas žemes“ ir jis buvo teisus.

Alfred Hitchcock, didysis kinematografijos išradėjas, mėgdavo pabrėžti kūrybingumo vertybę, sakydamas: „Yra šis tas svarbiau negu logika, ir tai yra vaizduotė“.

Skautiškajame metode, siekiant išvystyti kūrybingumą, nuolatos naudojami vaizduotės ištekliai, skatinant jaunus žmones pažvelgti iš kitokios nei visuotinai įprastos, bendrai priimtos ir tiesiog naudingos perspektyvos. Kaip Heitor Villa Lobos, garsi šių laikų brazilų muzikantė pasakytų: „Muzika yra tokia pat naudinga kaip duona ir vanduo“. Ir Louis Pasteur papildytų, kad mes privalome į dalykus pažvelgti giliau, kadangi „jūs turite išmėginti visas kombinacijas“.

Kūrybingumo mokymosi procesas paverčia jaunus žmones protagonistais. Marshal McLugh, nepaprastas kanadietis, kurio sudėtingos teorijos apie šiuolaikinę komunikaciją turėjo didžiulę įtaką mokymui, mėgdavo sakyti: „Nėra kelevių žemės erdvėlaivyje. Visi mes esame įgula“.

CHARAKTERIO FORMAVIMAS

Neskaitant intelekto žmonės turi valią. Šie du dalykai taip papildo vienas kitą, kad jeigu mes nesinaudotume savo valia, intelektas duotų mažai naudos. Intelektas leidžia mums suprasti tiesą ir mūsų valia veda mus link tų dalykų, kuriuos laikome teisingais.

Todėl turintis charakterį žmogus – tai toks žmogus, kuris geba naudotis savo valia. Charakterį mes suvokiame kaip valią, kuri valdo mūsų stiprybes ir impulsus, atsižvelgiant į vertybes ir principus, kurie mums atrodo teisingi.

Būti turinčiu charakterį žmogumi – tai gana didelis laimėjimas. 11 – 15 metų laikotarpis, kai jauni žmonės pradeda abejoti savo padėtimi, kilęs iš šeimos ir laipsniškai formuojantis savo elgesio taisyklės, yra geriausias tarpsnis mokytis naudotis savo valia ir nuspręsti patiems. Skilties draugų bendruomenė ir draugovės gyvenimas padeda jiems to mokytis, suteikiant berniukams ir mergaitėms tokias

užduotis, kurios leistų jiems ugdyti savo valią.

Tai toks periodas, kuriame jie privalo išmokti :

- Suvokti savo galimybes ir ribas,
- Priimti save tokius kokie jie yra, gebėti būti savikritiški ir tuo pat metu išlaikyti gerą požiūrį į save,
- Stabilizuoti savo nuotaikas,
- Formuoti savo humoro jausmą,
- Išvystyti jautrumą, kuris jiems leistų pastebėti nenuoseklumą ir vertinti asmeninį pastovumą.

Teisingas gyvenimas laikantis skautų priesakų yra svarbiausia teisingos sąžinės ir charakterio dalis.

Jauni žmonės formuoja savo vertybių skalę kuri bus įtvirtinama paauglystėje bei po jos. išvardinti Šie faktoriai yra be galo svarbūs šiame procese:

- Noras išklausyti kitus,
- Atsidavimas tiesai,
- Visuomet linksmas požiūris,
- Meilė savo draugams,
- Vertybės, kurias jie suteikia savo šeimai,
- Solidarumas su kitais,
- Pagarba gamtai.

Formuojant teisingą sąžinę ir kritišką ar įžvalgią nuomonę, suaugusių vadovų žodis ir pavyzdys yra be galo svarbus dalykas. Kaip jau pastebėjome anksčiau, jie elgiasi kaip tam tikrų vaidmenų modeliai su jaunais žmonėmis. Visiškai skirtingai nuo kai kurių plačiai paplitusių įsitikinimų, jauni žmonės visada noriai priima iš geriausių norų vedinų ir pasiruošusių padėti suaugusiųjų, netgi jei kartais atrodo, kad jie nesiklauso. Tačiau tam reikia būti su jais artimais, turėti su jais kažką bendro ir pelnytį jų pasitikėjimą. Ir, be abejojimo, būtina žodžius pagrįsti pavyzdžiais, kitaip jie praranda savo vertę.

Jaunų žmonių kelionių metraščiai padeda suaugusiems vadovams šioje užduotyje, pateikdami pavyzdžius apie vyrus bei moteris, kurie išmoko formuoti savo charakterį.

Vokiečių fizikas ir matematikas Albertas Enšteinas, kuris būdamas žydas patyrė tremties vargus ir kuris remiantis laikraščio Time nuomonių apklausa, buvo pripažintas pačia svarbiausia 20 – ojo amžiaus figūra, turėjo mokymosi sunkumų mokykloje ir ypač..... matematikoje! Kuomet atėjo laikas dirbti, jam buvo sunku rasti darbą, nes universiteto mokslininkai laikė jį nelabai protingu. Todėl jo pirmasis darbas tai buvo tiesiog popierių pildymas, tačiau tai neatvėsinė jo valios ir suteikė jam laiko pagalvoti ir vystyti savo teorijas.

Jaunas ispanų gydytojas iš Sevilijos, Jose Celestino Mutis, kuris jautė potraukį gamtos mokslams ir paliko virš 24, 000 bylų apie Amerikos augalus, palikimą, buvo nusiųstas į Amerikas tam, kad autoritetingiems specialistams daugiau nebereikėtų kentėti nuo jo kritikos, taip kaip kentėjo Ispanijos Akademija. Jis turėjo laukti

beveik 20 metų kol jo botanikos misija buvo patvirtinta.

Čarlzas Darvinas savo paauglystės metus praleido griežtai stebimas susirūpinusio tėvo, despotiškos sesers ir pavydaus vyresniojo brolio. Tėvas jam pasakė: „tu niekada nieko nepasieksi, nes tu rūpiniesi tik gyvūnais“. Mokydamasis mokykloje jis nemėgo klasės, kasdienių klausimų ir vadovėlių atsakymų.

Jis metė medicinos studijas, kurias pradėti jį privertė tėvas, po maždaug dviejų metų ir buvo nusiųstas į Kembridžą studijuoti teologiją. Griežtai reglamentuotos instrukcijos ten beveik sugniuždė jo sielą. Bet šiame laikotarpyje jis parodė susidomėjimą mokslu ir išvystė mokslinio tyrinėjimo įpročius.

Kai 1831 metais jis išplaukė Beagle, pasiruošęs mokslinei ekspedicijai Pietų Amerikoje, jo tėvas labai prieštaravo – ši kelionė buvo galima sakyti geriausias pasiruošimas gyvenimui sakykloje. Valties vyresnysis kapitono padėjėjas taip pat nenorėjo, kad Darvinas dalyvautų šioje ekspedicijoje, nes ..... Jam nepatiko šio jauno žmogaus nosies forma.

Darvinas sėdo į laivą paskutinę akimirką. Jam buvo 22 metai. Gyvenimas laive nepasizymėjo komfortu, būstas buvo vargas, maistas blogas ir jis beveik visu kelionės metu sirgo jūros liga. Ši ekspedicija sugadino jo sveikatą ir jis visam gyvenimui liko invalidas. Bet šis žmogus, kuris sukėlė revoliuciją pasaulyje su savo rūšių bei žmogaus atsiradimo kilmės teorija, vėliau rašė, jog laikas, praleistas laive buvo „neabejotinai svarbiausias įvykis mano gyvenime....; Aš visuomet tikėjau, kad aš esu dėkingas savo proto pirmai nuoširdžiai instrukcijai ar mokymui prieš šią kelionę“.

Asmeninis pasitenkinimas niekuomet nelaukia mūsų tyliai pasislėpęs už kampo. Mes turime jį formuoti palengva. „Noras yra didžiulis dalykas“, Louis Pasteur rašė savo seserims būdamas 19 metų, „tačiau valią turi lydėti veiksmai ir darbas“. Valia atveria duris, jas pereina ir mūsų laukia sėkmė, atlyginanti mums už įdėtą pastangas“.

EMOCIJŲ IR JAUSMŲ VALDYMAS

Jausmai ir emocijos yra gyvenimo dalis, taip pat kaip ir kūnas, intelektas ir valia, ir jie padeda formuoti mūsų asmenybę.

Emocijos, jausmai, stimulai bei aistros formuoja dalį emocinių asmenybės aspektų ir paveikia viską, ką mes darome. Jie gali būti apibūdinami nevisai aiškiai, tačiau jie yra tokie svarbūs, kad turi ilgalaikį poveikį mūsų vidinei asmenybės pusei.

Emocinius patyrimus sukelia įvykiai, vykstantys kasdieniniuose mūsų gyvenimuose. Kai mes jiems suteikiame savo elgesio elementus, jie iššaukia reakcijas mūsų kūnuose, paveikia mūsų elgesį, ir pasireiškia per mūsų idėjas ir mintis, galiausiai paveikdami mus kaip žmones.

Bet kokiam mokymo procese turėtų būti siekiama ši mūsų gyvenimo aspektą paversti integralia mūsų elgesio dalimi; ir tokiu būdu palaikyti harmoningą vystymąsi.

Emocinio aspekto vystymas yra pagrindinė užduotis šiame gyvenimo periode ir jauno žmogaus gebėjimas formuoti sveiką identitetą labai priklauso nuo jo. Norint,

kad ši užduotis būtų įvykdyta, reikia atsižvelgti tam tikrus sunkumus ir rizikas:

- Nežinojimas kaip atsakyti į augančius paauglių poreikius dažnai sukuria nerimą. Tai yra laikina ir neužkerta kelio jaunų žmonių funkcionavimui bei prisitaikymui, tačiau tai reiškia, kad jiems reikalingos galimybės saugumui sukurti.
- Jie turi išmokti valdyti vienatvės ir santūrumo poreikius, kuriuos sukelia baimė dėl tuo metu vykstančių seksualinių pasikeitimų.
- Jie taip pat turi įveikti nuolatinius nusivylimus, kuriuos sukelia savigarbos sumažėjimas ir turi praeiti šiek tiek laiko kol suformuojami autonomiški ir patenkinami vaidmenys.

Susidūrę su šiais sunkumais skilties bendruomenėje ir grupės gyvenimo draugovėje pagalba, jauni žmonės:

- Ieško galimybių identifikuoti, išreikšti ir pabrėžti savo emocijas bei jausmus – tai pirmas žingsnis link pozityvaus identiteto.
- Dalijasi su bendraamžių grupe ir gauna patarimus ir pamokymus iš subrendusių ir harmoningų suaugusiųjų.
- Nugali savo baimes, atskleistas manijas ir įgyja įsitikinimus.
- Mokosi suprasti, pripažinti ir gerbti savo pačių bei priešingos lyties seksualumą, ir susieja jį su meile.
- Nugali mitus, diskriminaciją ir stereotipus apie virus bei moteris, tam, kad galėtų sukurti natūralius, nešališkus ir egalitarinius santykius su kita lytimi.
- Suranda žymiai ramesnius kelius į asmeninį savarankiškumą, vertina savo šeimos indėlį ir vengia priklausomybės bei emancipacijos susidūrimų.

Jausmai bei emocijos atsispindi mūsų gyvenimuose ir gali akivaizdžiai pasireikšti pačiose neįtikinamiausiose aplinkybėse. Alvar Nunez Cabeza de Vaza, vienas iš keturių išlikusių gyvų po nepasisekusios Floridos ekspedicijos 1528 metais, klaidžiojo aštuonerius metus neapmatomuose Mississippi regiono platybėse. Tuo metu jis pelnė indėnų pasitikėjimą ir pas juos dirbo gydytoju, priimdamas jų papročius.

Jis pastebėjo, kad tenyškščiai žmonės yra žymiai nuoširdesni negu jo tėvynainiai. Jis pasakoja, kad sudužus jų laivui Floridoje, kai jis bei jo vyrai buvo alkani ir verkė bei prašė Dievo malonės, pasirodė keli indėnai. Matydami juos tokioje padėtyje, indėnai „atsisėdo tarp mūsų ir su didžiuoju skausmu bei gailesčiu taip pat pradėjo garsiai verkėti. Visa tai tęsėsi pusę valandos. Aš maldavau juos pasiimti mus į savo namus. Jie davė keletą didžiulių deglų, kad mes beeidami galėtume susišildyti“.

Įstrigęs Pietų Ašigalyje, savo ekspedicijos metu, Ernest Shackleton suprato, kad didžiausias pavojus, su kuriuo susidūrė jo 27 vyrai, tai buvo depresija, taigi jis pasišventė kiekvienam žmogui asmeniškai. Su vienu žmogumi, kuris buvo gana pasipūtęs, jis galėjo asmeniškai konsultotis apie tam tikrus svarbius dalykus, ir taip padėti jam pasijausti geriau. Kitam, kuris jau buvo pasiruošęs nuleisti rankas ir pasitikti mirtį, jis patikėjo tam tikrus įsipareigojimus, kuriuos jis turėjo atlikti kiekvieną dieną, siekiant jį išblaškyti ir laikant užimtu. Jis paskyrė du kelionės

draugus, kurie buvo ypač vieniši ir pažeidžiami, į savo palapinę, tam, kad laikyti juos šalia savęs bei saugoti. Jeigu jis pamatydavo, kad kažkas kenčia “labiau nei įprasta”, jis liepdavo uždegti žibalinę viryklę ir kiekvienam paruošti karštą gėrimą: “ Jis niekuomet neleisdavo žmogui suprasti, kad tai buvo daroma dėl jo ir taip pat jis nenorėjo, kad kitas žmogus nerimautų”, rašė vienas iš įgulos savo metraštyje.

Mūsų emocinio aspekto esmė yra meilė. Visose meilės formose egzistuoja tokia jėga, kuri netgi gali įkvėpti paaugliui savo gyvybę už tuos, kuriuos mylime. 1645 metais, kuomet Quito ir kiti Ekvadoro miestai kentėjo nuo maro epidemijų ir žemės drebėjimų, Mariana de Jesus Paredes y Flores, jauna Quito miesto gyventoja, kuri pasišventei labdariniam darbui su vargšais, pasiūlė savo gyvybę, religinės ceremonijos metu, tam, kad pasibaigtų jos žmones apėmęs maras.

Ši istorija nepaprasta tuo, kad po to kai Mariana pateikė šį pasiūlymą, žemės drebėjimai ir maro epidemijos liovėsi. Neilgai trukus, mieste išvis nebeliko ligos ir mirties pėdsakų. Tačiau, tik palikus šventovę, Mariana pajuto pirmuosius maro simptomus. Ji kentėjo nuo siaubingo skausmo ir po dviejų mėnesių mirė. Šios istorijos esmė ne tame, ar iš tikrųjų įvyko stebuklas ar ne; iš tiesų svarbu yra tai, kad Mariana troško atiduoti savo turtą ir laiką kitiems ir netgi pasiūlyti savo gyvybę už tuos, kuriuos mylėjo.

Kalbant apie žmones, meilė kitiems tai buvo jausmas, kuris pripildė visą kūrybinį škoto Alexander Graham Bell darbą, kai jis 1876 metais išrado telefoną. Jo žmona, Mabel Hubbard, liko kurčia po vaikystėje patirtos skarlatinės, ir Bell sau davė užduotį, padaryti viską, kad ji vėl girdėtų. Jis kūrė „kalbančią diafragmą“, kuria nepavyko sukiurti trokštamo rezultato. Tačiau kai iš šios diafragmos ėmė skliti virpesiai link elektrinių laidų, jie privertė kitą diafragmą vibruoti tam tikru atstumu, kuris atkūrė balsą. Bell išrado telefoną! Bet kadangi jo tikslas nebuvo pasiektas, jis bandė išrasti komunikacijos ženklais sistemą. Bell žmona buvo pirmoji Jungtinėse Valstijose, kuri išbandė šią komunikacijos sistemą.

Visi Bell išradimai – ir jis išrado daugybę dalykų, buvo atsakas į žmogui būtinas reikmes ir jokių būdu ne įkylus noras išrasti prietaisus, kurie teikia asmeninę naudą. Po audros, kuri sukėlė telefono laidams kliūtis pasiekti pakrantę, jis išrado foto-telefoną, kitaip tariant, telefoną, kuris neturėjo jungiamųjų laidų.

Besikankindamas dėl kenčiančios mergaitės, kuri prarijo smeigtuką New Jersey, jis patobulino priemonę, patalpindamas metalą į žmogaus kūną. Stebėdamas, kad jūreiviai turi kęsti dusinantį karštį ant povandeninio laivo borto, jis sukūrė fundamentaliuosius principus, kurie šiandieną yra žinomi kaip oro kondicionavimas. Šokiruotas istorijos, apie du išsigelbėjusius iš sudužusio laivo žmones, kurie numirė iš troškulio valtyje, kuri išgelbėjo jų gyvybę, jis išrado priemonę distiliuoti jūros vandeniui, tam, kad būtų galima gauti vandenį, kuris tinkamas žmogaus vartojimui. Medicinoje ir stomatologijoje gausu prietaisų, už kuriuos jis niekada nieko neprašė, bet juos vystė, kaip jis teigia, “palengvinti gyvenimą žmonijai”.

RŪPINIMASIS KITAIŠ ŽMONĖMIS

Visų mokymo procesų tikslas – tai individo laisvė ir kiekvienas žmogus trokšta naudoti šią laisvę, tam, kad surastų laimę. Tuo remdamasis, Baden- Powell visuomet teigia, kad tikroji sėkmė yra laimė. Ir būtų galima jį papildyti, teigiant, kad geriausias būdas pasiekti laimę – tai padaryti kitus žmones laimingais.

Žmogaus laisvė veda į stiprią ir ilgai trunkančią laimę, jeigu mes naudojamesi ja siekdami patenkinti save ir užmegzdami ryšius su kitais žmonėmis. Tokiu būdu laisvė tampa atsaku, kitų pripažinimu, įsipareigojimu bendruomenei, pagalba kenčiantiems, abipusiais atradimais ir suinteresuotais dialogais tarp kultūrų ir tautų.

Štai kodėl mes negalime kalbėti apie integruotą asmenybės vystymąsi, jeigu mes nesurūpiname socialinių individo aspektų ugdymu.

Šioje srityje skautiškas metodas puikiai atitinka jaunų 11 – 15 metų amžiaus žmonių psichologinius ir mokymosi poreikius.

- Atsiliepdama į jauno paauglio ieškojimą savęs ir tapimą bendruomenės dalimi, skiltis suteikia saugią aplinką, kurioje mokomasi ir iš naujo išmokstama gyvenimo drauge su kitais.
- Atlikdami veiklas ir projektus, jauni berniukai ir mergaitės remdamiesi patirtimi suformuoja integracijos ir solidarumo su bendruomene požiūrius ir vieningumo vertybes. Jie išmoksta vertinti demokratiją ir pripažinti bei gerbti valdžią.
- Dalyvaudami daugelypiuose sprendimų priėmimo skiltyje bei draugovėje procesuose, jauni žmonės pamažu ima suprasti poreikį gerbti bendrai priimtus sprendimus ir vystyti bendradarbiavimo požiūrius kartu su savo išrinktais atstovais.
- Skiltis ir draugovė suteikia galimybę vystyti kritišką supratimą, kuris yra būdingas šio amžiaus žmonėms, tačiau tuo pat metu jie vykdo gebėjimą ir atsakomybę už bendrų taisyklių formavimą. Naujai atrastos taisyklės pakeičia seniau įvestas taisykles, kurios skatina vidinės disciplinos formavimą pakeisti išoriškai įvesta disciplina.
- Socialinė integracija, kurią palaiko skautiškas metodas, priartina jaunus žmones prie jų žmonių ir šalies vertybių, padeda jiems identifikuotis su savo kultūra ir ją vertinti bei suvokti kaip jie gali prisidėti prie aplinkos išsaugojimo ir rūpinimosi ja.
- Tuo pačiu būdu jie mokosi vertinti taiką kaip teisingumo tarp individų pasekmę ir supratimą tarp tautų.

Skautai neturi jokios prasmės be solidarumo su bendruomene ar socialine integracija. Tai turėtų akivaizdžiai atsispindėti jaunų žmonių atliekamosiose veiklose ir vadovų požiūryje į kitus žmones.

Kelionių metraštyje skirtame jauniems žmonėms šis požiūris yra paremtas tikrais įvykiais.

Mohandas Gandhi pašventė savo gyvenimą savo tėvynainių išlaisvinimui. Pirmiausiai Pietų Afrikoje, kur jis atliko praktiką kaip advokatas ir du dešimtmečius

kovojo dėl lygių Hindus teisių, kurie čia buvo laikomi žemesniais. Nors jis buvo tik 25 metų amžiaus kai ėmėsi šios misijos, jis turėjo didžiulę įtaką žmonėms dėl savo vizijos aiškumo ir dorų tikslų. Jo stiprybė, kovojant su neteisingumu paskatino kitus imtis to, ko jie vieni niekuomet nebūtų išdrįsę.

Sulaukęs 46 metų amžiaus Gandhi sugrįžo į Indiją, ketindamas išgelbėti šalį iš Britų valdžios. Jo vienintelis ginklas buvo Satyagraha, arba „tiesos jėga“ ir neprievartinis pilietinis nepaklusnumas, kuris buvo vienas iš drąsiausių ir efektyviausių eksperimentų politinėje istorijoje.

Gandhi buvo dažnai kritikuojamas, įžeidinėjamas, mušamas ir įkalintas, bet jo bet kokios prievartos formos nepripažinimas, nuolatiniai pasninko ir bado streikai, didžiulė rizika, kuri jam nuolat grėsdavo ir jo gyvenimo pavyzdys, kuris nepasitikėjimą ir pasipiktinimą pavertė meile ir bendradarbiavimu, palaipsniui pelnė savo žmonių meilę ir susilpnino Britų imperiją kol Indija galiausiai tapo nepriklausoma demokratija.

Gandhi propagavo pagarbą visoms klasėms bei kastoms, kadangi jos norėjo išlaisvinti Indiją ne tik iš svetimų taisyklių, bet taip pat atlaisvinti ir iš savų tradicijų. Pagal Gopal Gokhale, Hindi išminčių, Gandhi turėjo „nepaprastą dvasinę jėgą paversti paprastus vyrus herojais bei kankiniais“.

Nelson Mandela, didis šiandienos Pietų Afrikos vadas, panašiai kaip ir Gandhi, pasirodė po ilgų metų praleistų kalėjime, dėl noro šalyje panaikinti juodaodžių segregaciją. Mandela svajojo „apie dieną, kuomet kiekvienas prabus ir supras, kad jie turi gyventi kaip broliai“. Du šimtai metų prieš tai, Benjamin Franklin, kuris drąsiai pasinėrė į įvairias žinių sritis ir tapo vienu iš Jungtinių Amerikos valstijų nepriklausomybės kūrėjų, pasakė: „Niekuomet nebuvo gero karo ar blogos tikos“.

Prieš pat jo mirtį, išradėjas Alexander Graham Bell, apie kurį mes jau kalbėjome, atvėrė savo širdį žurnalistinei, „Aš manau, jog esu turtingiausias žmogus žemėje. Aš turiu dvi dukteris, devynis vaikaičius ir devyniolika proanūkių.. Tik keli vyrai yra tokie turtingi kaip aš!“. Žurnalistas paklausė jį ar jo turtas nesuteikė jam laimės. „tai nepadarė manęs ir iš tiesų, nieko kito laimingu!“ – atsakė Bell. „Be taikos negali būti laimės, kad ir kiek pinigų tu turėtum!“Aš mėgstu pasisodinti savo proanūkius ant kelių ir jiems sakyti, „jeigu jūs negalite daryti gera, bent jau nedarykite niekam blogo ar neįžeiskite kito žmogaus, ir tai yra vienintelė žmogaus laimės paslaptis“.

DIEVO IEŠKOJIMAS

Nuo pačios pirmos akimirkos kai žmonės pradėjo suprasti savo egzistenciją, jie pradėjo ieškoti atsakymų į klausimus apie žmonijos ištakas, prigimtį ir likimą. Iš kur aš atsiradau? Kas aš esu? Kur link aš einu?

Įvairiose kultūrose ar perioduose žmonės gali klausinėti skirtingai. Žmogus, besistengiantis gyventi pagal savo sąžinę užduos kitokius klausimus žmogui, kuris negirdi šio vidinio balse. Moteris, kenčianti skausmus, užduos kitokius klausimus sveikai moteriai. Tikintysis gali kitaip pateikti klausimą skeptikui; studentas fizinį darbą dirbančiam darbininkui, vaikas suaugusiajam. Bet iš esmės tai ta pati mįslė, kuri turi būti įmintą. Viskas ką mes darome tampa skubia, malonia ir nepaprastai

įdomia savo egzistencijos prasmės paieška.

Taip kaip mes negalime suskaidyti asmens į tikslus fizinius, intelektualinius, etinius, emocinius bei socialinius komponentus, taip pat mes negalime ir iš gyvenimo pašalinti trauką dvasiniams dalykams, gyvenimo paslaptingumo žavesį, Dievo ieškojimą. Taigi tai reiškia, kad į visapusišką asmens vystymąsi taip pat įeina ir dvasiniai aspektai.

Nuo 11 – 15 metų, ypač besibaigiant šiam periodui, jauni žmonės dažnai suabejoja savo religiniais įsitikinimais arba, jeigu taip neatsitinka tuomet išvysto gana apatišką požiūrį į juos.

Tai abejojimo savo padėtimi proceso dalis, kuri kyla iš šeimos, ir ją pasunkina atsiradę kauzalinės mintys ir seksualinio pabudimo konfrontacija su tikėjimo atsaku. Tai perėjimas iš to, kas buvo gauta, iš vaikiško tikėjimo į asmeninį, į įsisavinantį suaugusio žmogaus tikėjimą.

Kaip ir visose kitose sferose, grupės gyvenimas draugovėje:

- Išplečia atvirą raginimą tyrinėti, atrasti ir vystyti religinį jautrumą, atrasti Dievą kituose žmonėse, tuose, kurie kenčia, sukurtuose dalykuose, žmonių bei istorijoje.
- Reikalaujam, kad jauni žmonės atskirtų kultūrinę, beveik socialinę religiją nuo tikėjimo didžiais darbais, gyvenimo tikėjimu, tikėjimo kiekviena diena. Religija, vietoj raminančio priklausomumo tampa autonomišku tikėjimu, turinčiu galią keisti dalykus.
- Skatina juos įsijungti į savo religinės bendruomenės gyvenimą, džiaugsmingai puoselėti savo tikėjimą ir būti pavyzdžiu kitiems.
- Skatina juos nebūti uždarams ir nesiginti dėl savo tikėjimo, bet būti atviriems tolerancijai, interesams, supratimui ir dialogui tarp tikėjimų.

Suaugusieji vadovai, kurie pasireiškia ir dalyvauja šiame procese patardami ir parodydami entuziastingą pavyzdį, atskleidžia, sustiprina ir palaiko šių alternatyvų ieškojimą bei suradimą.

Tai atsitiko 1509 metais. 24-erių metų ispanų kareivis, kuris mokėsi Seville universitete, klausėsi tėvo Montesinos pamokslo, Sanyto Domingo bažnyčioje. Katalikų kunigas pasmerkė ispanų konkistadorus, kurie bandė užgrobti atrastas žemes, ieškodami aukso ir turto. Jis kalbėjo apie žmones, kuriuos yra užvaldęs smurtas, jie mažai rūpinasi savo gyvenimais ir dar mažiau kitų, ypač tais, kuriuos siekia nugalėti: vietiniais Lotynų Amerikos gyventojais, kuriems jie neparodė nei menkiausio gailėsčio. Kunigas pasakė, jog indėnai taip pat yra Dievo vaikai.

Šio kareivio vardas buvo Bartolome de la Casas ir jis beveik nesiskyrė nuo kunigo apibūdintų konkistadorų. Jo širdis taip sunerimo ir susijaudino, kad jis nusprendė tapti religingu žmogumi. Jis išlaisvino savo vergus ir po dviejų metų, išventintas į kunigus jis pradėjo kovą, kuri galėjo tęstis visą jo gyvenimą: ginti indėnus. Jis nenuilstamai lydėjo ekspedicijas, turėdamas vienintelį tikslą – išvengti blogo elgesio. Iš tiesų, nėra Lotynų Amerikoje šalies, kuri jo neprisimintų.

Jo šlovė augo ir jis buvo vadinamas „Indėnų tėvu“. Jo parašyti laišškai ir knygos

sujaudino ispanų monarchus, kuriuos jis daugybę kartų aplankė asmeniškai ir jo dėka, buvo priimti tam tikri saugos įstatymai. Kadangi labai griežtai įstatymo nebuvo laikomasi, jis nurodė kunigams neatleisti nuodėmių tiems žmonėms, kurie negražino pavogtų daiktų ar neišlaisvino savo vergų. Kaip ir daugelis socialinių novatorių, jis buvo apkaltintas išdaviku, pripažintas bepročiu ir šarlatanu, tačiau jo begalinis užsidegimas pelnė Ispanijos karaliaus malonę. Sulaukęs 80 metų, jis beveik buvo paralyžiuotas ir nebegalėjo grįžti į Lotynų Ameriką, tačiau jis baigė rašyti ir pasmerkė prievartą, gyvendamas Madrido priemiesčio vienuolyne, kuri jį sulaukė 92 metų mirė.

Taip kaip Révas de la Casas, šešioliktame amžiuje kovojo už indėnų teises, taip ir Motina Javohney, devynioliktojo amžiaus pirmoje pusėje kovojo už juodaodžių teises prancūzų kolonijose. Ši novatoriška moteris atidarė mokyklas ir seminarias, įkūrė ligonines, pastatė pavyzdines kolonijas, įkūrė kongregaciją ir apkeliaavo visą pasaulį. Mirdama ji paliko 900 vienuolių, savo darbui tęsti. Jos tikslas buvo įtvirtinti lygybę tarp visų žmonių, nieko nediskriminuoti pagal rasę. Panašią misiją tryliktoje amžiuje vykdė palaimintasis Raimundo Lulio, kuris, nors ir būdamas katalikas, įveikė didžiules kliūtis mokydamsis arabų kalbos, tam, kad galėtų susikalbėti su musulmonais Ispanijoje ir padėti jiems pasiekti daugiau pagarbos tose teritorijose, kurias buvo užgrobę krikščionys.

Šie pavyzdžiai mums byloja apie žmones, kurie buvo be galo dosnūs ir prisizadėjo tikėti Dievu. Jie parodė mums, kad Dievas taip pat kalba su mumis per kitus žmones, ypač per tuos, kurie kenčia, net jeigu ir jie nepriklauso mūsų rasei ar nesidalija su mumis savo tikėjimu. Tai yra pasitikėjimas kitais – ko Ghandi meldė. Kartais Dievas kalba su mumis per gamtą – Tuo, kas yra sukurta – arba per mūsų širdis. Mums reikia tik trupučio vidinės tylos, kad galėtume suprasti, jog jis su mumis kalba.

Dievas taip pat parodo, kad jį galime pasiekti įvairiais būdais. Marco Polo, didysis tryliktojo amžiaus Venecijos tyrinėtojas, žavėjosi religine tolerancija, kurią pamatė ilgai viešėdamas Kinijoje. Krikščionys, Nestorians, musulmonai, konfucionistai, žydai, budistai, Taoist gyvena taikiai ir garbino Dievą savaip, visiškai skirtingai nuo nuolatinių prieštaravimų dėl tikėjimo Europoje.

Dėl nežinomų priežasčių, nėra taip lengva vyrams bei moterims pamatyti Dievą, nors jie ieško jo visą gyvenimą. Kaip mes jau žinome, Čarlzas Darvinas išvystė savo įvairių rūšių bei žmogaus evoliucijos teoriją, kuri privertė suabejoti visais to meto religiniais paaiškinimais apie pasaulio atsiradimą. Kai Darvinas mirė, jo dukra negalėjo nusiraminti, nes jis mirė nepažinęs Dievo. Jos mama jai pasakė: “Mano vaikelį, nesirūpink, galbūt jis ir nepažino Dievo, tačiau Dievas jį labai gerai žinojo”.

SUAUGUSIEJI VADOVAI PRIVALO ŽINOTI DAUGYBĘ TIKRŲ ĮVYKIŲ IR SUPRASTI KADA GALIMA JUOS PANAUDOTI

Kiekvienai vystymosi sričiai mes pritaikėme atitinkamus tikrus įvykius, kurie pagrindžia išsakytas idėjas. Tokios pat pasakos gali būti naudojamos siekiant paskatinti jaunos žmones. Tačiau jos nėra vienintelės ir jūs galite rasti daugybę

kitų pavyzdžių, istorijų bei anekdotų. Jūs rasite vertingus pavyzdžius jaunų žmonių metraščiuose, konsultuodamiesi su daugiau patirties turinčiais vadovais ir tyrinėdami asociaciją puikiose bibliotekose, naršydami Internetu bei skaitydami Pasaulinės Skautų Judėjimo Organizacijos publikacijas.

Tik nuo jūsų priklauso kokius pasirinkti žodžius, būdą ir laiką, kuris yra labiausiai praturtina jūsų pokalbius su jaunais žmonėmis ar mažų grupių susirinkimus. Vietoj primygtinio reikalavimo tai daryti, mes galime tik padėti. Jūs esate vieninteliai, kurie gerai pažįsta savo draugovei priklausančius berniukus ir mergaites, taip kaip Ernest Shackleton pažinojo savo vyrus, jūs žinote, kuriam reikia paskatinimo ir parėmimo, ir koku būdu, kada ir kurioje vietoje tai padaryti. Draugovėje, kurioje nuolatos yra pasakojamas istorijos, aplinka yra turtingesnė ir simboliai turi didžiulę galią: žymiklio kerai veikia taip, kad žymyns tampa akivaizdus.

Kaip mes jau esame girdėję prieš tai, kuomet kalbėjome apie simbolinę struktūrą, „pasakoti istoriją tai išskleisti kerus, kurie atveria magijos pasaulį“. Tai Gabriela Mistral žodžiai, kuri taip pat pareiškė, „Aš nesuteikčiau mokytojo kvalifikacijos niekam, kas nepasakoja istorijų guviai, naujai ir naudodamasis savo vaizduote“.

MOKYMO TIKSLAI YRA SUSKIRSTOMI PAGAL VYSTYMOSI SRITIS

Vystymosi sritys yra skirtos tam, kad būtų galima sudaryti jauniems žmonėms siūlomus tikslus, kuriuos jie paverčia savo asmeniniais tikslais, pritariant jų skilčiai bei vadovams.

Mes toliau tęsime tikslų aptarimą kiekvienoje vystymosi srityje, kalbėsime apie tai kai šie tikslai pateikiami jauniems žmonėms, kaip jie nuolatos didėja ir papildo jų pačių susikurtus tikslus.

9. MOKYMO TIKSLAI

SKAUTAVIMAS SIŪLO JAUNIEMS ŽMONĖMS SIEKTI TIKSLŲ

Kiekviena žmogaus veikla yra nukreipta pasiekti tam tikrus tikslus, netgi jeigu tai ir neišreiškiama ir netgi tada kai mes to sąmoningai nesuprantame.

Kaip ir visa kita mūsų veikla, mokymas turi tikslus. Tačiau nepaisant įprastos veiklos, kuri gali turėti tikslus, nors jos tiksliai apibūdinti mums ir nereikia, mes negalime siūlyti mokomosios veiklos aiškiai nenusakę tikslų, kurių ketinama pasiekti.

Be to, mokymo procesai turi ne tik savo neatidėliotinus tikslus, jie taip pat ragina žmones, dalyvaujančius juose, bandyti siekti savo asmeninių tikslų, sąmoningai stengtis, kad pasiekti norimą elgesio modelį, kurio pagalba jie gali tobulėti. Tai ir yra tos sąmoningos pastangos pasiekti asmeninius tikslus, kurių dėka procesas virsta tikruoju mokymosi procesu.

Todėl skautų draugovėje mes turime daug tikslų-sukurtų kaip grotelės-kurias mes siūlome jauniems žmonėms. Šiais tikslais sekama sekančių rezultatų:

- Vystyti asmenybę visais aspektais.
- Sukurti tokią struktūrą pagal kurią kiekvienas jaunas asmuo galėtų pasiekti tikslus, susijusius su jo amžiumi ir individualiu charakteriu.
- Būti tuo pagrindu, pagal kurį gali būti matuojamas asmeninis tobulėjimas.

TIKSLAI YRA SIŪLOMI IR NEKETINAMA SIMBOLIZUOTI TOBULŲ “PAVYZDINIŲ” ŽMONIŲ

Skautiškumo vertybės-kaip ketvirtoji Skautų nuostatų mokymo grupė ir Skautų priesakai-gali būti aiškiai matoma tikslų grupėje, kurie yra siūlomi jauniems žmonėms.

Tačiau ši tikslų grupė neketina simbolizuoti “pavyzdinį” asmenį ar gyvenimo būdą. Tikslas nėra kurti identiškus žmones, kurių pagrindas yra puikiųjų vertybių “prototipas”, kadangi kiekvienas jaunas žmogus yra unikalus, su savo unikaliais poreikiais, siekiais ir galimybėmis.

Tikslų grupė-todėl yra pasiūlymai, kuriais siūloma galimybė jauniems žmonėms tobulinti savo asmeninius vystymosi tikslus. Pasinaudojant sąveika tarp šių pasiūlymų ir to, ką kiekvienas jaunas žmogus nori iš to ar pats, jie įsisavina ar pritaiko mokymo tikslus amžiaus grupei ir paverčia juos savo pačių asmeniniais tikslais.

Žinoma, skirtingos amžiaus grupės pritaikys savo tikslus didesnei ar mažesnei apimčiai. Kadangi jauni žmonės supranta ką jie nori daryti su savo gyvenimu, jie tampa aktyvesni nubrėžiant savo tikslus ir pradinių siūlymų struktūra būna mažiau apibrėžta.

Amžiaus tarpsnis nuo 11 iki 15 metų, kuomet jauni žmonės tampa labiau savarankiški, siūloma struktūra ir jų pačių nuomonė turi panašią įtaką jų

sprendimuose. Kadangi jaunuoliai vystosi, pasiūlymai tampa paprasčiausiai referentiški.

Mastas, kuriuo jie pritaiko asmeniniams poreikiams savo tikslus taip pat yra skirtingas kiekvienam jaunam žmogui, kadangi visi jie turi skirtingus augimo pavyzdžius. Jų asmeninės charakteristikos ir padėtis turi įtakos tam, kiek daug savęs jie skirs siekti savo tikslų.

Sąveika tarp pasiūlymo ir kiekvieno jauno asmens troškimų niekada nesiliaus: pasiūlymas visada bus ten, tikslai visada bus asmeniniai ir mokymosi procesas visada yra nukreiptas garantuoti tai-viskas motyvuojama pagal tas pačias vertybes- kiekvienas jaunas žmogus-jis ar ji, yra unikalus ir nepakeičiamas.

Kuomet jauni žmonės svarsto mokymo tikslus savo amžiaus grupei ir nusprendžia pakeisti juos, jie gali papildyti tikslų sąrašą ar keisti reikšmę ar laiką, atsižvelgiant į esamus tikslus, kad šie geriau tenkintų jų poreikius. Tačiau, negali būti praleistas nei vienas tikslas, kadangi kiekvienas atitinka Skautiškąsias vertybes ar tai ką jaunas žmogus privalo pasiekti, kaip dalį savo brandos proceso.

Mokymo tikslai pasiekiami jauniems žmonėms užsiimant visa veikla susijusia ar nesusijusia su skautiškumu

Išskyrus veiklą susijusią su sisteminiu žinių įgijimu, kuri iš esmės suteikia mokykla, mokymo tikslų rinkinys nurodo viską ką jauni žmonės veikia ir apima visas jų asmenybių užmojų.

Todėl yra gyvenimo tikslų programa, o ne vien tik tokia kaip Skautų. Tokiu būdu jauni žmonės siekia šių tikslų per plačią veiklos ir patirties įvairovę, vieni iš jų įsitraukia į skiltininkų ir skautų draugovės veiklą kiti ne.

Kadangi suaugę vadovai yra atsakingi už skautų tobulėjimo motyvaciją ir vadovauja bei padeda jiems siekti savo tikslų, jie turi suprasti visų jaunų žmonių veiklą ir kaip tai teikia pagalbą ar trukdo jiems siekti savo tikslų. Vieni stoja į skiltį. Tam kad būtų pasiruošę būti mokymosi visuomenės nariu, jauno žmogaus vidinis pasaulis turi sudaryti visa tai kuo jis ar ji yra savitas, priklausant ar nepriklausant skautams.

Taip pat kaip ir atsitinka skiltyje ar draugovėje, mes privalome apgalvoti emocinę aplinką jaunų žmonių namuose, jų mokyklose, jų draugus, nepriklausančius skautų organizacijai ir sportą, kuriuo jie užsiiminėja. Mes taip pat turime atsižvelgti į jų socialinę kultūrinę aplinką, jų šeimų materialines padėtis, jų psichologinę būklę, kokią įtaką jiems daro televiziją ir daug kitų faktorių, kurie daro nuolatinę įtaką jų asmenybei.

Dėl šios priežasties kiekvienas suaugęs vadovas turi būti atsakingas tik už vienos skilties arba aštuonių jaunų žmonių kontrolę ir įvertinimą. Tai vienintelis būdas vadovui atlikti savo darbą deramai. Vadovas turi būti atsakingas mažiausiai metus laiko, kad jis ar ji turėtų pakankamai laiko pabūti su jaunais žmonėmis ir juos gerai pažinti, padrąsinti juos ir efektyviai juos kontroliuoti.

Ši požiūris į asmenybės tobulėjimą-kuris paremtas Baden-Powell'o rekomendacijomis-yra lengva įgyvendinti, kada pritaikomi visi Skautiškojo metodo

elementai. Intymi aplinka, kuri sukuriama Skilčių Sistemos pagalba ir pasitikėjimas sukurtas gyvenimu grupėje padeda jauniems žmonėms atsiverti, pasidalinti savo rūpesčiais ir išreikšti savo tikruosius jausmus. Sujungimas į visumą Skautiško gyvenimo ir jų viso likusio gyvenimo vyksta labai natūraliai.

Pritaikant Skautiškąjį metodą šiuo būdu, išreiškiamas išbandymas neabejotinam požiūriui į Skautų tobulėjimą, kuris tampa įprastu daugumoje Skautų draugovių.

Iš tikrųjų, jeigu mes žiūrime į tobulėjimą kaip į nedaugiau nei serijas užduočių, kurios turi būti atliekamos skilčių, suaugę vadovai ir skilčių vadovai gali paprasčiausiai stebėti šių užduočių vykdymą ir ignoruoti poveikį, kuris daromas jaunų žmonių tobulėjimui tolesniame gyvenime.

Bet kuomet jūs dirbate pagrindu tikslų, kurie apima visą asmenybę, tuomet nepakanka stebėti kaip jauni žmonės tobulėja kiek leidžia skiltis ar draugovė. Jums taip pat būtina žinoti apie jų neskautišką veiklas, veiklas namuose, kaimynystėje, mokykloje, kaip jų elgesys tuomet, padeda jiems elgtis apgalvotai siekiant tikslų.

TIKSLAI NĖRA "VERTINAMI ŽENKLAI" KAIP TAI DAROMA PER EGZAMINUS AR TESTUS

Mokymo tikslai yra vertinami pačių jaunų žmonių, bendraamžių grupės ir suaugusių vadovų, kurie stebi jaunų žmonių tobulėjimą ilgą laiką. Praktikoje skiltys ir suaugę lyderiai atsakingi už kontrolę stebi juos bei vertina visą laiką. Programos ciklo pabaigoje- tai mes dar aptarsime vėliau-kiekvienas, susijęs su tuo pasidalina savo nuomonėmis.

Jaunų žmonių nuomonės yra jo ar jos vertinimo išdava, šis vertinimas, Skilties tarybos yra palyginamas su jo ar jos to paties lygio grupės vertinimu. Suaugę vadovai formuoja savo nuomonę remdamiesi savo stebėjimų pagrindu ir kitų suaugusių vadovų įspūdziais, taip pat ir tėvų, mokytojų ir kitų atstovų, susijusių su jaunų asmenų vystymusi, įspūdziais. Mes vadiname tai išbaigtu "360 laipsnių vertinimo" procesu, kadangi tai apima visą sferą sukauptų nuomonių, kaip parodyta paveikslėlyje 11 dalyje apie asmeninio tobulėjimo vertinimą.

Nuomonės apie kontrolę, suaugusio vadovo ir jaunojo žmogaus, gali sutapti, bet gali ir nesutapti. Taigi, svarbu pasiekti bendrą sprendimą. Jeigu prieštaravimai išlieka ir jaunas žmogus ryžtingai laikosi savo požiūrio, pirmenybė bus teikiama savam požiūriui.

Jeigu bent kartą susitarimas buvo pasiektas arba jauno žmogaus požiūris pripažintas, pripažinimas bus įrašytas į jauno žmogaus Registrą kaip padrąsinimas su pagarbos siekiui antspaudu. Antspaudai yra diferencijuoti pagal vystymosi sritį, kaip bus aprašyta šios dalies pabaigoje.

Neabejotinai, pasiektų tikslų vertinimą nėra ketinama paversti autoritarizmo ar kontrolės aktu. Tai nėra mechaninis vertinimo procesas kaip tai būna egzaminų ar testų metu. Priešingai, tai yra nuolatinis, draugiškas ir atpalaiduojantis procesas, kuriame jauno žmogaus nuomonė yra pati svarbiausia. Tai išplaukia kaip natūrali ir neatsiejama gyvenimo grupėje dalis.

MES PRIVALOME STEBĖTI DU TIKSLŲ TIPUS: TOLESNIŲ ASMENINIO TOBULĖJIMO SIEKIŲ IR AMŽIAUS GRUPIŲ TIKSLUS

Skautai siūlo, kad tikslai būtų dviejų formų: tolesnių asmeninio tobulėjimo siekių ir mokomieji tikslai amžiaus grupėms arba tarpiniai tikslai.

Tolesni asmeninio tobulėjimo siekiai išdėlioja tam tikrą elgesį, kurio galima tikėtis jaunų žmonių kiekvienoje vystymosi srityje, apie 20 metų amžiaus, kuomet ateina laikas išeiti iš Skautų organizacijos.

Tai žymi “Skautų kelio pabaigą”, netgi jei to nauda yra visam gyvenimui, indėlis, kad skautiškas padės vystytis, truks tam tikrą laiką.

Todėl tikslai yra vadinami “tolesni asmeninio tobulėjimo siekiai”, šį terminą gali pasiūlyti skautai, bet tai nėra asmenybės vystymosi proceso pabaiga. Asmenybės niekada nesustoja mokytis ir vystytis: tai yra viso gyvenimo procesas.

Tolesni asmeninio tobulėjimo siekiai tarnauja sukurti tarpiniams tikslams visoms skautų amžiaus grupėms. Šie tarpiniai tikslai yra susiję vienas su kitu ir su tolesniais asmeninio gyvenimo siekais, todėl visos mokomojo proceso dalys susiję tarpusavyje ir visos tarpusavyje derinasi.

Kadangi tiesiogiai mes nedirbame su tolesniais asmeninio tobulėjimo siekais draugovėje, kaip suaugę vadovai mes turėtume jais remtis kaip pagrindu. Jie paaiškina kartu ir tarpinius tikslus, kuriuos mes siūlome skautams ir visus kitus tikslus, kurių skautai gali norėti siekti.

Mokymo tikslai amžiaus grupėms yra nuoseklūs žingsniai į tolesnius asmeninius tobulėjimo siekius ir jie siūlo elgesio modelius skautams pagal jų amžių.

Kaip tolesni asmeninio tobulėjimo siekiai, tikslai apima visas amžiaus grupes, siekiant padėti harmoningai vystytis jaunų žmonių asmenybės.

Yra du pagrindiniai mokymo tikslų ramsčiai draugovėje: vienas yra paauglystės stadijai–nuo 11 iki 13 m. amžiui ir kitas yra nuo 13 iki 15 m. amžiaus grupei. Abiejose, vadovaujamosi amžiumi, kuomet amžius naudojamas kaip elgesio charakteristika.

Mokymo tikslai pagal amžiaus grupes yra pateikiami jauniems žmonėms, aptariami ir priimami individualumo pagrindu. Procesas yra palyginti trumpas, bet jam reikalingas tam tikras laiko kiekis, kurį mes vadiname integracijos į bendruomenę laikotarpiu. Šiame procese dalyvauja jaunas žmogus–jis ar jis, skilties taryba ir kontroliuojantis suaugęs vadovas.

Kartu paėmus, veiklos kurias atlieka draugovė, suteikia skautams patirtį, kuri padeda jiems pasiekti savo tikslų. Jų susidomėjimas siekiant šių tikslų yra stimuliuojamas aptariant su suaugusiu vadovu, vystymosi srities tyrėjų parodymais, draugovės kaip mokymosi bendruomenės vidiniu gyvenimu, registracija, atpažinimo spaudais ir įvairių tobulėjimo stadijų pasiekimų ženkleliais.

Kuomet mes kalbame apie programos ciklą, mes plėtojame čia paminėtas idėjas.

MOKYMO TIKSLAI YRA NUOSEKLŪS IR PASTOVŪS

Kalbant apie šias dvi pagrindines sudėtines ypatybes iš tikslų sudėties, tai jos

padės jums suprasti tikslus, naudokite jas.

Tikslai yra nuoseklūs. Jie seka vienas po kito, tokia pat tvarka kaip ir tęsiasi vystymosi procesas.

Jaunas asmuo negali “gerbti” koegzistencijos taisyklių, pavyzdžiui, jeigu jis ar ji pirmiau “nesužino” šių taisyklių. Nei jis nei ji negali “išreikšti be agresijos, ką jis ar ji galvoja” dėl kitų žmonių nuomones, visų pirma pagarbiai “neišklausius” šių nuomonių.

Panašiai grupė dirba kartu, kadangi yra tikslai kurie papildo vienas kitą net jei jie yra išdėstyti skirtingose vystymosi srityse.

Pavyzdžiui, jeigu jaunas žmogus gali tvirtai sakyti, kad jis ar ji sugeba “priimti ir įvertinti kritiką jo ar jos atžvilgiu” (11–13 dalys, charakteriai), jis ar ji tuomet bus tokios nuomonės, kad “pasidalinti jausmais ir emocijomis su jo ar jos skiltimi” (13–15 Emocinis vystymasis).

Šie du požymiai–nuoseklumas ir pastovumas reiškia, kad mes negalime palikti nuošalėje ar neįtraukti tikslus, ar nuspręsti padaryti kažką per metus, o visa kita palikti vėlesniam laikui. Jauni žmonės nuo 11 iki 13 m. amžiaus “sąveikauja” su visais, atitinkamos kolonos tikslais. Jų pastangos tobulėti, jų savęs įsivertinimas ir jų įvertinimas kitų yra pagrįstas visais šiais tikslais. Taip pat yra su jaunais žmonėmis nuo 13 iki 15 m. amžiaus antrojoje kolonoje.

Jeigu draugovė pasiūlo pasirinkti tik tam tikrą skaičių tikslų, kuriuos reikia pasiekti per metus ir jaunas žmogus to nepasirenka, pavyzdžiui, dėmesys savo išvaizdai ir kūno higienai, ar tai reikš, kad jis ar ji ignoruos švarą visus metus, o Vadovas negalės vertinti ypatingo šio jo ar jos elgesio aspekto? Tai būtų absurdas, kadangi tikslai tarnauja kaip visuma kuri atspindi jauno žmogaus asmenybės visumą, kuri auga visais aspektais tuo pačiu metu.

Galima paminėti ypatingesnius pavyzdžius. Kas atsitiktų jeigu, remiantis šia tikėtina galimybe skirstyti tikslus į metines ir dviejų metų grupes, jaunas žmogus nuspręš palikti tikslus kurie išreiškia lojalumą Skautų priesaikai kitam kartui? Skautiško vertybės tuomet nebus pasirinktas jauno žmogaus elgesio modelis duotu laikotarpiu, tai paliks visą sistemą netekusią turinio ar logikos.

MOKYMO TIKSLAI PATEIKTI ŠIAME VADOVĖLYJE IR JAUNŲ ŽMONIŲ ATSTOVŲ, PADEDANČIŲ TIKRINTI IR ĮVERTINTI ASMENINĮ PROGRESĄ

Šioje tikslų grupėje išdėstytų tolesniuose puslapiuose, kiekvienas tolimesnis asmeninio tobulėjimo siekis–kartu perduodant tarpinius mokymo tikslus–eina paragrafo priekyje, kuris primena mums apie principus skirtus tam tikrai amžiaus grupei.

Šis trumpas aprašymas taip pat padeda suaugusiam vadovui apgalvotai paaiškinti kiekvieną tikslų grupę jauniems žmonėms, naudojant suprantamus žodžius ir pavyzdžius, kuriuos jie lengvai suprastų.

Panašiai kaip mokymo tikslai amžiaus grupėms, buvo užrašyti pirmo žmogaus panaudojusio kalbą, kuri priimtina jaunų žmonių vystymosi lygiui kuriems ji yra

skirta. Tačiau tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai, išreikšti trečiojo asmens, variantu kurį suprastų suaugęs vadovas ir jauni žmonės virš 17 m. amžiaus, kurie tiesiogiai dirba su šiais tikslais.

Mokymo tikslai sugrupuoti pagal vystymosi sritis ir yra išdėstytos atskirose kolonose pagal amžiaus grupę. Akivaizdu, kad tikslų kolonos kitoms skautų amžiaus grupėms čia nepavaizduotos. Papildomai kolonoje pavaizduoti tik tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai, kaip parodyta žemiau.

- 11-13 m. Mokymo tikslai, kurie yra siūlomi šios amžiaus grupės jauniems žmonėms. Šie tikslai yra pritaikyti pirmoms dviems vystymosi stadijoms ir figūruoja atstovo, padedančio tikrinti ir įvertinti asmeninį progresą, kelio ir takelio stadijoms
- 13-15 m. Mokymo tikslai, kurie yra siūlomi šios amžiaus grupės jauniems žmonėms. Šie tikslai skirti kitoms dviems vystymosi stadijoms ir figūruoja padedančio tikrinti ir įvertinti asmeninį progresą, kurso ir kliūčių stadijoms.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Elgesys, kuris gali būti tikėtinas kuomet jaunas žmogus palieka Skautus, išreiškiamas kalba atitinkančia suaugusio žmogaus kalbą.

TIKSLŲ PASIŪLYMAS

FIZINIS VYSTYMASIS

Lytinė branda yra metamorfozė. Fizinis vystymasis greitėja, atsiranda antriniai lytiniai požymiai ir per labai trumpą laiką mūsų berniukai ir mergaitės mums jau atrodo suaugę. Žmonės supantys juos, kaip ir jie patys save, sunkiai beatpažįsta. Paauglystė turi tam tikrų užduočių.

- 11-13 m. Aš dalyvauju veikloje, kuri padeda mano kūnui būti stipriam ir sveikam.
- 13-15 m. Aš gerbiu savo ir kitų kūną.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Pripažįstama jo ar jos atsakomybė už harmoningą jo ar jos kūno vystymąsi.

Dėl greitų fizinių pokyčių jauni žmonės dažnai jaučiasi pavargę ir sunerimę. Jiems reikia rasti save, išbandyti ir valdyti naujus impulsus ir visų rūšių energiją, kurią jie pajaučia, kad turi. Nerangūs ir nekoordinuoti, jie dažnai jaučiasi esantys "nenormalūs". Fizinių galimybių ir procesų kūne ignoravimas kartu su emociniu nestabilumu, gali versti juos elgtis neapgalvotai ar demonstruoti agresyvią reakciją sau ar kitiems. Tai yra labai svarbu suaugusiems, kad jie suprastų, jog šie pokyčiai yra visiškai normalūs, atstato ryšį su jų kūnais, bando jų galimybes ir ribas ir padeda suprasti kaip šie pokyčiai veikia juos kaip žmones.

- 11-13 m. Aš pastebėjau pokyčius, kurie įvyko mano kūne. Aš stengiuosi išvengti situacijų, kurios gali pažeisti mano ar mano draugų sveikatą. Aš stengiuosi būti neagresyvus žaidimų ir veiklos metu.
- 13-15 m. Aš suprantu, kad pokyčiai vykstantys mano kūne turi įtakos man kaip asmenybei. Aš žinau ką daryti ligos ar nelaimingo atsitikimo atveju. Aš stengiuosi įveikti fizinius nepatogumus susijusius su mano augimu. Aš kalbu su draugais, kad išspręsti problemas kylančias tarp mūsų.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Suprantami biologiniai procesai, reguliuojantys jo ar jos kūną apsaugantys jo ar jos sveikatą, priimančios jo ar jos fizines galimybes ir nukreipiantys jo ar jos impulsus ar jėgas.

Paauglystė yra "seksualizacijos" amžius. Paaugliai supranta, kad fiziniai pokyčiai suteikia jo ar jos kūnui naują formą ir jis ar ji kuria kitą kūno įvaizdį kaip vyras ar kaip moteris. Paaugliai suranda savo kūną, atranda su juo susidraugavimą ir glamones, tačiau jiems taip pat pasireiškia įtaka kultūrinių taisyklių ir baimė būti nubaustiems kitų. Kai kurie paaugliai teisia save žiauriai ir atstumia savo įvaizdį kurį jie atranda: jie jaučiasi esantys per ploni ar per stori, per aukšti ar per žemi ar jaučia depresiją dėl kitų savo kūnų savybių. Jie gali reaguoti rodydami perdėtą susidomėjimą savo išvaizda arba atvirksčiai, jie gali prarasti bet kokį susidomėjimą ir atmesti higienos ir švaros standartus.

- 11-13 m. Aš rūpinuosi savo išvaizda ir stengiuosi būti švarus. Aš padedu išvalyti ir sutvarkau savo namus ir vietas, kur aš mokausi ir žaidžiu.

- 13-15 m. Aš rūpinuosi savo išvaizda ir visada stengiuosi būti švarus ir tvarkingas. Aš sutvarkau savo kambarį ir mano daiktai yra švarūs ir tvarkingi. Aš rūpinuosi, palaikau švarą ir tvarką vietose, kuriose aš stovyklauju.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Atsiranda jo ar jos vertybės, jis ar ji rūpinasi savo higiena ir jį ar ją supančia aplinka.

Suprantant kūną, didėja atsakomybės laipsnis dėl jo subalansuoto vystymosi. Paauglystės laikotarpiu, kada jauni žmonės auga greitai, valgymo įpročiai yra labai svarbūs. Kiekvieną dieną mes vis daugiau sužinome apie maistą bei jo sudėtį ir mes žinome, koks yra skirtingai ruošiamo maisto tikslas ir kurio pertekliaus mes turime vengti. Mes privalome panaudoti šias žinias, kad padėtume paaugliams sveikai maitintis ir būtų subalansuota dieta, kadangi yra didelė rizika dėl valgymo sutrikimų šiame amžiuje.

- 11-13 m. Aš valgau maistą, kuris padeda man augti ir aš valgau tinkamu laiku. Aš žinau, kodėl švara yra svarbi kada ruošiamas ir valgomas maistas.
- 13-15 m. Aš žinau kuris maistas padeda man augti ir kuris ne. Aš galiu pagaminti paprasčiausius patiekalus ir būti švarus ir tvarkingas ruošiant juos.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Laikytis paprastos ir priimtinos dietos.

Pirmajame paauglystės laikotarpyje, ypatingai tarp 13 ir 15 m. amžiaus, kada būna tiek daug nerimo ir veiklos, jauni žmonės dažnai praranda vaikystės įpročius naudoti savo laiką drausmės metodu. Dabar jiems reikia asimiliuoti ir priimti patiems taisykles, kurios primetamos ir jų tėvams, kad išlaikyti balansą: kėlimosi ir miego valandas, darbo ir mokymosi laiką, pastangas ir poilsį, pramoginę veiklą, laisvalaikį ir taip toliau.

- 11-13 m. Aš skiriu pagrįstą ir pakankamą laiką mokslams. Aš mėgstu dalyvauti skirtingose pramoginėje veikloje.
- 13-15 m. Aš gerai organizuoju savo laiką-mokslams, pabūti su šeima ir pabūti su draugais. Aš galiu rinktis tarp skirtingų pramoginių veiklų.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Pasiekimai paskirstomi subalansuotai tarp jo ar jos skirtingų įsipareigojimų, praktikuojant laisvalaikio veiklos priimtinas formas.

Susidūrę su užduotimi suprasti savo kūno signalus, kurie buvo pamiršti augimo procese, paaugliai nori nustatyti apimtį jo ar jos naujų fizinių galimybių ir išmolti valdyti jas. Gyvenimas lauke, reguliari fizinė veikla ir sportas bei žaidimai, viskas padeda sprendžiant šią užduotį ir padeda harmoningam vystymuisi. Išsiugdyti įgūdžius ir tobulinant jų vykdymą šioje veikloje taip pat padeda jauniems žmonėms gerinti savo pačių įvaizdį ir tobulėti ieškant savo identiteto.

- 11-13 m. Aš dalyvauju žaidimuose, išvykose ir stovyklose, kurias organizuoja mano skiltis. Aš reguliariai užsiiminėju sportu. Aš moku žaisti ir žaidžiu skirtingus žaidimus.
- 13-15 m. Aš padedu pasiruošti žaidimams lauke savo skilčiai ir draugovei. Aš ruošiuosi žaidimams bet kokiais atvejais.

- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Dažnas dalyvavimas gyvenime su kitais žmonėmis ir sportinių žaidimų dalyviais sportinėje ir laisvalaikio veikloje atvirame lauke.

KŪRYBINGUMAS

Paaugliai nuo 12 m. iki 15 m. amžiaus pasiekia naują intelektualinio vystymosi stadiją: jie sugeba surasti prasmę abstrakčiose idėjose pasitelkę hipotezę ir dedukciją. Jie tampa smalsūs ir ištroškę žinių, šią tendenciją mes privalome padrašinti ir paremti. Naujos informacijos paieška, ypatingai skaitant ir galimybė analizuoti tai patiems, turėtų būti sveikintina ir pagelbėjama. Kai kurie jauni žmonės, kurie turi problemų su pamokų ruoša, patys tiki esantys “nelabai protingi” ir smukdo savo natūralią aistrą mokytis daugiau ir priimti naujus sprendimus. Neformali Skautų veiklos struktūra gali suteikti jiems galimybę jiems atstatyti pasitikėjimą savo jėgomis ir pradėti visą šį procesą iš naujo.

- 11-13 m. Aš mokausi naujų dalykų skyrium nuo to, ko mane moko mokykloje. Aš domiuosi, kad sužinoti daugiau apie mane supančius dalykus. Aš pats susirandu ką skaityti ir galiu palyginti su įvykiais, kurie nutinka man.
- 13-15 m. Aš labiau stengiuosi suprasti daiktus, kurie domina mane. Aš pats padarau išvadas apie daiktus, kurie supa mane. Man įdomu skaityti apie skirtingus dalykus.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Nuolatinis jo ar jos žinių akiračio plėtimas sistemingai mokantis jam ar jai savarankiškai.

Eksperimentinis loginis pagrindimas-hipotezių formulavimas, jų patvirtinimas eksperimento pagalba ir sprendimo priėmimas-yra mąstymo forma, kurą paaugliai pasiekia palaipsniui. Šios intelektualinės operacijos nuo pat pradžių susiję su konkrečiais objektais ir vėliau su abstrakčiomis sąvokomis ir išplečia žinių ratą. “Eksperimentinis metodas” tobulina inteligentiškumą ir kūrybiškumą Veiklos planavimas ir organizavimas reprezentuoja tam tikrą “vaisingą dirvą” vystymuisi ir galimybei galvoti į priekį. Darbas komandoje padeda jiems kaupti informaciją ir palyginti ir analizuoti idėjas.

- 11-13 m. Aš sakau ką aš galvoju apie įvykius, nutinkančius man. Aš padedu pasiruošti dalykus, apie kuriuos kalbėsime mano skiltyje. Aš dalyvauju organizuojant mano skilties išvykas.
- 13-15 m. Aš sugebu analizuoti situaciją keliais požiūriais. Aš pasiūlau dalykus, apie kuriuos kalbėsime skiltyje. Aš organizuoju originalią veiklą skiltyje.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Protinio judrumo veikla daugumoje skirtingų situacijų, duoda peno pamąstymams, naujovėms, nuotykiams.

Praktinis kūrybiškumas-įtraukiant fizinę veiklą bei tyrimus ir pritaikant techninius sprendimus praktikoje-abu yra tipiški poreikio dalykai, kuriuos turi jausti jauni žmonės ir “Skauto stiliaus” požymis, kuris negali būti apleistas. Tai vysto galimybę studijuoti problemas ir rasti sprendimus jiems, taip pat sukelia džiaugsmą

technologijomis. Abstraktus loginis pagrindimas yra išaukštintas ir suteikia galią samprotavimui susijusiam su praktinėmis ir konkrečiomis idėjomis.

- 11-13 m. Aš tobulinu savo fizinius įgūdžius. Aš žinau ir naudoju kažkurią stovyklavimo ir novatorišką techniką.
- 13-15 m. Aš padedu išlaikyti ir remontuoti skilčių susitikimo vietą ir įrenginius. Aš dalyvauju kuriant ir surenkant stovyklos infrastruktūrą.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Apjungtos teorinės ir praktinės žinios per nuolatinį pritaikymą jo ar jos techniniams ar fiziniams įgūdžiams.

Paauglystės laikotarpyje, jaunų žmonių individualumas ir interesai struktūrizuoti. Paaugliai atranda, kad jis ar ji įvairios rūšies netikėtos potencialios. Mes privalome padėti jiems suprasti šią potencialią ir vystyti ją, tam kad jie galėtų palaipsniui atrasti, kokį indėlį jie asmeniškai gali įnešti savo skilčiai ir vėliau, platesnei visuomenei. Šių gabumų ir interesų atradimas ir tada jų palyginimas su socialinėmis galimybėmis padeda jiems pasirinkti savo ateities pašaukimą, suprantant ir gerbiant kitų nuomonę.

- 11-13 m. Aš pasirenku ir papildau patyrimus. Aš naudoju savo patyrimus sprendžiant kasdienes problemas.
- 13-15 m. Aš sužinau daugiau apie patyrimus, kuriuos aš pasirinkau. Aš naudoju savo patyrimus tarnybinėje veikloje.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Panaudoti jo ar jos polinkius priimant sprendimus, jo ar jos gabumus, galimybes ir interesus ir vertybes visų kitų be išankstinio nusistatymo.

Vystant savęs pažinimą ir sugebėjimą išreikšti save, yra dalis mūsų pažinimo plėtos. Kūrybiškumas nėra skirtas vien tik techniniams dalykams, bet taip pat ir menui. Progresuojantis skirtingų išraiškos priemonių meistriškumas įgalina paauglius atrasti save ir perduoti savo idėjas ir jausmus estetiškai maloniu būdu.

- 11-13 m. Aš entuziastingai dalyvauju savo skilties meninėje veikloje. Aš išreiškiu savo mintis ir patirtį skilties metraštyje.
- 13-15 m. Aš išreiškiu savo meninį susidomėjimą ir meninius įgūdžius skirtingomis technikomis. Aš mėgstu dainuoti ir žinau begalę dainų. Aš padedu paruošti medžiagą meniniams skečams.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Išraiškos, ką jis ar ji galvoja ar jaučia per skirtingas žiniasklaidos priemones sukuria jaukią atmosferą aplink jį ar ją, kadangi jis ar ji dirba ir gyvena, padeda bendrauti ir fiziškai praturtėja tarp žmonių.

Nuo vaikystės jauni žmonės įsitraukia į technologijų pasaulį. Yra pavojus, kad ši pasaulį jie gali išivaizduoti kaip vien tik naudotojai ar vartotojai, spaudžiantys mygtuką dėl staigių rezultatų, be pastangų suprasti ar valdyti daiktus ir niekad nesužinant apie techninį procesą kuris sukuria rezultatą. Mūsų, kaip ugdytojų pareiga, padėti paaugliams kasti giliau ir sužinoti daugiau apie technologijas, kurios priverčia šiuolaikinį pasaulį dirbti, kad jis ar ji galėtų veikti kaip pagrindinis veikėjas-ne tik kaip vartotojas-galėtų kritikuoti konstruktyviai ir novatoriškai. Mes

taip pat privalome padėti jam ar jai atrasti technologijų reikšmę kaip įrankį sukurti labiau humanišką visuomenę ir geresnį pasaulį.

- 11-13 m. Aš galiu identifikuoti pagrindines problemas dalis. Aš žinau skirtingus bendravimo metodus ir galiu naudotis kai kuriais iš jų.
- 13-15 m. Aš žinau kaip tarnybos, kuriomis aš paprastai naudojuosi, dirba: telefonas, elektra, radijas, televizija ir kai kurios kitos. Aš dalyvauju projekte, kuris siūlo originalų sprendimą įprastai techninei problemai.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Technologijos ir mokslo vertybės kaip būdas suprasti ir padėti žmonijai, visuomenei ir pasauliui.

CHARAKTERIS

Paaugliai išplėšiami iš vaikystės pasaulio daugybiniais fiziniiais, intelektualiniais ir socialiniais pokyčiais. Kaip vaikas, jis ar ji mėgsta stabilumą ar paprastumą. Labai trumpo laikotarpio bėgyje, juos ištinka abejonės ir jauni berniukai ir mergaitės yra įstumiami į sukrėtimų pasaulį, atakuojant tiek daug naujų potraukių ir interesų, kurių jie patys negali atpažinti. Šis žingsnis gali būti skausmingas, bet tai yra būtina norint sukurti jų tolesnį savęs suvokimą. Taip pat kaip ir padedant jiems suprasti kas vyksta, atsakingo suaugusio žmogaus misija yra padrašinti juos pažinti save, suteikti jiems pasitikėjimą ir padėti jiems išmokti būti savikritiškais ir mokėti priimti kritiką. Ši parama padės jiems atstatyti savo savęs suvokimą skirtingose situacijose bėgant laikui.

- 11-13 m. Aš mėgstu dalyvauti veikloje, kuri padeda man suprasti save. Aš išklausu kitų žmonių kritikos ir galvoju apie ją. Aš žinau, kad aš galiu tobulėti kiekvieną dieną.
- 13-15 m. Aš galvoju koks aš esu stengiuosi būti geresnis kiekvieną dieną. Aš galiu būti savikritiškas. Aš žinau, kad galiu tai padaryti ir padaryti tai gerai.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Sužinant jo ar jos galimybes ir ribas, kurias turi kritinis sąmoningumas jam ar jai, priimant koks jis ar ji yra bei išsaugant gerą savo įvaizdį.

Pirmiausia, paaugliai linkę būti pasyviais dėl pasikeitimų, kurie tiesiog lyja jiems ant galvų. Jie gali ilgėtis vaikystės "prarastojo rojus" ir stengtis atkurti jį, kad susigrąžintų tam tikrą saugumo jausmą.. Mes privalome padėti jiems išvengti regresyvių tendencijų ir padrašinti juos atrasti naują pasaulį, kuris atsiveria prieš juos. Tai yra laikas jiems sugriebti, suprasti ateitį ir būti atsakingiems už savo vystymąsi. Asmeninio tobulėjimo sistema, vaidmenys priimti skiltyje ir pasiekto progreso pripažinimas yra tik keletas skautiškų metodų įrankių, kurie padeda padrašinti ir paremti juos priiimant šią atsakomybę.

- 11-13 m. Aš stengiuosi pagerinti savo rezultatus. Aš atlieku veiksmus, kurie padeda man pasiekti rezultatų. Aš pasisiūlau padėti savo skilčiai ir namuose.
- 13-15 m. Aš visada stengiuosi nugalėti savo ydas. Aš atkakliai siekiu dalykų, kurių noriu pasiekti. Kada aš nusprendžiu kažką padaryti, aš tai padarau.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Priimti tiesioginę atsakomybę už jo ar jos vystymąsi ir visuomet stengtis pranokti.

Pradžioje paaugliai yra nedisciplinuoti ir klausinėja vadovybės bei tėvų taisyklių ir apskritai suaugusių. Tai yra būtina ir lemiamoji stadija įgyti moralinę autonomiją. Jeigu jaunam žmogui nepasiseka sukurti asmeninių moralinių vertybių, pasekmės gali būti rimtos jo ar jos balansui ateityje. Mokytojai privalo nesistengti numalšinti šio klausinėjimo: priešingai, jie privalo padėti ir paremti juos. Skautų metodai siūlo visiškai naują įrankį padėti tame: Skautų priesakus, vertybių kodeksą, dėl kurio jaunas žmogus savanoriškai kviečiamas apsispręsti. Būdama toli nuo draudimų rinkinio, ši informacija yra išreiškiama pozityviais terminais. Tai įgalina jaunus žmones įvertinti ir apibrėžti gyvenimą grupėje ir pasiskirstyti valdžią tarp tos pačios amžiaus grupės narių.

- 11-13 m. Aš žinau ir suprantu Skautų priesaiką ir priesakus. Aš pažadėjau bandyti gyventi teisingai, pagal Skautų priesaiką ir priesakus.
- 13-15 m. Aš suprantu tai, kad man yra gyvenime svarbu, ko iš manęs prašo Skautų priesaika ir priesakai.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Jo ar jos plano suradimas dėl vertybių paminėtų Skautų priesaikoje ir priesakuose

Kadangi jaunas žmogus tampa sugebančiu logiškai samprotauti ir būti moralškai autonomiškas, jis ar ji taip pat išsiugdo galimybę įvertinti kitus žmones pagal jų atliekamus veiksmus, atpažinti tikras asmenines charakteristikas ir išvengti nesėkmių ir nesuderinamumo. Maždaug nuo 12 m. amžiaus, moraliniai principai asimiliuodami personaliai, kaip teisių ir pareigų pasiskirstymas bendraamžių grupėje, tarpusavio lojalumo pagrindų. Jie pradeda vertinti kitų žmonių veiksmus, jų lojalumo pagrindų. Mokymo užduotis glūdi garantavime, kad jauni žmonės mokėtų vertinti savo pačių veiksmus taip pat, reikalaujant darnos iš savęs ir būti pavyzdžiu taisyklių, su kurių jie sutiko laikytis ir vertybių, kurias jie priėmė.

- 11-13 m. Aš žinau ką reiškia būti lojaliu. Aš stengiuosi būti lojaliu tam kuo aš tikiu ir tiki kiti. Aš dalyvauju veikloje, kuri parodo svarbą veikti lojaliu būdu.
- 13-15 m. Aš suprantu, kad yra svarbu veikti daroje su tuo ką aš galvoju. Aš stengiuosi daryti taip kaip aš galvoju. Aš padedu įsitikinti, kad mes darome tai kuo mes tikime savo skiltyje
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Veiksmai atitinka vertybes, kurios įkvepia jį ar ją

Kuriant savo savitumą, siekiant moralinės autonomijos ir būnant neatsiejamam nuo vertybių kurios yra priimtinos, viskas įneša indėlį tolygiai charakterizuojant požiūrį į gyvenimą. Požiūris, kuris išplaukia iš savęs stebėjimo ir pasitikėjimo savimi, iš atradimų nuotykių dvasios, iš atsakomybės duotam žodžiui ir humoro jausmo nugalint sunkumus ir nesėkmes. Paaugliai turi šį požiūrį natūraliai. Jie mėgsta naujoves, nenumatytus dalykus ir nuotykius ir jie "atakuoja gyvenimą su entuziazmu". Mes privalome padėti jiems sustiprinti ir vystyti jų gyvenimo džiaugsmą.

- 11-13 m. Aš žiūriu ir sprendžiu problemas linksmi. Aš padedu garantuoti,

kad skiltyje atmosfera būtų linksma. Aš parodau, kad aš esu linksmas už tai, kad suteikiu džiaugsmą kitiems žmonėms.

- 13-15 m. Aš esu linksmas. Aš dalinuosi savo linksmumu su draugais ir su tėvais. Aš padedu garantuoti, kad mes galime būti linksmi savo skiltyje nieko neįžeidžiant.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Priimk gyvenimą linksmi ir su humoro jausmu.

"Savęs valdymo" sistema, kurią propaguoja Skautų metodai- su jų skiltim (maža, autonomiška grupė), Skautų taryba (jaunų žmonių bendruomenės vyriausybė) ir Skilčių asamblėja ("įstatymų leidžiamoji" valdžia), kurioje grupės gyvenimas yra įvertinamas apibrėžti ir apžvelgti gyvenimo kartu taisykles pagal Skautų priesakus- yra pagrindinis autonomijos ir atsakomybės mokymo įrankis. Taip pat tai yra mokymo tipas, kuris priverčia jaunus žmones suprasti ,kad jie yra komandos dalis ir įnašas demokratinės grupės darbui.

- 11-13 m. Aš branginu patarimus kuriuos man duoda skiltyje. Aš gerbiu sprendimus, kurie priimami mano skiltyje, net jeigu aš nepritariu jiems.
- 13-15 m. Aš padedu savo draugams skiltyje tobulėti. Aš išsakau nuomonę ir prisiimu atsakomybę skilties taryboje.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Atpažink kuriai grupei jis ar ji priklauso, paremk jo ar jos personalinį vystymąsi ir pasitenkinimą jo ar jos gyvenimo planais.

DVASINIS TOBULĖJIMAS

Ankstyvoji paauglystė yra labai painių jausmų metas. Taip pat kaip klausinėjimas įgaliotųjų suaugusių ir maištaujant prieš primestas taisykles, jauni žmonės praranda vaikystės saugumo jausmą. Tuo tarpu kai jie ieško savęs patvirtinimo ir laikomi "kaip užaugę", jie taip pat abejoja patys savimi ir reikalinga, kad su jais būtų elgiamasi kaip ir anksčiau paprastai ir švelniai. Jie lengvai siūbuoja nuo karštingo veiklumo prie bendro pasyvumo, nuo pykčio prie ašarų, nuo atviro maištavimo prie emocinio saugumo troškimo. Norint pasiekti stabilumą, jauniems žmonėms reikia išmokyti atpažinti ir priimti savo jausmus ir pasidalinti savo emocijomis, laipsniškai pasiekiant emocinio suderinamumo stadiją.

- 11-13 m. Aš įsisąmoninu, kada dalykai mane gąsdina ir aš galiu apie tai kalbėti. Aš įsisąmoninu, kodėl aš kartais reaguojau tokiu būdu. Aš ieškau paramos savo skiltyje, kuomet aš jaučiuosi liūdnas ar sukřėtas.
- 13-15 m. Aš stengiuosi kontroliuoti savo reakcijas, netgi sudėtingose ar netikėtose situacijose. Aš žinau jog yra normalu, kad kartais aš noriu pabūti vienas arba, kad kartais aš nedirštu kažko daryti arba, kad aš jaučiuosi nesaugus ar piktas, ir aš stengiuosi susigyventi su visais šiais jausmais. Aš pasidalinu savo jausmais ir emocijomis su skiltimi.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Pradinio lygio pasiekimas ar valdymas laisvės, pusiausvyros ir emocinės brandos.

Siekiant tobulėti labiau save suprantant ir siekiant emocinio stabilumo, yra

svarbu, kad jauni žmonės išmokyti išreikšti savo nuomonę ir jausmus be slopinimo ar agresyvumo. Grupės gyvenimas skiltyje ar draugovėje turi padėti juos išreikšti save atvirai, nepažeidžiant niekieno jausmų, suteikti galimybę kitiems išreikšti savo jausmus taip pat ir priimti jų nuomonę ir jausmus. Paauglystė taip pat yra draugystės amžius. Jauni žmonės pasirenka vieni kitus, jungiasi į nedideles grupes, pradžioje bendrų interesų pagrindu, vėliau giminingumo pagrindu. Šis giminingumas yra dažnai išskirtinis emocionalios prigimties. Jiems reikia padėti atrasti, kad draugystė su kai kuriais žmonėmis nėra būtina sąlyga bendravimui su kitais.

- 11-13 m. Aš išklausu kitų žmonių nuomonės ir jeigu nesutinku, aš pasakau tai garbingai. Aš galiu pasakyti “ne”, kada manau, kad tai neteisinga. Aš esu lojalus draugams, nepalikdamas ar būdamas su tais kurie nėra mano ypatingi draugai.
- 13-15 m. Aš sakau ką galvoju rodydamas pagarbą kitiems žmonėms. Aš primygtinai laikaisi savo nuomonės, kada esu tikras jog esu teisus. Aš gerbiu savo draugus ir nesipykstu su jais dėl kvailių dalykų.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Elgtis tvirtai ir prierašiai su kitais žmonėmis, nebūti užslopintam ar agresyviu.

Poreikis giminingumui ir emocijoms, kas yra natūralu šiam amžiui, suteikia galimybę vėl atrasti, įvertinti ir asimiliuoti meilės jausmą. Meilė yra suprantama kaip kažko davimas įvairia forma: šeimoje, su draugais, bendravime su partneriu, išreiškiant solidarumą tiems kurie kenčia. Šio jausmo supratimas padeda įveikti polinkį į egoistiškumą, pripažįsta kitus žmones ir jų vertina juos tokius kokie jie yra, o ne už tai ką jie turi. Jauni žmonės atranda kilnumą, mokosi duoti daugiau nei jie griežtai įpareigoti ir dėkingumą, kurio atsako nebūtinai gali sulaukti.

- 11-13 m. Man patinka mylėti ir būti mylimam. Aš domiuosi kitais žmonėmis ir esu kilniaširdis.
- 13-15 m. Aš suprantu meilės svarbą savo gyvenime. Aš visuomet noriu padėti kitiems skiltyje. Aš gerbiu žmones tokius, kokie jie yra.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Kurti jo ar jos laimę meilės pagrindu, tarnauti kitiems neieškant kompensacijos ir vertinti juos tokius kokie jie yra.

Seksualumo atradimas eina koja kojon atrandant skirtumus tarp lyčių. Tai yra priežastis dviejų mokymo užduočių. Pirma, jaunam žmogui reikia suprasti, kad žmogaus seksualumas yra žymiai daugiau nei impulsų kompleksas ar biologiniai procesai ar fizinio pasitenkinimo galimybė, ir, kad supratimas nėra vien tik seksualinis lavinimas ir savi eksperimentai. Tai taip pat reiškia mokytis pažinti save-kaip vyrą ar moterį-ir atrasti kitą lytį, su visu jos panašumais ir skirtumais, kurie praturtina sąryšį tarp jų. Antra, suprantant vienas kitą kaip vyrą ar moterį, neturi būti painiojami lyčių vaidmenys, kurie yra sukurti visuomenės, kurie dažnai yra prisotinti stereotipais ir prietarais. Kiekvienam jaunam žmogui reikia padėti pripažinti kitos lyties žmogaus orumą, ir tos pačios ir skirtingos.

- 11-13 m. Aš suprantu, tinkamu būdu, ką reiškia būti vyru ar moterimi. Aš

suprantu, ką žmogaus patrauklumas reiškia meilėje. Aš dalinuosi namų ruošą, kurią mes esame prašome daryti namuose, lygiai su broliais ir seserimis.

- 13-15 m. Aš pasidalinu tuo ką žinau apie vyro ir moters seksualumą su kitais be naudos ar juokelių. Aš ruošiuisi tam, kad seksualumas taps mano gyvenimo dalimi. Aš tikiu, kad vyras ir moteris yra lygūs .
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Žinoti, priimti ir gerbti jo ar jos seksualumą ir kad tai yra meilės išraiška.

Mūsų tėvų klausinėjimas yra būtinas žingsnis, norint pasiekti moralinę autonomiją ir asmeninį identitetą. Nuliūdę ir susirūpinę dėl naujų nuostatų, kurias jie mato savo vaikuose, tėvai kartais gali paklusti pagundai-reaguoti griežtinant savo valdžią, prarasdami galimybę sužinoti ko tiksliai jų klausama ir kodėl. Skautų vadovas gali padėti tėvams suprasti savo vaikų reakcijas geriau, ir padėti patiems jauniems žmonėms tirti savo pačių reakcijas. Suaugęs skautų vadovas padeda sukurti geresnį bendravimą, abipusį supratimą ir atkurti draugiškus santykius. Emocinė gerovė, kurią paaugliai patiria savo šeimos santykiuose ir parama, kurią jie gauna šiandieną anksčiau ar vėliau įtakos šeimos tipui, kurį jie sukurs būdami suaugę.

- 11-13 m. Aš papasakoju savo šeimoje apie tai, ką mes veikiame Skautų stovykloje ir stengiuosi, kad jie dalyvautų veikloje, į kurią jie yra kviečiami.
- 13-15 m. Aš myliu savo šeimą ir man yra priimtini sprendimai kurie sprendžiami namuose. Aš kalbu su savo tėvais apie tai, ką jie mano yra tinkama man, mano broliams ir seserims. Aš visada trokštu padėti savo broliams ir seserims.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Pripažinti vedybas ir šeimą kaip visuomenės pagrindą, kuriant jo ar jos šeimą kaip sutuoktinių bendruomenę su dukters ir sūnaus meile.

SOCIALINIS VYSTYMASIS

Kada vaikų teiraujamasi apie jų nuomonę dėl ko nors, jie bendrai riboja save nusakant tam tikrus paviršinius bruožus. Paaugliai palaiptinai tampa sugebančiais vertinti asmeniškai, nuo to laiko, kai jie atranda, žmones kaip individus ir didžiuliu ryškumu. Jie pradeda įsijausti į kito žmogaus vaidmenį ir suvokia daiktus kitų žmonių požiūriu. Jie palaiptinai įgyja supratimą apie moralinių vertybių koncepciją susijusią su socialiniu idealu. Šis vystymasis, kuris veda juos keliu į priekį nuo laisvės į solidarumą-ir kuris gali blokuoti negatyvią patirtį-reiškia mokymąsi, kad lavinimas eina kartu koja kojon su teikiančiais pasitenkinimą įpareigojimais ir kad kiekvienas turi vienodas teises, nepaisant jo ekonominio ar socialinio statuso, kultūros, etninės kilmės ar religijos.

- 11-13 m. Aš stengiuosi garantuoti, kad mes gerbtume savo draugus, nesvarbu kokie žmonės jie bebūtų. Aš laikaisi įsipareigojimų, kuriuos aš prisiimu. Aš kalbuosi su savo skiltimi apie žmogaus teises.
- 13-15 m. Aš gerbiu kiekvieną, nepaisant jo idėjų, socialinės klasės ir gyvenimo būdo. Aš padedu savo skilčiai vykdyti įsipareigojimus, kuriuos esame prisiėmę. Aš nemėgstu kai žmogaus teisės nėra gerbiamos ir aš tai

pasakau. Aš dalyvauju žmogaus teisių gynimo veikloje.

- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Gyventi jai ar jam laisvėje rūpinantis kitais, rūpinantis jo ar jos teisėmis, geranoriškais įsipareigojimais ir ginant kitų teises tuo pačiu metu.

“Socialinė sutartis” kuri glūdi kiekvienoje demokratinėje visuomenėje, nurodo, kad kiekviena valdžia yra išrinkta žmonių ir įpareigota padėti jiems. Mūsų tikslas yra padėti jauniems žmonėms atrasti šią valdžios sąvoką, jog valdžia tarnauja bendruomenei ir padeda jauniems žmonėms tai patirti per skilties ir draugovės “savivaldos” sistemą sukurtą pagal Skautų metodus. Mokymą apie valdžią kuri tarnauja bendram gėriui sudaro: kritinis ir konstruktyvus dalyvavimas, atsakingų sprendimų priėmimas, nuomonių skirtumo galimybė, savo autoriteto lavinimas, bendradarbiavimas su valdžia ir taip pat pagarba dėl legitimumui (įstatymiškumui) kuriant valdžią.

- 11-13 m. Aš suprantu jog esu atsakomybę užimant tam tikrą poziciją. Aš dalyvauju savo skilties rinkimuose ir aš bendradarbiauju su tais, kurie yra išrinkti. Aš dirbu su kitais, kad pasiektume bendrai numatytų tikslų.
- 13-15 m. Aš žinau kaip sprendimai priimami mano šalyje ir kas įtakoja jų priėmimui. Aš priimu domėn kito nuomonę, kuomet man reikia priimti sprendimą, liečiantį jį.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Pripažinti ir gerbti legitimiai įkurtas valdžios formas ir naudoti jas tarnauti žmonėms.

Paaugliai laipsniškai pradeda suprasti, kad jeigu visi pasinaudos laisve kaip jam malonu, faktiškai nei vienas nebus ištiktųjų laisvas. Kas atsitiktų, jeigu kažkas, paprastai stipriausias, panaudotų savo laisvę, tam kad kiti jos nepanaudotų. Taigi, jauni žmonės pradeda priimti taisykles, kaip tam tikrą rūšį, supratimo be žodžių tarp žmonių, sutartį, reguliuoti, tvarkyti ir palengvinti individualių laisvių integraciją. Samprotavimas įgalina juos išmokti, kad taisyklės nėra nekeičiamos, bet gali būti keičiamos abipusiu susitarimu. Supratimas apie taisykles–kurios yra koegzistencijos pagrindas demokratinėje visuomenėje–nebūtinai vyksta natūraliai ir turi būti stimuliuojamas grupės gyvenimu. Įvertinimas skiltyje ar draugovėje įgalina juos diskutuoti apie gyvenimą ir nuspręsti, kurių taisyklių reikia, kad sumažinti įtampą ir išspręsti problemas.

- 11-13 m. Aš žinau ir gerbiu koegzistencijos taisykles. Aš sakau ką galvoju, kuomet mes kuriame taisykles skiltyje, su draugais ir mokykloje.
- 13-15 m. Aš gerbiu koegzistencijos taisykles skirtingose vietose kur aš būnu, net jeigu karatis nesutinku su jomis. Aš sakau kas man patinka ar nepatinka taisyklėse skirtingose vietose kur aš būnu.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Sutikti su taisyklėmis kurias sukūrė pati visuomenė, išvystė atsakomybę joms ir sukūrė galimybę jas keisti.

Gyvenimas visuomenėje nėra tik conceptualaus supratimo apie solidarumą reikalas, teisės, valdžios autoritetas ir taisyklių tikslas. Paauglystės stadijoje šios koncepcijos įrodomos mažoje asmeninio gyvenimo sferoje, kaimynystėje, mokykloje

ar gyvenimo vietoje. Tai yra tai, kur jauni žmonės parodo savo socialinę integraciją ir įsipareigojimą kitiems konkrečiais veiksmais. Visų pirma jiems reikia žinoti kaip dirba vietinė bendruomenė, vystyti tarnystės nuostatą ir dalyvauti skilties socialinėje veikloje. Šios stadijos pabaigoje jie pradės suprasti daugiau universalius reiškinius ir jų politinį interpretavimą. Bet nuo pat pradžių jaunas žmogus išmoks “galvoti lokaliai ir veikti globaliai”.

- 11-13 m. Aš žinau ką veikia mano bendruomenėje priešgaisrinė tarnyba, policija, ligoninė, savivaldybė. Aš stengiuosi keistis į gerąją pusę kiekvieną dieną. Aš dalyvauju tarnybos veiklose, kurias organizuoja mano skiltis. Aš žinau apie skirtingas socialines situacijas, kurios egzistuoja ten kur aš gyvenu.
- 13-15 m. Aš turiu naudingų adresų sąrašą. Aš keičiuosi į gerąją pusę kiekvieną dieną. Aš pasiūlau tarnybinę veiklą savo skilčiai ir draugovei ir padedu ją organizuoti. Man patinka dalyvauti veikloje, kuri padeda įveikti socialinius skirtumus. Aš žinau skirtingas politines pažiūras, egzistuojančias mano šalyje.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Tarnauk aktyviai jo ar jos vietinėje bendruomenėje, padėk dorovingumo kūrime, aktyvioje ir susijungusioje visuomenėje.

Dėl elektroninio bendravimo, paauglių kultūra–išreiškiama per muziką, drabužius, kalbą ir stilių– didėja vienoda, globalizuota kultūra. Universalioji standartizacija atneša daug rizikos, įskaitant pavojų netekti savo kultūros. Pritaikant standartinius šablonus, jauni žmonės gali netekti savo šaknų stabilumo, kas daro juos labiau pažeidžiamus ir jais tampa lengviau manipuluoti. Amžiuje, kuris yra lemiamas socialiniai integracijai, yra labai svarbu padėti jaunam žmogui suprasti jo ar jos kultūrinį palikimą, neišmetant tarpkultūrinio atradimo. Gera ir dora visuomenė, kurios visi mes trokštame, gali būti kartu ir moderni ir lojali savo šaknims, numatanti, kad žmonės atpažins ir įvertins tas šaknis, netgi su pasididžiavimu, be diskriminacijos prieš kitus žmones, kurių kilmė yra skirtinga.

- 11-13 m. Aš žinau savo šalies pagrindinius kultūros dalykus. Man patinka būti savo šalies kultūros dalimi. Aš dalyvauju veiklose savo skiltyje, kurios reprezentuoja mano šalies kultūrą.
- 13-15 m. Aš žinau savo šalies geografiją ir kokią įtaką ji turi mano kultūrai. Aš gerbiu savo šalies kultūrą ir suvokiu save joje. Aš turiu naudingų adresų sąrašą
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Priimk jo ar jos šalies ir žmonių vertybes.

Priklausymas Pasauliniam Judėjimui suteikią ypatingą galimybę jauniems žmonėms. Pasaulinis skautų tinklas turi būti naudojamas kaip mokymo įrankis mokymuisi apie tarptautines realijas, vertybių skirtumus ir kovai su rasizmu ar nacionalizmu. Tai yra gyvenimo laikas kada jauni žmonės tampa suprantantys bendrąsias vertybes, kurios atsiranda iš žmogaus teisių. Skaptavimas, kuris yra kartu

bendrapasaulinis bei įleidęs šaknis nesuskaičiuojamose vietinėse bendruomenėse, įgalina jaunas žmones atrasti skirtumus ir neteisybę ir daryti teigiamą įtaką skatinant vystymąsi ir skelbiant taiką.

- 11-13 m. Aš žinau pagrindinius skautų simbolius. Aš dalyvauju veiklose, kurias organizuoja mano asociacija. Aš žinau pagrindines prigimtinės savo kontinento kultūras. Aš dalyvauju veiklose ir renginiuose, kuriuose aš sužinau apie taikos ir tarptautinio supratimo svarbą.
- 13-15 m. Aš žinau apie skautiškumą savo šalyje. Aš dalyvauju savo grupės kontaktuose su skautais iš kitų šalių. Aš domiuosi detaliau mokymusi apie tai, kaip žmonės gyvena kitose šalyse.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Kovoti dėl taikos ir suprasti pagalbą tarptautiniam bendradarbiavimui, pasauliniai draugystei ir kitų žmonių supratimui.

Kuo daugiau išvystyta, autonominė kompleksuota žmogaus būtis ir visuomenė tampa, tuo labiau jie priklauso nesuskaičiuojamiems būdams priklausymo nuo balanso tarp milijonų augalų ir gyvūnų rūšių, kurios egzistuoja bet kurioje pateiktoje aplinkoje. Šis balansas ar ekologinė sistema jau yra sunkiai pažeista dėl pramonės augimo, kuris rimtai užteršė mūsų vandenį, orą ir dirvą. Ateityje mūsų gyvenimas ir išlikimas priklausys nuo to, kaip mūsų žmonių rūšiai, pavyks rasti šios problemos sprendimą.

- 11-13 m. Aš žinau savo šalies skirtingas ekosistemas. Aš padedu išvalyti ir sutvarkau vietas, kuriose vyksta mūsų žygiai ir išvykos. Aš dalyvauju su savo skiltimi tvarkant daržovių lauką ar panašiam projekte.
- 13-15 m. Aš žinau pagrindines aplinkos problemas, egzistuojančias savo šalyje. Aš naudoju techniką kuri padeda gerinti aplinką ir nepažeidžia vietų, kuriose aš stovyklauju. Aš dalyvauju su savo skiltimi išsaugojimo projektuose.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Padėti išsaugoti gyvenimą, išsaugant natūralaus pasaulio integrumą.

DVASINIS VYSTYMASIS

Jauni žmonės dažnai jaučia konfliktą tarp savo supratimo apie Dievą, bendrai vaikystės draudimams savo fantazijoms ir autonomijai. Jie atitolsta nuo Dievo ar pagaliau, nuo įvaizdžio, kurį jie turi apie Jį. Akistatoje su konfliktu, skautų mokytojo užduotis nėra tvarkyti religinį mokslą nei ap sunkinti veiklas religiniais ritualais. Pakanka priimti svarbą dvasinio vystymosi grupės gyvenime, ypač tas veiklas, kuriose jie gali tirti ir žavėtis gamta ir gyvenimu ir tuos kurie siekia išreikšti pozicijas, kurios yra unikaliai žmogiškos: širdingumą, atspindėjimą, klausymą, dalijimąsi, bendradarbiavimą su kitais, solidarumo parodymą silpniems ir neturtingiems. Šiuo būdu jauni žmonės gali atrasti Dievą skirtingais būdais, akivaizdoje su visais žmonėmis ir savo širdies pasaulyje, pilname naujų įkvėpimų.

- 11-13 m. Aš skiriu tam tikrą laiką mąstymui su savo skiltimi kada mes vykstame į išvykas ar žygius. Aš klausausi kitų ir mokausi iš jų.
- 13-15 m. Aš ruošiuosi ir vykdau tokias veiklas, kurios padeda mums atrasti

Dievą gamtoje. Aš bandau įsitikinti, kad savo skiltyje mes klausomės vieni kitų ir mokomės vieni iš kitų.

- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Ieškok Dievo visą laiką ir asmeniškai ir su jo ar jos dvasine bendrija, mokantis atpažinti Jį humaniškume ir Kūryboje.

Kita būtina užduotis yra padėti jaunam žmogui rasti ryšį su Dievu esant skautu turint dvasinį palikimą iš šeimos ar bendruomenės. Po normalaus žavėjimosi proceso, priežastingumo ir klausimų, ateina laikas kai jaunas asmuo pasisavina dvasinį palikimą pats. Kaip tai įvyks, priklauso nuo jo paties ar vilties Dievu. To nei vienas tiksliai nežino. Ieškojimų viduryje, anksčiau ar vėliau, kaip pašaukus ar staigiai mūsų gyvenimui įgavus prasmę, Dievas duoda apie save žinoti mūsų kasdieninėje egzistencijoje. Tuo momentu jaunas žmogus gali pereiti į daugiau suaugusių tikėjimą, sukuriant asmeninius ryšius su Dievu, priimdamas jo ar jos tikėjimą ir padarydamas tai dalimi viso to ką jis daro.

- 11-13 m. Aš žinau pagrindinius tikėjimo principus. Aš esu nuoseklus įsipareigojimuose, kuriuos aš priėmiau dėl religijos. Aš prisiimu užduotį susijusią su religinėmis išklilmėmis mūsų draugovėje.
- 13-15 m. Aš skaitau šventas knygas apie savo tikėjimą ir kalbuosi su suaugusiais, kurie man gali padėti daugiau sužinoti apie tai. Aš dalyvauju savo religijos išklilmėse ir veiklose. Aš pasidalinu mintimis apie šventas knygas bei tikėjimą su savo skiltimi.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Tvirtai laikykitės dvasinių principų, būk lojalus religijai kuri išreiškia jus ir priimk iš to sekančias pareigas.

Trečias skautų vado reikalas dėl dvasinio lygio, yra pasiūlyti momentus vertinimui ir šventimui, tai yra, veiklas kurios leidžia jauniems žmonėms analizuoti savo atradimų patirtį, jos efektą ir vertybes. Pagal šį veiklų tipą, kurį sudaro tylos momentai, meditacija ir ekspresija, jauni žmonės gali jausti poreikį melstis ir švęsti. Palaipsniui jie išmoks pasiekti ir stoti prieš Dievą mintyse ir širdyje melddamiesi ir dėkodami Jam bei prašyti ir siūlyti skirtingu laiku ir skirtingais būdais. Mes galime kalbėtis su Juo laimės ir liūdesio, triumfo ir silpnumo akimirkomis. Mes galime kalbėtis su Dievu eidami gatve ar būdami specialioje privačioje vietoje, vieni ar kartu su kitais, naudodami maldos žodžius ar savo pačių žodžius. Mes galime melstis tylėdami ar dainuodami, kada saulė kyla ar diena baigiasi. Įvairovė padeda mums sukurti natūralų ar spontanišką bendravimą su Dievu.

- 11-13 m. Man patinka melstis ir aš stengiuosi tai daryti kiekvieną dieną. Aš visada randu priežasčių ką aš darau dėl Dievo ir dėkoju Jam. Aš dažnai meldžiuosi su savo skiltimi.
- 13-15 m. Aš suprantu, kad malda yra būdas kalbėtis su Dievu. Aš meldžiuosi kalbėdamas Dievui, garbinu jį ir dėkoju Jam, siūlau Jam dalykus, kuriuos aš darau ir prašau, kad padėtų man tame kas atsitinka su manim. Aš organizuoju ir pasidalinu maldos momentus su skiltimi ir savo šeima.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Praktikuok maldą ir melskis su jo ar

jos bendruomene, tuo išreikšdamas jo ar jos meilę Dievui ir kaip giminystę su Juo.

Dvasinis vystymasis sukelia jausmą, kad esi dalis kultūros ir asmeninių įsipareigojimų. Taip yra todėl, kad vienas iš pagrindinių progreso kriterijų yra dvasinių ir religinių vertybių pasirinkimas, kurias mes atrandame ar išmokstame daugiau praktikoje mūsų kasdieniniame gyvenime. Padarant mūsų tikėjimą gyvenimo dalimi yra daugiau nei atsisukimas į Dievą momentais kada jo reikia, atspindint ar iškilnių metu. Reikia pripažinti, ką mūsų tikėjimas kalba mums atsakydamas į mūsų klausimus apie egzistenciją. Tai yra kažkas stipriau nei religija nei mes tikimės, todėl kad mes gimėme tam, ar kadangi ši ideologija tinka mums, kadangi tai yra socialiai priimtina ar psichologiškai pagrįsta. Pasikeitimas nuo buvimo vaiku, įgytas tikėjimu personaliai suaugusių tikėjimu reiškia turėti gyvą tikėjimą ir būti liudininku to ką mes tikime kasdieniniame gyvenime.

- 11-13 m. Aš stengiuosi būti teisingas savo tikėjimo mokyme ir visame tame ką aš darau. Aš suprantu, kad mano tikėjimas prašo mane padėti kitiems.
- 13-15 m. Aš jaučiuosi laimingas kada kiti mane mato kaip asmenį, kuris teisingai žiūri į jų tikėjimą. Aš pakviečiu savo skiltį padėti man dėl veiklos, kuria užsiima mano bendruomenė norėdama padėti kitiems.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Padaryk jo ar jos religinius principus jo ar jos gyvenimo dalimi, siekiant nuoseklumo tarp jo ar jos asmeninės maldos, asmeninio gyvenimo ir dalyvavimo bendruomenėje.

Vienas iš pagrindinių skautų įsitikinimų yra, kad dvasinis vystymasis turėtų nutiesti tiltus tarp atstumų tarpe žmonių, padėti jiems įkurti bendruomenę ir neatskirti jų ar nekiršinti jų prieš vienas kitą. Šiuolaikinės visuomenės yra bendraujančios ir besikeičiančios informacija ir idėjomis, visuomenės, įvairių kultūrų ir religijų visuomenės, todėl yra būtina, kad jauni žmonės būtų paruošti šiai įvairovei. Jie turi būti laisvi nuo prietarų ir vystyti atvirumo poziciją ir gerbti kitų tikėjimą kaip savo paties. Džiaugsmas Dievu suteikia mums gilią minčių ramybę. Niekas nesukrės šio tikėjimo ir jo ar jos meilė bus išreikšta meile Dievui ir su atvirumu tiems kas netiki, su tolerancija kitiems religiniams įsitikinimams ir domėjimusi dialogu su kitais tikėjimais.

- 11-13 m. Aš pasidalinu su kiekvienu, ar jie būtų to paties tikėjimo kaip aš ar ne. Aš žinau, kokios pagrindinės religijos yra mano šalyje.
- 13-15 m. Aš stengiuosi įsitikinti, kad mano skiltis gerbia žmonių religinius įsitikinimus. Man patinka domėtis kitomis religijomis. Aš gerbiu kitų religijų idėjas, šventes ir veiklą.
- Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai. Bendrauk su kiekvienu, nepaisant kokių jie religinių įsitikinimų, siekiant įkurti bendruomenę tarp žmonių.

PROGRESO STADIJOS

TIKSLŲ PASIEKIMAS ATPAŽĪSTAMAS PAGAL ŽENKLŲ REIKŠMĘ, KURIE YRA ĮREGISTRUOTI

Programos ciklo pabaigoje, kada yra prietos išvados apie jauno žmogaus vystymosi progresą ir numatyti tikslai yra pasiekti, šie pasiekimai yra atpažįstami pagal ženklus registre.

Ženklas pažymi pripažinimą progreso, kuris buvo padarytas tiriant naujas teritorijas. Tai sujungia asmeninį vystymąsi su simboliniais rėmais vizualiniu būdu.

Draugovė dažnai deda štampos ant pašto ženklų, su draugovės ar skilties ženklais. Tai suteikia registruoti kaip pasą, kuris yra labai svarbus tiems, kurie eina priekyje tiriant naujas žemes.

FIZINIS VYSTYMASIS

Vandenų gyventojas, iš kurių išsivystė primityvios gyvybės formos, žuvis yra gyvenimo simbolis ir vaizduoja fizinę gamtą kuri sustiprina mūsų asmenybę. Paveikslėlio kilmė yra XI a. pergamentas iš Rusijos, Novgorodo miesto.

KŪRYBIŠKUMAS

Paukštis, kuris kyla ir sklendo virš naujų teritorijų, simbolizuoja aistrą pasiekti plačiuosius horizontus, žinių troškimą kūrybinės minties jėgą. Šis antikinis vaizdas vaizduoja paukštį išraižytą kaule iš Benino Afrikoje.

CHARAKTERIAI

Vėžlio sutelkta jėga, ramus nusistatymas ir stabilumas. Daugelyje kultūrų tai figūruoja kaip simbolis, laikantis žemės rutulį ir vaizduojantis vertybių pilnatvę, kaip charakteris. Šis vaizdinas pasirinktas kaip japonų ilgo gyvenimo emblema.

DVASINIS TOBULĖJIMAS

Gėlė, grožio simbolis, harmonijos ir gero skonio, buvo panaudota simbolizuojant jausmus nuo antikos laikų. Pasirinktosios gėlės kilmė yra Nuo puodo iš antikinio Egipto, vieno iš anksčiausiai žinomų civilizacijų.

SOCIALINIS TOBULĖJIMAS

Statybų gamtoje organizatorė-bitė, pažadina idėją apie nenuilstamą darbą bendruomenės labui. Dizainas buvo paimtas iš monetos Graikijos Ephesus.

DVASINIS VYSTYMASIS

Medis yra dviejų pasaulių daiktas. Jo šaknys giliai žemėje, jo rankos siekia dangaus ir amžinybės, suvienydamas dangų ir žemę. Tai ėjimo pas Dievą simbolis, vaizdas vaizduoja gyvenimo medį, buvo vaizduotas huichol paveiksle iš Meksikos.

PROGRESO EMBLEMOS YRA SUTEIKIAMOS KAIP STIMULAS, KADANGI JOS DUODAMOS PRADINĖJE STADIJOJE

Kada jaunas žmogus pasiekia tam tikrą skaičių tikslų ir pripažįsta juos, jis ar ji jau gali pereiti į kitą progreso stadiją.

Progreso stadijų tikslas yra padaršinis jauno žmogaus-per pripažinimą, kad

vesti jį per jo asmeninius tikslus. Kiekviena stadija atpažįstama pagal tai, kokią emblema jis nešioja ant uniformos. Emblemos yra duodamos stadijos pradžioje, bet ne pabaigoje, kadangi tai yra padrašinimas, bet ne apdovanojimas.

Yra keturios progreso stadijos. Kiekvienos pavadinimas išreikštas simboliškai reikšmę ir emblemas suteikia Skautų taryba, remiantis kontroliavusio Suaugusio vado pasiūlymais. Turi būti naudojamas lankstumas, sprendžiant kada turi būti įteikta emblema remiantis žemiau išdėstytais kriterijais:

KELIO STADIJA

Pirmoji bet kurio tyrimo stadija yra sekti ženklus, pėdsakus ir įrodymus paliktus žmonių, gyvūnų ar paplitimą. Šie ženklai gali būti paslėpti kasdieniuose dalykuose ir jie ragina mus sekti jais ir suteikia naujų teritorijų atradimo džiaugsmą. Viskas ką mes turime daryti, yra išmokyti pamatyti ir būti stebėtojais.

Ši emblema gali būti suteikta kada berniukas ar mergaitė pradeda dirbti, kad pasiekti asmeninius tikslus nuo 11 iki 13 m. amžiaus grupėje, priklausomai, kokio amžiaus jie yra prisijungiant ir pasirenkant kokių ir kiek tikslų jie jau pasiekę. Tai yra aišku pagal sekančių stadijų indikacijas.

TAKELIO STADIJA

Takelis padeda surasti mums naujus maršrutus, ar kelius kuriais kiti jau žengė, bet mes dar ne. Jie vis dar gali būti siauri, statūs ir sukti, kurie mus verčia kopti aukštyn ir žemyn, bet išlieka pažadas, kad už kito posūkio mes išeisime į plačias atviras lygumas, kurios parodys mums dar aiškiau kur mes esame ir kur mes keliaujame.

Ji suteikiama kai berniukas ar mergaitė pasiekia pusę savo numatytųjų tikslų 11–13 m. amžiaus grupėje. Tai turi įvykti prieš prisijungimą–tuo atveju kai jis ar ji pradės šią stadiją arba vėliau, kai jie praleis tam tikrą laiko dalį skilties darbe dirbant su praeita stadija.

KURSO STADIJA

Kada kelias per slėnį atsiveria ir mes galime matyti savo maršrutą aiškiau, mes vadovaujamės kompasu ir braižome savo kursą horizonte. Dabar takelis išplatėja ir mes žinome kuriuo keliu eiti norint pasiekti tikslus, kuriuos mes nusistatėme patys.

Ji yra suteikiama kada berniukas ar mergaitė daugiau ar mažiau asmeninius tikslus nuo 11 iki 13 m. amžiaus grupėje. Kaip ir ankstesnėje stadijoje, tai gali įvykti prieš jam ar jai prisijungiant. Tokiu atveju, jis ar ji pradės nuo šios stadijos tuoj pat po supažindinimo laikotarpio.

KLIŪČIŲ STADIJA

Vyrui ar moteriai, kurie jaučia potraukį atrasti naujas teritorijas, noras niekada nesibaigia ir misija niekad nesibaigia, kadangi jie turi užlipti į aukščiausius kalnus, praeiti atšiauriausias dykumas, perskroti plačiausius vandenynus ieškant naujų potyrių ir naujų išmokimų, visada siekdami būti pačiais geriausiais kokie tik gali būti

Stadija prasideda kada berniukas ar mergaitė sėkmingai pasiekia maždaug pusę užsibrėžtų asmeninių tikslų 13–15 m. amžiaus grupėje. Nėra įprasta pradėti nuo

šios stadijos kada jie prisijungia, tai vis tik gali įvykti priklausomai nuo jų amžiaus, jeigu per pažintinį laikotarpį jie yra vertinami kaip pasiekę tam tikrą tikslų skaičių.

Kaip mes matėme, kada jauni žmonės virš 11 m. amžiaus prisijungia prie skilties, jis ar ji nebūtinai turi pradėti nuo kelio stadijos, bet nuo bet kurios stadijos pažintiniame procese, kuris jam ar jai yra geriausiai tinkamas pagal brandą ir vadovaujantis aukščiau paminėtais nuostatais.

Mes privalome prisiminti, kad tikslų rinkinys yra gyvenimo, o ne skaptavimo programa. Todėl yra natūralu, kad kai kurie nauji nariai pasieks daugumą mokymo tikslų net ir nebūdami skautais. Būtų absurdas, jeigu pavyzdžiui, naujiems 13 m. amžiaus nariams pradėti nuo kelio stadijos..., kadangi jie yra naujokai skiltyje. Tai yra vienas iš pranašumų pažintiniame laikotarpyje.

11 dalyje, kurioje aprašoma asmeninio progreso įvertinimas, pateikiama ataskaita apie pažintinį laikotarpį ir smulkiai paaiškinami bendrieji kriterijai.

Kaip mes matėme ataskaitą Kelio ir Takelio stadijose sudaro 11–13 m. amžiaus grupė, tuo tarpu kai Kurso ir Kliūčių stadijose– 13–15 m. amžiaus grupė.

Progreso stadijose ketinama motyvuoti per pažinimą, kuris verčia jaunus žmones nuolat stengtis vis daugiau jų asmenybės vystymesi, bet emblemos ir jų gavimas nėra visko pabaiga.

PAŽADAS YRA NEPRIKLAUSOMAS VIŠOSE PROGRESO STADIJOSE

Pažadas nesiejamas su progresu siekiant tikslų ir tai nėra specifinis taškas jų asmeniniame progresu, kada jauni žmonės gali ar turėtų duoti savo pažadą.

Kaip mes ir kalbėjome, ir vėl kalbėsime apie tai vėliau, jaunas žmogus gali duoti jo ar jos pažadą bet kuriuo metu po pažintinio laikotarpio. Vienintelė būtina sąlyga yra, kad jaunas žmogus norėtų duoti pažadą ir prašytų Skilties tarybos jį priimti. Faktas to, kad jis ar ji yra progreso stadijų pradžioje arba prisijungė prie skilties visai neseniai nėra priežastis atidėti pažadą, kuris buvo pateiktas skilties tarybai.

PROGRESO EMBLEMOS SUTEIKIMAS YRA IŠKILMIŲ PRIEŽASTIS

Emblema turi būti suteikta tuoj pat kai jaunas žmogus prisijungia prie atitinkamos stadijos. Tai jau tam tikra ceremonija, kurios centrinė vieta yra pripažinimas progreso, kurį jis padarė. Tai turi būti paprastos, trumpos ir personalinės išskilmės skirtos skilties nariams. Tai gali būti daroma susirinkimo pabaigoje ar išvykos ar stovyklavimo metu.

Progreso emblemos paprastai įteikiamos pažintinio periodo pabaigoje arba po personalinio progreso pripažinimo, programos ciklo pabaigoje. Emblemos gali būti įteiktos keliems žmonėms ceremonijos metu, bet jie visi turėtų gauti savo pripažinimą individualiais momentais. Keli padrašinantys žodžiai pasakyti gerbiamo Suaugusių vado būtų labai gerbtini ir po viso to, žinoma, seks nedidelis vakarėlis.

10 MOKOMOSIOS VEIKLOS

TIKSLAI, VEIKLOS IR ASMENINĖ PATIRTIS

MES VYKDOME VEIKLAS, NORĖDAMI PASIEKTI SAVO TIKSLŲ

Skautų užsiėmimuose jauni žmonės mokosi veikdami, kadangi čia viskas yra vykdoma veiklų pavidalu.

Skiltyse ir draugovėse veiklų metu jauni žmonės yra pagrindiniai veikėjai. Tai jie siūlo veiklas, jas pasirenka, ruošia, plėtoja ir vertina su suaugusių vadovų pagalba.

Veiklos suteikia jaunimui asmeninės patirties, kuri formuoja tiksluose numatytos elgsenos modelius.

Statydami stovyklos infrastruktūrą turime puikią progą susipažinti su kai kuriais fizikos dėsniais; sodindami medžius ir padedami jiems augti pradėdami branginti gamtą; dalindamiesi tuo ką turime sužinome, kas yra solidarumas; ruošdami maistą ir po to plaudami puodus be savo žmogiškų gabumų įgyjame dar ir pagrindinių kasdienių įgūdžių.

Mokymasis veikiant veda į mokymąsi atrandant, kurio metu mūsų įgytos žinios, požiūris ar gebėjimai yra įsisavinami kur kas giliau ir ilgesniam laikui. O taip pat, mokymasis atrandant buvo įvardintas, kaip daug efektyvesnis nei kiti būdai, norint jaunus žmones sudominti savaiau kla.

JAUNI ŽMONĖS MOKOSI IŠ PATIRTIES, ĮGYTOS VEIKLŲ METU

Jei veiklos suteikia jauniems žmonėms patirties, tuomet mes turime nustatyti skirtumą tarp veiklos, kuria visi užsiima, ir patirties, kurios gauna kiekvienas jaunas žmogus veiklos metu.

Veikla

- Tai kas vyksta išoriškai, veiksmas, į kurį visi įsitraukia
- Priemonė, sukurianti įvairias situacijas.

Patirtis

- Tai vidinė dalis; ją kiekvienas išgyvena savyje. Tai yra tai, ką kiekvienas asmuo gauna iš veiklos.
- Įvairių situacijų poveikio pasekmė kiekvienam jaunam žmogui.

Tikroji edukacinė dalis yra patirtis, nes tai yra asmeninis kiekvieno jauno žmogaus ryšys su realybe.

Tai padeda jaunam žmogui stebėti ir analizuoti savo paties ar pačios elgesį, jį keisti ir pradėti elgtis taip, kaip jis ar ji užsibrėžė savo tiksluose.

PATIRTYS YRA ASMENINĖS

Bendra veikla gali suteikti skirtingos patirties ja užsiimantiems jaunuoliams, priklausomai nuo gausybės aplinkybių, kurios dažniausiai priklauso nuo kiekvieno žmogaus asmeninių savybių.

Žinoma, veikla grupėje gali vykti labai sklandžiai ir būti sėkminga, tačiau neatnešti trokštamų rezultatų kai kuriems jauniems žmonėms.

Iš kitos pusės, veikos negalima laikyti labai vykusia, tačiau ji gali suteikti patirties, kuri vienam ar keliems jauniems žmonėms padės įgyti trokštamų įgūdžių.

Kadangi patirtis yra kiekvieno jauno žmogaus asmeninis ryšys su realybe, būdami lyderiais, mes negalime paveikti, manipuliuoti ar visiškai numatyti patirties poveikio. Tačiau mes galime tinkamai paveikti veiklos organizavimą, pasistengti, kad ji suteiktų ar palengvintų patirties įgijimą, kuri padeda pasiekti tiksluose užsibrėžtą asmeninį elgesį.

Kokį poveikį draugovės programai ir veikloms tai turi?

- Kiekvienos skilties ir draugovės programa turi apimti daug veiklų
- Veiklos negali būti improvizuotos. Jos turi būti tinkamai parinktos, paruoštos, vykdomos ir įvertinamos.
- Neužtenka vien tik vykdyti veiklas, net nepakanka to, kad jos vykdomos sėkmingai. Mes turime akylai stebėti, kokios asmeninės patirties kiekvienas jaunas žmogus įgyja, o tai mes darome kontroliuodami asmeninę pažangą.

VEIKLOS PADEDA PALAIPSNUI, NUOSEKLIAI, KAUPIANT PATIRTĮ SIEKTI MOKYMO TIKSLŲ

Tarp veiklų ir tikslų nėra jokio tiesioginio, priežasties–pasekmės ryšio. Veikla pati savaime neįtakoja užsibrėžtų tikslų pasiekimo.

Skilties ir draugovės veiklos padeda jaunuoliams pasiekti asmeninių tikslų gaunant nuoseklios ir įvairios veiklos.

Dėl tos priežasties, pasibaigus veiklai, mes galime įvertinti tik ją pačią.

Kai kada mes galime įvertinti, tik jaunų žmonių asmenybės augimą, kitaip tariant, jų pažangą. Kai vertiname mokymo tikslus, mes nustatome brandą, o asmenybės branda yra įsisąmoninimo būseną, pasiekta laipsniško, nuoseklaus, augančio vystymosi proceso metu.

VEIKLŲ RŪŠYS

VYKDOMOS VIENETO IR ŠALUTINĖS ASMENINĖS VEIKLOS

Pareitame skyriuje minėjome, kad visą jauno žmogaus gyvenimą sudaro asmeniniai tikslai bei gausybė veiklų, ir nemažai jų nėra susiję su skiltimi ar draugove. Taigi galima išskirti vieneto ir šalutinės asmeninės veiklas.

Vieneto yra tokios veiklos, kurias skatina programos, nesvarbu, ar jos vyksta skiltyse ar draugovėse, ar už jų ribų. Šalutinės asmeninės veiklos yra tos, kuriomis jaunimas užsiima ne skiltyse ir draugovėse, ir neturi nieko bendro su jomis.

Iš esmės skautų pedagogai rūpinasi vieneto veiklomis, tačiau būtų klaidinga galvoti, kad šalutinių asmeninių veiklų galima nepaisyti visai.

Būdami skautais, jauni žmonės dar yra ir mokiniai, tėvų vaikai ir religinės bendruomenės nariai. Jie greičiausiai sportuoja, groja muzikos instrumentu, turi draugų ne skautų ir bendrauja su kitomis socialinėmis grupėmis.

Skiltininkas ir suaugęs vadovas skatindami pažangą, vadovaudami vystymuisi ir padėdami įvertinti visus jauno žmogaus pasiektus mokymo tikslus, turi galvoti apie tai, kad skautų tobulėjimui visos šios pakopos yra svarbios, nes jos visos turi įtakos asmenybei.

Žinoma, mes negalime įvertinti kiekvienos veiklos, kuria užsiima jaunimas ne skautų užsiėmimų metu ir juo labiau negalime tam daryti įtakos ar kažkaip paveikti. Tačiau, kai vertiname asmeninę pažangą, privalome turėti bendrą supratimą, kokią įtaką tokia veikla turi jauniems žmonėms ir kokį vaidmenį jie patys sau priskiria kiekvienoje veikloje.

MUMS SVARBIAUSIA ATSKLEISTI SKIRTUMĄ TARP KINTAMŲJŲ IR PASTOVIŲJŲ VEIKLŲ

Veiklas galima priskirti dviem grupėms: pastoviosios ir kintamos, priklausomai nuo to, kokio jos yra modelio, ar dažnai vykdomos, kaip prisideda prie metodikos taikymo mokymo tikslų siekimui.

Pastoviosios veiklos

- Paprastai būna vieno modelio ir yra susijusios su ta pačia tema.
- Turi būti vykdoma nuolat, kad būtų sukurta tinkama atmosfera skautiškajam metodui.
- Apskritai prisidėti prie mokymo tikslų siekimo.

Kintamosios veiklos

- Būna labai įvairių modelių ir yra susijusios su daugybe įvairių temų, priklausomai nuo jaunimo interesų.
- Nėra kartojamos, nebent jaunimas ypatingai to nori, ir tik praėjus tam tikram laiko tarpui.
- Ypač prisideda prie vieno ar kelių užsibrėžtų mokymo tikslų siekimo

Pastoviosios veiklos, pavyzdžiui, yra įvairios ceremonijos draugovėje. Kiekvieną kartą ceremonijos yra panašios, nesvarbu, kiek kartų jos vyktų, o ceremonijos repeticija padeda sukurti grupės gyvenimo atmosferą draugovėje. Jaunų žmonių vieno ar kelių konkrečių mokymo tikslų siekimas nėra ceremonijų užduotis, tačiau jos yra susijusios su kai kuriais asmenybės aspektais, todėl vis tiek prisideda prie tikslų siekimo tam tikrose vystymosi srityse.

Tai, ką pasakėme apie ceremonijas, galima pasakyti apie visas pastovias veiklas, kurios yra vykdomos skiltyse ar draugovėse, pavyzdžiui, susitikimai, išvykos ir stovyklos, skilties kampelio ir draugovės susitikimo vietos priežiūra, žaidimai, dainos, skilties veikla ir daugelis kitų.

Kintamosios veiklos pavyzdžiai gali būti mokymasis popieriaus perdirbimo ar augalų auginimo hidroponiškai (vert. past. be dirvos, maistinguose tirpaluose), lėlių teatro įkūrimas vaikų centre, audiovizualinių darbo ar foto reportažo kūrimas, stovyklavimas įvairiose kultūriškai įdomiose kaimo vietovėse. Kad būtų įtraukta į skilties ar draugovės programą, kintamoji veikla turi būti:

- reikalaujanti visų jėgų,
- naudinga,
- patraukli,
- teikianti pasitenkinimą.

Bet kuri iššūkį metanti veikla yra naudinga jaunuolių asmenybės augimui, pritraukia juos ir suteikia galimybę pasijauti kažką pasiekus, o taip pat yra mokomoji veikla, todėl įdomi skilčiai ir draugovei.

PROGRAMA TURI BALANSUOTI TARP KINTAMŲJŲ IR PASTOVIŲJŲ VEIKLŲ

Vienas iš būdų, kaip praturtinti draugovės grupės gyvenimą, yra veiklų programos, kurioje yra išlaikytas tinkamas balansas tarp šių dviejų rūšių veiklų, sudarymas, kartu aktyviai ir atsakingai dalyvaujant jaunumui.

Pastoviosios veiklos

- Sustiprina metodiką, užtikrindamos jaunimo dalyvavimą, bendrą sprendimų priėmimą ir jaučiamą vertybių egzistavimą.
- Prisideda prie atmosferos kūrimo draugovėje ir suteikia jauniems žmonėms tipišką „skautiškos“ patirties.

Kintamosios veiklos

- Užtikrina, kad programa atitinka jaunimo interesus ir rūpesčius, bei skatina domėtis pasaulio įvairove.
- Yra tiesiogiai susijusios su bendruomenės poreikiais.

Pirmiausia šis balansas yra numatytas, kai veiklos yra iš anksto numatytos ir suorganizuotos, kaip vėliau pažvelgsime aptardami programos ciklą.

Tiesą sakant, pastoviosios ir kintamosios veiklos nėra nei skirtingos, nei kontrastingos. Jos yra susijusios ir viena veikla gali apimti abu tipus. Pavyzdžiui, stovykla paprastai yra pastovioji veikla, bet dažniausia stovyklos metu vyksta ir kelios kintamosios veiklos.

Programa, apimanti per daug pastoviųjų ir nepakankamai kintamųjų veiklų:

- Galima būti sudaryta „uždarai“ draugovei, kuri turi savivaldą ir yra atsiskyrusi nuo aplinkinių įvykių. Tokia programa neparuošia jaunų žmonių gyvenimui, tik patiems skautų užsiėmimams. Tai būtų „Skautų programa skautams“, o ne „Skautų programa jaunimui“.
- Ypač pakenktų jaunų žmonių harmoningam vystymuisi, apsunkindama jų pažangos vertinimą įvairiose vystymosi srityse, kuris būtent ir yra atliekamas pagal kintamųjų veiklų metu įgytą patirtį.
- Gali tapti gana nuobodi ir greitai pasenstanti.

Iš kitos puses, programa apimanti per daug kintamųjų ir nepakankamai pastoviųjų veiklų:

- Draugovei kelia grėsmę prarasti savitumą. Ji vis dar gali būti patraukli ir naudinga „jaunimo grupė“, bet nebeturės „skautų prieskonio“, ir tai gali sukelti grėsmę grupės sąsajos ryšiui ir jaunimo bendrumo jausmui.
- Menkina bendrą, visų skautiškojo metodo elementų taikymo edukacinį poveikį, kadangi gali bendruomenės sukurtos pastoviųjų veiklų atmosferos.
- Dėl tokios programos veikla gali pradėti vykti tik tam kad vyktų, o jauni žmonės nebesuvoks, ką jie veikia ir grupei iškilis sunkumų siekiant stabilumo.

KINTAMOSIOS VEIKLOS GALI BŪTI SKIRSTOMOS Į SKILTIES, DRAUGOVĖS VEIKLAS BEI PROJEKTUS

Skilties veiklos yra tokios, ji kurias vykdo, ir kurios yra nebūtinai susijusios su tuo, ką daro kitos skiltys.

Draugovės veiklos yra vykdomos bendrai visos draugovės, arba todėl, kad skiltys nusprendė paraleliai vykdyti tokią pat veiklą, arba todėl, kad draugovė prisiima konkrečias užduotis visas skiltis apimančioje veikloje.

Projektas yra veiklų rinkinys, kuris sudaro platesnės apimties (ir paprastai ilgalaikės) iniciatyvos dalį. Tam, kad būtų pasiektas bendras tikslas, skiltys apsiima vykdyti įvairias, viena kitą papildančias veiklas.

Šis skirstymas yra svarbus pusiausvyrai tarp skilties vidinio gyvenimo ir bendradarbiavimo su kitomis skiltimis. Tai taip pat svarbu atrenkant ir vertinant veiklas.

Skiltys pačios pasirenka ir vertina savo veiklas, tuo tarpu draugovės veiklas, tokias kaip projektus, pirmiausia numato skautų taryba, tada draugovės asamblėja parenka ir galiausiai visi jas įvertina.

PASTOVIOSIOS VEIKLOS

PASTOVIOSIOS VEIKLOS DAŽNAI VYKDOMOS GANA STANDARTIZUOTAI

Praktiškai, pastoviosios veiklos turi tendenciją vykti gana standartizuotai. Tačiau galimos ir variacijos, todėl yra gerai pastoviai patikrinti, kaip jas vykdome, paklausti savęs, kaip jas patobulinome, taip pat jas keisti ir iš viso stengtis, kad jos netaptų vien tik rutina bei neprarastų patrauktumo ir edukacinės vertės.

Toliau tęsime pastovijų veiklų apžvalgą.

SKILTIES SUSITIKIMAI

Skiltys susitinka bent jau kartą ar du per savaitę, ne tik savaitgaliais, kadangi skautai renkasi priklausomai nuo to, kokie yra jų asmeniniai interesai ir kiekvienos veiklos poreikis. Paprastai bent vienas toks susitikimas sutampa su draugovės susitikimu.

Susitikimas gali vykti pačios skilties kampelyje, draugovės susitikimų vietoje, vieno iš skilties narių namuose, religinės bendruomenės patalpose, veiklos vykdymo vietoje, stovykloje ar bet kurioje kitoje vietoje, kurią pasirenka jaunimas, ir kuri yra tinkama esančiomis aplinkybėmis.

Į Skilties susitikimą nebūtinai turi atvykti visi jos nariai. Kartais 2 ar 3 nariai gali susitikti turėdami tam tikrą užduotį. Jaunuoliai paprastai tai ir daro su savo draugais.

Skilčių susitikimai turiniu gerokai skiriasi vieni nuo kitų. Jų tikslas gali būti iš anksto numatyti, išrinkti, paruošti ir įvertinti veiklas; vykdyti veiklą ar dalį jos, dirbti su kažkuria projekto dalimi, rengti skilties tarybos susirinkimą ar vertinti pažangą. Susitikę nariai dar gali organizuoti skilties kampo veiklą, atnaujinti metraštį, spręsti vidines problemas, ar paprasčiausiai mėgautis buvimu kartu, kalbėtis šį bei tą be jokio oficialaus tvarkaraščio, taip kaip bet kuri neoficiali susirinkusi žmonių grupelė.

DRAUGOVĖS SUSITIKIMAI

Skautų draugovės susitikimas paprastai vyksta savaitgaliais ir gali trukti apie tris valandas. Jis vyksta draugovės, grupės ar bendruomenės organizacijos skirtoje susitikimų vietoje.

Susitikimas pradedamas punktualiai susitartu laiku „pasisveikinus“ ar atlikus kokį nors kitą trumpą gestą: pakėlus vėliavą, sukalbėjus maldą, sudainavus dainą ar sušukus skilties šūkius. Tuomet yra paskelbiamos pagrindinės naujienos ir jaunimas imasi programoje numatytos veiklos, kuriai ir skirtas susirinkimas.

Daugiausia turimo laiko yra skiriama kokios nors pastoviosios ar kintamosios veiklos paruošimui, vykdymui ir įvertinimui atitinkamos, tvarkaraštyje numatytos programos ciklo metu.

Draugovės ir skilties susitikimai tarpusavyje kaitaliojasi, nors pastarosios susitikimams ir užsiėmimams parastai yra skiriama daugiau laiko, priklausomai nuo

tvarkaraštyje numatytų įvykių. Suaugęs vadovas turi dalyvauti skilčių susitikimuose ar užsiėmimuose ir teikti pagalbą, bei prižiūrėti jaunus žmones kiekvieną asmeniškai ir visą grupę kartu. Kai kuriais atvejais, vadovai gali dalyvauti veiklose kartu su skautais.

Kadangi kiekviena skiltis skiriasi patirties ir išsivystymo lygiu, narių skaičiumi, amžiumi ir greičiausiai tos pačios lyties narių proporcijomis, jų vykdoma veikla gali būti labai įvairi ir skirtis savo sistema bei ritmu. Todėl yra galimybė, kad skiltis nedalyvaus sutartame draugovės susirinkime, nes yra išvykusi į savaitgalio ekskursiją. Arba skiltis anksčiau išeis iš draugovės susitikimo, kad spėtų į kitoje bendruomenės susitikimo vietoje vykstantį užsiėmimą.

Keletas punktų, kuriuos reikėtų turėti mintyse, kad draugovės susirinkimas neprarastų svarbos:

- Draugovės susitikimo laikas nėra tiksliai apibrėžtas. Kartais, idealiausia jei kartą per mėnesį, susitikimas gali vykti visą dieną, norint užsiimti kintamąja veikla, kuriai reikia daugiau laiko.
- Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, suplanavus ilgalaike kintamąją veiklą ar projektą, beveik visas turimas laikas bus skirtas tai veiklai. Tos dienos darbas bus daug svarbesnis už susitikimą.
- Kintamosios veiklos reikalavimuose numatyta, kad kartais susitikimas vyks ne draugovės susitikimo vietoje, bet gamtoje ar kažkur netoliese, už miesto ribų. Šiuose susitikimuose gali dalyvauti atskiros skiltys arba visa draugovė kartu, priklausomai nuo tvarkaraštyje numatytos veiklos reikalavimų.
- Susitikimo metu veiklas ir administracinius reikalus reikėtų vykdyti bendrai. Svarbu jų neatskirti, nes tada susirinkimas tarsi pasidalintų į dvi dalis: įdomiąją ir nuobodžiąją.
- Bet kokių atveju, draugovės susitikimas visada turi būti užpildytas veikla. Susitikimo, kuriame trūksta veiklos ar yra ilgi tarpai tarp jų, dalyviai greit praras susidomėjimą.
- Draugovės susitikimai neturėtų apsiriboti tik savaitgaliais, jie gali vykti ir valstybinių švenčių metu. Mokyklų remiamos draugovės neturėtų susitikinėti tik jose, po pamokų ar net jų metu, nes gali susidaryti klaidingas įspūdis, kad skautų užsiėmimai yra mokyklinė prievolė ar tik dar viena disciplina.

Kaip ir visų skautų užsiėmimų, taip ir susitikimų jaudulys niekada negali išnykti. Jie turi sukelti „virpuliukus“, kuriuos jauni žmonės prisimintų iki kito susitikimo ar užsiėmimo.

STOVYKLOS IR IŠVYKOS

Stovykla yra pati svarbiausia pastovioji veikla Skautų veiklos programoje. Skautiškas metodas neturi prasmės be gyvenimo gamtoje.

Skautai stovyklauja nuo 3 iki 6 kartų per metus ir stengiasi, kad tai sudarytų bent jau 15 dienų. Priklausomai nuo metų laiko, stovyklos gali trukti nuo 2 iki 5 dienų, išskyrus metų baigiamąsias stovyklas, kurios gali trukti apie 10 dienų.

Metinis stovyklų tvarkaraštis gali būti toks:

- Viena dviejų dienų stovykla arba ekskursija kiekvienos programos ciklo metu.
- Viena 3-5 dienų trukmės stovykla vienu nepagrindinių atostogų, kurias turi skautai, metu. Ši stovykla gali sutapti su programos ciklo keitimu.
- Viena 10 dienų stovykla, vykstanti vasaros arba jaunimo ilgiausių atostogų metu. Turėkite omenyje, kad ši stovykla užbaigia „skautų metus“, o taip pat ir programos ciklą, todėl turi būti skirta laiko skirtingoms įvertinimo užduotims.

Stovyklavimas apima įvairias veiklas: vykdomos pastoviosios ir kintamosios veiklos, kurios buvo numatytos atitinkamo programos ciklo tvarkaraštyje. Jos gali būti: plataus masto žaidimai, vakariniai susirinkimai, pasisėdėjimai prie laužo, šventės, pasitarnavimo visuomenei veikla, žvalgymas ir daugybė kitų.

Stovykla nėra tik išplėstas normalaus susirinkimo variantas. Ji taip pat neturėtų būti apsunkinta neproporcingai užimtos programos. Būtina skirti laiko ramybei ir sąlyčiui su gamta, stebėjimui ir poilsiui ar net patinginiavimui. Tai yra galimybė ištiktytų pajauti gyvenimo malonumą.

Ekskursijos, atvirkeščiai, yra trumpesnės išvykos, truncančios vieną dvi dienas, ir todėl skautai jų nevadina stovyklomis. Jas dažniausiai organizuoja skiltis bet kuriuo metu laiku, kaip suplanuota atitinkamame programos cikle.

Stovyklos ir ekskursijos:

- Vyksta natūralioje aplinkoje, nes joje yra atnaujinamas simbolinė struktūra: naujų teritorijų tyrinėjimas su draugų grupe. Tai leidžia jaunimui patirti kažką naujo.
- Padeda jauniems žmonėms ugdyti savarankiškumą atliekant pavestas užduotis ir nugalėti sunkumus toli nuo šeimos ir įprastos aplinkos.
- Stiprina skilties vidinius ryšius.
- Sukuria palankią aplinką kiekvieno jauno žmogaus asmeninių tikslų siekimui visomis vystymosi stadijomis.

Stovyklos leidžia jauniems žmonėms treniruotis gyventi gamtoje, o tai yra esminis Skautiškojo metodo elementas.

Gyvenimas gamtoje turi tokį didelį mokomąjį poveikį jaunimui, kad niekas kitas negali pakeisti patiries įgytos skautų stovyklose. Stovyklų išvykų metu skautai:

- Iš naujo patiria gamtos ritmą.
- Naudojasi savo jūtimais ir lavina vaizduotę.
- Atsikrato nežinomybės baimės.
- Suvokia, kaip svarbu yra parodyti solidarumą ir dirbti kaip komanda turint ribotas atsargas.
- Išbando gyvenimą paprastomis ir elementariomis sąlygomis.
- Miesteliuose ir miestuose gyvenantys vaikai, ypač iš itin urbanizuotų vietovių, įgyja tokios patirties, kurios neįgytų kasdienėje savo aplinkoje.
- Stoją akistaton su savimi pačiais.
- Žavisi pasauliu ir vėl iškelia klausimus arba abejones apie Dievą.

Niekas negali pakeisti to jausmo, kai naktį guli po žvaigždėtu dangumi, stebi prie laužo susirinkusius draugus, anksti ryte klausai paukščio giesmės, stebi laukinį gyvenimą, jaukiai įsitaisęs miegi skilties palapinėje ar girdi vėją miške.

Draugovės stovyklos yra organizuojamos taip, kad skiltys būtų kuo autonomiškesnės

Skilčių stovyklavietės įrengtos toje pačioje vietovėje, bet pakankamai toli viena nuo kitos, kad užtektų erdvės užsiimti savo veikla nepriklausomai. Skiltys įsikuria, susitvarko ir rūpinasi savo stovyklavietėmis, patys ruošia sau maistą ir vykdo veiklas joms skirtu metu.

Kalbėdamas apie skilčių išsidėstymą draugovės stovykloje, Baden-Powell'as patarė, kad jos turėtų „kiekviena turėti savo atskirą palapinę ir atskiroje vietoje, kad skautai jaustųsi ne didelės bandos dalimi, o individualiu atsakingu vienetu. Bet kokiomis sąlygomis skiltys turi likti nepažeistos“ (Headquarters' Gazette, 1910 Liepa).

Dėl šios priežasties, stovyklos sėkmė priklauso nuo vietovės pasirinkimo. Joje turi būti atskirų ir saugių plotų, o pati vietovė turi vilioti patirti nuotykių ir imtis veikos, būti apsupta turtingos ir margos natūralios aplinkos, skatinančio tyrinėti.

Būtų geriausia, jei suaugę lyderiai turėtų savo atskirą stovyklavietę, vienodai nutolusią nuo visų skilčių stovyklaviečių. Valgio metu, jie pakviesti paeiliui lankosi skiltyse. Ilgų stovyklų metu suaugusių lyderių komanda taip pat rūpinasi centralizuotu maisto produktų tiekimu skiltims.

Ilgų stovyklų metu kiekviena skiltis bent kartą išsiruošia į žygį už draugovės stovyklavietės ribų. Tokios išvykos gali trukti nuo 24 iki 48 valandų. Tai nėra šiaip ilgas pasivaikščiojimas, jo metu turi nuolat vykti gamtos tyrinėjimas ir aplinkos stebėjimas, keliauninkai turi gauti žinių apie kraštą ir jo gyventojus ir, savaiame suprantama, turi gauti tam tikrą fizinį krūvį.

Šis išbandymas reiškia, kad kiekvienas skautas turi iš anksto pasiruošti ir pritaikyti kai kurias savo žinias ir sugebėjimus. Lyderiai turi atidžiai stebėti ekskursijos planavimą ir jos vyksmą, kad būtų kuo mažiau rizikos, ypač tuomet, kai jauni ar nepatyrę skilčių nariai vyksta į ekspediciją.

Net tuomet kai stengiamasi patobulinti sugebėjimus ar padidinti savitvardą, stovyklos ar išvykos metu negali vykti jokia veikla, kuri kelia pavojų jaunų žmonių sveikatai ir saugumui, kuri juos gąsdina ar verčia jaustis suvaržytai.

VARŽYBOS IR ŽAIDIMAI

Į varžybas ir žaidimus galima pažvelgti iš dviejų perspektyvų. Žaidimą galima vertinti kaip elgesio modelį. Iš šios pusės, žaidimas yra asmeninis požiūris, elgesio būdas ir stilius. Per žaidimą galima stebėti ir vertinti reiškinius, ne rimtai, o su optimizmu ir humoru, leidžiant gyvenimui pateikti staigmenų.

Atsižvelgiant į tai, kad toks jaunuolių elgesys yra natūralus, skautiškas metodas tampa vienu dideliu žaidimu, kurį jiems patinka žaisti ir skautų užsiėmimai tampa didžiausia atrakcija. Šis „žaismingas elgesys“ padeda berniukams ir mergaitėms atsiverti bei tapti nevaržomais, todėl vadovai gali geriau juos pažinti ir rasti būdą,

kaip juos palaikyti.

Antra, varžybas galima laikyti užsiėmimais, spontaniškomis priemonėmis, skirtomis pažinti save, kitus ir pasaulį. Žaidimas leidžia eksperimentuoti, patikrinti savo galimybes, rizikuoti, kovoti ir švęsti pergales. Žaisdamas padedi kitiems, daliniesi, tampi organizuotesnis, išmoksi laimėti ir pralaimėti. Šiuo požiūriu, žaidimai supažindina su gyvenimu visuomenėje, nes juose, kaip ir kasdieniame gyvenime yra taisyklės, kurių visi turi laikytis.

Organizuotos varžybos yra patraukliausias jaunimui ir labiausiai padeda mokytis. Tokių žaidynių metu kiekvienas dalyvis turi vykdyti užduotis naudodamasis savo sumanumu ir sugebėjimais. Žaidėjas turi susitelkti tam ką daro, nes jie bus išsiblaškęs, jo komanda gali pralaimėti.

Žaisdami vaikai supranta, kad pergalė ateina ne visada, kad kartais reikia įsijausti į kito padėtį, kontroliuoti savo fizinius impulsus, susitvardyti ir nugalėti norą pažeisti taisykles siekiant naudos sau. Be to, labiau įgudę žaidėjai turi leisti pasireikšti silpnesniems, kurie taip mokosi iš savo patyrusių draugų. Žaidynėse kiekvienas, net ir tas, kuris yra mažiau įgudęs, gali sublizgėti kažkurioje rungtyje.

Paauglių varžybos reikalauja didesnio fizinio pajėgumo ir yra sudėtingesnės, tad jaunimas gauna progą pagalvoti ir priimti savo sprendimus. Dėl šios priežasties, žaidynės dažnai turi kažkokią temą, nes, be fizinio pajėgumo, žaidimai reikalauja specialių bei taktinių įgūdžių plano sugalvojimui ir įgyvendinimui.

Jie varžybos pakaitomis sukelia laimėjimo džiaugsmą ir pralaimėjimo kartėlį, tada yra pasiekiami geriausi mokymo rezultatai. Įvairių rūšių žaidimai su skirtingomis užduotimis reikalingi tam, kad vis turėtų galimybę pajusti pergalės jaudulį.

Kad varžybos būtų sėkmingos, mes turime:

- Žinoti daug žaidimų ir turėti užtektinai priemonių jais užsiimti.
- Esama proga pasirinkti tinkamą žaidimą.
- Papildomus pasiruošimus atlikti iš anksto.
- Nustatyti paprastas, nepaliekančias vietas interpretacijoms, taisykles ir jas suprantamai paaiškinti tinkamu metu: pradžioje jaunimas turi sužinoti, kaip vyksta žaidimas ir kada yra laimima arba pralaimima.
- Nuolatos skatinti žaidėjus suaugusiems vadovams nesikišant į žaidimą.
- Nė vienam nedrausti žaisti, nebent jis yra iškritęs iš žaidimo. Sukurti tokias taisykles, kad iškritusieji greitai vėl galėtų prisijungti prie draugų.
- Leisti žaidimui natūraliai rutuliotis ir įsikišti tik esant rimtai priežasčiai.
- Žaidimą baigti kol dalyviai dar neprarado susidomėjimo, jei žaidimo pabaigą galima kontroliuoti (kai kurie žaidimai turi būti sužaidžiami iki galo arba jie praranda prasmę). Žaidimą, kuris pasibaigė tinkamu laiku, dalyviai prisimins su malonumu ir lauks kito karto.
- Užtikrinti, kad su pralaimėtojais elgiamasi pagarbiai, o laimėtojams yra atlyginama.
- Nežaisti to paties žaidimo per dažnai.
- Įvertinti varžybas, dalyvių pasirodymą ir jo organizatorius.

Daugybė vadovėlių ir leidinių siūlo skirtingus žaidimus jaunimui, kuriuos gali žaisti ir skautai: vidaus ir lauko, trumpus ir ilgus, reikalaujančius išmonės ir fizinės jėgos, daugybę miesto ar naktį lauke žaidžiamų žaidimų.

Tačiau asmeninė žaidimų knyga yra nepakeičiama, kurioje suaugę vadovai ir skiltininkai užrašinėja labiausiai pasisėkusius žaidimus.

ISTORIJOS, ANEKDOTAI, PASAKOS

Nėra nustatyto konkretaus laiko, kada paaugliams būna įdomu pasakoti ir klausyti istorijų. Tačiau 11 – 15 metų amžiaus vaikai ypač domisi ir mėgsta nuotykius, jiems patinka leisti į nežinomybę ir paslaptis. Jie visada įvertins pasakojimą remtą istorija, skoningą anekdotą ar įspūdingą legendą, ypatingai jei jie yra susiję su tuo, apie ką jie pastaruoju metu galvoja dėka simbolinės struktūros.

Istorijos yra tarsi prieskonių nutaikymas: per daug yra taip pat blogai, kaip ir per mažai. Todėl vadovai turi būti pasiruošę tinkamu grupės kasdienės veiklos metu pasakoti istorija: susirinkimo atidarymo ar uždarymo proga, prieš leidžiantis į ekskursiją, stovykloje vakare prieš miegą, per atokvėpį ilgos kelionės metu, ilgai keliaujant autobusu ar traukiniu.

Gali pasitaikyti daugybė progų, kada gabus vadovas gali įžiebtį jaunimo vaizduotę į pagalbą pasitelkdamas platų istorijų, anekdotų, pasakų ir nutikimų repertuarą, atskleisti pagrindines vertybes pasinaudodamas liudijimais, socialiniais modeliais ir situacijomis, kurių pavyzdžiu jaunimas seks arba pripažins kaip netinkamas.

Patys jauni žmonės į repertuarą gali įtraukti savo sugalvotas istorijas. Tai juos skatina vystyti savo kūrybinį polinkį kurti situacijas, o tada ir kyla visas žavesys. Tyrėjų, išradėjų ir mokslininkų liudijimai beveik visada yra tikros istorijos, bet mums niekas nedraudžia remtis gausiu geros pasaulinės literatūros lobynu, ypač jaunimui skirtais kūriniams.

Galiausiai, būtų naudinga dar karta paskaityti, tai ką mes rašėme apie istorijų pasakojimą 2 ir 8 skyrių pabaigoje, atitinkamai apimančių simboliškos struktūros ir vystymosi sričių problemas.

DAINOS IR ŠOKIAI

Dainos ir šokiai yra labai padeda jauniems žmonėms vystyti meninius sugebėjimus, išmokti valdyti savo kūną ir bendrauti grupėje. Šie užsiėmimai suburia žmones, padeda nugalėti mūsų susivaržymus ir kelia nuotaiką. Šiais laikais dažniausiai kas nors groja instrumentu ir gali akompanuoti dainuojant.

Kaimyninės draugovės, organizacijos veiklos ir labiau patyrę vadovai yra puikus skautų dainų ir šokių šaltinis. Dar yra daugybė storų knygų, kurios gali praturtinti asmeninį repertuarą. Vadovas, kuris pačiu netikėčiausiu momentu uždainuoja, paskatina savo draugovę spontaniškai pradėti dainuoti, kada tik kyla noras. Be to, jie draugovė niekada nedainuoja, greičiausiai kaltas yra drugininkas, kuris neužveda dainų.

Šokiai ir dainos nebūtinai turi būti „skautiški“. Mūsų regionas ir visa šalis turi turtingą folkloro paveldą, kurį reikia saugoti. Jaunimas spontaniškai pasiūlys

populiarių dainų, kurios juos domina ar atitinka esamą nuotaiką. Ir kol vaikai dainuoja, suaugę vadovai gali išmokyti juos vertinti muziką ir branginti savo šalies folklorinį palikimą.

Paauglystė – toks amžiaus tarpsnis, kai jaunuoliai yra ypač mėgsta festivalius ir konkursus, todėl visada galima rengti šventes su kaimyninėmis ar savo rajono draugovėmis. Jų metu skirtingos draugovės pristatys save ir varžysis šokių ir dainų rungtyse.

PASISĖDĖJIMAS PRIE LAUŽO

Draugovėse pasisėdėjimas prie laužo paprastai būna artistiškas susirinkimas aplink laužą, dažniausiai trunkantis nuo valandos iki valandos su puse. Tai yra suplanuotas pasilinksminimas, kurio metu visi dainuoja, pasakoja trumpas istorijas, šoka, vyksta trumpi linksni vaidinimai bei kitokios jaunimo atliekamos artistiškos programėlės.

Toks pasisėdėjimas paprastai yra organizuojamas visiems svarbaus jubiliejaus, programos ciklo baigimo proga, paskutinį stovyklos vakarą (ilgos stovyklos metu tokie pasisėdėjimai gali vykti ir keli) bei panašiomis progomis.

Patarimai apie užsiėmimų prie laužo turinį

- Programą reikia parengti iš anksto. Remdamiesi skautų tarybos gairėmis, tai turėtų tai praktikuoti visi vaikai ir jų skiltys.
- Pasisėdėjimų metu kiekvienam skautui reikėtų paskirti kažkokį vaidmenį, nesvarbu ar tai būtų organizavimas, ar bendros atmosferos palaikymas, ar pasirodymas artistiškame jo ar jos skilties vaidinime.
- Skilties artistiškas pasirodymas turėtų būti trumpas, įdomus ir skoningas.
- Kiekviena draugovė vysto savotišką nariu susirinkimo, laužo uždegimo ir veiklos pradėjimo ritualą. Tai sukuria šventišką nuotaiką, naujas tradicijas ir bendrumo jausmą. Kai kurios draugovės kaskart varijuoja šias tradicijas.
- Kaip ir diena, kuri prasideda gera nuotaika bei judesiu ir vakarop apimsta ir sulėtėja, taip ir pasisėdėjimo prie laužo proceso triukšminga atmosfera pamažu virsta apmastymų kupinu susibūrimu. Todėl šventiškiausias veiklas reikėtų suplanuoti pradžiai, tylesnes – pabaigai, o viską užbaigti apmastymo akimirka ir malda.
- Stovyklų metu susirinkimo prie laužo pabaiga sutampa su laiku, kai jaunimas nakties poilsiui išsiskirsto po savo skilčių teritorijas, nebent aplink žarijas dar vyksta trumpas pasidalinimas karštu gėrimu ar užkandžiais.
- Tėvus ir šeimos narius galima pakviesti į pasisėdėjimą, kai jis vyksta netoli namų. Tačiau kartais tai turi būti draugovės uždara šventė.
- Pasisėdėjimas gali turėti pagrindinę temą, pavyzdžiui, legenda, istorinis įvykis arba daugybės anekdotų pasakojimas, pagal kurią bus atliekamos įvairios užduotys.

Kaip mes jau minėjome, pasisėdėjimas prie laužo vyksta ypatingomis progomis ir turi kažkokį ritualą. Jie visa tai yra skirta tam, kad būtų galima mėgautis vienas kito kompanija, tada vakaro susirinkimo tikslas yra pakankamas. Jame gali dalyvauti

skiltis arba visa draugovė, nėra jokių ypatingų reikalavimų susitikimo vietai, nereikia laužo ir jis net gali būti skirtas kito susirinkimo prie laužo veiklos paruošimui.

KAIP BADEN-POWELL'AS MUS ĮSPĖJA, MARŠAI IR PARADAI NĖRA SKAUTŲ UŽSIĖMIMAI

Kai kurie skaitytojai gali nustebti neradę paminėtos tam tikros pastoviosios veiklos, kuri yra paplitusi kai kuriose skautų grupėse. Viena iš jų – maršai ir paradai, kurie kadaise buvo įprasti.

Nuo 1935 metų, skautų judėjimo įkūrėjas vadovus aiškiai įspėjo apie šiuos užsiėmimus. Žemiau esanti ištrauka atspindi Baden-Powell'o patarimus apie veiklas, skirtas jaunimo įkvėpimui ir jų mokymui.

„Manęs suaugę vadovai (ne jaunimas) dažnai prašo į skautų programą įtraukti daugiau rikiuotės pratybų. Tačiau, net jei po 34 karinės patirties metų aš pripažįstu rikiuotės naudą drausmei, puikiai suvokiu ir jos trūkumus. Trumpai apibūdinant, štai kokie jie:

Tingiems ir neturintiems vaizduotės vadovams, rikiuotės pratybos padeda jaunus žmones visą laiką kažkuo užimti, nesvarbu ar tai jiems patinka, ar ištiktųjų duoda kažką gero. Tokiems vadovams tai panaikina daugybę problemų.

Vedant rikiuotes reikia instrukcijų, kurios tiesiog įkalamos jaunuoliams į galvas, ir tai jokia būdu nėra švietimas, kai jie mokosi dėl savęs.

Rikiuotės griaua asmenybę, o skautų užsiėmimuose mes norime formuoti individualų žmogų. Kai jaunas žmogus išmoksta rikiuotę, ji jam pradeda įkyrėti, jis neriasi iš kailio, kaip nori veikti kažką įdomesnio. Rikiuotės gesina jaunimo užsidegimą.” (Paimta iš „Užrašai instruktoriams”, 17-ojo angliško „Skautų užsiėmimai berniukams“ (1935) leidimo priedo)

KINTAMOSIOS VEIKLOS

KINTAMOSIOS VEIKLOS TURI BŪTI REIKALAUJANČIOS VISŲ JĖGŲ, NAUDINGOS, TEIKIANČIOS PASITENKINIMĄ IR PATRAUKLIOS

Mes rašėme, kad kintamosios veiklos gali būti pačios įvairiausios ir iš esmės priklauso nuo jaunimo interesų ir nuo bendruomenės, kurioje veikia skautų draugovė, poreikių. Dažniausiai pasitaikančios skautų draugovių kintamosios veiklos temos ar jų grupės yra:

- Darbo technikos ir sugebėjimai
- Apmąstymai, savęs ir kitų pažinimas
- Sportas
- Įvairios meno formos
- Gamtos pažinimas ir apsauga
- Pasitarnavimas bendruomenei
- Gyvenimas šeimoje
- Kitų kultūrų supratimas
- Žmonių teisės ir demokratija
- Švietimas apie taiką ir evoliuciją

Tai, jog šios temos yra dažniausiai pasitaikančios tarp kintamųjų veiklų, dar nereiškia, kad kitos veiklos sritys yra nepriimtinos, ypač tos, kurios gali būti įdomios jaunimui ar tinkamos jų aplinkai. Nepaisant to, mes turime visada turėti omenyje, kad skautai, remdamiesi mokymo metodu, tiekia pirmenybę veiklai susijusiai su žaidimais, pasitarnavimu ir gamta.

Mūsų siūlomai veiklai keliami tik šie reikalavimai: ji turi būti reikalaujanti visų jėgų, teikianti pasitenkinimą, naudinga bei patraukli.

Reikalaujanti visų jėgų reiškia, kad reikia jaunimui reikia mesti iššūkį proporcingą jų jėgoms, kuris priverčia juos pasistengti.

Veikla, kuri iš jaunų žmonių reikalauja mažiau, nei jie gali, nei prisideda prie jų gabumų, nei skatina žinių, elgesio ar įgūdžių vystymąsi.

Iš kitos pusės, jei iššūkis bus ne jų jėgoms, ar jie nebus pasiekę tinkamos brandos lygio, jaunuoliai greičiausiai praras narsą ir nepasieks trokštamo asmeninio elgesio modelio.

Naudinga reiškia, jog veikla turi duoti patirties, kuri prisideda prie tikrojo mokymosi.

Veiklos, kurioms nėra iš anksto pasirengiama, kurios yra tik linksmos, besikartojančios ar kupinos veiksmo, dar negali būti laikomos mokomosiomis veiklomis. Jos turi duoti naudos asmenybės raidai, kitaip tariant, jos turi suteikti galimybę praktikuotis, veikti pagal trokštamo asmeninio elgesio modelį, numatytą asmeniniuose tiksluose.

Keliantis pasitenkinimą reiškia, jog veikla turi leisti jaunimui pajusti, jog ją

užsiimdami jie šį tą pasieks, nes bus galima įgyti kažkokį pranašumą, arba veikla patenkins tam tikrą poreikį ar troškimą.

Patraukli reiškia, kad kiekviena veikla turi sudominti jaunimą ir kelti entuziazmą. Taip būna todėl, kad veikla jiems paprasčiausiai patinka, yra originali ar jie jaučia ją esant vertingą.

Prieš numatant ir parenkant veiklas, pirmiausia privalome laikytis šių keturių sąlygų, kaip vėliau bus rašoma 12 skyriuje.

VEIKLOS ŽINIARAŠČIAI IR TECHNINIAI PRIEDAI PADEDA ATRASTI IR SUGALVOTI DAUGIAU VEIKLŲ

Organizacija parūpina platų, nuolat atnaujinamą ir papildomą naujausiomis žiniomis, veiklos žiniaraščių ir techninių priedų asortimentą. Suaugusiam vadovui ar skiltininkui jie labai padės ieškant idėjų kintamajai veiklai, kuri atitiktų aukščiau išvardintus kriterijus.

Organizaciniais tikslais, veiklos žiniaraštis turi savo pavadinimą, jame nurodoma vystymosi sritis, kuriai jis bus labiausiai naudingas pagal tai, kokio elgesio modelį jis padeda formuoti.

Antra, veiklos žiniaraštis nurodo, kur geriausia vykdyti veiklą, kiek ji turi trukti, kiek dalyvių reikia, koks bus jų vaidmuo, ir ko jiems reikės pačiai veiklai.

Ji taip pat nurodo, kokius siekius veikla ketina įveikti ir prie kokių mokymo tikslų siekimo ji prisideda. Žiniaraštyje yra aprašyta ir pati veikla, duota patarimų, kaip iš jos išspausti kuo daugiau naudos.

Kai veiklos vykdymui reikia tam tikrų techninių žinių, kurių vadovas paprastai gali neturėti, jos trumpai yra aprašytos viename ar keliuose techniniuose prieduose. Taip informacija yra lengvai prieinama ir vadovui nereikia skaityti storų tomų ar ieškoti medžiagos kituose šaltiniuose.

Veiklos žiniaraščiai ir techniniai priedai yra pagalbinės priemonės, kurios skatina vaizduotę ir siūlo daugybę galimų alternatyvų. Kartas nuo karto yra išleidžiamas leidinys su tam tikru skaičiumi žiniaraščių ir priedų viename rinkinyje, siūlančių platų veiklų repertuarą.

Šios priemonės jokių būdu negalėtų egzistuoti be kūrybingų jaunų žmonių ir suaugusių lyderių, kurie niekada negali nustoti kurti savo pačių veiklas, įkvėptas jų aplinkos. Bet kūrybingiausi žmonės žino, kad norint sugalvoti kažką naujo, būtina turėti daugybę informacijos, kuria galima remtis.

KINTAMOSIOS VEIKLOS BŪNA ĮVAIRIOS TRUKMĖS

Kiek laiko trunka kintamoji veikla, yra gan reliatyvu:

Būna spontaniškų arba momentinių veiklų, kurios beveik visada yra staigmena, yra skirtos jaunimo dėmesiui pritraukti, suorganizuoti trumpą pasilinksminimą ar užpildyti netikėtai atsiradusį laiko tarpą. Visi skiltininkai ir suaugę vadovai visada turi būti atsargoje pasiruošę tokį užsiėmimą, nes patirtis rodo, jog jų dažnai prireikia. Kai kurie užsiėmimai gali būti žaidimo formos ar lydimi muzikos.

Trumpalaikė veikla paprastai yra vieno skilties ar draugovės susirinkimo ilgio

(pavyzdžiui, kiekviena skiltis kuria televizijos reklamą, per kurią skelbia kažkokį teisės aktą ir perskaito jį gyvai per didelį imituotą ekraną); vidutinės trukmės veikla gali trukti nuo dviejų iki trijų savaitių (pavyzdžiui, išmokę perdirbti popierių, jauni žmonės gamina skiltis metraštį iš savo pagamintų popieriaus lapų.)

Ilgalaikės veiklos gali trukti ilgiau nei mėnuo ar net visą programos ciklą, arba kelias dienas stovyklos metu (pavyzdžiui, parenkama melodija, sukuriama daina, jai sugroti pasigaminami instrumentai, suorganizuojamas festivalis, pristatoma daina ir išrenkamas nugalėtojų pasirodymas). Tokiu atveju visos skiltys užsiima ta pačia veikla, bet dirba atskirai.

Projektai yra vidutinės trukmės arba ilgalaikės veiklos, kurios apima viena visą rinkinį papildomų veiklų, kurias vykdo skiltys, kad pasiektų bendrą tikslą (pavyzdžiui, rengia Kalėdinį vakarėlį senelių namuose, o tam reikia pagaminti dovanas, paruošti meninius pasirodymus, viską suderinti su įstaigos administracija, gauti lėšų bei dar daug kitų darbų). Šiuo atveju, visos skiltys vykdo skirtingas veiklas ir taip prisideda prie vieno sumanymo sėkmės.

Veiklos trukmė priklauso nuo jos suplanavimo ir jaunimo bei vadovų dalyvavimo jos pasiūlymo, pasirinkimo ir planavimo procese.

- Spontaniškų veiklų nereikia planuoti ar įtraukti į veiklos tvarkaraštį. Jas paprastai pasiūlo skiltininkas arba paskiltininkas, arba suaugęs vadovas vedantis susirinkimą.
- Trumpalaikės veiklas reikia apgalvoti ruošiant programos ciklą, tačiau tokio tipo veikla taip pat gali pakeisti kitą užsiėmimą, kurio negalima vykdyti dėl iškilusių nenumatytų aplinkybių. Pirmuoju atveju jaunimo dalyvavimas siūlant ir renkant veiklą yra akivaizdžiai svarbesnis nei antruoju atveju, kuomet iškilus nenumatytiems trukdžiams skiltininkas ar paskiltininkas, ar atsakingas suaugęs vadovas pats parenka kitą veiklą iš savo atsarginio repertuaro.
- Vidutinės trukmės ir ilgalaikės veiklos yra tos, kurias dažniausiai vykdo skautų draugovės. Idėjas joms siūlo jaunimas per skiltis, ir tokiai veiklai suplanuoti reikia didelio draugininkų indelio ir ji tai turi būti padaryta labai kruopščiai.
- Vidutinės trukmės ir ilgalaikės veiklos gali virsti projektais, jei joms reikia įvairių papildomų užsiėmimų kombinacijos.

KINTAMOSIOS VEIKLOS GALI VYKTI PAEILIUI ARBA PARALELIAI VIENA KITAI

Kintamąsias veiklas galima vykdyti vieną paskui kitą, turint omenyje, kad kitos veiklos negalima pradėti, jie pirmoji dar nesibaigusi. Tačiau kai kurio tipo dvi ar net daugiau vidutinės trukmės ir ilgalaikės veiklos dažnai vyksta vienu metu.

Tai yra įmanoma, kai, pavyzdžiui, skiltis užsiima veikla ir reikia, kad kitos skiltys ar trečiosios šalys iš anksto arba tuo pačiu metu atliktų tam tikrus veiksmus. Dar galimas variantas, kai tarp veiksmo etapų reikalingos pertraukos. Pavyzdžiui, kai skiltis daro eksperimentus su hidroponika, reikia laiko, kad augalai išdygtų. O kol

tai vyksta, skiltis, savaime suprantama, vykdyt kitas veiklas.

Programos ciklo metu užsiimant kintamosiomis veiklomis sinchroniškai, užsiėmimams suteikiama įvairovės ir tęstinumo, ir tai daro grupės gyvenimą draugovėje patrauklų. Visada kažkas vyksta, o tai neleidžia jaunimui nuobodžiauti ir jie visada turi kur praleisit laiką ir išlieti energiją.

Vienintelis sunkumas užsiimant tokia veikla – skautininkui arba skiltininkai turi daugiau darbo planuodami. Štai todėl programos ciklas yra toks svarbus.

PAPRASTAI VEIKLOS VYKDOMOS BENDRAI, BET KAI KURIOS GALI BŪTI INDIVIDUALIOS

Nors asmeninių tikslų patirtys ir pasiekimai iš tikrųjų yra individualus dalykas, pastoviosios ir kintamosios veiklos beveik visada yra vykdomos grupėje ir apima visą skiltį ir draugovę.

Vis dėlto, tam tikros pastoviosios veiklos yra vykdomos individualiai, o jos yra: įstojimas į draugovę, pareigos skilčiai vykdymas, įžodžio davimas, ženklelio gavimas už patyrimo laipsnį, gero darbo darymas, ryšio su savo atstovu palaikymas, perėjimas į kitą amžiaus grupę ir dar keletas kitų, kurias mes jau minėjome arba dar aptarsime likusioje knygos dalyje.

Tam tikros kintamosios veiklos, tokios kaip pagalbinių užsiėmimų, asmeninės užduotys grupės veikloje ir laisvai pasirenkamos veiklos, yra taip pat vykdomos individualiai

Pagalbiniai užsiėmimai yra ypatingos užduotys skiltyje arba už jos ribų, kurią jaunam žmogui pasiūlo skiltininkas arba prižiūrintis suaugęs vadovas, tam kad jis įgytų patirties, kuri padės jam ar jai sustiprinti tą asmeninio elgesio modelį, kurį buvo sunku pasiekti.

Šie užsiėmimai paprastai nėra susiję su kitomis skilties ar draugovės veiklomis ir jų nereikia suplanuoti ar įvykdyti per duotą programos ciklą. Šių užsiėmimų idėja kyla iš vykstančio dialogo tarp svarstomo jaunuolio ir kito skilties nario ar skiltininko, ar prižiūrinčio vadovo.

Asmeninė užduotis grupės veikloje – nedidelė individuali užduotis, kurią kiekvienas jaunas asmuo turi atlikti, kad padėtų pasiekti bendrą tikslą. Daugiau paaikškinimų nereikia.

Laisvai pasirenkamos veiklos mums yra labai svarbios, todėl apžvelgsime jas smulkiau.

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS VYSTO ĮGIMTAS SUGEBĖJIMUS

Laisvai pasirenkama veikla yra individuali žinių ar sugebėjimų sritis.

Norint tapti įgudusiu, reikia būti atsidavusiu ir skirti laiko mokymuisi ir praktikai. Tačiau kiekvienas turi kažkur pradėti ir mes dažnai turime padėkoti tam, kas mus kreipia tinkama linkme. Deja ne visi jaunuoliai turi galimybes ar gali pasinaudoti tuo nukreipimu, todėl dažnai girdime žmones sakant, kaip jie būtų norėję kažką veikti ar kažkuo tapti, bet niekada neturėjo galimybės pabandyti ar aplinkybės to neleido.

Laisvai pasirenkamosios veiklos tam ir yra, kad duotų pradžią. Jos yra skirtos padrąsinti jaunimą įgyti ir tobulinti įgūdžius tam tikrose srityse, vystyti įgimtus sugebėjimus ir atrasti naujus pomėgius. Todėl jos pakelia jaunų žmonių savigarbą, kuri kyla iš pasitikėjimo savimi, kai asmuo įgyja sugebėjimų.

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS BŪNA SAVANORIŠKOS, INDIVIDUALIOS BEI PRIŽIŪRIMOS VYRESNIŲJŲ

Skautų draugovėje jaunus žmones skatinama vystyti ir įgyti įgudimus, bet jie patys turi nuspręsti, ar jie to sieks. Jie taip pat laisvai gali pasirinkti veiklos sritį, padiktuotą jų pačiu smalsumo arba gali ją išsirinkti iš organizacijos ar draugovės pateikto sąrašo.

Laisvai pasirenkamosios veiklos yra vykdomos individualiai, įvairiu laiku, ne įprastų draugovės susirinkimų metu. Veiklos trukmė priklauso nuo pasirinktos srities, bet gali tęstis nuo 2 iki 6 mėnesių. Trukmės laikas priklauso nuo draugovės programos ciklo ir negali su juo sutapti.

Prižiūrėtojas jaunam asmeniui teikia paramą vystant įgudimus. Juo gali būti vienas iš suaugusių vadovų, kuris pakankamai žino apie atitinkamą veiklos sritį, arba kvalifikuotas asmuo, kurį paskiria vadovų komanda. Vadovai turi pakankamai žinoti apie pašalinio žmogaus, kuris yra parinktas šiai užduočiai, profesinį tinkamumą ir moralinį dorumą. Prižiūrėtojai tiesiogiai bendrauja su jaunimu, todėl vadovai turi būti visiškai tikri, kad santykiai bus griežtai tik pedagoginiai.

LAISVAI PASIRENKAMŲJŲ VEIKLŲ TIKSLAI, VEIKSMAI IR REIKALAVIMAI YRA LANKSČIAI PASIRENKAMI

Kai jaunas asmuo jau išsirenka veiklos sritį ir yra surandamas prižiūrėtojas, abu šie asmenys ir suaugęs vadovas, atsakingas už vaikino ar merginos progreso priežiūrą, susitaria dėl įgudimo tikslų, veiksmų, kurių bus imamasi jį vystant ir jo gerinimo reikalavimų.

Net jie veikla pasirinkta iš anksto sudaryto sąrašo, kuriame visi šie klausimai jau surašyti, kiekvienu individualiu atveju naudinga dar karta viską peržvelgti.

Tikslai, veiksmai ir reikalavimai, surašyti tokiuose sąrašuose, nurodančiuose, kokio pažangos lygio iš jauno žmogaus tikimasi, turėtų būti naudojami tik kaip rekomendacijos. Jie gali būti pritaikyti skirtingoms geografinėms, kultūrinėms, socialinėms, finansinėms ar individualioms aplinkybėms, kylančioms dėl jauno žmogaus konkrečios padėties.

Suaugusių vadovų komanda ir veiklą prižiūrintis asmuo turi nuspręsti, ką, esančiomis sąlygomis, kiekvienas jaunas žmogus gali pasiekti ir ko ne.

Skautai, kurie sėkmingai pabaigia savo laisvai pasirinktą veiklą, gauna kažkokį specialų apdovanojimą, dažniausiai ženkliuką. Jis gali būti skirtas specialiai kažkuriai veiklai pažymėti arba būti bendras visai veiklų grupei. Ženkleliai, kuriuos skiria organizacija arba kurie yra tarptautiniai, galima teikti už laisvai pasirenkamas veiklas.

TYRINĖJIMAS, ATRADIMAI, VEIKIMAS IR PASITARNAVIMAS KITIEMS YRA BŪTINI LAISVAI PASIRENKAMOSIOMS VEIKLOMS

Laisvai pasirenkama veikla suteikia galimybę ištyrinėti naujas žinių sritis, šį tą sužinoti apie pasirinktą veiklą, pradėti ją vykdyti ir keliskart pasitarnauti visuomenei, pritaikant naujas žinias. Svarbiausia yra tai, kad atsiranda galimybė veikti ir mokytis iš įgytos patirties.

Kadangi norint kažką nuveikti, mums reikia tam tikrų žinių, jaunas asmuo pirmiausia yra skatinamas susirasti informaciją. Taigi, veikdami arba planuodami veikti, jauni žmonės yra paskatinami mokytis dėl savęs pačių.

Prižiūrėtojas paskatina šią informacijos paiešką paskelbdamas temą, žadina jaunimo naujų atradimų norą ir padeda jiems iš proceso padaryti išvadą. Išskirtiniais atvejais, ir tik tada, kai informacijos paieškos būna nesėkmingos, prižiūrėtojas gali pateikti reikalingą informaciją.

Dėl tam tikros priežasties, papildomos veiklos suvokimo reikalavimai gali būti įvertinti tik pagal tai, ką jaunas asmuo iš tikrųjų padarė. Fotografas, kuris išeksponuoja savo nuotraukas, ar aktorė, kuri suvaidina etiudą per pasisėdėjimą prie laužo, pademonstruoja kur kas daugiau savo pasiekimų nei teisingai atsakydami į klausimus apie šviesos matavimą arba kūno kalbos technikas.

Įvertinimas bus dar geresnis, jei jaunuolis gali pademonstruoti, ne vien tik kaip papildoma veikla suteikė galimybę padaryti tam tikrus dalykus, bet ir kaip tai naudingai pasitarnavo kitiems žmonėms. Fotografas galėtų iliustruoti šiukšlinimo problemą vietiniame rajone, o aktorė galėtų suvaidinti spektaklyje senelių namuose. Tai padeda paaugliams pajauti savo gilesnę socialinę integraciją mokantis dėl savęs ir dėl kitų. Papildomos veiklos ženklelis yra kaip jaunųjų ekspertų noro pasitarnauti kitiems užsiimant savo pasirinkta veikla liudytojas.

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS PAPILDO ASMENINĮ VYSTYMAŠI

Kiekvieno jauno žmogaus mokymosi tikslai yra tarsi centrinė ašis, apie kurią asmenybė vystosi, o papildomos veiklos yra tarsi spiralė aptinką tą ašį. Bet kuriame

ašies taške papildoma veikla suteikia gylio vystymosi procese: papildomų jaunuolio pastangų, kurios pagerina ir prideda vertės visam mokymosi procesui.

Kadangi yra begalinė laisvai pasirenkamų veiklų įvairovė, jos galima panaudoti mokomųjų tikslų visoms vystymosi sritims sustiprinimui, jau nekalbant apie tai, kad dauguma tokių veiklų formuoja elgesio modelius ir sugebėjimus, kurie apima kelias vystymosi sritis.

Pavyzdžiui, jaunuolis gali nuspręsti užsiimti dar viena papildoma veikla ir įgyti „sodininko ženklelį“, nes jį įkvėpė kita veikla, atskleidusi augalo gyvybės vertę aplinkai. Sugebėjimo, kuris derinasi su užsiimama veikla, įgijimas daug giliau įtraukia jaunuolį į socialinio vystymosi mokymo siekius, kurie yra susiję su gamtosauga. Ir tuo pačiu metu sugebėjimo įgijimas reikalauja atsidavimo, o tai turi įtakos charakteriui; laiko leidimas lauke turi poveikį fiziniam vystymuisi.

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS DIDINA JAUNŲ ŽMONIŲ ASMENINĖS PRIEŽIŪROS POREIKĮ

Norėdami padėti jaunumui pasirinkti individualią veiklą ir ją vystyti, suaugę vadovai turi daugiau žinoti apie jų interesus, įgūdžius ir galimybes, o tai reiškia, praleisti su jais dar daugiau laiko, išklausyti juos dažniau nei paprastai ir užmegzti tvirtesnius saitus su jų šeimomis ir kitais suaugusiais, susijusiais su jų auklėjimu. Artimi santykiai tarp skiltininko ir suaugusio lyderio, atsakingo už skilties narių asmeninį vystymąsi, yra raktas į geresnį jaunuolių pažinimą.

Tuo labiau, vien jau pats faktas, kad dauguma skautų draugovėje užsiims laisvai pasirenkama veikla bet kuriuo paskirtu laiku, padidina tolimesnio asmeninio tyrimo poreikį, o tai užims visą suaugusio vadovo laiką, todėl viską reikia gerai suplanuoti iš anksto.

LAISVAI PASIRENKAMOSIOS VEIKLOS GALI BŪTI SKIRSTOMOS Į ATSKIRAS GRUPES

Kadangi laisvai pasirenkamųjų veiklų pagalba yra pasiekiami užsibrėžti tikslai, jas galima suskirstyti į grupes pagal žinių ir veiklos sferas.

Žemiau yra pateikti šių grupių pavyzdžiai su trimis laisvai pasirenkamųjų veiklų sritimis. Kiekvienos veiklos turinys yra trumpai apibudintas. Kiekvienoje grupėje dar yra pateikti ir kitų galimų variantų pavyzdžiai.

Mokslas ir technologijos

- Elektronika. Skatinamas ir vystomas gebėjimas pagaminti ir paruošti kasdien naudojamus elektrinius muzikos, fotografijos, video, kompiuterinę, matavimo ir nuotolinio valdymo įrangą, naudojant pačius paprasčiausius įrankius ir instrumentus.
- Knygų įrišimas. Įgyjami įgūdžiai, reikalingi įrišant knygas, brošiūras ar dokumentus ir restauruojant apiplyšusias knygas, naudojant paprasčiausius šiai profesijai reikalingus įrankius ir medžiagas, ir pritaikant įvairius metodus.
- Desertų gaminimas. Mokomasi gaminti desertus ir įvairius saldumynus pagal receptą įvairioms progoms namie ar stovykloje.

- Kiti galimi variantai. Astronomija, valtys remontas, automobilių mechanika, dailidės amatas, chemija, naudojimas kompiuteriu, elektra, geologija, stiklo gamyba, namų remontas, mūrininkystė, mineralogija, maketų gamyba, fotografija, santechnikos darbai, spausdinimas, baldininkystė.

Menas, išraiška ir kultūra

- Muzika. Mokomasi groti muzikos instrumentu, sudaryti turtingą repertuarą, ir, pasinaudojant šiuo sugebėjimu, pagyvinti užsiėmimus draugovėje bei kitur.
- Medžio drožyba. Mokomasi išreikšti save drožinėjant medines skulptūreles arba reljefus, naudojant pačius paprasčiausius drožinėjimo įrankius ir padėti papuošti savo gyvenamąją ir darbo erdvę.
- Video menas. Mokomasi kurti, filmuoti, montuoti ir jaunų žmonių publikai pristatyti dokumentiką ir paprastą istoriją naudojant video meno saviraiškos priemones.
- Kiti galimi variantai. Architektūrinis modeliavimas, krepšių pynimas, monetų kolekcionavimas, piešimas ir tapyba, tautosaka, grafinis dizainas, žurnalistika, mezgimas ir siuvinėjimas, retorika, keramika, radijo laidų vedimas, skaitymas, religinis menas, skulptūra, dainavimas, pašto ženklų kolekcionavimas, teatras ir vaidyba.

Sportas

- Lėktuvų modelių gaminimas. Mokomasi gaminti nedidelius oro lėktuvų modelius, skraidinti juos ir pristatyti parodose arba konkursinių užsiėmimų metu.
- Alpinizmas. Mokomasi vadovauti ekskursijoms kalnuotose vietovėse arba uolėtose, miškingose, padengtose sniegu ar ledu teritorijose. Dalyvavimas kelionėje vidutinio aukštumo kalnuose ir nesudėtinguose kopimuose į olas laikantis teisingų saugumo procedūrų.
- Žvejyba. Naudojimosi žvejybos įranga įgūdžių įgijimas ir sugebėjimas pagauti savo regiono vandenyse gyvenančias žuvis. Asmeninio saugumo ir gamtosaugos taisyklių laikymasis.
- Kiti galimi variantai. Šaudymas iš lanko, atletika, beisbolas, krepšinis, kriketas, dviračių sportas, fechtavimasis, futbolas, rankinis, jodinėjimas arkliai, netbolas, irklavimas, buriavimas, čiuožimas, slidinėjimas, plaukiojimas, tenisas, tinklinis.

Pasitarnavimas kitiems

- Rūpinimasis vaikais. Rūpinimosi mažais vaikais įvairiose situacijose, jų pagrindinių maitinimosi, higienos, aprangos ir poilsio poreikių patenkinimo gebėjimų tobulinimas.
- Darbas siūlu ir adata. Mokomasi namie ir skiltyje padėti pasiūti arba pataisyti kasdien naudojamus medžiaginius daiktus naudojant siuvimo įrankius.
- Eismo saugumas. Mokomasi išvengti pavojingų situacijų keliaujant pėsčiomis arba dviračiu, suteikti pagalbą kitiems grūsčių ir rizikingų situacijų metu.

- Kiti galimi variantai. Natūralių parkų priežiūra, rūpinimasis neįgaliaisiais ir seneliais, gaisro prevencija ir gesinimas, pirmoji pagalba, vertimas žodžiu, gelbėtojo įgūdžių įgijimas, kalnų saugojimas, visuomenės sveikata ir higiena, šiukšlių perdirbimas, dvasininko pareigų ėjimas, gelbėjimo, saugojimo, signalizavimo ir transliavimo įgūdžių įgijimas, raštingumo mokymas, turizmas, orientavimasis mieste.

Gyvenimas gamtoje

- Maisto gaminimas. Mokomasi ruošti paprastą, skanų ir maistingą maistą savo skilčiai, ypatingai išvykose ir stovyklose.
- Gyvūnų auginimas. Mokomasi maitinti ir rūpintis gyvūnais, kuriuos galima laikyti mažuose narveliuose. Įsipareigojimas tam tikrą laiką tarpą auginti tokios rūšies gyvūno jauniklį.
- Orientacija gamtoje. Įgūdžių, kaip išvykos metu tiksliai nustatyti buvimo vietą ir pasirinkti maršrutą, naudojantis žemėlapiu, kompasu ir gamtiniais orientavimosi metodais, vystymas.
- Kiti galimi variantai. Bitininkystė, botanika, stovyklavimo įgūdžių lavinimas, gamtosauga, pieno produktų gamyba, entomologija, miško sodinimas, daržininkystė, sodininkystė, jūros gyvenimo tyrinėjimas, ornitologija, naminių gyvūnėlių, naminių paukščių auginimas, mokymasis tykoti ir sekti pėdomis, laukinių gyvūnų tyrinėjimas, miško pažinimas, zoologija.

Aukščiau yra paminėta virš šimto galimų laisvai pasirenkamų veiklų, bet tai tėra keletas alternatyvų. Organizacija yra išleidusi kur kas ilgesnį sąrašą. Bet kurį sąrašą galima išplėsti ir pritaikyti prie jaunimo interesų, poreikių ir galimybių, bei prie jų geografinių, kultūrinių ir socialinių aplinkybių.

11 ASMENINIO VYSTYMOŠI VERTINIMAS

INTEGRACIJOS Į BENDRUOMENĘ LAIKOTARPIS

Mes pradėdame dirbti su tikslų sistema ir vertinti jaunuolių asmeninę pažangą, kai jie prisijungia prie draugovės.

Pirmasis žingsnis yra integracijos į bendruomenę laikotarpis, kuris prasideda, kai jaunuolis prisijungia, o baigiasi, kai jis ar ji gauna ženklelį už laipsnį, kurio pradės siekti. Net jei keli jauni žmonės vienu metu prisijungė prie draugovės, integracijos laikotarpis yra asmeniškasis ir kiekvienas individas jį išgyvens skirtingai.

JAUNUOLIAI Į DRAUGOVĘ PATENKA ĮVAIRIAIS KELIAIS

Naujas narys gali būti jaunasis skautas iš tos pačios grupės gaujos. Tokiu atveju naujas narys pažinos draugiją ir daugelį jos skautų.

Jis gali būti vieno iš skilties nario draugas ar draugė ir iš anksčiau palaikyti ryšius su ta skiltimi, todėl, su visų sutikimu, nuspręsti prie jos prisijungti. Taigi, jaunas narys, kuris nedaug išmano apie skautus, bet turi draugų skiltyje, prisijungia prie egzistuojančios skilties.

Naują narį gali atvesti jo tėvai mokytojo patarimu arba savo pačių iniciatyva. Taip gali nutikti todėl, kad vietinėje bendruomenėje skautų grupė įgijo prestižą arba vaikas pats matė, ką veikia skautai ir pats nori tapti vienu iš jų. Ši situacija yra panaši į anksčiau apibūdintą, išskyrus tai, kad naujas narys dar neturi draugų skiltyje ar draugovėje.

Jis gali būti nariu neformalios draugų grupės, kuri, draugovės kvietimu ar pačių narių iniciatyva, nusprendė tapti skautais. Šiuo atveju turime reikalą su nauja skiltimi, kuri turi mažai skautiškos patirties.

Tokiais atvejais jauni žmonės nedelsiant prisijungia prie vykdomų veiklų, visiškai jų neišskiriant iš kitų narių ir nepaisant to, kokioje programos ciklo vietoje yra draugovė. Pagrindinė mintis yra ta, kad naujas narys kuo greičiau pasijaustų skilties ar draugovės dalimi.

Vis dėlto, integracijos laikotarpio į bendruomenę pobūdis kinta priklausomai nuo to, ar tai yra individualus prisijungimas (naujas narys, nesvarbu ar anksčiau priklausė gaujai, ar yra visai ne iš skautų grupės), ar grupinis (nauja skiltis).

KAI NAUJAS NARYS PRISIJUNGA PAVIENIUI, ATSAKOMYBĖ UŽ INTEGRACIJOS Į BENDRUOMENĘ LAIKOTARPĮ DALINAS SKILTININKAS IR VADOVAUJANTIS SKAUTININKAS

Paraleliai dalyvavimui veikloje, naujas narys pradeda bendrauti su skiltininku, draugininku ir skautininku, o tai būna šiek tiek intensyvesnis periodas nei paprastai. Šis bendravimas, kurį mes vadiname integracijos į bendrąją laikotarpį, nėra pažangos etapas. Jis tęsiasi 2 – 4 mėnesius, o jo pagrindiniai uždaviniai yra:

- Integruoti berniuką ar mergaitę į skiltį.
- Išsiaiškinti, kokią tikslų pakopą jis ar ji pasiekė ir apibrėžti, kokioje pakopoje

jis ar ji turėtų toliau dirbti, kadangi vaikai ne visada prisijungia būdami 11 metų, dažniau 11 – 15 metų

Kaip jau pastebėjome, kai prisijungia asmuo, atsakomybė už integracijos į bendrąją laikotarpį dalijasi skilties taryba ir vadovaujantis skautininkas.

- Naujo asmens integravimas į skiltį ir tikslų pasiūlymas yra skilties tarybos užduotys, o jai padeda vadovaujantis skautininkas.
- Tikslų, kurie jau buvo pasiekti, nustatymas pagal susitarimą su jaunuoliu yra vadovaujančio skautininko išsipareigojimas.
- Spendimą, kurioje pakopoje jaunuolis turėtų pradėti savo pažangą, priima skautų taryba pagal vadovaujančio skautininko siūlymą, susitarus su svarstomu jaunuoliu.

Kas vyksta integracijos į bendrąją laikotarpį jaunuolio požiūriu?

- Jaunuolis susidraugauja su skilties nariais, suvokia jos struktūrą, išmoka jos taisykles ir vidinę kultūrą bei randa „savo vietą“ tarp kitų narių. Šis procesas gali būti lėtesnis, kai naujokas iš anksto neturi draugų skiltyje, todėl tokiu atveju skautininkas turi skirti daugiau dėmesio ir palengvinti integracijos procesą.
- Jis ar ji įtvirtina dar gilesnius santykius su vadovaujančiu skautininku.
- Jis ar ji pradeda jausti grupės gyvenimą draugovėje su jai būdinga struktūra, vizija, simboliais ir tradicijomis.
- Jaunuolis susipažįsta su tikslų, laipsnių, ženklelių ir asmeninių vertintojų sistema.

Kas vyksta integracijos į bendrąją laikotarpį skilties požiūriu?

- Skiltis naują narį įtraukia į veiklas ir paskatina jį ar ją dalyvauti skilties tarybos veikloje.
- Savo vidinį balansą priderina prie jauno nario dalyvavimo, sustiprina egzistuojančius ryšius ir į juos įjungia naują berniuką ar mergaitę.
- Ji suteikia naujokui ar naujokei pagrindinę reikalingą informaciją apie skiltį, draugovę ar skautų grupę.
- Pristato tikslų sistemą ir padeda susidaryti savo nuomonę apie jos ar jo pažangą atsižvelgiant į pateiktus tikslus pagal amžiaus grupę.

Kas vyksta integracijos į bendrąją laikotarpį skautininko, kuris prižiūri skilties narių vystymąsi, požiūriu?

- Jis arba ji užmezga draugystės ryšius su jaunu asmeniu ir prisistato jo arba jos šeimai, inicijuodamas susitikimą su tėvais.
- Stebėdamas jaunuolio elgesį ir kuo dažniau bendraudamas su juo, skautininkas stengiasi pažinti jį patį ir jo aplinką kiek įmanoma geriau. Šis procesas ypač svarbus, kai berniukas ar mergaitė dar neturi draugų skiltyje ar draugovėje.
- Jis arba ji padeda skiltininkui integruoti jaunuolį į skiltį ir suteikia informaciją apie skautų tikslų sistemą.
- Skautininkas susidaro savo nuomonę apie jaunuolio požiūrį į tikslų pasiekimą.

KAI JAUNI ŽMONĖS ATEINA IŠ GAUJOS JIE TAIP PAT PEREINA INTEGRACIJOS Į BENDRUOMENĘ LAIKOTARPĮ

Kai naujas narys ateina iš jaunųjų skautų gaujos, anksčiau aprašytas procesas ko gero bus lengvesnis, kadangi jis ar ji jau priklauso tai pačiai skautų grupei. Bet vis tiek, nors ir nereikia teikti informacijos apie tikslų sistemą (prie jos berniukas ar mergaitė jau bus įpratęs gaujoje), šiuo procesu reikia rūpintis taip pat kaip ir bet kurio kito naujoko.

Nors kartais procesas gali vykti net dar sudėtingiau. Pavyzdžiui, kai keli jaunieji skautai nori prisijungti prie tos pačios skilties dėl jos įgyto „prestizo“ skautų grupėje arba dėl bendrystės, kuri galėjo išsivystyti tarp kelių vaikų ir tos skilties narių. Arba atvirkščia situacija, kai skiltis užsitarnauja sudėtingos ar nuobodžios skilties „reputaciją“ ir todėl tampa nepatrauklia jauniesiems skautams.

Kai kurios skautų grupės turi perėjimo laikotarpius, todėl jaunas asmuo pereina iš vienos skautų amžiaus grupės į kitą, kad būtų išvengta „atplaišėlių“. Šie periodai yra individualūs bei paruošia ir išėjimui, ir prisijungimui. Šiuo atveju, perėjimo laikotarpis sutrumpina integracijos į bendruomenę laikotarpį arba jie abu yra sujungiami į vieną.

Kai iš gaujos į draugovę vienu metu pereina didelė grupė jaunųjų skautų, yra bloga mintis „išdalinti“ jaunuolius pagal numerius arba lygiomis dalimis. Net kai vyksta didelis perėjimas, mes turime gerbti skilčių prigimtį – neoficiali draugų grupė. Turime vengti natūralius bendrumus, kurie atsiranda tarp vaikų, kurie prisijungia prie skilties, arba pavojingai kištis į egzistuojančios skilties sąsajas.

Jei palyginti daug jaunųjų skautų pereina į draugovę, gali būti, kad panašus skaičius jos narių pereis į aukštesnę amžiaus grupę. Galiausiai abu šie perėjimai paveiks skiltis ir net gali jas reorganizuoti.

Vienas būdas, kaip to išvengti yra įstojimo proceso atskyrimas nuo išėjimo proceso, paliekant laiko pokyčių asimiliacijai ir palaipsniui sąsajų atsistatymui. Šiuo atžvilgiu, pagrindinė taisyklė yra ta, kad visi įstojimai ir perėjimai vyktų su skilčių sutikimu ar net jų pačių iniciatyva. Jaunuoliai visada ras geriausią išeitį.

KAI PRISIJUNGIA ASMUO, TIKSLUS PRISTATO SKILTIS

Tikslų pristatymas ir jų aptarimas vyksta skiltyje su retkarčiais pasitaikančia vadovaujančio skautininko. Šioje užduotyje jis nepakeičia skilties, tik išterpia norėdamas suteikti pagalbą skiltininkui, paaiškinti kai kuriuos aspektus ir išvengti neatitikimų.

Prisijungdamas prie skilties, naujas narys taip pat prisijungia ir prie mokymosi bendruomenės, kuri veikia skiltyje: taps skilties tarybos nariu ar nare, stebės savitarpio vertinimą ir pamatys kitų vertinimo žurnalus ir juose išpaustus antspaudus. Nauji nariai greičiausiai paklaus apie pažangos ženklelius ant uniformų ir ne kartą pasiteiraus, kada ir jie galės gauti tokį.

Taigi, nereikia jokios oficialios diskusijos ar posėdžio, kad būtų pristatyti ar aptarti tikslai. Tikslų pristatymas ir aptarimas vyksta spontaniškai per stebėjimus

ir daugybę trumpų pokalbių, klausimų ir atsakymų, kurie vyksta tarsi natūrali integracijos laikotarpio įvykių grandinė.

Tai yra paraleliai integracijos procesui vykstantis procesas, kuris padeda natūraliai suprasti tikslų sistemą.

SPRENDIMUS DĖL TIKSLŲ SUSITARĘ PRIIMA JAUNUOLIS IR VADOVAUJANTIS SKAUTININKAS

Duotuoju liko tarpu, kurio metu turės įvykti specialus susitikimas ir pokalbis, kalbant apie tikslus bus prieita prie bendro susitarimo tarp jaunuolio ir vadovaujančio skautininko.

Bendras susitarimas bus prieitas dėl poros dalykų:

- Pasiūlyme esančių asmeninių tikslų pasirinkimas. Berniukai ir mergaitės turės prisiderinti atitinkamą tikslų skyrelį prie savo poreikių, interesų, troškimų, sugebėjimų ir galimybių. Į šį procesą įeina prisiderinimas tų tikslų, kurie yra pasiūlyme ir jų pakeitimas ar papildymas kitais. Jaunuolis rašo pakeitimus ir papildymus savo ranka atitinkamame žurnale. Kai prisiderinimas jau atliktas, draugovės tikslai turės tapti berniuko ar mergaitės asmeniniais tikslais.
- Susitarimas dėl pakopos, nuo kurios jaunuolis pradės savo pažangą. Tai priklauso nuo daugybės tikslų, esančių atitinkamame skyrelyje, kuriuos naujokas ir vadovaujantis skautininkas susitarę laiko jau pasiektais. Keletas bendrų šio proceso kriterijų yra pateikta 9 skyriuje, kur mes aptariame patyrimo laipsnio ženklelius. Ši susitarimas yra prieinamas dalinantis nuomonėmis, o jie kyla kokių prieštaravimų, skautininkas, atsakingas už priežiūrą, pritaris jaunuolio savęs įvertinimą.

Priklausomai nuo tikslų skaičiaus, kurie yra laikomi jau pasiekti, ir nuo individualios jauno žmogaus charakteristikos, skautų tarybai skautininkas pasiūlo pakopą, kurioje berniukas ar mergaitė turėtų pradėti savo tobulėjimą ir yra įteikiamas atitinkamas ženkleliukas.

EGZISTUOJA DAUGYBĖ BŪDŲ, KAIP PRAVESTI INTEGRACIJĄ Į BENDRUOMENĘ, KAI PRISIJUNGIA NAUJAS SKILTIS

Tokiu atveju atsakomybė už integracijos procesą atitenka vienam skautininkui, kuris prižiūri jaunuolių vystymąsi. Kiti variantai yra tokie:

- Kadangi tai yra neoficiali draugų grupė, iššūkis yra ne integruoti jaunas žmones į skiltį, bet integruoti grupę (kaip skiltį) į draugovę.
- Integracijos į bendruomenę laikotarpiu vyksta skilties konsultacija, kaip jai sudaryti savo pačios struktūrą: narių vaidmenys, pavadinimas, metraštis ir kiti jos tapatumo elementai. Taip pat reikia atsargaus prisilietimo prie anksčiau egzistavusios neoficialios grupės tapatumo elementų, iš kurių keletas gali būti nevisiškai suderinami su draugovės stiliumi.
- Be kita ko, dar reikia stebėti progresyvią šios skilties sąveiką su kitomis skiltimis. Šiuo atžvilgiu, skiltininko ir paskiltininko vaidmuo kuriant malonią atmosferą yra pagrindinis.

Pamažu šiose užduotyse skautininką pakeičia skiltininkas, kurį išsirinks skiltis nustatytu metu. Po išrinkimo, jaunuolis bus apmokomas intensyviau nei kiti.

KAI NAUJAS SKILTIS PRISIJUNGIA, UŽ TIKSLŲ PRISTATYMĄ YRA ATSAKINGAS VADOVAUJANTIS SKAUTININKAS

Kai prisijungia nauja skiltis, reikia išsiaiškinti, kiek tikslų yra pasiekęs kiekvienas jaunuolis. Skirtumas yra tas, kad šis procesas vyksta ne skiltyje, bet kalbantis su skautininku atsakingu už pažangos stebėjimą.

Skautininkas santykinai turi laisvę vykdyti šį procesą, kaip jam atrodo teisingiausiai remdamasis savo patirtimi ir neoficialios grupės, kuri prisijungė, charakteristika bei jos reakciją į jo veiksmus. Skautininkas gali sulaukti pagalbos iš skautų tarybos arba paprašyti kitų skautininkų, skiltininkų ir paskiltininkų pagalbos atliekant ypatingą užduotį.

Nauji nariai tikriausiai nekantrauja užduoti daugybę klausimų, dalyvaudami veiklose nuolatos gauna po kąsnelį informacijos, todėl bus sudėtinga nustatyti logišką proceso eigą. Tačiau, toks struktūros trūkumas padės jaunumui natūraliai įsisavinti informaciją ir nebus poreikio teoriniams grupės pristatymams.

Mes neturėtume stengtis padidinti natūralų proceso greitį. Svarbiausia yra dalyvavimas veikoje ir integracija į draugovę. Kai visa tai jaunuolius ima skatinti ir šie įsipareigoja, jie patys ima domėtis tikslų sistema.

KAI PRIEINAMA PRIE BENDRO SUTARIMO DĖL TIKSLŲ, TADA BAIGIASI INTEGRACIJOS Į BENDRUOMENĘ LAIKOTARPIS

Kai bendras susitarimas dėl tikslų yra pasiektas, galima sakyti, kad integracijos į bendruomenę laikotarpis baigėsi. Su tuo yra susiję keletas svarbių ir konkrečių įvykių:

- Jaunas asmuo užpildo savo tikslų, kurios jis laiko jau pasiektus, žurnalą. Tai yra padaroma uždedant atitinkamos srities antspaudą atitinkamoje vietoje, kaip tai paaiškinta 220 ir 221 puslapiuose.
- Panašiai yra užpildomas ir asmeninės pažangos lapas, kurį skautininkas laiko kiekvieno jaunuolio asmeninėje byloje.
- Pasiekti tikslai taip pat gali būti pažymėti pažangos diagramoje. Ši diagrama yra neprivaloma, kuria kai kurios skiltys ar draugovės pakabina ant sienos, kad būtų galima vizualiai fiksuoti visų pažangą, naudojant tuos pačius antspaudus. Diagrama gali atrodyti kaip milžiniškas žvalgytojų žemėlapis.
- Skautų draugija berniukui ar mergaitei įteikia tokios pakopos patyrimo ženklelį, kurioje jis ar ji pradės savo tobulėjimą.
- Bet kuriuo integracijos į bendruomenę laikotarpio metu galima surengti nedidelę ceremoniją, į kuria galima pakviesti tėvus, ir kurios metu jaunuoliui bus įtektas tos draugovės skautų grupės kaklaraištis. Tačiau ši ceremonija yra nereikalinga, kai naujokas jau gavo kaklaraištį gaujoje.

Šią ceremoniją galima rengti gana paprastai, kurio nors eilinio susitikimo pabaigoje arba šiek tiek oficialiau, dalyvaujant priimamo jaunuolio tėvams.

Kai kurios draugovės tokia proga organizuoja šventę, kad visa skautų grupė susirinktų į vakarėlį. Investitūros yra organizuojamos tik tada, kai tam tikras narių skaičius pereina į kitą skautų amžiaus grupę. Tokiu atveju, šventė turi būti didesnė, joje dalyvauja visų naujų narių tėvai ir organizaciją remiančių institucijų vyresnybėms yra išsiunčiami pakvietimai. Įrengiama ir papuošiama ypatinga susirinkimo vieta, o pasirinkus simbolius, šventė gali būti net religinės ceremonijos dalimi. Šventė baigiasi vakarėliu, kuriame yra pažymimas skautų grupės augimas. Net jei kelių jaunuolių pažanga ar prisijungimas yra pažymimas tos pačios šventės metu, investitūra yra individuali ir reikia pasirūpinti, kad ji būtų asmeniška.

Jaunas asmuo gali pasakyti įžodį bet kuriuo integracijos į bendruomenę laikotarpio metu. Vienintelis reikalavimas yra tas, kad jis pats to norėtų ir paprašytų skilties tarybos sutikimo. Kaip jau aptarėme 142 ir 224 puslapiuose, įžadas nėra susijęs su patyrimo laipsniais ir negalima reikalauti jį pasakyti.

Nepaisant visų šių įvykių, kurie vyksta integracijos laikotarpio pabaigoje, turime prisiminti, kad jauni žmonės yra draugovės nariai nuo to momento, kai jie prisijungia ir pilnateisiškai priklauso skilties tarybai ir draugovės asamblėjai. Vienintelis skirtumas yra tas, kad jaunuoliai atėję ne ir skautų grupės dėvi uniformas be kaklaraiščių, kol yra oficialiai pažymimas jų įstojimas.

ASMENINĖS PAŽANGOS PRIEŽIŪRA

Kai jaunuoliai pereina integracijos laikotarpį, jie pradeda savo asmenišką tobulėjimą toje pakopoje, kuri, pagal sprendimą, yra laikoma tinkamiausia.

Nuo prisijungimo prie draugovės jaunam asmeniui niekas nesikeičia, išskyrus tik tai, kad jis turi nuspręsti, kurioje pakopoje jis yra. Jis toliau priklauso skilčiai ir dalyvauja veiklose, kaip ir kiti berniukai ir mergaitės.

ASMENINĖS PAŽANGOS VERTINIMAS VYKSTA NUOLATOS IR SUDARO DALĮ DRAUGOVĖS GYVENIMO

Kol stebime veiklos vystymąsi, neišvengiamai matysime, kaip jaunimas joje pasirodo ir ieškosime juose pokyčių. Todėl asmeninės pažangos vertinimas yra nenutrūkstamas procesas, mūsų naudojamos sistemos posistemė: ji yra dalis visko, kas atsitinka ir to, kas yra tuo pačiu metu vykdoma.

ASMENINĖS PAŽANGOS PRIEŽIŪRA – JAUNŲ ŽMONIŲ PALYDA JŲ VYSTYMOŠI KELIONĖJE

Asmeninės pažangos metu mes matome jaunuolio tiksluose numatyto elgesio modelio laipsnišką tobulėjimą. Tai apima visus asmenybės aspektus ir panašias augimo ir vystymosi sąvokas. Nors augimo ir vystymosi sąvokos turi vos pastebimą reikšmės skirtumą, jos kartais naudojamos kaip asmeninės pažangos sinonimai.

Į „priežiūrą“ įeina ne tik informacijos rinkimas ir kaupimas, tam kad būtų galima išsiaiškinti, kaip arti jaunuolio elgesys priartėja prie jo tikslų. Tai yra draugiškas procesas, kuris lydi vystymąsi, skatina jaunuolį dalyvauti draugovės veikloje, pakelia jį savigarbą ir pakelia tikslų pasiekimo lygį. Tai yra tik palyda, o ne kontrolė.

JAUNUOLIO VYSTYMASIS YRA VERTINIMAS STEBĖJIMO METODU

Mes jau sakėme, kad jaunų žmonių tikslai siūlo siekti įvairių elgesio modelių, kurie apima visus asmenybės aspektus. Tuo norima pasakyti, kad jaunuolio harmoningas vystymasis taip pat susideda iš subjektyvių dalių, kurios sudaro sąlygas labai įvairiam vertinimui.

Subjektyvus veiksmų vertinimas yra kur kas sudėtingesnis nei svorio matavimas ar matematinės teoremos žinojimo nustatymas. Daugybė vertinimo būdų yra paprasčiausiai nenaudingi, o kitiems reikia techninių instrumentų ar specializuoto personalo.

Todėl mes jauno žmogaus vystymąsi vertiname stebėdami. Tai yra suderinama su subjektyvia asmenybės pažangos prigimtimi, o taip pat ir su papildomu skautiškojo metodo tikslu, jau nekalbant apie kitus ugdymo atstovus ir mūsų žmogiškųjų išteklių savanoriška reputacija. Tai nereiškia, kad stebėjimo metodas, bet kokiu atveju, yra menkesnis įvertinimas. Atvirkščiai, mokomajame procese tai yra pats tinkamiausias vertinimas, apimantis visą asmenybę.

Draugovės aplinkoje, jaunuoliai duoda ženklus apie jų tikslų siekimo progresą ir problemas, su kuriomis jie susiduria. Jei skautininkai buvo paruošti bet kurio metu veikti kaip pedagogai, jie žinos, kaip tuos ženklus pastebėti. Jie stebės patikimai ir tiek kiek reikia, ir tinkamu laiku galės suteikti reikalingą palaikymą.

STEBĖJIMO METODUI REIKIA LAIKO, KANTRYBĖS IR ATSIDAVIMO

Stebėjimo metodui reikia laiko. Reikės praleisti laiko su jaunimu ir užmegzti su jais kontaktą, aplankyti jų šeimas, susitikti su jų draugais, suorganizuoti susitikimus su jų mokytojais ar kartu užsiimti sportu ar hobiu. Šis laikas yra skirtas, kad mes pasikalbėtume apie tai, apie ką turime, išklausytume viską, kas turi būti išgirsta, pagalvotume, ką reikėtų pasakyti ir pasakytume tai, kas yra teisinga tinkamu laiku ir su pagarba. Tai yra laikas pabūti kartu, nes procesas yra toks pat svarbus, kaip ir rezultatas: tai nėra tas atvejis, kai reikia tik išsiaiškinti, ar tikslas yra pasiektas, dar reikia ir žinoti, kaip jis buvo pasiektas, ir jei nebuvo, tai kodėl.

Taip pat reikia kantrybės. Norėdami suformuoti pagrįstus sprendimus, kurie leistų mums suteikti jaunuoliams dar tvirtesnę paramą, mes turime klausytis ramiai, stebėti be skubos ir viską analizuoti remiantis tvirtu pagrindu. Mes negalime greitai netekti noro ar tikėtis greitos sėkmės, kuri, bet kokiu atveju, švietime yra mažai tikėtina.

Galiausiai, stebėjimo metodui reikia atsidavimo. Norint išlaikyti egzaminą ar teisingai padaryti testą yra reikalingos tam tikros specialios žinios, bet norint jaunuolį nuolatos lydėti vystymosi kelionėje, reikia savanoriškumo ir kilnaus atsidavimo.

SKAUTININKAS STEBI DAUGIAUSIAI 8 JAUNUS ŽMONES MAŽIAUSIAI METUS

Dėl priežasčių, kurias išvardinome, skautininkui patartina apsiimti prižiūrėti daugiausiai aštuonis žmones. Mažai tikėtina, kad jis ar ji galėtų efektyviai vykdyti užduotį prižiūradamas didesnę jaunuolių skaičių.

Be to, skautininkams nedera visus berniukus ir mergaites draugovėje vertinti nesirenkant. Tai vestų prie labai apibendrintų išpūdžių, kurie būtų labai netikslūs, norint nustatyti, ar tikslai buvo pasiekti, ir nustatyti, kokios paramos reikia tam tikru laikus. O taip pat, jauni žmonės negautų jiems asmeniškai reikalingo dėmesio.

Jei įmanoma, visi aštuoni vaikai, kuriuos prižiūri skautininkas, turėtų priklausyti tai pačiai skilčiai. Tai palengvina jo darbą, nes nereikia smulkiai žinoti, kas vyksta keliose skiltyse tuo pačiu metu.

Prižiūrėjimo užduotį reikėtų atlikti per palyginti ilgą laikotarpį. Norinėdamas gerai atlikti savo darbą, skautininkas turi surinkti informaciją ir įgyti jaunuolio patikėjimą, o to padaryti bus neįmanoma, jei skautininkai nuolatos keisis. Jis turi prisiimti atsakomybę mažiausiai metams laiko ar dar ilgiau, nebent dėl tam tikrų priežasčių jį rekomenduojama pakeisti. Kai tai įvyksta, pakeitimas turėtų būti laipsniškas ir reikėtų ypatingai atsižvelgti į berniukų ir mergaičių jausmus.

SKAUTININKO ĮVERTINIMAS APŽVELGIA KITŲ UGDYMO ATSTOVŲ ĮVERTINIMĄ

Vertingos informacijos skautininkui galėtų suteikti įvairūs ugdymo atstovai, kurio yra įtrauktos į jaunuolio gyvenimą.

Šeima

Tėvai yra pagrindiniai savo vaikų ugdytojai. Atsižvelgiant į tai, kad savo tikslų jaunuoliai siekia užsiimdami bet kokia veikla ir ne tik draugovėje, tėvai duoda svarbiausią indėlį į jų įvertinimo procesą. Savo ruožtu, jie turėtų vertinti ir pasitikėti švietimu, kurį vaikai gauna draugovėje. Vardan palankiausių santykių tarp skautininko ir tėvų, skautininkas turėtų inicijuoti bendravimą su tėvais, susipažinti su jais ir leisti jiems pažinti save, užmegzti ryšius ir palaipsniui integruotis į šeimos aplinką. Tėvai nenoriai leisis į kalbas apie jų vaiką su asmeniu, kuris dar neužsitarnavo jų pasitikėjimo.

Mokykla

Mokytojai iš jaunuolio mokyklos gali suteikti svarbios informacijos apie jo ar jos elgesį. Todėl skautininkui iš anksto reikia užmegzti su jais santykius, ypatingai tuomet, kai skautų grupė nepriklauso mokyklos bendruomenei. Mokytojams gali būti sunku priimti faktą, kad savanoris, kuris net nebūtinai turi pedagoginį išsilavinimą, turi mokomąją rolę jaunuolio vystymesi. Skautininkai turi pasistengti nugalėti šį pasipriešinimą ir pelnyti pripažinimą ir visi jį laikytų tinkamu pašnekovu švietimo temomis

Kiti atstovai

Šiai kategorijai priklauso tokie žmonės, kaip religinės bendruomenės, kuriai priklauso jaunuolis, vyresnybė, individualių veiklų vadovai, kiti draugovės skautininkai ir draugai, kurie nėra skautai. Šių žmonių nuomonė yra svarbi, jie nuolatos bendrauja su jaunuoliu ar turi didelę įtaką jo švietimui ir vystymuisi.

Visos šios nuomonės papildo viena kitą. Jos padeda skautininkui susidaryti aiškesnę viziją, bet jokia būdu nepakeičia bendro sprendimo, kurį jis ir jaunuolis priima.

PATIES JAUNUOLIO NUOMONĖ YRA SVARBIAUSIAS ĮVERTINIMAS

Šių laikų jauni žmonės nuolatos galvoja apie save (daugiausiai nesąmoningai ir tyrinėja savo veiksmus, gyvenimą, svajones ir draugų elgesį). Dažnai jie save griežtai teisia, kadangi amžiaus tarpsnyje tarp 11 – 15 metų jie yra linkę savęs daug klausinėti. Tai net gali kelti grėsmę jų savigarbai, o skautininkas šį polinkį turės palenkti į kitą pusę pozityviais padrąšinimais, padėti kiekvienam jaunuoliui suprasti, koks jis yra vertingas, ir koks svarbus likusiai grupei.

Skautiškasis metodas labai didele dalimi remiasi jaunų žmonių polinkiu patiems ieškoti atsakymų. Kai kada, dažniausiai individualesnio veiklos ar susitikimo metu, vadovaujantis skautininkas paprašo jaunuolio pažvelgti į savo pasirinktus tikslus ir pagalvoti, kaip jie yra susiję su savęs suvokimu. Užduoties metu kilusiomis išvadomis vėliau galima pasidalinti su skiltimi ar vadovaujančio skautininku.

Jaunuoliams taip pat būtų naudinga šias išvadas užrašyti į savo vertinimo žurnalą ir pagal tai vėliau, kai užduotis bus kartojama, bus galima nustatyti pažangą.

Jaunuoliams reikėtų duoti suprasti, kad skautininkai yra mielai išgirs, ką jie apie save mano. Tai palengvina savęs vertinimą ir jis tampa sąmoningesnis, ir jaunuoliams pasidaro lengviau tapti pagrindiniai savo pačių vystymosi atstovais. Neturime pamiršti, kad iš esmės skautiškasis metodas yra saviuoklos sistema.

Be kartais pasitaikančių patarimų ir įprastinių pokalbių, proceso metu nereikia daryti nieko kito. Visa kita priklauso nuo pačių jaunuolių, spontaniškų jų bendraamžių veiksmų ir pritaikyto metodo natūralių rezultatų. Jauniems žmonėms nereikia daryti spaudimo ir viską vykdant tarsi su apsidimu negaunama jokio mokomosios naudos.

Jaunuolio savęs įvertinimas deda bendro susitarimo, kuris bus priimtas, kai bus padarytos išvados programos ciklo pabaigoje, pagrindą.

BENDRAAMŽIAI FORMUOJA JAUNO ŽMOGAUS NUOMONĘ APIE SAVO PATIES AR PAČIOS PAŽANGĄ

Kaip aptarėme 1 skyriuje, bendraamžių nuomonė labai įtakoja jaunuolių požiūrį į save. Draugų grupėje nuomonė yra išreiškiama neoficialiai įvairias būdais, juoko forma ar asmeniškų pokalbių metu. Vaikai yra labai jautrūs, ir nors kartais to nepasako, jie greitai pajaučia draugų nuomonę, kuri žodžiais nėra išreikšta, bet atsispindi kiekviename jų moste ir poelgyje.

Kalbant apie skilties vidinį gyvenimą, skautiškasis metodas siekia, kad nuomonė būtų išreikšta kaip parama, sumažinti agresyvumą iki minimumo ir prisidėti prie mokymosi, kaip tai smulkiai paaiškinta 3 skyriuje.

Kadangi skautininkas nedalyvauja vidiniame skilčių gyvenime, jie bendraamžių nuomonę gali pajausti tik stebėdami, kaip jaunuoliai yra tarpusavyje. Vienintelis oficialus būdas, kaip išsiaiškinti šią nuomonę, yra pokalbis su skiltininku ir skilties tarybos analizė. Šiomis priemonėmis ir tiesioginio kontakto su jaunuoliu metu, vadovaujantis skautininkas stengiasi sužinoti, kokios yra bendraminčių nuomonės ir padrąsinti patį jaunuolį objektyviai išanalizuoti, kodėl nuomonės yra tokios, tuo pačiu metu siekdamas atsverti jų galimą neigiamą poveikį arba sustiprinti teigiamą.

ASMENINĖS PAŽANGOS VERTINIMO IŠVADOS

CIKLO METU SKAUTŲ TARYBA NUSTATO ASMENINĖS PAŽANGOS VERTINIMO KRITERIJUS

Prieš pat programos ciklo pabaigą skautų taryba apsvaisto pagrindines asmeninės pažangos vertinimo išvadų darymo gaires ir trukmę, per tai turi būti padaryta.

Išskirtiniai atvejais, kai, pavyzdžiui, ciklas yra labai ilga ar kai paaiškėja, jog ji reikės pratęsti, išvadas galima padaryti esant dvejomis progomis – ciklo viduryje ir pabaigoje. Bet kokių atveju, kaip mes jau matėme, tam tikro ilgio laiko periodas privalo paeiti, kad galėtume nustatyti, ar veiklos jaunuoliui padėjo pasistūmėti link jo tikslų.

Tai, kad yra nustatomi vertinimo kriterijai, dar nereiškia, kad yra sukuriama sistemos taisyklės. Vienintelis to tikslas yra apsisistoti prie vienodų veiklos priemonių ir išvengti neatitikimų tarp vadovaujančių skautininkų ir skilčių. Ši užduotis yra glaudžiai susijusi su draugovės analize, ir ypatingai su subalansuotu jaunuolių vystymusi skirtingose srityse, su asmeniniu dėmesiu, kurios sulaukė kiekvienas jaunuolis ir su bendru tikslų pasiekimo lygiu. Keletas pavyzdžių iliustruoja kriterijų esmę:

- Jei programos ciklo, kuris kaip tik baigiasi, metu didžiausias dėmesys buvo skirtas pasitarnavimo veikloms, vertinimo metu daugiausia dėmesio reiktų skirti socialinio vystymosi tikslams. Taip bus galima įvertinti jauno žmogaus rezultatus, kuriuos jis pasiekė ciklo metu užsiimdamas pagrindine veikla.
- Jie ciklo metu buvo užsiimama ilgalaikėmis veiklomis, kurios atėmė didžiąją dalį vadovų laiko ir jo neužteko jaunuolių stebėjimui, tada daugiau laiko reikės skirti išvadoms, o jos pareikalau nuodugnesnių ar ilgesių pokalbių su jaunais žmonėmis.
- Jie apskirtai didžiausia pažanga pastebima tikslų pasiekime, išvadose bus labiau stengiamasi atskleisti pastangas. Paradoksaliai, jei trūko motyvacijos, taip pat galima pabrėžti įdėtą pastangą, tik šiuo atveju aktyviai pabrėžiant jaunų žmonių savigarbą.

Susirinkimas, kurio metu skautų taryba nustato kriterijus, turėtų vykti prieš susirinkimą, kuris yra šaukiamas draugovės analizės atlikimui ir pabrėžti ateinančio ciklo svarbiausius aspektus. Taip bus užtikrinta, jog yra pakankamai laiko padaryti asmeninės pažangos vertinimo išvadas prieš teikiant veiklų pasiūlymą ateinančiam ciklui, kaip tai pamatysime kitame skyriuje.

SKILTIES TARYBOJE SAVĖS ĮVERTINIMAS YRA LYGINIMAS SU BENDRAAMŽIŲ NUOMONE

Kai išvadų kriterijai jau nustatyti, skiltininkai šaukia skiltis tarybos susirinkimą turėdami vienintelį tikslą – pasikeisti nuomonėmis apie savo narių pažangą. Šio susitikimo metu kiekvieno jaunuolio pažanga yra vertinama individualiai, remiantis kiekvieno nario savęs įvertinimu.

Susirinkimo nuotaika, trukmė ir intensyvumas priklauso nuo kiekvienos skilties vidinės kultūros.

Bet kokių atveju, galima sakyti, kad turėtų tvyroti jauki, savitarpio paramos atmosfera. Trumpiau tariant, skiltininkas parenka susirinkimo vietą, kontroliuoja agresyvumą, padrašina drovesnius narius ir sušvelnina per daug entuziastingus ir nedraugiškus įsikišimus.

Šio vertinimo rezultatus prisimena kiekvienas jaunuolis ir panaudoja savo pradiniams savęs vertinimui.

Įvertinimas baigiamas bendru jaunuolio ir vadovaujančio skautininko susitarimu. Bendro susitarimo pasiekimui, jaunuoliui ir vadovaujančiam skautininkui patariama susitikti tik tikslų, kuriuos galima laikyti pasiektais ciklo metu, nustatymui.

Tai yra dar viena proga, kai susitinka skautininkas ir jaunuolis, todėl bus nesudėtinga sukurti laisvą atmosferą. Jaunuoliui šis susitikimas tame cikle užbaigia jo asmeninių tikslų vertinimo procesą.

Susitikimo metu berniukas ar mergaitė išdėsto savęs įvertinimą, kuriam peno sėmėsi iš kitų skilties narių nuomonių, ir nurodo, kurie jo arba jos nuomone yra pasiekti per tą ciklą, kuris kaip tik baigiasi. Skautininkas pasidalina savo nuomone su jaunuoliu, o į ją jau įeina kitų ugdymo atstovų pastebėjimai.

Be to, kad susirinkimas yra skirtas pasiektų tikslų nustatymui, jo metu yra paremiama ir padrašinama jaunuolių asmeninė pažanga, įskaitant pasiūlymus padėti jiems dalyvavimo draugovėje metu ir pakletį tikslų pasiekimo lygį. Šio susitikimo metu dar nustatoma, kokia praėjusių ciklų pažangos dalis atlaikė laiko išbandymą.

Pokalbio metu skautininkas gali pasiekti bet kokią, susitarimą, kuris jo nuomone atitinka jaunuolio pažangą, su sąlyga, jie iš atitinka skautų tarybos numatytus tikslus.

Skautininko nuomonė jaunuoliui yra svarbi, bet niekada neturi būti svarbesnė vien dėl to, kad tai yra vadovo nuomonė. Priešingai, kaip skautininkai mes visada turime kvestionuoti savo pažiūras, turėdami omenyje, kad jaunuolius ko gero labiau paskatinsim priimdami jų savęs įvertinimo išvadas, nei reikalaudami, kad jie priimtų mūsų šūkes.

Neatitikimų, kuriuos sunku suderinti, atveju visada viršų ima savęs įvertinimas. Jau geriau, kad jaunuolis save pervertintų, negu kad prarastų savigarbą ar netektų drašos, nes skautininkas primetė savo požiūrį.

LAIPSNIO PAKEITIMAS REIŠKIA IR ASMENINIO VERTINTOJO PAKEITIMĄ

Kai berniukas arba mergaitė pereina iš TRACK į TRAIL pakopą, arba iš COURSE į TRAVERSE pakopą, tikslai yra tie patys, bet keičiasi vertinimo žurnalas. Todėl jaunuoliui reikia duoti užtektinai antspaudų, kuriais galėtų pažymėti (šį kartą naujajame žurnale) tikslus, kurie senajame žurnale buvo pažymėti kaip pasiekti.

Kai berniukas arba mergaitė pereina iš TRAIL į COURSE pakopą, pasikeičia ne tik vertinimo žurnalas bet ir tikslai. Patariama su jaunuoliu aptarti naują tikslų skyrelį, kadangi jie reikalauja truputi daugiau, nors yra skirti tam pačiam elgesio modeliui.

12 PROGRAMOS CIKLAS

BENDROS SĄVOKOS

PROGRAMOS CIKLAS YRA METODAS, KURIUO YRA KOORDINUOJAMOS VEIKLOS

Programos ciklas yra laikotarpis, kurio metu veiklos yra paruošiamos, vykdomos ir vertinamos vienas po kitos einančiais etapais. Ciklo metu yra daroma skautiškojo metodo pritaikymo analizė ir stebimas bei nustatomas jaunuolių asmenybės augimas.

Grupės gyvenimas ir programos ciklas tarpusavyje yra glaudžiai susiję: grupės gyvenimas įtakoja viską, kas vyksta draugovėje, o programos ciklas yra būdas, kaip viską, kas vyksta draugovėje, organizuoti.

Programos ciklas yra planavimo priemonė, kadangi jos pagalba yra vertinama esama situacija draugovėje, ateities planų pokyčiai ir pakoregavimai, be to vykdoma programa ir vertinami rezultatai.

Tai taip pat yra tokia planavimo priemonė, kuri yra efektyvi tik visiems kartu dirbant, kadangi visos šios pakopos pasiekiamos tik aktyviai dalyvaujant jaunuoliams ir jų skiltims.

PROGRAMOS CIKLE YRA KETURI IŠ EILĖS EINANTYS ETAPAI

Ciklo etapai yra taip suderinami, kad kiekvienas etapas būtų natūralus buvusiojo tęsinys ir ateinančiojo pradžia.

Ketvirtasis etapas užima daugiausia ciklo laiko, o pirmojo, antrojo ir trečiojo etapo metu mes negalime nutraukti veiklų, kad galėtume atsidėti tik planavimui. Šie etapai yra vykdomi kaip ir bet kuri kita veikla, jie seka vienas kitą kaip nenutrūkstamas ratas ir apima viską, kas vyksta draugovėje.

PER METUS VYKSTA MAŽDAUG TRYS CIKLAI

Programos ciklo trukmė svyruoja nuo trijų iki keturių mėnesių, taigi per metus vyks maždaug trys ciklai. Tačiau kiekvieno ciklo ilgį nustato skautų taryba remdamasi ankstesne patirtimi, situacija draugovėje ir veiklų, kurias jaunuoliai pasirinko, pobūdžiu (tai yra svarbiausias faktorius).

Be to, jei ciklas yra pakankamai lankstus, pradžioje suplanuota trukmė gali būti keičiama. Ciklas su daugybe trumpalaikių arba vidutinio ilgumo veiklų yra lankstesnis už tą, kuriame yra kelios ilgalaikės veiklos.

Bet kokių atveju, ciklas neturėtų būti trumpesnis, nei siūlomas minimumas, nes:

- Vykdam tarpusavyje susijusias draugovės ir skilties veiklas, reikia nemažai organizavimo, o kad skirtingos trukmės veiklos vyktų sklandžiai, joms reikia laiko.
- Paaugliai labiau mėgsta vidutines arba ilgalaikes veiklas, kurias nelengva sutalpinti į pernelyg trumpą ciklą.
- Norint susidaryti įspūdį, ar jaunuoliai pasiekė savo tiksluose numatytą

elgesio modelį, reikia skirti laiko, kadangi net keli ugdymo atstovai yra įtraukti į šį procesą, kaip tai jau aptarėme praėjusiam skyriuje.

Ciklas neturėtų vykti ilgiau, nei siūlomas maksimumas, nes:

- Labai ilgas ciklas nesiderina su nuolatos kintančiai jaunų žmonių, ypatingai jaunesnių nariu, interesais.
- Asmeninio vystymosi periodu jaunuoliams reikia pastovaus padrąsinimo, kurį jie gauna jiems įteikiant pripažinimo antspaudus ir patyrimo ženklelius. Ilgo ciklo metu teikimai būtų labai toli vienas nuo kito, nes jie dažniausiai vyksta ciklo gale.

PROGRAMOS CIKLAS YRA MOKOMASIS ĮRANKIS, KONSULTUOJANTIS SISTEMAI PRIKLAUSANČIUS JAUNUOLIUS

Programos ciklas nėra tik visko, kas vyksta draugovėje, organizavimo būdas. Tai yra ir mokymo priemonė, palengvinanti skautiškojo metodo siūlomą mokymosi tipą. Programos ciklo dėka jaunuoliai:

- Išmoksta, kaip turėti ir išreikšti savo nuomonę, ir kaip jos laikantis priimti sprendimus.
- Veikloje dalyvauja taip, kad į jų nuomonę yra atsižvelgiama ir išmoksta gerbti ir branginti kitų nuomones.
- Išmoksta suformuoti, pristatyti ir apginti savo pasiūlymą.
- Įgyja organizacinių sugebėjimų ir išlavina derybų įgūdžius.

Skirtingi programos ciklo etapai (ypatingai pirmieji trys, kurie dažniausiai trunka tris savaites) koordinuoja skirtingus laikotarpius ir situacijas, kurios suteikia jaunuoliams galimybę patirti ir praktikuoti demokratišką gyvenimą.

Iš pradžių gali pasirodyti, kad šie „žingsneliai“ yra kur kas sudėtingesnis metodas, nei kai kurios skautų tarybos paprastai taiko, bet jie paprasčiausiai yra seka, kuri surikiuoja ir įvardina tai, ko reikia, kad jaunuoliams dalyvavimas veikloje taptų savaime suprantamas dalykas.

Baden-Powell'as sakydavo: „Skilties sistema padeda skautams suprasti, kad tai jie labiausiai įtakoja savo draugovės veiklą. Dėka tokios sistemos skautų taryba, tuo pačiu ir visas skautų judėjimas, nuoširdžiai bendradarbiauja.“ (Pagalba skautų būrio vadams, 1919)

„Nuoširdžiam bendravimui“ reikia tam tikro laiko. Laiko pamatyti, įsiklausyti, suvokti viską ir rasti būdą kaip tai pagerinti. Savo knygoje Pagalba skautų būrio vadams, Baden-Powell'as taip pat rekomendavo: „Kai skautininkas patenka į aklavietę ir nebesupranta, kam jaunuolis teikia pirmenybę ar koks jo charakteris, išeitį galima rasti klausantis. Klausydamas gali atrasti kiekvieno jauno žmogaus slapčiausius charakterio užkaborius ir sužinoti, kaip jį sudominti.“

Programos ciklas yra veiksminga priemonė, norint išklausti jaunuolius ir parodyti, kad jie turi išmokti klausytis. Klausantis kyla naujų idėjų, o kai jų neturime, rizikuojame „liepti skautams vykdyti veiklas, kurios, mūsų manymu, turėtų jiems patikti“ (Baden-Powell'as, Pagalba skautų būrio vadams, 1919).

Skautų judėjimo įkūrėjas šį reikalą ne kartą aprašė skirtinguose veikaluose. Apie

tai jis užsiminė net savo atsisveikinimo kalboje Pasaulinėje konferencijoje Hagoje 1937, kai tarė: „...prieš priimdamas tokius sprendimus [rinkdamasis veiklas], aš visada paklausiu didžiausio autoriteto – pačių jaunuolių.“

Programos ciklas yra puikus būdas paklausti jaunų žmonių nuomonės.

DRAUGOVĖS ANALIZĖ

Kol vienas ciklas baigiamas asmeninio vystymosi vertinimo išvadomis ir pasiekimų pripažinimu, kitą ciklą pradeda draugovės analizė, kurioje yra nustatoma svarba, numatomos veiklos ir paruošiamas pasiūlymas skiltims.

Kadangi praėjusiame skyriuje aptarėme asmeninio vystymosi vertinimą, šiame skyriuje mes imamės nagrinėti programos ciklą, pradėdami nuo draugovės analizės.

ANALIZĘ VYKDO SKILTIS IR SKAUTŲ TARYBA

Pirmoji analizės dalis vyksta vieno ar kelių skilties tarybos susitikimų metu. Tai gali būti susitikimas, organizuojamas išklausti kiekvieno nario savęs vertinimą ir kitų narių papildymą, arba po viso to einanti susitikimas.

Skilties taryba analizuoja skilties ir draugovės pasirodymą besibaigiančiame cikle ir iškelia idėjas, kokiomis skilties ir draugovės veiklomis užsiimti nariai norėtų kito ciklo metu.

Skilčių tarybos savo darbą tęsia skautų tarybos susitikime, kuriame:

- Svarstomos skilčių analizės ir atliekama bendra draugovės analizė, apimanti aspektus, kuriuos mes vėliau aptarsime.
- Remiantis analize, nustatoma naujo ciklo svarba, konkrečiai paminint tas vystymosi sritis, kurioms reikia skirti daugiausia laiko.
- Pagal nustatytą svarbą ir skilties iškeltas idėjas, skautų taryba iš anksto numato idėjas skilties ir draugovės veikloms kitame cikle.
- Kai veiklos jau yra iš anksto numatytos, yra paruošiamas pasiūlymas skiltims.

Šias užduotis atlikti yra labai paprasta. Nereikia, kad procesas būtų labai ilgas.

Kai draugovės analizė baigiama, tai, kas svarbiausia kitame cikle, savaime išryškėja. O kai tai įvyksta, mes turime įsivaizduoti, kurios veiklos, pagal nustatytą svarbą, yra tinkamiausios. Kai idėjas veikloms jau turime, reikia sugalvoti, kaip jas pristatyti jaunimui. Skautų taryba visa tai atlikti galimi per vieną produktyvų susitikimą: kalbant visi šie žingsniai susijungia ir nuo vieno prie kito pereinama labai natūraliai.

SKILTIES VYKDOMA ANALIZĖ SKIRIASI NUO SKAUTŲ TARYBOS ANALIZĖS

Skilčių vykdomos analizės labiau koncentruojasi ties individualia skiltimi, o ne draugove, ir liečia tas temas, kurios jaunimui aktualios esamu momentu. Jose bus daugiau aptariamos ateities veiklos, atmosfera skiltyje, santykiai tarp narių, vaidmenys skiltyje, pasiekta pažanga, įveiktos problemos ir neatliktos užduotys. Šioms analizėms nereikia laikytis jokio iš anksto paruošto plano. Patirtis rodo, kad geresni rezultatai yra pasiekiami tada, kai jaunuoliai išreiškia ir aptaria savo požiūrį neįsprausti į jokių rėmus. Vertindami jie savaime išreišk savo susirūpinimus, kurie bus labai vertingi nustatant draugovės vaidmenį.

Skautų taryba atlikdama analizę atsižvelgia į šiuos vertinimus, bet ji viską labiau

vertina iš edukacinės pusės, analizuodama skautiškojo metodo pritaikymą, veiklų vystymąsi, jaunuolių asmeninių tikslų pasiekimą ir skautininkų darbą.

Šių dviejų analizių skirtumą atskleidžia tas faktas, kad jaunuoliams yra įdomu su savo bendraamžiais organizuoti nuotykius, o tuo tarpu skautų taryba ir skautininkai rūpinasi jų mokymosi rezultatais.

ANALIZĖ YRA BENDRO POBŪDŽIO

Skautų taryba analizuoja skiltis ir draugoves kaip vieną vienetą, siekdama išsiaiškinti, kokia pažanga buvo padaryta praėjusio ciklo metu, ir ką dar reikia nuveikti artimiausiu metu. Skautų taryba netiria vienos veiklos rezultatų ar individualios kaž kurios skilties ar nario padėties, nors bendros analizės išvadose neabejotinai bus kalbama ir apie tai.

ANALIZĖJE YRA APTARIAMAS GRUPĖS GYVENIMAS, TIKSLAI IR VEIKLOS BEI SKAUTININKŲ DARBAS

Nenukrypstant nuo jos mokomojo pobūdžio, skautų tarybos analizėje turi būti atsakyta į tam tikrus pagrindinius klausimus:

- Ar skilčių ir draugovės gyvenime yra pritaikyti visi skautiškojo metodo elementai?
- Ar tarp pastovųjų ir kintamųjų veiklų yra išlaikytas tinkamas balansas?
- Ar mūsų pastoviosios ir kintamosios veiklos jauniems žmonėms yra įdomios ir reikšmingos?
- Ar skiltyse ir draugovėje vykdytos kintamosios veiklos buvo patrauklios, metančios iššūki, naudingos ir teikiančios pasitenkinimą?
- Ar veiklos suteikė jaunimui galimybę tobulėti skirtingose vystymosi srityse?
- Ar kiekvieno jaunuolio asmeninė pažanga buvo pakankamai stebima?
- Ar jaunuoliai pasiekia savo tiksluose numatytus elgesio modelius?
- Ar skautininkai savo vaidmenį atlieka veiksmingai?

Kiekviena klausimas turi keletą aspektų, kurie arba bus svarstomi, arba ne, priklausomai nuo to, ar labai išsami analizė bus.

Kiekviena skautų taryba atsakymo į šiuos klausimus ieškos, kaip jai atrodo tinkamiausia. Jos taip pat gali juos pakeisti ar pridėti naujų, kadangi nėra vienintelio teisingo analizavimo būdo. Tačiau jos turinys nuo kitų analizių nelabai tesiskirs, kadangi mokymo analizė nagrinėja pagrindinę draugovės misiją.

KAI ANALIZĖ BAIGIAMA, NAUJAI PRASIDEDANČIAM CIKLUI NUSTATOMA ATSKIRŲ MOKYMO SRIČIŲ SVARBA

Svarba yra tam tikras stilius, duotas naujam ciklui, kylantis iš draugovės analizės ir tikslų, kuriuos draugovė sau nusistatė tais metais, palyginimo. Kai tikslai metams yra išreiškiami draugovės ateities vizijos formatu, svarbos nustatymas yra veiksmų nukreipimo į viziją priemonės, sustiprinant teigiamus svarbos aspektus ir stengiantis sušvelninti arba panaikinti neigiamuosius, bei nurodant prasidedančio ciklo pataisymu.

Svarba simbolizuoja rėmus, kuriuose veiks programos ciklas. Į svarbos nustatymo procesą skiltys įsitraukia per savo skiltininkus ir paskiltininkus, kurie yra skautų tarybos nariai.

KAI SVARBA NUSTATOMA, TADA YRA NUMATOMOS PAGRINDINĖS VEIKLOS

Kai naujo ciklo svarba yra nustatoma, skautų taryba numato veiklas, kurias siūlys skiltims. Tai būna ir pačioms skiltims skirtos veiklos (skilčių veiklos), ir veiklos, kurias skiltys siūlys draugovės asamblėjai (draugovės veiklos). Šis išankstinis veiklų numatymas apima kiek galima daugiau veiklų idėjų, kuria iškėlė pašios skiltys savo tarybos susitikimo metu, jie tik jos neprieštarauja svarbai ir, skautų tarybos nuomone, nekelia jokios rizikos šių laikų jaunuoliams.

Iš esmės, iš anksto yra numatomos tik kintamosios veiklos. Išskirtiniais atvejais tik keletas pastoviųjų veiklų aspektų taip pat gali būti numatyti, pavyzdžiui, stovyklai pasirinkta vieta. Į tvarkaraštį pastoviosios veiklos yra įtraukiamos, kai jos yra organizuojamos, kaip mes vėliau tai ir pamatysime.

Kai mes numatome veiklas, turime apsvarstyti tam tikrus dalykus:

- Veiklos privalo būti susijusios su svarba ir privalo prisidėti prie tikslų pasiekimo visose vystymosi srityse, net jei svarba suteikia pirmenybę vienai kuriai nors sričiai.
- Turėtume parinkti daugiau skilties veiklų nei draugovės.
- Skilties veikla privalo atitikti jos narių amžių.
- Išankstinis veiklų parinkimas privalo būti kuo įvairesni, negali kartotis tos veiklos, kurios neseniai buvo vykdytos.
- Parinktos veiklos turėtų būti skirtingos trukmės.
- Patariama numatyti dvigubai daugiau veiklų, nei galima įvykdyti per vieną ciklą. Tai padidina pasirinkimo laisvę ir paskatina generuoti naujas idėjas.

Kai veiklos jau numatomos, skiltims yra teikiamas pasiūlymas.

VEIKLŲ PASIŪLYMAS IR ATRINKIMAS

Skiltims svarba yra pateikiama kartu su veiklų pasiūlymu, kurias numatė skautų taryba.

Skiltys atsirenka veiklas sau ir bendras veiklas visai draugovei.

Skiltys praneša draugove, kokia skilties veiklas jos išsirinko ir pristato savo draugovės veiklų pasiūlymą, kurios yra atrenkamos įvairių imitacinių žaidimų pagalbą.

Šiems tikslams įgyvendinti yra pradedamas naujas skilties tarybos susirinkimų raundas, prižiūrimas draugovės asamblėjos.

Į PASIŪLYMĄ ĮEINA NUSTATYTA SVARBA, KELETAS SKILTIES IR DRAUGOVĖS VEIKLŲ

Skiltys yra informuojamos apie svarbą, nes priešingu jos nežinos, kur linkti priimant sprendimus ir siūlant veiklas. Jie skiltims bus leista kurti veiklas, kurios po to yra atmetamos, tai duos priešingų rezultatų, nes jos iškrenta iš svarbos rėmų.

Tokiu atveju veiklose atsispindės tik dalis svarbos. Tai jaunimui nepadės sužinoti, kokios buvo skautų tarybos išvados apie skautiškojo metodo pritaikymą ar kaip jų asmeninis vystymasis buvo įvertintas.

Jaunuolių sukurtos numatytos skilties veiklos gali būti gražintos skiltims, kurios jas sugalvojo, nebent jos buvo skirtos visai draugovei. Skautų tarybos sukurtos skilties veiklos gali būti pristatytos visoms skiltims arba tik kelioms, atsižvelgiant į jų savybes ir poreikius.

Numatytos draugovės veiklos yra siūlomos visoms skiltims be išimčių, nesvarbu, kas jas sukūrė.

PASIŪLYMĄ ANALIZUOJA SKILTIES TARYBA

Kai pasiūlymas yra paruošiamas, pradedamas naujas skilties tarybos susitikimų raundas. Šiuose susitikimuose:

- Skiltininkas ir paskiltininkas pristato skautų tarybos nustatyta svarba, paaiškindamas jos priežastis.
- Jie taip pat pristato numatytas veiklas.
- Jie skatina skilties narius aptarti įvairias idėjas dėl skilties veiklų: tas, kurias patys jaunuoliai pasiūlė praėjusiame susitikime, tas, kurias pasiūlė skautų taryba ir tas, kurios gali kilti čia ir dabar, kai yra aptariama apibrėžta svarba.
- Šios diskusijos metu nusprendžiama, kurias veiklas skiltis vykdys kitame cikle.
- Galiausiai, skiltis parengia draugovės veiklų pasiūlymą, kurį teikia asamblėjai.

DRAUGOVĖS ASAMBLĖJA ATRENKA VISOMS SKILTIMS BENDRAS VEIKLAS

Surengtoje draugovės asamblėjoje užbaigiama antras programos ciklo etapas:

- Kiekviena skiltis pristato pasirinktas skilties veiklas, taip pat jų tvarką pagal prioritetus ir kiekvienos iš jų numatytą trukmę.
- Tada skiltys pristato draugovės veiklų pasiūlymą, į pagalbą pasitelkdamos vieną, iš anksto pasirinktą, imitacinį žaidimą.
- Imitacinio žaidimo metu draugovė ciklui pasirenka bendras veiklas, kurios yra pateikiamos prioritetų tvarka remiantis išreikštais polinkiais.

IMITACINIAI ŽAIDIMAI YRA TIK DAR VIENA VEIKLA IR JŲ PAGALBA YRA PRIEINAMA PRIE BENDROS NUOMONĖS

Imitaciniai žaidimai yra apsimitinės situacijos, kuriose jaunuoliai vaidina paskirtą vaidmenį ir stengiasi gauti draugovės paramą savo pasiūlymams, veikdami pagal aplinkos padiktuotas taisykles.

Imitaciniam žaidimams jų pavadinimas duotas todėl, nes jie yra mechanizmas, kai daugumos nuomonė yra išreiškiama inscenizacijų metu, net jei apsimestinė situacija ne visada simbolizuoja instituciją ar individualią veiklą susijusią su demokratišku gyvenimu.

Žaidimo metu jaunuoliai siūlo idėjas, gina pozicijas, išmoksta diskutuoti, renkasi alternatyvas ir vysto daugybę kitų sugebėjimų bei manierų, kurios yra neatsiejamos nuo demokratiško sprendimų priėmimo proceso.

Taigi, kartu su kitais programos ciklo etapais, veiklų rinkimasis yra tik dar vienas užsiėmimas įsiliejantis į kitą veiklą, kurią paprastai vykdo draugovė.

DAUG VEIKLŲ GALIMA PRITAIKYTI KAIP IMITACINIUS ŽAIDIMUS

Imitaciniais žaidimais gali būti parlamento debatai, rinkimų procesas, teismo posėdis, viešas aukcionas, apsipirkimas prekybos centre, akcijų birža, vyriausybės susirinkimas ar panašios situacijos.

IMITACINIO ŽAIDIMO REZULTATAS NULEMIA DRAUGOVĖS VEIKLAS

Imitaciniai žaidimai (kurie ir sudaro draugovės asamblėją) nulemia, kuriomis veiklomis bus užsiiminėjama ciklo metu ir išrikiuoja jas prioritetų tvarka remiantis išreikštais polinkiais. Skautininkai yra tie asmenys, kurie šį procesą palengvina priisiimdami rėmėjų vaidmenis, kurie kinta pagal pasirinktą žaidimą. Jie niekada negali įsikišti norėdami paremti kažkurį pasirinkimą. Net jei mano, kad rezultatas nėra geriausias pasirinkimas, jie jį turi gerbti. Jaunuoliai taip niekada ir nesusidurs su savo sprendimų pasekmėmis, jei jų pasirinkimai nebus pripažinti, žinoma laikantis pagrįstų saugumo ribų. Jei veiklas dėliojant tvarkraštyje (tai užduotis, kurią turi atlikti skautų taryba) prireikia kažkokią draugovės veiklą atidėti ar įtraukti naują, turį būti gautas draugovės asamblėjos sutikimas, kaip mes tai vėliau aptarsime.

VEIKLŲ ORGANIZAVIMAS, MODELIAVIMAS IR PARUOŠIMAS

Šiame etape atrinktos skilties ir draugovės veiklos yra sudėliojamos į tvarkaraštį. Kai draugovės asamblėja patvirtina tvarkaraštį, kiekviena veikla yra sumodeliuojama ir paruošiama.

VEIKLOS YRA SUDĖLIOJAMOS Į TVARKARAŠTĮ

Visos atrinktos skilties ir draugovės veiklos yra išdėliojamos ir suderinamos programos ciklo tvarkaraštyje.

Tvarkaraščio sudarymas yra užduotis, kuriai atlikti reikia tam tikrų sugebėjimų, norint tvarkingai suplanuoti skirtingas įvairios trukmės veiklas, sprendžiant tokias problemas kaip laikas, ištekiai ir pusiausvyra tarp skilties ir draugovės veiklų bei tarp pastoviųjų ir kintamųjų veiklų. Tvarkaraštį sudaro skautų taryba, kurioje jaunuoliams atstovauja skiltininkai ir paskltininkai. Kiek ciklas truks, priklauso nuo tvarkaraščio sudarymo.

Rekomendacijos tvarkaraščio sudarymui

- Visos atrinktos veiklos (tiek skilties, tiek draugovės) yra įtraukiamos į tvarkaraštį. Norint sudėlioti veiklas, ko gero reikės kai kurias iš jų atidėti ar pakeisti atrinktų veiklų skaičių, ypač tų, kuriomis užsiima visa draugovė. Tai daryti reikėtų atsižvelgiant į rinkimo proceso metu nustatytus prioritetus, o pakeitimams turi pritarti draugovės asamblėja.
- Patartina įtraukti veiklas, kurios suteikia galimybę tobulėti visose vystymosi srityse, nenukrypstant nuo ciklui nustatytos svarbos.
- Veiklos turi apimti kiek įmanoma daugiau temų ir būtina išlaikyti kuo geresnį balansą tarp pastoviųjų ir kintamųjų veiklų, bei tarp skilties ir draugovės veiklų.
- Kartais veiklų rinkimosi metu įvairovė ir balansas gali pranykti dėl daugybės priežasčių. Šiai padėčiau ištaisyti, skautų taryba gali įtraukti keletą draugovės veiklų, su sąlyga, kad tai stipriai nepakeis jaunuolių pasirinkimo. Norint pridėti skilties veiklą, reikia iš anksto gauti atitinkamos skilties tarybos leidimą.
- Patartina tvarkaraštyje pirma išdėlioti pastoviasias veiklas. Prisiminkite, kad kai kurios iš jų turi būti vykdomos konkrečią dieną (pavyzdžiui, skautų grupės jubiliejus), o kitos vyks kelias dienas (tokios kaip stovyklos).
- Toliau, kintamosios veiklos yra rikiuojamos tvarkaraštyje turint omenyje tai, kad dauguma jų bus vykdoma viena paskui kitą, ir kad kai kurios pastoviosios veiklos (susitikimai ir stovyklos) gali apimti keletą kintamųjų veiklų. Geriausia pirma suplanuoti ilgiausias veiklas, nes pabaigoje lengviau įdėti trumpąsias.
- Trumpalaikių kintamųjų veiklų, tokių kaip žaidimai, dainos, šokiai ir kiti spontaniški užsiėmimai, nebūtina įtraukti į tvarkaraštį. Joms galima rasti

laiko kada tik reikia, kadangi susitikimai, stovyklos, ilgalaikės ir vidutinio ilgumos veiklos yra planuojamos paliekant trumpus tarpus pokyčiams.

- Atsarginės ir laisvai pasirenkamosios veiklos į tvarkaraštį taip pat nėra rašomos, kadangi jos yra vykdomos individualiai. Antra vertus, joms galima rasti laiko įvairiu metu, jei tvarkaraštis palieka pakankamą veikimo laisvę.
- Veiklas reikia suplanuoti ir palikti laiko jų sumodeliavimui ir paruošimui. Puiki mintis yra tas veiklas, kurioms reikia daugiau pasiruošimo, suplanuoti ciklo antrai pusei, o paprastesnes – pirmosioms savaitėms, kiek tai leidžia pusiausvyra tarp veiklų.
- Be kitų veiklų, ciklo pabaigoje reikia tam tikro skaičiaus valandų padaryti išvados apie asmeninio vystymosi vertinimo procesą.
- Tvarkaraščio sudarymas padės išsiaiškinti, ar pagal reikalavimus turima užtektinai skautininkų, kurie vadovautų užduotims. Jei ne, yra kelios išeitys: sumažinti veiklų skaičių, sulėtinti programą arba išplėsti komandą.
- Tvarkaraštis turi būti lankstus, kad nenumatytomis aplinkybėmis veiklas būtų galima persikirstyti arba pakeisti kitomis.

TVARKARAŠTĮ PATVIRTINA DRAUGOVĖS ASAMBLĖJA

Kai tvarkaraštis paruošiamas, skautų taryba jį teikia draugovės asamblėjai, kuri duoda paskutinį sutikimą. Patartina kelios dienos prieš teikiant tvarkaraštį asamblėjai, pristatyti jį skiltims, ypač jei pasirinktos veiklos buvo pakeistos arba jų buvo pridėta daugiau.

VEIKLOS MODELIOJAMOS, KAI TVARKARAŠTIS YRA PATVIRTINAMAS

Kalbėdami apie veiklų modeliavimą, mes turime omenyje, kad reikia nustatyti visus veiklos elementus ir išanalizuoti sąveiką tarp jų. Skilties veiklas modeliuoja ir ruošia pačios skiltys, kai reikia su skautininko pagalba. Draugovės veiklas modeliuoja ir ruošia skautų taryba arba jos paskirta speciali komanda kartu su skiltimis.

Kai veikla jau kartą buvo vykdyta arba yra paimta iš asociacijos pateikto veiklų žiniaraščio, ši užduotis yra lengvesnė, bet tuo pačiu jos negalima praleisti. Tokiais atvejais ją palengvina ankstesnė patirtis arba gauti patarimai, ypatingai iš veiklų žiniaraščio, kadangi čia esančius veiklos variantus gerai apgalvojo ir išbandė speciali komanda.

Tačiau tai netiks visiems atvejams ir dauguma pasirinktų veiklų bus tik bendri idėjos bruožai, kurias reikės tiksliai apibrėžti. Net kai idėja yra paimta iš veiklos žiniaraščio, kai kurias veiklas reikia apgalvoti ir pritaikyti prie jaunuoliams ir skiltims būdingų bruožų bei prie sąlygų, kuriose veikia skautų draugovė.

Modeliavimo darbą galima pradėti nuo pačiai ciklo pradžiai suplanuotų veiklų, o tas, kurios vyks vėliau, galima sumodeliuoti artėjant jų datai ir taip išvengti pavojaus pasilikti šią užduotį paskutinei minutei.

Veiklos paprastai yra sumodeliuojamos skirtingu programos ciklo laiku, kada priartėja jų vykdymo metas. Tačiau turime prisiminti, kad ilgesnes ar sudėtingesnes

veiklas turime sumodeliuoti daug anksčiau, nei trumpesnes ar paprastesnes. Taip pat yra ir su tomis, kurioms reikia daug medžiagos. Kas be ko, daug anksčiau reikia sumodeliuoti ir tas veiklas, kurios reikalauja kviestinių darbuotojų, nei tas, kurioms to nereikia, bei rūpestingiau apgalvoti tas veiklas, kurias skiltis ar draugovė vykdo pirmą kartą, nei tas, kurios jau buvo vykdytos.

SVARBIAUSIA MODELIAVIMO DALIS YRA VEIKLŲ TIKSLŲ APIBRĖŽIMAS

Greičiausiai veikla buvo pasirinkta ir įdėta į tvarkaraštį su numanoma arba bendra idėja, ką ketinama pasiekti. To negana, tikslus mes turime apibrėžti dar tiksliau.

Šis apibrėžimas, kuris turėtų būti rašytinės formos, yra būtinas vėlesniam veiklų įvertinimui, kadangi vertinant nustatoma, ar pasiekti užsibrėžti tikslai. Jie nėra nustatytų tikslų, nėra kuo remti vertinimo, o jei buvo manyta, kad tikslai ir taip aiškūs, tada vertinimas bus painus ir dviprasmiškas.

Bet kurios veiklos tikslai yra rezultatas, kurį, mes tikimės, pasieks dalyvavusiųjų grupė iki veiklos pabaigos.

KAI VEIKLŲ TIKSLAI APIBRĖŽIAM, MODELIAVIMAS BAIGTAS

Sumodeliuodami veiklą mes galime tikėtis geresnių rezultatų ir išvengti staigmenų pradėjus vykdyti veiklas. Be tikslų nustatymo, kiti modeliavimo svarstomi klausimai yra:

- Kokia vieta veiklai būtų tinkamiausia?
- Kokia bus jos trukmė?
- Jei tai yra draugovės veikla, koks bus skilčių vaidmuo? O jei tai yra skilties veikla, koks bus jaunuolių vaidmuo?
- Kokių suaugusiųjų žmonių ir priemonių mums reikia ir kiek?
- Kiek visa tai kainuos, ir kur tai galima gauti?
- Ar veikla bus vykdoma iš karto nuo pradžios iki galo, ar keliomis stadijomis?
- Ar yra kokia nors rizika, kurios turėtumėme saugotis?
- Ar yra galimų veiklos variantų?
- Kaip šią veiklą vertinti?
- Kokie yra vertinimo kriterijai?

KAI VEIKLOS MODELIAVIMAS BAIGIAMAS, JI JAU YRA PARUOŠTA VYKDYMUI NUSTATYTA DIENĄ

Pasiruošimo užduotys kinta pagal tai, kokiai veiklai ruošiamasi – pasiruošimas vieną valandą trunkančiai veiklai labai skiriasi nuo pasiruošimo septynių dienų stovyklai.

VEIKOS VYKDYMAS IR VERTINIMAS

Kai skiltis jau skyrė laiko sprendimų priėmimui ir veiklų organizavimui, prasideda pagrindinis ciklo etapas, kuris užima daugiausiai laiko.

Šiame etape vyksta tai, ką jaunuoliai labiausiai mėgsta – užsiimama veikla! Taip pat vyksta tai, kas labiausiai domina skautininkus – padėti skautams lavėti užsiimant veikla.

Todėl šiame etape reikia atskirti veiklų vykdymą, jų vertinimą bei asmeninio vystymosi priežiūrą.

Kadangi asmeninį vystymąsi aptarėme 11 skyriuje, šiame skyriuje mes nagrinėsime, kaip veiklos yra vykdomos ir vertinamos.

SKILTIES IR DRAUGOVĖS VEIKLOS YRA VYKDOMOS TUO PAČIU METU

Laikydamosi sudaryto tvarkaraščio, koordinuojant skiltininkui, padedant skautininkui, kai to reikia, ir prižiūrima skautų tarybos, kiekviena skiltis vykdo veiklas savarankiškai.

Skilties veiklos yra derinamos su draugovės veiklomis, kurios galima vykdyti tuo pačiu metu arba vieną po kitos. Šias veiklas skautų taryba koordinuoja tiesiogiai arba per kelis skautininkus, arba per specialias paskirtas komandas, kurių suformuoja skautininkai ir skiltininkai arba paskiltininkai. Šios komandos sudaromos tam tikrai veiklai ir išskirstoma, kai ji baigiasi.

Skilties ir draugovės veiklų (pastoviųjų ir kintamųjų, ilgų ir trumpų) koordinavimas ir vykdymas yra tarsi žaidimas milžiniška dėlionė. Pats vienas kibutis gali pasirodyti nereikšmingas, bet kartu jie sudaro paveikslą, kuris nebebūtų toks pat, jei kelių dalelių trūktų. Skautų taryba yra atsakinga už dėlionės (veiklų) dalelių surinkimą, o tai ji daro kiekvieną savaitę tikrindama, ar programa yra vykdoma, kaip numatyta tvarkaraštyje.

VISADA SVARBU MOTYVUOTI, KODĖL REIKĖTŲ UŽSIIMTI VEIKLA

Nors patys jaunuoliai pasirenka veiklas, juos vis tiek reikia motyvuoti, kadangi jų interesai gali pasikeisti nuo tada, kai jie išsirinko veiklą iki tada, kai ji prasideda. Motyvacija nulemia, kaip entuziastingai jaunuoliai nori kibti į darbą ir įsipareigoja siekti gerų rezultatų.

Skatinimas prasideda ne kelios akimirkos ar dienos prieš veiklos pradžią, bet gerokai prieš tai. Jis būna įvairių pavidalų ir sukuria laukimo atmosferą, kuri tęsiasi iki veiklos pradėjimo dienos. Taip pat skatinimas privalo tęstis veiklos metu, išlaikyti entuziazmą ir pasitikėjimą savimi, kuris turi tendenciją nykti, kai iškyla sunkumai, o rezultatas atrodo dar neaiškesnis nei pradžioje.

VEIKLOS VYKDYMAS TURI BŪTI JAUDINANTIS

Jaunuoliai veiklą turi išgyventi kaip šventę. Ji turi sukelti jaudulį, kad padrasintų juos greitai imtis kitos veiklos su nauju entuziazmu. Jei jie skautų veiklų nelaiko vienu iš savo prioritetų, mažai tikėtina, kad jos suteiks patiries galinčios įtakoti vystymąsi ir padėti jaunuoliams padaryti pažangą jų tiksluose.

Norint užtikrinti, kad veiklos visiems yra įdomios, keletą dalykų reikia turėti omenyje:

- Visi jaunuoliai veiklos vykdymo metu turi veikti kažką įdomaus. Būti dalyviais, o ne žiūrovais.
- Užduotis reikia pasidalinti teisingai, atsižvelgiant į dalyvių asmeninius sugebėjimus.
- Mes patys negalime leisti, kad mus įtakotų su lytiniai-kultūriniai stereotipai. Pavyzdžiui, mes negalime visas jėgų reikalaujančias užduotis duoti tik berniukams, o pasyvesnes – tik mergaitėms.
- Nors veiklos rezultatas yra svarbus, skautininkas turėtų jaunuolius padrasinti mėgautis tik pačia veikla, nepriklausomai nuo gautų rezultatų. Tai padės pasiekti emocinį stabilumą, kuris nepriklauso nuo sėkmės ar nesėkmės.
- Mes turime užtikrinti, kad tie, kurie nepasiekė tokių rezultatų, kokių tikėjosi, nebūtų žeminami, kad nariai, kurie dirba lėtesniu tempu, nebūtų užmiršti, ir kad ne tokie populiarūs berniukai ir mergaitės nebūtų ignoruojami.
- Jei jaunuolis nebenori dalyvauti ar tęsti veiklą, šis noras turi būti gerbiamas. Mes turėtume atidžiau stebėti to vaiko elgesį, bandyti pasikalbėti su juo ir išsiaiškinti, kokia iškilo problema, ir jei reikia, suteikti pagalbą. Tai galima padaryti pačioje skiltyje arba tuo pasirūpinti gali prižiūrintis skautininkas.

ASMENYS, ATSAKINGI UŽ VEIKOS VYKDYMĄ, PALAIKO JOS VAROMĄJĄ JĖGĄ

Veiklos visada turi tam tikrą varomąją jėgą. Už veiklą atsakingas skautininkas (arba skiltininkas ar paskiltininkas, jie tai yra skilties veikla) yra atsakingas už jos varomosios jėgos palaikymą.

Patirtis rodo, kad tam tikros situacijos gali atimti iš veiklos varomąją jėgą.

- Veiklos pradžia kartais gali būti kiek „sustingusi“, bet entuziazmas ir susidomėjimas po truputį kils, kai pasirodys pirmieji rezultatai, o veiksmas suteiks naujos patirties. Jei už veiklą atsakingas žmogus trykšta entuziazmu, kiti greitai tuo užsikrės.
- Visai nereikia bereikalingai taukšti ar bandyti pritraukti žvaigždę, norint sukelti entuziazmą. Santūrus padrasinimas, parama, kuri yra teikiama, kai jos reikia, yra mažiausiai taip pat efektyvi.
- Už veiklą atsakingas žmogus nesprenžia visų problemų, kurios gali iškilti. Geriau neduoti per daug instrukcijų ar patarimų, vietoje to geriau leisti patiems dalyviams nugalėti kliūtis, sugalvoti alternatyvas ar rasti išeitis.
- Mes turėtume vengti spragų, kurios dažniausiai atsiranda dėl prasto

pasiruošimo. Kai jos kilo dėl nenumatytų aplinkybių, mes turime daryti bet kokius reikalingus pakeitimus ir imtis bet kokių atsarginių veiksmų, kad atkurtumėme veiklos intensyvumą. Vykdamas trumpas veiklas, visada naudinga atsargoje turėti alternatyvią, „plyšius užglaistančią“ ar pakaitinę veiklą, kokią kaip užsiėmimą-staigmeną, vertinimo žaidimą, tos pačios veiklos kitą variantą ar paprasčiausiai kitą veiklą.

- Pasyvesnių veiklų metu puiki mintis yra įterpti dainų, šokių, trumpų žaidimų ar kitų šalutinių veiklų, priverčiančių pajudėti.
- Kai į veiklas yra įtraukti žmonės ne iš draugovės, jie prisijungti turėtų tinkamu momentu, taip sudarydami dalį veiklos konteksto ir neatimdami iš jos intensyvumo. Tai reiškia, kad savo paslaugas teikiantys žmonės apie savo vaidmenį turi sužinoti iš anksto ir negali prisijungimo momento paversti atskiru savo pačių šou.
- Atsakingieji turi patys pirmi atsirasti veiksmo vietoje ir būti pasirengę veiklai, ypatingai įprastinių susitikimų vietoje. Išankstinis atvykimas leidžia mums sumažinti nerimo lygį, užtikrinti, kad viskas paruošta, ir motyvuoti.

VEIKLŲ VYKDYMAS MOKO MUS ATSAKINGUMO

Skautų veikla nėra įprastinis ar atsiktinis susitikimas gatvėje, ir atsakingųjų pareiga yra pasirūpinti, kad skautai tai suprastų. Veiklos suteikia ypatingą galimybę tobulinti savo įpročius, kurie mus daro atsakingesniais.

Būti punktualiam, prižiūrėti vietą, kuri mums buvo paskolinta, ir gražinti ją dar švaresnę nei ji buvo prieš tai, sugražinti įrangą sutartą datą, išlaikyti skilties ir draugovės įrangą tinkamą naudoti, įvykdyti mums patiktą užduotį ir reikalauti to iš kitų, yra elgesys, kuris formuoja įpročius ir socialinius sugebėjimus, kurie yra itin svarbūs asmenybės vystymuisi.

Kitaip besielgiantys žmonės greit suvoks, kad jiems durys yra užvertos. O tie, kurie elgiasi atsakingai, užsitarnaus gerą reputaciją, kuri bus didžiulis turtas ir geriausia profesinė kortelė tarp skautų ir visose kitose gyvenimo srityse.

VEIKLOS TURI SUMAŽINTI GALIMĄ RIZIKĄ

Visose mūsų veiklose yra potencialios rizikos. Atsakingųjų pareiga yra užtikrinti, kad veikla nesukeltų nelaimių.

Mūsų įranga, priemonės, maršrutas, kurį pasirenkame ekskursijai, transporto priemonės, veiklos rūšis, vieta, kurioje ji vykdoma, virtuvės padėtis, laužo, skirto maisto gaminimui, priežiūra, mūsų valgomas maistas, mūsų dėvimi drabužiai, palapinių padėtis – viskas, ką mes darome ar naudojame gali būti daugiau ar mažiau rizikinga ir potencialiai sukelti ligų ar nelaimių. Todėl mes turime į visa tai atkreipti tiek pat dėmesio, kiek kreipiame į jaunuolių tiesioginį saugumą.

Žemiau yra pateiktos kelios rekomendacijos, tinkamos bet kuriai situacijai ar aplinkai. Skautininkai turi žinoti ir laikytis šių rekomendacijų.

- Užkirk kelią: skirk laiko ir įsivaizduok bei nustatyk visus potencialius mūsų veiklos pavojus, nuspręsk, kaip juos sumažinti ir nustatyk aiškias ribas.

- Informuok: visi turi būti aiškiai ir tiesiogiai informuoti, kokia yra rizika, norint išvengti pavojingo elgesio. Galima naudoti pranešimų ir ženklų sistemą, kai ji būna veiksminga.
- Nuolatos saugok ir informuok: apsauga yra nuolatinis reikalavimas. Dažnai kartokite informaciją apie riziką ir pavojus, palaikykite gerą ženklų būklę.
- Būk pasiruošęs suteikti efektyvią pagalbą: gali įvykti nelaimių ir iškilti pavojingų situacijų, nepaisant pastovių apsaugos priemonių ir bendravimo. Mes turime būti pasiruošę:
- žinoti, ką daryti kiekvienu atveju;
- po ranka turėti pirmosios pagalbos rinkinį ir priemones;
- žinoti, kaip laiku suteikti pagalbą ir tuo metu kitų nepalikti neapsaugotų pavojingoje vietoje.

VEIKLOS YRA VERTINAMOS PAGAL ANKSČIAU NUSTATYTŲ TIKSLŲ PASIEKIMO LYGĮ

Veiklų vertinimas susideda iš:

- Stebėjimo veiklos metu, ar galima pagerinti jos vykdymą. Tai reiškia vyksmo stebėjimą bandant pasiekti optimaliausią rezultatą.
- Rezultatų analizavimo siekiant išsiaiškinti, ar tikslai, nustatyti pradžioje, buvo pasiekti. Tai reiškia nuosprendį, ar dalyvių grupė iš veiklos gavo tai, kas buvo ketinama.

Norėdami įvykdyti abu šiuos veiklos vertinimo etapus, mes turime iš anksto nusistatyti tikslus ir juos užrašyti. Jei nėra tikslų, negali būti ir vertinimo. Jei tikslai nėra užrašyti, tikėtina, kad vertinimas bus dviprasmiškas, kadangi kiekvienas asmuo skirtingai supras, ko buvo tikimasi veikla pasiekti.

Jei tikslai yra neaiškūs, žmonės neišvengiamai bandys sumažinti atstumą skiriančių juos nuo tikrųjų rezultatų, o tai perdėtai padidins pasiekimus ir paskatins nepelnytą pasitenkinimą.

Kintamųjų veiklų tikslus visada reikėtų užrašyti, atsižvelgiant į tai, kad jų siekinių ir turinio diapazonas yra platus. Išimtys yra:

- Momentinė veikla, kuriai nebūtų prasmės užrašyti tikslus, atsižvelgiant į jos netikėtumo pobūdį.
- Individualios atsarginės veiklos, kadangi jas jaunuoliams pasiūlo prižiūrintis skautininkas, ir nėra reikalo užrašyti tikslus.
- Individualios užduotys grupės veikloje, kurios prilygsta atsakomybės pasidalinimui.
- Laisvai pasirenkamos veiklos, kurioms tikslus galima užrašyti arba ne, o tai sprendžia skautininkas ir šią veiklą prižiūrintis asmuo, priklausomai nuo jų susitarimo su jaunuoliu.

Pastoviosioms veikloms, priešingai – joms tikslų praktiškai nereikia rašyti, kadangi jų turinys visada gan panašus ir vykdomos jos yra pakankamai standartizuotai. Šiuo atveju tai yra įprastiniai susitikimai, žaidimai, istorijos, dainos, šokiai, šventės ir taip toliau.

Tačiau kai kurių fiksuotų veiklų, pavyzdžiui, stovyklų ir ekskursijų, tikslus mes turėtume užrašyti, kadangi jų turinys kinta ir apima daugybę kintamųjų veiklų.

VEIKLOS VERTINAMOS STEBINT

Veiklos yra vertinamos stebint. Jaunuoliai, skautininkai, tėvai ir kiti žmonės, kurie dalyvauja vertinime, stebi labai paprastai: žiūri, klauso, jaučia, suvokia, analizuoja, lygina ir susidaro nuomones. 11 skyriuje mes aptarėme, kad tikslų pasiekimas yra vertinamas tokiu pat būdu. Naudinga įprasti užsirašinėti savo pastebėjimus mažoje užrašų knygutėje, kadangi paprasta juos pamiršti.

Vertinimas pažymiais (kuris atitinka formalaus švietimo sistemą, ir kuri mums leidžia egzaminais palyginus tiksliai įvertinti, kokių žinių ir sugebėjimų jaunuoliai įgijo) tikrai nėra tinkamas skautų veikloms, kadangi jos yra mažai susijusios su formalųjų žinių įgijimu. Mus domina asmuo kaip visuma, o tai mus nuveda į elgesio sritį. Tačiau išskirtiniais atvejais, tam tikri fiziniai sugebėjimai ir specialios technikos gali būti įvertintos pažymiu.

VEIKLĄ VERTINA KELIOS ŠALYS JOS VYKDYMO METU IR PABAIGOJE

Veiklos metu

Vertinti veiklos vykdymo metu patartina kai, tai yra vidutinės trukmės arba ilgalaikė veikla ir turi kelis etapus. Tai parastai būna draugovės veikos, tad į vertinimą bus įsitraukę jaunuoliai, skautininkas ir retkarčiais, ir kai to reikia, trečioji šalis.

Kartu su šiomis veiklomis vykstantis vertinimas yra skirtas nuspręsti, ar nereikia atlikti jokių pataisymų ar suteikti paramos. Jei ne visi jaunuoliai yra įsitraukę į veiklą, mes turime atrasti būdą, kaip juos įtraukti. Jei veikla be reikalo užtęsiama, turime sugalvoti, kaip ją paspartinti. Jie yra mažas susidomėjimas, privalome atrasti stimulą. Jie veikla netikėtai nukrypsta nuo kurso, mums reikia sugražinti ją į reikiamą eigą arba išskirti į dvi paralelias veiklas.

Norėdami imtis visų pataisomųjų veiksmų, kurių, vertintojų nuomone, reikia, už veiklą atsakingi asmenys privalo būti lankstūs ir pasiruošę ją iš naujo sugalvoti.

Veiklos pabaigoje

Visas veiklas būtina įvertinti joms pasibaigus. Net ir pati trumpiausia veikla turi būti įvertinta, kad ir taip pat trumpai, kokia yra ji pati.

Skilčių veiklas vertina skilties taryba. Skiltininkas arba paskiltininkas gali informuoti skautų tarybą apie rezultatus.

Draugovės veiklos pirmiausia yra vertinamos skiltyse ir tik tada skautų taryboje. Išskirtiniais atvejais veiklos įvertinimui gali būti sukviesta draugovės asamblėja, jei veikla visiems dalyviams buvo labai svarbi, arba jei reikia nustatyti veiklos metu gautos patirties nuostatus.

Tėvai į vertinimą yra įtraukiami tik tiek, kiek jie dalyvavo veikloje ar padėjo ją vykdyti. Taip pat ir tada, kai jie buvo veiklos poveikio liudytojai, pavyzdžiui, kai vaikai dalį veiklos vykdo namie; kai tėvai turėjo galimybę pamatyti, kuo jie užsiima; kai tėvai mato, kaip jų vaikai buvo įtraukti į ilgalaikę veiklą; vaikams grįžus iš ilgos

stovyklos; arba kai metų pradžioje tėvai prašomi įvertinti ankstesniu laikotarpiu vykusias veiklas.

Trečia šalis, tokias kaip tėvai, vertinti gali tik tokiu atveju, kai ji dalyvavo veikloje arba turi galimybę vertinti poveikį. Pavyzdžiui, veikloje, kuri buvo skirta tam tikrų sugebėjimų įgijimui, dalyvavęs specialistas, arba mokytoja, jie veikla apima mokyklą.

Skautininkai veikla visada vertina jų vyksmo metu ir pabaigoje, po visų kitų vertinimų. Jų vertinimo tikslas yra padaryti išvadas, kaip programa buvo įgyvendinta, ir iširti savo pačių vaidmenį joje, nustatyti, ar savo įsipareigojimus, kurių iš jų buvo laukta, įvykdė patenkinamai.

VEIKLOS VERTINIMAS ĮNEŠA INDĖLĮ Į ASMENINIO VYSTYMOŠI VERTINIMĄ

Šiame vadovėlyje mes pabrėžėme skirtumą tarp veiklos ir jaunuolių asmeninio vystymosi vertinimo. Bet nors ir šie du procesai turi skirtingus tikslus, jie abu remiasi tais pačiais stebėjimo pavyzdžiais.

Kai stebime visą veiklos vyksmą, tuo pačiu metu mes negalime nematyti, kaip berniukas ar mergaitė pasirodė ir nepastebėti jo ar jos pasikeitimo. Taigi veiklos stebėjimas mums taip pat suteikia žinių apie jaunuolių asmeninį vystymąsi.

Programos ciklo pabaigoje, kai prabėga keletas mėnesių ir yra įvykdyta daugybė veiklų, ši informacija leidžia mums padaryti išvadas apie berniuko arba mergaitės pažangą asmeniniuose tiksluose. Prižiūrintis skautininkas pasidalina šiomis išvadomis su jaunuoliu, kai jie yra bendro susitarimo siekimo procese, kaip tai paaiškinta 11 skyriuje.

ŽODYNĖLIS

Gebėjimas – puikus mokėjimas atlikti tam tikrą dalyką. Reikalingas išorinių stimulų supratimas ir jų naudojimas efektyviai, greitai bei tiksliai. Šiame vadovėlyje gebėjimas naudojamas kaip sugebėjimo sinonimas. Į mokymo tikslus, tarp kitų pageidaujamų elgesio modelių, dažnai įtraukiami naudojimais sugebėjimu (žinojimas kaip atlikti tam tikrą dalyką).

Veiklos žiniaraštis – metodologinė priemonė, kurioje nuosekliai išdėstytos mokomosios veiklos, apibūdinant jų sudedamąsias dalis ir įvairius būdus, kaip galima jas įvykdyti dirbant drauge. Šiuose žiniaraščiuose suaugusiems vadovams ir jauniems žmonėms pateikiama gausybė galimų veiklų, kurias galima pasiūlyti skilčiai arba draugovei, tokias kaip jos yra apibūdintos arba padarant pakeitimus ar variacijas.

Įžodžio ir priesakų laikymasis – Skautiškojo metodo elementas, kuris susideda iš asmeninio kiekvieno jauno žmogaus skatinimo atlikti skautų įžodį ir taip, laisva valia, dalyvaujant bendraamžių grupei, įsipareigoti sakyti tiesą ir stengtis iš visų jėgų laikytis Skautų priesakų.

Paauglystė – Periodas arba tarpsnis berniuko ir mergaitės gyvenime, kuomet pasireiškia seksualinė ir socialinė branda. Tai dažniausiai prasideda su biologiniais lytinio subrendimo pokyčiais ir baigiasi sulig asmens įžengimu į suaugusiųjų pasaulį.

Brandą – periodas, kuomet žmogaus kūnas jau yra pilnai išsivystęs. Šis tarpsnis prasideda maždaug sulaukus 25 metų amžiaus, kaip jaunystės tąsa ir tęsiasi iki tol kol žmonės tampa vyresniais suaugusiais. Ribos tarp šių trijų tarpinių nėra apibrėžtos ir priklauso individualiai nuo kiekvieno žmogaus.

Asmeninio tobulėjimo schema – Tradicinis posakis, kuris yra susijęs su įvairiais testais ar reikalavimais, kuriuos jauni žmonės turi išlaikyti ar atitikti, siekiant jų asmeninio progreso. Nei šis terminas nei paskirtų testų ar reikalavimų koncepcija nėra naudojama šiame vadovėlyje, kaip skautiškojo metodo dalis, kadangi jie prieštarauja progreso sistemai, kuri yra paremta asmeniniais mokymosi tikslais.

Emocinis tobulėjimas – viena iš vystymosi sričių Skautų mokymosi sistemoje, susijusi su gebėjimu pasiekti ir išlaikyti laisvą ir tolygią vidinę būseną bei emocinę brandą, dvasinį tobulėjimą paverčiant natūralia savo gyvenimų dalimi.

Amžiaus grupės – Skautiškajame metode amžiaus grupės yra išskiriamos tam

tikrame vystymosi cikle metodologiniams tikslams. 11 – 15 amžiaus vystymosi cikle yra dvi amžiaus grupės: 11 – 13 ir 13– 15. Mokomieji tikslai yra nustatomi kiekvienai amžiaus grupei.

Polinkis – individo noras atlikti tam tikrą užduotį ar vadovauti veiklai arba sugebėjimas tai daryti.

Lyginamosios analizės metodas – Vertinimo forma, kuri plačiai paplitusi formaliame mokymesi, duota priemonė yra lyginama su nustatytais statistiniais ar elgsenos standartais. Mažai naudojama draugovėje.

Stebėjimo metodas – vertinimo forma, kuomet subjektyvus vertinimas yra atliekamas atsižvelgiant į kokybinį aprašymą. Norint, kad jis būtų veiksmingas, jauni žmonės, suaugusieji vadovai bei kiti veiklos vertintojai stebi, klauso, analizuoja, lygina ir daro išvadas, remdamiesi šiais kanalais gauta informacija.

Asmeninio tobulėjimo įvertinimas – sistemingas ir nuolatinis procesas, kurio pagalba yra suformuoja grupės gyvenimo dalis draugovėje, surenkant ir sukauptą informaciją, tam, kad pagerinti jauno žmogaus dalyvavimą, pagerinti jo tikslų įvykdymą ir nuspręsti ar jo elgsenos sutampa ar skiriasi nuo siūlomų tikslų.

Veiklos vertintojai – Asmuo, galintis pateikti svarią nuomonę apie veiklos vystymąsi ir rezultatus ar asmeninio berniukų ir mergaičių tobulėjimo vystymąsi ir rezultatus. Draugovėje veiklos vertintojai yra jauni žmonės, suaugusieji vadovai, tėvai bei kiti žmonės, kurie retkarčiais dalyvauja veiklose, tokie kaip ekspertai, kurie gali padėti tam tikruose dalykuose; ar žmonės, galintys atlikti svarius sprendimus, susijusius su jaunų žmonių pasiekimais, tokie kaip jų mokytojai.

Paskiltininkas – berniukas arba mergaitė, kuriuos tiesiogiai išrenka kiti skilties nariai ir jo pagrindinė užduotis yra padėti skiltininkui, bendradarbiaujant kartu su juo įsipareigojimų vykdyme.

Draugininko pavaduotojas – Suaugęs ar jaunas, turintis 18 metų asmuo, kuris yra draugijos komandos narys ir dalyvauja veiklų programos vedime, skatina jaunus žmones, prisideda prie asmeninio vystymosi kontrolės ir dalyvauja mokomosiose bei administracinėse suaugusiųjų vadovų užduotyse.

Organizacijos ženklelis – Ženklelis, kuris parodo, kad jo nešiotas priklauso Nacionalinei Skautų Organizacijai, kurią pripažįsta Pasaulinė Skautų Judėjimo Organizacija. Draugovėje ženklelis gali būti suteikiamas tik jaunam žmogui įsijungus į draugovę, tuomet kai jis/ ji pradeda nešioti uniformą, arba skautų vardo suteikimo ceremonijoje, kartu su kaklaraiščiu.

Elgsena – ganėtinai pastovus polinkis į tam tikrą elgesį. Bendrąja prasme, visuose mokymo tiksluose, kartu su kitais pageidaujamas elgesio modeliais, yra ir tam tikros elgsenos vystymas (žinojimas koku būti).

Savarankiškumas – Viena iš mokymo tikslų, kuris yra susijęs su individo gebėjimu save valdyti, mokėti susitvardyti ir apibrėžti savo elgesį.

Specifiniai elgseną formuojantys užsiėmimai – Specifinės užduotys draugovėje ar už jos ribų, kurios yra pasiūlomos berniukui arba mergaitei, stebint suaugusiam vadovui. Tikimasi, kad jos suteiks asmenines patirtis, kurios padės įtvirtinti tam tikrą elgesio modulį, kuris yra sunkiai pasiekiamas.

Asmeninis elgesys – Tradiciškai suprantamas kaip būdas, kuriuo žmonės elgiasi ir reaguoja kai yra stebimi kitų žmonių. Pagal šį apibrėžimą, asmeninis elgesys yra išorinis ir objektyvus, tačiau šiandien šis išsireiškimas yra suprantamas platesne prasme, įtraukiant vidinius procesus, tokius kaip motyvaciją ir tikslą, kurie sietini su jų išorinėmis apraiškomis. Šiame vadovėlyje šis terminas yra naudojamas platesne prasme, išreiškiant žinias, elgseną ir sugebėjimus, kurie pateikiami tiksluose, kurie susiję su „asmeninio elgesio tipais“ arba „elgsenos modeliais“.

Buvimas bendraamžių grupės nariu – vienas iš trijų svarbiausių troškimų, kurie sustiprina simbolinę struktūrą draugovėje, kartu su polinkiu tyrinėti ir noru užimti naujas erdves.

Kūno įsivaizdavimas – individo vidinis paveikslas apie savo kūną. Nuo 11 – 15 metų amžiaus šis vaizdas keičiasi dėl pasikeitimų, kurie pasireiškia pirmame paauglystės tarpsnyje.

Gabumas – polinkis ir sugebėjimas atlikti fizinį ar protinį veiksmą, nepriklausomai nuo to ar jis įgimtas ar išmoktas. Mes paprastai išskiriame bendrusius gabumus, kurie yra susiję su visais užduočių tipais, tačiau ypač su tomis užduotimis, kurioms reikalingas pažinimas ir protiniai gebėjimai, ir specifinius sugebėjimus, kurie yra susiję su tam tikro tipo užduotimis.

Užduočių įvykdymas – viena iš pagrindinių programos ciklo fazių, vykdoma kartu su vertinimu, kurios esmė yra nustatyto veiklų plano įvykdymas.

Šventės – terminas, naudojamas šiame vadovėlyje yra susijęs su dalyviais ir draugovės ceremonijomis.

Asmenybės valdymas – viena iš vystymosi sričių, išskiriamų skautų mokymosi sistemoje, kuri susijusi su valia valdyti mūsų stiprybes ir impulsus, remiantis

principais, kuriuos mes laikome teisingais. Asmenybės valdymas – tai toks dalykas, kuris mūsų elgseną padaro išskirtine iš kitų.

Kompetencija – tai gebėjimas atlikti numatytas užduotis ar veiklas

Kūrybingumas – viena iš vystymosi sričių, išskiriamų skautų mokymosi sistemoje, kuri susijusi su gebėjimu mąstyti, atnaujinti ir naudotis informacija originaliu bei tinkamu būdu.

Imitaciniai žaidimai – imitavimo žaidimai, kuriuose jauni žmonės atlieka įvairius vaidmenis, priklausomai nuo aplinkos, kuri yra imituojama; pagrindinis tikslas yra priimti daugumos sprendimą, kurias veiklas atlikti sekančio programos ciklo metu.

Skautų draugovės įvaizdžio kūrimas – suprantama kaip užduotis, skirta suaugusių vadovų komandai, kuri susideda iš svarstymų kaip koordinuoti skautiškojo metodo elementus, siekiant dirbti kaip nuosekliai visumai, paskirtoje situacijoje. Užduotys, susijusios su skautų draugovės įvaizdžio kūrimu, labai skiriasi tarpusavyje ir reikalingas visapusiškas skautiškojo metodo suvokimas, gebėjimas įvertinti aplinką ir jaunų žmonių, kurie sudaro draugovę, žinias.

Vystymasis – individo ir jo/ jos funkcijų ir gebėjimų, susijusių su tam tikrais elgsenos tipais, kurie yra laikomi geresniais, evoliucija. Jo galimybės skiriasi nuo augimo, kuriame vystymasis – tai procesas, kuriam reikalingos įdėtos pastangos kažkam, kas ką tik atsitinka, ir nors jis yra susijęs su fiziniu augimu, jame taip pat yra tam tikri kokybiniai aspektai. Tačiau nepaisant šio skirtumo, šie du terminai šiame vadovėlyje dažnai naudojami to paties tikslo išreiškimui.

Vystymosi ciklai – periodai, nustatomi pagal vaikų ir jaunų žmonių vystymosi bruožus. Vystymosi ciklai formuoja skautų amžiaus (11–15 m.) grupės pagrindus skautų organizacijoje. 11 – 15 amžiaus periodas yra laikomas vystymosi ciklu ir formuoja skautų amžiaus (11–15 m.) grupės pagrindus.

Pedagoginiai sugebėjimai – polinkis ir sugebėjimas prisidėti prie kito asmens mokymo. Tai vienas iš reikalavimų norint tapti draugininku, ypač tiesioginiam darbui su jaunimo programa.

Mokomosios veiklos – visos veiklos, atliekamos draugovėje arba už draugovės ribų, kurios jaunam žmogui suteikia patyrimus, kurie leidžia jam/ jai įgyti ir praktikuoti tam tikrą elgseną, numatomą atitinkamuose tiksluose.

Švietimo institucijos – individai, grupės, institucijos ar aplinkos, kurios susiję su mokymosi procesu. Tai gali būti specialius tikslus turinčios institucijos, tokios kaip šeima ir mokykla; ar šalutinės institucijos, tokios kaip visuomenės informavimo priemonės, bendraamžių grupės ir tt.

Polinkis mokomajai veiklai – polinkis prisidėti prie kitų žmonių mokymo. Jis apima pažintinį arba intelektualinį aspektą (žinojimas ką mes norime mokytis), dvasinį aspektą (asmeninis įsitraukimas ir atsidėjimas mokymo procesui), ir reaguojantį komponentą (gebėjimas atitinkamai reaguoti į įvairias situacijas).

Mokymo svarbos akcentavimas – prioritetas, tonas ar akcentas, suteikiamas programos ciklui. Jis nustatomas palyginimo būdu tarp draugovės vedamos analizės ir nusistatytų tikslų. Tai būdas priartėti arčiau prie vizijos, sustiprinant pozityvius aspektus, sumažinant ar pašalinant negatyvius negatyviuosius ir teisingų veiksmų nurodymas sekančiam programos ciklui.

Mokytojas – švietimo institucijos elgesys, kuri atlieka tarpininko tarp žmogaus, kuris mokosi ir to, kas yra išmokta, vaidmenį. Skautų organizacijoje mokytojas iš esmės yra susijęs su suaugusio vadovo elgesiu, kuris prižiūri veiklų mokomąsias vertybes ir suformuoja asmeninius ryšius, kurie jauniems žmonėms padeda pasiekti savo tikslų.

Mokymo tikslai – tai dažniausiai pažintiniai gebėjimai, elgsenos ir sugebėjimai, kurie išsilavinusiam individui padeda pasiekti mokymosi procesą.

Mokomieji skautų draugovės tikslai – tai žinių bagažas, elgsenos ir sugebėjimai, nustatyti atsižvelgiant į tam tikrus galutinius tikslus, kuriuos juani žmonės gali ir privalo pasiekti būdami 11 – 15 metų amžiaus. Juos sudaro pereinamųjų žingsnių seka, kurie yra nustatyti kiekvienai amžiaus grupei, apima visas vystymosi sritis ir yra pateikti jauniems žmonėms lengvai suprantama kalba.

Skautų draugovės nuostatai – deklaracija, skirta jauniems žmonėms ir suaugusiems, kuri remiasi gamta, principais ir skautiškoju metodu. Skautų nuostatai yra išreikšti skautų priesakuose.

Skautų bei vadovo savitarpio santykiai – plačiąja prasme tai santykiai, kurie išsivysto tarp žmonių, dalyvaujančių mokymo procese. Skautų organizacijoje tai yra interaktyvūs komunikacijos bendradarbiavimo tarp jaunų žmonių ir jų suaugusių vadovų, santykiai, kuriuose berniukai ir mergaitės įgyja patyrimus ir pasiekia savo tikslus ir vadovai palengvina šį procesą, lydėdami juos jų vystymesi.

Mokomoji skautų veiklos sistema – pačia plačiausia prasme, mokomoji skautų veiklos sistema yra suprantama kaip elementari įstatymiškų ir pedagoginių principų sintezė, kurie valdo padėtį. Konkretesne prasme tai individualus ir objektyvus būdas, kuriuo šalis planuoja savo žmonių mokymo procesą ir jį veda tam tikru paskirtu metu. Šiame vadovėlyje šis terminas yra pilnutinai susijęs su skautų nuostatais, kurie apima misiją, principus, skautiškąjį metodą ir veiklų programą.

Skautiškojo metodo elementai – skautiškojo metodo sudedamosios dalys. Pagrindiniai elementai yra: mokymasis atliekant veiklas, skatinantis vadovų pavyzdys, progresyvi tikslų ir veiklų sistema, įžodžio ir priesakų laikymasis, simbolinė struktūra, skilčių sistema, gyvenimas gamtoje, mokymasis žaidžiant ir patarnaujant kitiems.

Empatija – gebėjimas jausti kito žmogaus jausmus, ir taip suprasti ir žmogų ir jausmą, „atsiduriant kito žmogaus vietoje“.

Svarbiausi paauglių norai – naudojama pabrėžti vyraujančius jaunų žmonių interesus pirmame paauglystės tarpsnyje: polinkis tyrinėti, noras užimti naujas erdves bei poreikis priklausyti bendraamžių grupei. Jie sustiprina simbolinę struktūrą draugovėje.

Įvertinimo metodas – greitas įvertinimo mechanizmas, kuris nustato dalyvio nuomonę apie veiklą, kol ji vis dar vyksta.

Veiklų įvertinimas – veiklos vystymosi ir išdavos stebėjimas, siekiant nustatyti ar jos nebuvo galima atlikti geriau ir ar buvo pasiekti iš anksto iškelti tikslai.

Mokymui skirtos informacijos sukaupimas – sisteminė ir nuolatinė veikla, kurios tikslas yra rinkti informaciją mokymo procesui, tam, kad būtų galima sustiprinti šį procesą ir pakelti mergaičių bei berniukų mokymo kokybę. Tai gali būti susiję su jaunu žmogumi (asmeninio vystymosi įvertinimas), su įrankiu (veiklų įvertinimas); arba su suaugusiais vadovais (darbo įvertinimas).

Renginio / šventės / stovyklos emblema – emblema, kuri parodo, jog berniukas ar mergaitė dalyvauja tam tikrame renginyje. Jis yra dėvimas ant uniformos laikinai, tam tikro įvykio metru ir dar šiek tiek laiko po to.

Asmeninė patirtis – suvokimai, kuriuos žmonės gauna dalyvaudami mokomosiose veiklose. Dažnai kartojama patirtis leidžia jiems įgyti ir praktikuoti tam tikrą elgsenos būdą (žinios, elgsena ar sugebėjimas) kuris numatomas atitinkamuose mokymo tiksluose. Asmeninė patirtis yra pagrindinė sąvoka skautų mokymo sistemoje, paremta mokymusi atliekant veiklas. Taip šis terminas yra suprantamas šiame vadovėlyje.

Šalutinės asmeninės veiklos – tai tokios veiklos, kurias jaunas žmogus atlieka ne skilties ar draugovės aplinkoje ir kurios nėra tiesiogiai susijusios su veiklų programa.

Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai – jie apibūdina elgsenos būdus, kuriuos jaunas žmogus gali tikėtis pasiekti kiekvienoje vystymosi srityje, kuomet sulaukus maždaug 20 metų amžiaus, ateina laikas palikti skautus. Jie yra „galutiniai“ kalbant apie skautus, tačiau jie nėra galutiniai asmeniui, kadangi mes tęsiame mokymąsi per savo gyvenimus. Tolimesni asmeninio tobulėjimo siekiai yra paremti skautų nuostatais ir jie yra konkreti ir detali jų palikimo skautus išraiška.

Pastovios veiklos – tai tokios veiklos, kurios turi būti atliekamos nuolatos, visuomet beveik tokiu pat būdu, siekiant sukurti tokią aplinką, kokia yra numatyta skautiškajame metode. Pastovios veiklos draugovėje – tai stovyklos, stovyklų laužai, nuolatiniai susirinkimai bei ceremonijos.

Formali mokomoji veikla / formalusis lavinimas – turinti tikslą ir organizuota veikla, kuria užsiima teisėtai įkurta švietimo sistema, kurios tikslas yra skatinti vaikų ir jaunų žmonių asmeninio elgesio, požiūrio, būdo ir gebėjimų pasikeitimus, naudojant mokymo metodus ir mokymąsi iš to, kas yra.

Formali grupė – grupė, kuri yra specialiai sukurta organizacijos valdžios, tam, kad galėtų pasiekti organizacijos užsibrėžtų tikslų.

Neformali draugų grupė/ gauja – nors šis žodis taip pat yra naudojamas kalbant apie grupes, kurios susiburia dėl kriminalinių ar neteisėtų tikslų, viena iš jos reikšmių byloja apie neformalią draugų grupę, kurie susitinka, tam, kad jiems gera būti drauge ir jie vienas kitą palaiko.

Grupė – remiantis organizacine teorija, grupė yra suvokiama kaip eilė individų, kur vieno žmogaus elgsenos arba darbas paveikia kitų grupės narių darbą ar elgesį.

Grupės emblema / ženklelis – ženklelis, atspindintis skautų grupę, kuriai priklauso draugovė. Jis yra duodamas kai berniukas arba mergaitė pradeda dėvėti uniformą.

Grupės komitetas – aukščiausias sprendimų priėmimo organas skautų grupėje. Jį sudaro grupės vadovai, tėvų atstovai, laiduojančių institucijų atstovai, ir grupės patarėjas dėl religinių klausimų. Grupės komiteto pagrindinės užduotys yra sudaryti grupės planą, koordinuoti draugovių darbą, paremti vadovus ir įvertinti rezultatus.

Grupės aplinka / gyvenimas – atmosfera draugovėje, kuri sukuriama per atliekamas veiklas santykius, kurie stiprėja tarp grupės narių. Tai labai svarbi funkcija, kuriai yra pritaikomi skautiškojo metodo elementai.

Augimas – terminas, kuris naudojamas biologine prasme ir yra susijęs su kiekybiniais kūno masės padidėjimo aspektais, individui praeinant nuoseklias stadijas nuo gimimo iki brandos. Daugelyje šio vadovėlių dalių, šis išsireiškimas naudojamas kaip vystymosi sinonimas, nors vystymosi prasmė yra platesnė.

Vystymosi sritys – įvairūs asmenybės aspektai, kurie drauge formuoja žmogaus visumą. Jie yra traktuojama skirtingai atsižvelgiant į skautų nuostatų metodologinius tikslus. Vystymosi sritys yra: fizinis vystymasis, kūrybingumas, charakteris, emocinis vystymasis, socialinis vystymasis ir dvasinis vystymasis.

Skautų organizacijos istorija – bendras paaiškinimas kodėl draugovei reikia vystytis ir kaip šis vystymasis yra kažko platesnio dalis, „didesnio paveikslas dalis“. Skautų organizacijos istorija kyla iš universalių skautų vertybių, skautų grupės, kuriai priklauso draugovė, istorija, laiduojančios institucijos vertybės, praeities kovos ir pergalės bei „legendos“, perduodamos iš lūpų į lūpas apie didžius draugovės momentus. Tai sukuria horizontą, kuriame asmeninės svajonės ir siekiai yra tarsi orientyrai ilgesnėje kelionėje ir išlaiko draugovės stabilumą.

Holistinis/ integruotas vystymasis – vienas iš skautų nuostatų, kuriuo siekiama vienalaikio ir harmoningo visų vaikų ir jaunų žmonių asmenybės sričių vystymosi, suteikiant galimybes asmenybei atsiskleisti pilnai visais aspektais.

To paties amžiaus narių skiltis – skiltis, kurios nariai yra panašaus amžiaus. Tai palengvina jaunų žmonių integraciją ir leidžia lengviau atlikti veiklas, kurios visiems yra patrauklios. Šioje skiltyje pasireiškia mažesnė kontrolė negu skirtingo amžiaus narių skiltyse, kadangi visi nariai palieka skiltį per gana trumpą laiko periodą, čia žymiai sunkiau suformuoti tradicijas ir užtikrinti skilties tęstinumą naujais įsijungusiais nariais.

Identitetas – Lotynų k. šis žodis reiškia tokią pat prigimtį, t.y. Nebuvimą skirtumų ar variacijų. Psichologiniuose terminuose identitetas – tai buvimas savimi, buvimas ką mes sakome mes esame. Jis reiškia pastovumą suprantant save skirtingose situacijose laikui bėgant: pripažinimą, kad savasis aš pasireiškė skirtingu metu arba skirtingose vietose, kuri yra tokia pati, kaip savasis aš čia ir dabar.

Neformali grupė – grupė, kuri išauga individualių pastangų dėka ir vystosi bendrų interesų, draugystės, o ne kokių nors specialių tikslų pagrindu.

Neformalios grupės taisyklės – standartai, kuriais grupės nariai dalijasi tarpusavyje ir kurie jiems yra svarbūs. Šios taisyklės yra dažnai sudaromos atsižvelgiant į pačius svarbiausius grupės nariams aspektus. Jos yra sudarytos žodžiu, ne rašytine forma; jos nėra tiksliai apibrėžtos, tačiau nepaisant to, kažkokiu būdu yra žinomos visai grupei. Pagrindinės taisyklės, kurios pateikiamos beveik visose jaunų bendraamžių grupėse įtraukia standartus, kurie skatina abipusį pasitikėjimą, paremtą tiesa, ištikimybę ir įsipareigojimą nariams.

Spontaniškos veiklos – taip pat dar vadinamos „netikėtų veiklomis“, tai yra spontaniškos veiklos, kurios nėra pažymėtos draugovės veiklų kalendoriuje, jomis siekiama patraukti jaunų žmonių dėmesį, sukurti linksmumo akimirką ar išnaudoti šiek tiek nenumatyto laisvo laiko.

Vieneto veiklos – tai tokios veiklos, kurios yra numatomos skilties ar draugovės veiklų programoje. Jos gali būti vykdomos draugovėje arba už jos ribų.

Vidinė skilties kultūra – taisyklės, kurias susikuria pati skiltis ir kurios yra susiję su tam tikrų dalykų atlikimo būdu. Kultūra kinta skilčiai vystantis.

Vidinė skilties struktūra – vienas iš elementų, susijusių su neformalios grupės identitetu. Vidinė struktūra, kuri išsivysto spontaniškai ir yra nuolatiniame kitime, yra susijusi su santykių tarp skirtingų padėčių grupėje, modelių.

Integracijos į bendruomenę laikotarpis – neapibrėžtos trukmės procesas, kuris prasideda berniukui ar mergaitei įsijungus į draugovę ir baigiasi kai jis/ ji gauna patyrimo laipsnio ženklelį, ir jis/ ji pradės dirbti ta linkme. Šiuo laikotarpiu jaunas žmogus integruojasi į draugovę ir susipažįsta su tikslų ir veiklų sistema.

Oficiali įtraukimo į skautų bendruomenę / organizaciją ceremonija – Oficiali ceremonija, skirta pažymėti jauno žmogaus įsitraukimą į draugovę, kurios metu jam/ jai gali būti suteikiamas kaklaraištis kaip grupės ir priklausomybės skautų judėjimui simbolis.

Pažinimas – šiame vadovėlyje naudojamas pedagogine prasme, reiškiantis įgytą supratimą apie kažką tikro, kuris mokymosi dėka iš nežinomo tampa žinomu. Bendrąja prasme, visuose mokymo tiksluose, tarp kitų trokštamo elgesio tipų, pasireiškia žinių įgijimas. Viskas šioje srityje yra susiję su pažintiniais dalykais.

Mokymasis – procesas, kurio metu individas įsisavina turinį, įgyja praktinius sugebėjimus, pakeičia elgseną ar pritaiko naujas veiksmų strategijas ir/ arba įgyja žinių.

Aktyvus mokymasis, paremtas praktika – skautiškojo metodo elementas, kuris yra susijęs su aktyviu mokymusi, kuomet jauni žmonės mokosi patys, stebėdami, atrodami, atlikdami tam tikras veiklas, atnaujindami ir eksperimentuodami.

Mokymosi struktūra / mokymosi laukas – neapčiuopiama, tačiau tikra struktūra, kuri juntama visoje draugovėje, paveikia visų narių elgseną ir padeda mokymuisi. Faktorai, kurie sąveikauja tarpusavy kuriant mokymosi lauką: metodo svarba, kiekvieno jauno žmogaus noras vystytis, stimulai dalyvauti veiklose, kūrybingumas ir naujovės, laisva informacijos tėkmė, pasiekimų pripažinimas, skirtingų nuomonių skatinimas, suaugusiųjų vadovų noras išklausti ir pagarba skilčių sistemai.

Savimoka (Metapažinimas) – pagal organizacinę teoriją tai procesas, kuriame individas arba organizacija mokosi mokytis. Mokymesi tai taip žinomas kaip metapažinimas ir Baden – Powell pavadino jį „savimoka“.

Mokymasis, paremtas žaidimu / žaidimais – skautiškojo metodo elementas, kuris skatina mokymąsi, ragindamas jaunos žmones „elgtis žaismingai“ ir naudodamasis žaidimais kaip veikla, galinčia prisidėti prie socialinės integracijos.

Mokymasis aptarnaujant kitus, skatinant socialumą ir solidarumą – skautiškojo metodo elementas, kuris kaip skautų judėjimo socialinių principų projekcija, skatina jaunos žmones parodyti solidarumą, atlikti tam tikras patarnavimo veiklas ir vis daugiau įsitraukti į bendruomenių vystymąsi.

Gyvenimas gamtoje – tai vienas iš skautų principų ir kartu skautiškojo metodo elementas. Kaip principas, jis skatina vaikus ir jaunos žmones buvimą atvira ore paversti savo asmeninės gyvenamosios dalimi ir įsipareigoti padėti išsaugoti, išlaikyti bei atnaujinti gamtos pasaulį. Bet skautiška metode, gyvenimas gamtoje tai kartu ir mokymosi priemonė, kadangi ji leidžia jauniems žmonėms atrasti pasaulį, vystyti savo kūnus, naudotis savo laisve kaip jie patys to nori, naudoti savo kūrybinius sugebėjimus, atrasti Kūrybą ir ja žavėtis bei mėgautis kitomis mokymo teikiamomis naudomis, kurias kitokiu būdu būtų sunku patirti.

Metrašitis – leidinys berniukams ir mergaitėms, kuris papildo draugovėje vykdomą programą ir prisideda prie asmeninio tobulėjimo stebėjimo bei įvertinimo. Iš viso yra keturi metraščiai, kiekvienas skirtas tam tikrai tobulėjimo stadijai.

Ilgalaikiškumo principas grupėje – vienas iš bendraamžių grupės elementų, veikiantis kartu su laisvanoriško formavimosi principu ir savo identiteto poreikiu. Šis elementas reiškia, kad bendraamžių grupė yra patvari grupė, turinti pastovius narius, kuri savo narių patyrimais ir veiksmais kuria istoriją, diegia tradicijas ir dalijasi įsipareigojimu.

Subrendimas – tam tikrų biologiškai apibrėžtų morfologinių ir elgsenos pasikeitimų atsiradimas, kurie nėra susiję su jokia mokymosi procesu. Emocinės brandos ir mokymosi sąveika pasireiškia vystymesi. Tačiau kiekybinis ir kokybinis jaunų žmonių progresas žengiant į brandą čia traktuojamas kaip atskira sąvoka, kurią pažymi augimo, vystymosi ir progreso terminai.

Emocinė branda – susijusi su tam tikru vystymosi proceso būdu ir dažnai naudojama kaip galutinė asmeninės realizacijos būseną. Ji taikomas individui kaip visumai ir yra sietinas su emociškai subrendusia asmenybe; su tam tikrais individo aspektais, tokiais kaip socialinė branda; arba tam tikromis funkcijomis ar sugebėjimais, tokiais kaip brandos supratimas. Šiame vadovėlyje šis terminas dažniausiai naudojamas kalbant apie emocinius aspektus, kuomet mes kalbame apie pusiausvyrą ir emocinę brandą.

Skautų misija – atitinka skautų tikslą. Ji visiems pasaulio skautams yra bendra ir yra išsakyta skautų nuostatuose. Skautų misija yra padėti jauniems žmonėms mokytis, remiantis vertybių sistema, kuri paremta asmeniniais, socialiniais bei dvasiniais principais, kurie puoselėjami skautų žodyje ir priesakuose; padėti sukurti geresnį pasaulį, kur žmonės yra savimi patenkinti kaip individai ir atlieka konstruktyvų vaidmenį bendruomenėje. Tai pasiekama skautiškojo metodo pagalba, kuris kiekvieną individą paverčia atsakingu už savo asmeninį vystymąsi, siekiant tapti pasitikinčiu savo jėgomis, palaikančiu, atsakingu bei atsidadusiu žmogumi.

Mišri skautų skiltis – skiltis, kurią sudaro abiejų lyčių nariai.

Mišri draugovė – draugovė, kurią sudaro abiejų lyčių nariai. Gali būti įvairios formos: draugovė, kurią sudaro mišrios skiltys; draugovė, kurią sudaro tos pačios lyties narių skiltys – kur bus mergaičių arba berniukų skiltys; arba mišrios bei tos pačios lyties narių skiltys toje pačioje draugovėje.

Sąžinė – unikalus žmogaus gebėjimas, leidžiantis vyrams bei moterims atskirta gera ir bloga, suprasti etines taisykles bei vertybes, kuriomis remiantis atliekamai veiksmai ir kuriamas gyvenimo planas.

Motyvacija – tam tikri kintami dalykai, kurie aktyvina elgseną ir/ arba nukreipia ją tam tikra linkme, norint pasiekti tam tikrų tikslų.

Šūkis – frazė, kuri susistemina pažadą ir primena jauniems žmonėms apie jį. Skautų šūkis: Budėk!

Pripažinimo grupėje poreikis – bendras visų žmonių poreikis, kuris pasireiškia kaip troškimas, jaustis grupės dalimi ir būti pripažintam.

Neformalus ugdymas – tam tikra mokomoji, turinti tikslą veikla, kuri funkcionuoja nepriklausomai nuo formalios švietimo sistemos arba veikia paraleliai su ja. Jos tikslas gali būti tam tikro individo gyvenimo aspekto suformavimas, harmoningas visų asmenybės aspektų vystymasis, sugebėjimų įgijimas profesiniam ir socialiniam vystymuisi, bendrąja prasme aktyvaus mokymosi procesų metu, pabrėžiant asmeninius santykius.

Tikslai – bendrąja prasme, tai kryptinga ir tikslinga žmogaus veikla, kuri daugiau ar mažiau, nukreipta į rezultatų siekimą. Neįsivaizduojama, kad mokymosi veiklų būtų galima imtis, prieš tai neapsibrėžus tikslų, kuriuos ketinama pasiekti.

Veiklos rezultatai – tam tikri rezultatai, dažnai matomi, kuriuos yra tikimasi pasiekti iš veiklos, kalbant apie konkretų išdirbį bei elgseną, kurią vaikai išvysto dalyvaudami tose veiklose.

Nuolatinis mokymasis – Skautų misijos dalis, kuri skatina individų mokymąsi, savimoką, nuolatinės pastangos dėti visas jėgas, esant įsitikinusiems, kad mes mokomės pastoviai per visą savo gyvenimą.

Veiklų organizavimas – veiklų fiksavimas nuosekliame programos ciklo kalendoriuje. Reikia išlaikyti pusiausvyrą tarp vystymosi sričių, pastovių ir kintam, trumpų, vidutinių ir ilgalaikių veiklų.

Grupės identiškas – vienas iš neformalios grupės elementų, greta laisvo formavimosi ir ilgaamžiškumo principo. Ji yra susijęs su supratimu, kad grupė „privalo išlaikyti savo prigimtį“, skirtingose situacijose laikui bėgant.

Skiltis – skautų draugovėje tai yra organizacijos forma ir mokymosi procesas, jauniems draugams savanoriškai suformuojant mažas, savo identiškas turinčias grupes, tikintis, kad tai išliks ilgam, tam, kad būtų galima mėgautis draugyste, palaikyti vienas kitą jų asmeniniame vystymesi, įsipareigoti bendram tikslui bei sąveikauti su kitomis panašiomis grupėmis.

Skilties knyga – knyga, kuri naudojama visų svarbių skilties gyvenimo bei jos narių faktų ir įvykių aprašymui. Tai konfidenciali knyga, kuri yra laikoma specialioje vietoje ir yra rodoma kitiems žmonėms tik skilties pageidavimu. Atsakomybė už knygos atnaujinimą periodiškai suteikiama skilties nariui, tačiau visi skilties nariai gali joje palikti savo asmeninį įrašą.

Skilties kampelis – erdvė arba vieta (idealiausiai sava), kurioje vedami skilties susirinkimai ir laikomi įvairūs daiktai. Tai vienas iš pagrindinių skilties identiteto simbolių ir svarbiausia poreikio užimti naujas erdves, išraiška, kuri yra būdinga

šiai amžiaus grupei. Skilčiai stovyklaujant su draugove, savos erdvės poreikis turi atsiskleisti pasirenkant apsigyvenimo vietą, kuri turi būti pakankamai nepriklausoma nuo kitų, suteikiant intymumą ir užtikrinant atskirą gyvenimą.

Skilties taryba – sprendimų priėmimo organas skiltyje ir vienintelė formali struktūra. Ją sudaro visi skilties nariai ir jai pirmininkauja skiltininkas. Ji atsakinga už daugybę svarbių klausimų, tokių kaip skilties veiklų nustatymas, draugovės veiklų nuostatų, kurias skiltis atliks asamblėjai, patvirtinimas, veiklų įvertinimas, savo narių išklausa apie jų asmeninio progreso įvertinimą ir prisidėjimas prie to, skiltininko bei paskiltininko rinkimas ir kitų pareigų skiltyje paskirstymas.

Skiltininkas – berniukas arba mergaitė, kurią / kurį tiesiogiai išrenka kiti skilties nariai ir jos pagrindinė užduotis yra kontroliuoti skilties darbą.

Skilčių sistema – vienas iš skautiškojo metodo elementų, kurį palaiko vienas pagrindinių jaunų žmonių troškimų: noras priklausyti neformaliai draugų arba bendraamžių grupei. Skilčių sistema, sudarydama bendraamžių grupę, paverčia ją mokymosi bendruomene.

Asmeninė kortelė – dokumentas, kuriame pateikiama asmeninė informacija apie kiekvieną jauną žmogų esantį draugovėje, įskaitant asmeninę ir šeimos informaciją bei privalomą medicininę informaciją.

Individualūs mokymosi tikslai – tai skautų draugovės individualūs mokymosi tikslai, kai tik jaunas žmogus pritaiko juos savo asmeniniams poreikiams, juos suprasdami, pritaikydami ir papildydami.

Asmeninė skauto byla – individuali byla, kurią vadovai turi apie kiekvieną narį, joje yra individo asmeninė kortelė ir patyrimo žiniaraštis bei kita svarbi informacija ar dokumentacija, susijusi su kiekvienu jaunu asmeniu draugovėje.

Individualus progresas – jaunų žmonių progresas, siekiant mokymosi tikslų. Individualus progresas yra nuolatos stebimas ir tikrinamas ir kiekvienos programos ciklo pabaigoje jauni žmonės bei suaugusieji vadovai nustato kurie tikslai buvo įvykdyti šio ciklo metu. Nors tarp terminų pastebimi nežymūs skirtumai, šiame vadovėlyje individualus progresas yra naudojamas kaip augimo/ vystymosi bei asmeninio vystymosi sinonimas.

Individualaus patyrimo žiniaraštis – dokumentas, kurį naudoja suaugęs vadovas, atsakingas už jauno žmogaus vystymosi stebėjimą ir jo įvertinimą, jis skirtas pažymėti žmogaus pasiektus asmeninius tikslus, kurie anot vadovo ir tuos tikslus vykdžiusio asmens buvo pasiekti, bei berniuko ar mergaitės asmeninio

augimo stebėjimus, kurie pateikiami iš įvairių šaltinių bei daugybės vertinimo mechanizmų.

Asmeninio ugdymo vadovas – draugininkas, kuria stebi ir paremia kitus suaugusius vadovus vystymosi procese. Šis asmuo privalo veikti toje pačioje organizacijos dalyje arba kiek tik įmanoma arčiau mokomojo asmens (praktikanto) ; jis arba ji privalo turėti daugiau tos pačios veiklos žinių ar patirties skautų organizacijoje nei mokomasis asmuo (praktikantas), turėti panašų išsilavinimo lygį kaip jis/ ji, būti labiau subrendęs ar turėti daugiau gyvenimiškos patirties ir jis turi būti kvalifikuotas, kad galėtų priimti atsakomybę skautų organizacijoje.

Asmeninio ugdymo planas – suaugusio vadovo ir jo/ jos asmeninio ugdymo vadovo drauge sukurtas planas. Jį sudaro moduliai ir ugdomosios veiklos, kurias abi pusės mano būsiant naudingas vadovo užduotims.

Individualumas – egzistencijos būdas, būdingas visiems žmonėms, kuriame pasireiškia visi jų bruožai bei aspektai.

Fizinis vystymasis – viena iš skautų mokymo sistemos vystymosi sričių, kuri susijusi su individo atsakomybe už savo vystymąsi bei savo kūno funkcionavimą.

Pasiruošimas nustatytoms veikloms – pasiruošimai, reikalingi veiklų atlikimui nustatytu metu. Užduotys skiriasi priklausomai nuo veiklos tipo, tačiau dažniausiai paskiriamas tam tikras žmogus, kuris yra atsakingas už veiklą, apibrėžiant kaip bus motyvuojami dalyviai, paruošiant susirinkimo vietą, apsvarstant įvairias veiklos stadijas ir galimas variacijas bei gaunant reikiamas medžiagas.

Svarbiausių veiklų nustatymas – esminių veiklų apibrėžimas. Skilties taryba nustato skilties veiklas, o draugovės taryba nustato skilties ir draugovės veiklas.

Skautų vertybės – pagrindinės skautų vertybės, kurios turi savo ideologiją ir formuoja nuostatų pagrindus. Jos yra suskirstytos į keturias grupes, kurios apima mūsų santykius su pačiais savimi, kitais, pasauliu bei Dievu.

Laisvai pasirenkamos veiklos – tai papildomos, individualios ir savanoriškai pasirenkamos veiklos, kurias jauni žmonės atlieka paraleliai su draugijos veiklų kalendoriuje nustatytomis veiklomis. Jų tikslas – raginti jaunos žmones įgyti tam tikro dalyko sugebėjimus bei juos naudoti, stimuliuoti įgimtų gebėjimų vystymąsi, skatinti naujų hobijų tyrinėjimą, savigarbą ir padėti jiems tapti tinkamiems tarnauti kitiems.

Patyrimo ženklelis – ženklelis, kuris išreiškia per tam tikrą laiką asmens įgytą patyrimą. Jis duodamas įgijus tam tikrą patirtį.

Programos ciklas – maždaug trijų – keturių mėnesių periodas, kuriame analizuojamas draugovės progresas; parenkamos organizuojamos, atliekamos ir įvertinamos veiklos, bei vertinamas ir pripažįstamas jaunų žmonių asmeninis vystymasis.

Progreso ženklelis – ženklelis, kuris parodo dabartinę berniuko ar mergaitės pasiektą progreso stadiją. Jis yra suteikiamas atitinkamos stadijos pradžioje.

Patyrimo laipsnis – stadijos, kuriose pastebimas jauno žmogaus progresas, remiantis jo asmeninių tikslų įvykdymu. Draugovėje egzistuoja keturios patyrimo stadijos: kitų sekimas, tako praminimas, ėjimas tam tikra kryptimi, kliūčių nugalėjimas.

Veiklų projektas – veiklų programoje, projektas – tai yra veiklos, kurios formuoja platesnes ir paprastai ilgalaikes iniciatyvas, skiltims imantis įvairių veiklų, kurios atliekamos drauge vardan bendro tikslo.

Įžodis – pagrindinis skautiškojo metodo elementas, kur svarbiausia laisvas ir savanoriškas jauno žmogaus išpareigojimas sau bei kitiems, mylėti Dievą, tarnauti šaliai, palaikyti taiką ir teisingai gyventi laikantis skautų priesakų.

Skautų įžodžio ženklelis – ženklelis, parodantis, kad jaunas žmogus priėmė įžodį. Jis suteikiamas įžodžio ceremonijos metu.

Veiklų, kurios turi būti atliekamos per tam tikrą periodą, pasiūlymas – patrauklus veiklų pasiūlymas, kurias reikia atlikti tam tikros programos ciklo metu. Draugovės taryba pateikia šį pasiūlymą skiltims, kurios jį priima, padaro pakeitimus ar juo remiasi ir galiausiai pritaiko draugovei.

Lytinė branda – fiziologinis gebėjimas suteikti gyvybę. Ji žymi paauglystės pradžią ir pasireiškia antrinių lytinių požymių atsiradimu. Laikotarpis, kuomet prasideda lytinė branda skiriasi priklausomai nuo lyties, rasės, paveldimumo, aplinkybių, arealo bei kitų faktorių.

Skautiška idėja – pagrindinis skautų tikslas arba misija, kurią sudaro holistinis/ integruotas vystymasis ir nuolatinis jaunų žmonių mokymasis, padedant jiems tapti pasitikinčiais savo jėgomis, palaikančiais, atsakingais ir atsidavusiais individais, gebančiais dalyvauti geresnio pasaulio kūrime.

Vaidmuo – socialiniuose moksluose tai yra tam tikri elgsenos lūkesčiai, kuriuos individas turi patenkinti tikroje situacijoje arba kartu su jos/ jo padėtimi. Tai gali būti susiję su elgesiu, kurio kiti tikisi iš žmogaus jam paskirtame vaidmenyje

(laukiamas elgesys); su elgesiu, kurį gavęs tam tikrą vaidmenį žmogus, privalo parodyti (suvokiamas elgesys), arba elgesį, kurį iš tiesų parodo paskirtą vaidmenį atliekantis žmogus (parodomas elgesys).

Skautų priesakai – mokojoji priemonė, kur skautų nuostatų vertybės, suprantamos ir internalizuojamos jaunų žmonių, yra išreikštos suprantama kalba. Jauni žmonės atlieka pasižadėjamą priesakams, priimdami įžodį.

Vadovas – suaugęs ar jaunas, turintis 18 metų žmogus, kuris išreiškia skautų nuostatus ir pasižymi asmeniniu integralumu, emociškai branda, socialine integracija ir gebėjimu veikti užtikrintai bei dirbti komandoje su kitais žmonėmis. Yra skirtingos „linijos“, kur žmogus gali dirbti vadovu: jaunimo valdyme, kur mokymesi pasireiškia tiesioginis kontaktas su jaunais žmonėmis ir vaikais, nepriklausomai nuo skautų amžiaus grupės; institucijų valdyme, atliekant administracines ir valdymo pareigas Asociacijoje; ir ugdyme, ugdant vadovus šiose trijose skirtingose linijose.

Skautiškas metodas – progresyvi savimokos sistema, paremta tam tikrų elementų sąveika, iš kurių patys svarbiausi yra: komandinė sistema, įkvepiantis suaugusiųjų pavyzdys, progresyvi tikslų bei veiklų sistema, aktyvus mokymasis, paremtas praktika, įžodžio ir priesakų laikymasis, simbolinė struktūra, gyvenimas gamtoje, mokymasis, paremtas žaidimais, mokymasis aptarnaujant kitus, skatinant socialumą ir solidarumą.

Skautų amžiaus (11–15 m.) grupė – berniukai ir mergaitės sulaukę 11- 15 metų, kurie yra skautų asociacijos nariai, struktūros, kuriems jie priklauso arba kurias jie palaiko ir suaugusieji vadovai, kurie jiems padeda visose srityse.

Draugovė – Skautų amžiaus (11–15 m.) grupei, kurią sudaro berniukai ir mergaitės, duotas vardas. Draugovė yra skirtingų, tačiau viduje susijusių skilčių federacija.

Skautų amžiaus grupės – visi Skautų Asociacijos jaunimo nariai, kurie pagal amžių patenka į tą patį vystymosi ciklą, papildant struktūras, kurioms jie priklauso arba kurias jie remia, bei padedant suaugusiems vadovams visose srityse. Grupių pavadinimai yra skirtingi, tačiau jie sutampa su Jaunųjų skautų arba jaunių grupe (7 -11 m.), Skautų arba pereinamąja grupe (11- 15 m); ir vyresnėmis grupėmis (15 – 21 m.).

Veiklų parinkimas – veiklų, kurias planuojama atlikti programos ciklo metu, nustatymas. Skilties veiklas nustato skilties taryba ir draugovės veiklas nustato draugovės taryba.

Savęs įvertinimas – Veiksmai, kurių imasi individas norėdamas įvertinti savo darbą, veiksmai ar veiklos ir jų rezultatai. Savęs įvertinimui reikalingas gabumas išanalizuoti savo gebėjimus pasiekti numatytus tikslus ir dalyvavimas mokymosi procesuose norint pasiekti šiuos tikslus.

Saviaukla – iš esmės tai susiję su asmens mokymusi, savo paties jėgomis, priešingai nei hetero – mokymasis, kuris vyksta dalyvaujant šalutinėms institucijoms. Neabejotinai, pasiekti saviauklą yra neįmanoma, tačiau šis terminas naudojamas pabrėžti kiekvieno individo išitraukimą į veiklą bei išipareigojimus mokymosi procese, labiau susikoncentruojant į besimokančiojo patirtį negu į patį mokymo procesą, kurį vykdo mokytojas arba kokia nors kita išorinė institucija.

Savigarba – pozityvus ar negatyvus savęs suvokimas, arba požiūris į save. Savigarba yra formuojama išsivavinimo ir apmąstymo proceso metu, kur jauni žmonės internalizuoja vienas paskui kitą sekančius savęs įvertinimus bei kitų nuomones, ir naudojami jais kaip kriterijais, savo pačių elgsenai.

Solidarumas su bendruomene – kaip skautų judėjimo principas tai yra vertybė, kadangi jis skatina jaunos žmonės solidarizuotis su bendruomene. Kaip skautiškojo metodo elementas, mokymasis solidarizuojantis su bendruomene, yra skatinamas kaip tikrovės tyrinėjimo būdas; savęs pažinimas, vaizdo apie save formavimas; kitų kultūrinių ir socialinių aspektų atradimas bei iniciatyvos skatinimas pakeisti ir pagerinti grupės gyvenimą.

Lytiniai požymiai – morfologiniai ir fiziologiniai požymiai, pasireiškiantys organizmuose, kurie yra susiję su seksualumu arba tiesiog su jų reproduktyvia veikla.

Pirminiai lytiniai požymiai paliečia lytines liaukas, sėklides ir kiaušides, kitaip tariant, organus, kurie yra tiesiogiai susiję su poravimosi ir reprodukcijos procesais.

Antriniai lytiniai požymiai yra susiję su fiziniais pokyčiais, kurie yra susiję su lytimi ar reprodukcija, tokie kaip gaktos ir pažastų plaukai, balso mutacijos, aštrus prakaito kvapas.

Lytinė branda – būseną, kuomet įgyjama pilnas ir visapusiškas biologinis gebėjimas atlikti gyvybės suteikimo funkcijas.

Seksualumas – plačiąja prasme, seksualumas tai anatomiciniai ir fiziologiniai bruožai, charakterizuojantys bet kurią lytį. Kalbant apie žmones, tai taip pat ir psichologiniai bei socialiniai fenomenai, kurie yra labai svarbūs žmogui bei bendruomenei. Seksualumas taip pat glaudžiai susijęs su jausmais, emocijos bei vertybėmis, žvelgiant iš platesnės perspektyvos nei tik reprodukcinė funkcija ir lyties organų atsiradimas.

Tos pačios lyties narių skiltis – skiltis, kurios nariai yra vien tik mergaitės arba berniukai.

Sugebėjimas – gebėjimas, menas ar meistriškumas kažką atlikti. Sugebėjimas yra dažnai siejamas su tam tikra veikla ir tokiu būdu jis yra susijęs su meistriškumu atlikti paskirtą užduotį. Šiame vadovėlyje jis dažnai naudojamas kaip gebėjimo sinonimas.

Maža grupių sistema – skautiškojo metodo elementas, kuris skatina mažų grupių, kurias sudaro jauni, panašaus amžiaus žmonės, formavimąsi, siekiant palengvinti socializavimosi ir identifikacijos su bendrais tikslais procesą, išmokyti jaunos žmonės užmegzti tvirtus ryšius su kitais, pavesti jiems žymiai svarbesnes atsakomybes, skatinti pasitikėjimą savimi ir kurti situaciją, kuri yra ypač palanki augimui bei vystymuisi.

Socialinis vystymasis – viena iš skautų mokomosios sistemos vystymosi sričių, kuri susijusi su individo ryšiais su bendruomene, ypač akcentuojant laisvą mokymąsi ir ugdant rūpinimąsi kitais žmonėmis.

Dvasinis vystymasis – viena iš skautų mokomosios sistemos vystymosi sričių. Jis susijęs su asmeninių, intymių ir abipusių ryšių su Dievu, užmezgimu, paverčiant tikėjimą mūsų kasdienių gyvenimų dalimi ir gerbiant kitų religinius įsitikinimus.

Rėmimo / paramos institucijos – bendruomenės organizacija, kuri skatina skautų grupių kūrimą, suteikdamas įvairias paslaugas, siekiant palaikyti skautų veiklas ir paprastai suteikia patalpas grupei.

Priklausymas grupei / statusas – grupės narių požiūris į tam tikrą individą. Tam tikrose grupėse žmonių statusas daugiausiai priklauso nuo to, kokią padėtį jis užima formalioje organizacijoje. Tačiau neformalioje grupėse, priešingai, statusas gali būti formuojamas atsižvelgiant į bet kokias aplinkybes, kurios tos grupės nariai laiko svarbiomis. Skiltis yra neformali grupė, kur jauni žmonės patys nusistato sau statusus, priklausomai nuo amžiaus, laiko trukmės skiltyje, patirties, emocinių ryšių, asmeninių sumetimų ir specifinių sugebėjimų.

Suaugusiųjų ugdytojų pagalba skautams – skautiškojo metodo elementas, kur suaugusieji mokytojai jaunų žmonių mokymosi procese išreiškia skautų vertybes, padedant jiems atrasti tuos dalykus, kurių be jų pagalbos galbūt nesugebėtų.

Sensoriškai suvokiamas ženklas / simbolis – tikrovės atspindys, kuris gali būti suvokiamas sensoriškai, nes jis turi tam tikrus požymius, kurie yra sietini su tikrove, kaip socialiai priimtas susitarimas. Visi simboliai susideda iš žymiklio ir

žyminio. Žymiklis yra apčiuopiamas tam tikro dalyko vaizdinys, o žyminys tai yra sąvoka, su kuria susijęs žymiklis.

Simbolinė struktūra – simbolinės prigimties metodologinis šaltinis, kuris šioje amžiaus grupėje išreiškiamas posakiu naujų erdvių tyrinėjimas draugų grupėje. Simbolinė struktūra yra kaip jaunų žmonių troškimo pasinerti į naujus savo gyvenimo bei asmenybės aspektus kartu su savo draugais, žymiklis. Praktiškai tai išreiškiama per nuolatinį didžiųjų tyrinėjimų įvykių bei jų protagonistų atkūrimą. Didieji tyrinėtojai – tai visi tie, kurie atvėrė naujus kelius žmonijai. Simbolinė struktūra yra vienas iš skautiškojo metodo elementų.

Skautų tikslų bei veiklos programa – analogiška „jaunimo programai“ ar „Skautų programai“, tačiau ji labiau susijusi su mokymosi tikslais bei veikomis, kurias skautai pateikia vaikams bei jauniems žmonėms ir kuri formuoja jų veiklos esmę. Veiklos suteikia jauniems žmonėms asmeninius patyrimus, kurie palaipsniui jiems leidžia pasiekti skirtingoms jų vystymosi stadijoms pateiktų tikslų.

Skautų siekiai atrasti naujas, nepažintas erdves – vienas iš trijų pagrindinių troškimų, kurie paremia skautų simbolinę struktūrą, kartu su polinkiu tyrinėti ir poreikiu priklausyti bendraamžių grupei. Jie atsispindi jaunų žmonių poreikyje atrasti ir kurti naujas sferas, kurios platesnės už jų vaikystės horizontus, kur jie gali išreikšti ir kurti save.

Polinkis tyrinėti – iš trijų pagrindinių troškimų, kurie paremia skautų simbolinę struktūrą. Atsakas į jaunų žmonių poreikį tyrinėti, pasikeitimai savyje, savo potencialo atradimas bei naujų identifikacijų suradimas, kurios leis jiems ateityje būti suaugusiaisiais.

Vadovų grupė / vadovų komanda / draugovės vadija – vadovų grupė, kuri imasi įvairių užduočių, kurios atitinka draugovės mokytojų užduotis, tokias kaip draugovės kūrimas, misijos sergėjimas, vizijos valdymas, motyvavimas, įsipareigojimų kūrimas ir jaunų žmonių vystymosi prižiūrėjimas. Vadovų komanda turi būti sudaryta iš mažiausiai vieno vadovo, aštuoniems jauniems žmonėms.

Techninis priedas – dokumentas, kuris naudojamas kartu su veiklos žiniaraščiu, kuomet reikia tam tikros techninės informacijos.

Mokymų sistema – mokomoji veikla, kuri vadovams suteikia galimybę mokyti ir praktikuoti tam tikrus specifinius įgūdžius, reikalingus jų veiklų atlikimui, kurie yra pritaikyti savo individualiai situacijai. Lanksti moduliais paremta mokymų sistema labai skiriasi nuo griežtos schemos, kuri paremta eilėmis kursų, kurie yra identiški visiems dalyviams.

Draugovės analizė – programos ciklo fazė, kai vienas ciklas seka po kito ir kiekvieno ciklo pabaigoje reikia išanalizuoti pasiektus rezultatus.

Draugovės Asamblėja – viena iš trijų draugovės sudedamųjų dalių, kartu su draugovės taryba ir vadovų komanda. Ji nustato sambūvio taisykles, apsprendžia draugovės veiklas ir suvienija visus draugovės narius, nors vadovai nedalyvauja balsavime.

Draugovės knyga (metraštis) – paprasta nutarimų knyga, skirta įrašyti draugovės tarybos ir draugovės asamblėjos priimtus sprendimus.

Skautų taryba – viena iš trijų draugovės sudedamųjų dalių, kartu su draugovės asamblėja ir vadovų komanda. Ją sudaro skiltininkai, paskiltininkai ir vadovų komanda ir jie susirenka mažiausiai kartą per mėnesį. Šią tarybą paprastai koordinuoja draugininkas ir ji turi dvejopą paskirtį: tai yra valdžios organas, kuris atsakingas už operacijas bei mokymosi pavyzdys savo nariams.

Draugininkas – vadovų komandos narys, kuris koordinuoja komandą, prisidedant prie užduočių, kurias jis/ ji dalijasi su draugininko pavaduotoju.

Draugovės vizija – draugovės ateities vaizdinys ir atsakas į klausimą: „Kur mes einame?“, tai bendra vizija, išreiškiama metiniais tikslais, kurie yra išdėstomi skautų grupės, kuriai priklauso draugovė, plane.

Vertybės – bendrąja prasme, paprastai kalbant, tai viskas, kam mes neesame abejingi, kas patenkina mūsų poreikius ar yra vertinga. Skautų vertybės yra išdėstytos skautų priesakuose, kurie siūlomi jauniems žmonėms.

Kintamos veiklos – įvairaus pobūdžio veiklos, kurios tam tikru būdu prisideda prie tikslų pasiekimo. Jos nėra dažnai pakartojamos, nebent jauni žmonės to pageidauja.

Skirtingo amžiaus narių skiltis – skiltis, kurios narių amžius yra skirtingas (11 – 15m.). Atsižvelgiant į amžiaus skirtumą įvairovę šioje skiltyje, gali būti sunkiau sukurti tokius pačius pagrindinius interesus tarp grupės narių ir atlikti kiekvienam nariui tinkamas veiklas. Tačiau šis skirtingumas reiškia, kad naujesni grupės nariai pasisemia patirties iš vyresniųjų.

Savanoriška narystė / savanorystės skatinimas, formavimas – savanoriškos narystės kūrimas – yra vienas iš pagrindinių neformalios grupės elementų ir išreiškia faktą, kad priklausyti tam tikrai grupei ar ne – tai yra kiekvieno jauno žmogaus asmeninis pasirinkimas, pritariant likusiems grupės nariams.

Knygos leidyba finansuojama Europos socialinio fondo lėšomis pagal žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą.

Projektas „Dievui. Tėvynei. Artimui.“, kodas VP1-2.2-ŠMM-10-V-02-015

ISBN 978-9986-9366-5-7

Spausdino ir maketavo UAB StepArc.

Tiražas 500 egz. 2012, Vilnius.